CĂRȚI BUNE PENTRU PĂRINȚI BUNI

STEVE BIDDULPH

cum să ne creștem băieții

De ce sunt băieții diferiți și cum să-i ajutăm
să devină bărbați fericiți și echilibrați

ebook
HUMANITAS

CĂRȚI BUNE PENTRU PĂRINȚI BUNI

STEVE BIDDULPH

cum să ne creștem băieții

De ce sunt băieții diferiți și cum să-i ajutăm
să devină bărbați fericiți și echilibrați

ebook
HUMANITAS

practic

Steve Biddulph este unul dintre cei mai cunoscuţi psihologi din lume. Cărţile lui se găsesc în peste trei milioane de case, au fost traduse în 30 de limbi şi au influenţat felul în care ne privim copiii şi – mai ales – ne creştem băieţii. Steve Biddulph crede că trebuie să ne redes coperim simţul comunităţii şi să ne facem timp să ne iubim familia, pla neta şi pe cei cu care ne împărţim viaţa. Munca lui îl poartă în toate colţu rile lumii, autorul oferind consiliere şcolilor cu privire la educarea băieţilor pentru a deveni oameni mai buni. De asemenea, ţine seminare pentru părinţi. Steve este un ecologist înfocat la el acasă, în Tasmania, şi în 2005 a condus un proiect despre drepturile omului – SIEV X Me mo rial Project – care a adus o schimbare pe plan politic şi a determinat gu vernul să aibă o atitudine mai binevoitoare faţă de refugiaţi.

www.steve bid dulph.com.

De ce sunt băieţii diferiţi şi cum să-i ajutăm să devină bărbaţi fericiţi şi echilibraţi

Ilustraţii de Paul Stanish

Traducere din engleză de

Nicoleta Drăghiceanu

Redactor: Iustina Croitoru

Co per ta: Ioana Nedelcu

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Iuliana Glăvan

DTP: Andreea Dobreci, Carmen Petrescu

Steve Biddulph

Raising Boys: Why boys are different – and how to help them become happy and well-balanced men

Copyright © Stephen Biddulph and Shaaron Biddulph, 2013 Originally published in Australia and New Zealand as Steve Biddulph's *Raising Boys: Why boys are different – and how to help them become happy and well-balanced men* by Finch Publishing Pty Limited, Sydney.

Foto copertă: © Hemul | Dreamstime. Com *Wood Toy On Purple Background*

© HUMANITAS, 2014, pentru prezenta ediţie (ediţia tipărită) © HUMANITAS, 2015 (ediţia digitală)

ISBN 978-973-50-4834-1 (pdf)

EDITURA HUMANITAS

Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372.743.382; 0723.684.194

CUPRINS

Prefaţă la noua ediţie 7

1. Care-i treaba cu băieţii? 9
2. Cele trei etape ale copilăriei unui băiat 15
3. Testosteron! 53
4. Prin ce se deosebeşte creierul băieţilor de al fetelor 71
5. Ce pot face taţii 87
6. Mame şi fii 113
7. Cum să aibă o viaţă sexuală sănătoasă 139
8. Revoluţie în şcoală. 161
9. Băieţii şi sportul 195
10. Rolul comunităţii 207

Notele autorului. 223

Notele autorului Capitolul *Notele autorului* de la sfârşitul volumului conţine refe -rinţe la text şi informaţii suplimentare folositoare cu privire la anumite chestiuni menţionate în capitolele cărţii. În dreptul fiecărei intrări este trecută pagina şi frag -men tul din text la care se face referire.

Fotografiile Fotografiile au fost incluse spre a ilustra momente prezente sau tre -cute din viaţa de zi cu zi a oamenilor. Cu toate acestea, oamenii din fotografii nu au legătură cu poveştile, personajele sau situaţiile din carte.

Permisiunea pentru folosirea fotografiilor Le suntem recunoscători pentru foto -gra fiile puse la dispoziţie lui Paul şi Judi Taylor, Narelle Sonter, Jim şi Jenny Smith, Elia Bastianon şi Tony Wallis, Geoff şi Chris Price, Glenda Downing, Chris şi Tony Collins, Catherine James şi Bruce Stephens, Ella şi David Martin, Steve şi Shaaron Biddulph, Glenys şi Brian Atack, Steve şi Henrietta Miller, Miles şi Jane Felstead, Zoe Finch, Suzanne Jensen şi Ral Lewis, Wendy Pettit şi Currumbeena School, Robert şi Sue Holloway, Dave Hancock şi Tony James, Anne şi Levi Atkins, Matthew, William şi Patrick Atkins, John Atkins, Kain Curran, Luke, Francis şi Raphael Atkins, Stephen şi Brendon King, Andrew Atkins, Zac Coleman, Andrew Wade, Jake şi Vicki Mawby, Merv Atkins, Luke, Joshua şi Jacob Atkins, David şi Jonathon Atkins, iStockphoto şi Dreamstime.com.

Permisiunea pentru folosirea textelor Autorul le mulţumeşte pentru amabilitatea de a acorda permisiunea de a reproduce materiale purtătoare de drepturi de autor ur -mătorilor: „Ce fac taţii“ de Jack Kammer este reprodus din *Full-Time Dads*, numărul din mai/iunie 1995, cu permisiunea autorului. Fragmentul din articolul „Mid School Crisis“ de Jane Figgis este reprodus cu permisiunea publicaţiei *Sydney Morning Herald*. Articolul „The Secret Life of Boys“ de Sarah MacDonald a apărut în *Daily Life*, www.dailylife.com.au pe 8 mai 2012 şi a fost repro -dus cu permisiunea autoarei.

Prefaţă la noua ediţie

Dacă aţi ţinut vreodată un băieţel în braţe, mai ales pe al dum neavoastră, atunci ştiţi câtă dragoste şi căldură simţiţi pen -

tru el şi cât de fragil şi vulnerabil pare. Totuşi, aceste sentimente parcă nu se potrivesc cu imaginea băieţilor care, când sunt mari,

par să fie dificili, duri şi insensibili.

Acum o vreme, părinţilor le era frică să crească băieţi şi chiar am auzit viitoare mame ţipând „Vai, nu!“ când li s- a spus

că vor avea un băiat. Aşa că am vrut să- i ajut pe părinţi să- şi crească băieţii cu încredere, ştiind că vor deveni oameni de caracter.

Băieţii sunt adesea mai energici, mai zgomotoşi şi mai dor -nici de aventuri periculoase decât fetele, dar asta înseamnă doar că trebuie să găsim modalităţile potrivite ca să- şi consu -

me energia. Şi trebuie să reuşim să- i facem să- şi deschidă sufletul, să- i încurajăm să devină afectuoşi şi prevenitori, fără să- şi piardă însă forţa şi fermitatea care ne plac atât de mult

la bărbaţii noştri, sau simţul umorului şi insolenţa care îi fac atât de plini de viaţă.

Prima ediţie a acestui volum a fost cea mai bine vândută

carte despre băieţi în întreaga lume. Mai mult decât atât, a fost iubită, ţinută la capătul patului şi citită din scoarţă- n scoarţă.

Mamele de băieţi de pretutindeni le- au dat coate soţilor zicân -du- le „Fii atent la asta…".

Băieţii au parte de pericole serioase în viaţă. Riscul de de -

ces înainte de 21 de ani este de trei ori mai mare decât în cazul fetelor şi sunt de cinci ori mai predispuşi să aibă pro -bleme la şcoală. Dar peste tot în lume lucrurile se schimbă.

Băieţii şi- au mai venit în fire şi sunt acum mai puţin predis -puşi ris curilor decât erau acum zece ani. Am ajuns să- i creştem mai bine.

Băieţii sunt distractivi. Te fac să râzi. Sunt plini de viaţă. Vorbesc din inimă şi sunt iertători. Am încercat să evidenţiez toate aceste calităţi în cartea de faţă. Şi sper că, dacă într- o zi, fiica voastră va avea un băiat, va spune: „Uau, super!"

Steve Biddulph

Tasmania, Australia.

www.stevebiddulph.com

CARE- I TREABA CU BĂIEŢII?

Seara trecută m- am dus în oraş cu maşina la o întâlnire, sau cel puţin am încercat, când m- am izbit din nou de problema băieţilor. La trei maşini în faţa mea, Pacific Highway era blo -cată. Un sedan condus de un tânăr, cu patru prieteni la bord,

a încercat să iasă de pe şosea, dar şoferul a calculat greşit. Un camion care venea din spate a lovit maşina şi a târât- o 50 de metri de- a lungul şoselei, strivind- o înfiorător. Curând au so sit maşinile de intervenţie: pompierii, poliţia, ambulanţa. Oame nii lucrau pe echipe, cu calm, dar rapid, având în vedere situaţia.

Tânărul de la volan a fost scos din maşină încetul cu în -cetul, în stare de inconştienţă. Ceilalţi patru adolescenţi aveau răni diverse, unele grave. O femeie mai în vârstă, probabil mama unuia dintre băieţi, a venit în fugă dinspre o fermă din

apropiere. Un poliţist a încercat s- o consoleze.

Amprenta masculină era peste tot – lipsa de experienţă şi riscul, pe de o parte, competenţa, grija şi determinarea, pe de altă parte.

Pentru mine, asta spune tot despre bărbaţi. Bărbaţii, dacă

au fost crescuţi bine, pot fi minunaţi – altruişti, neînfricaţi, mun citori. Dar tinerii, cu atât mai mult băieţii, sunt foarte vul -nerabili, chiar predispuşi la dezastre. Când vedem astăzi un băiat, nu putem să nu ne întrebăm ce- o să se alea gă de el.

Băieţi în primejdie

Acum 30 de ani, toată lumea îşi făcea griji pentru fete. Peste tot în lume se depuneau eforturi uriaşe pentru a le lărgi orizon -

tul, pentru a le da încredere că pot face orice cu viaţa lor şi pentru a demonta barierele ce li se ridicau în cale. Şi roadele se

văd şi acum: în ziua de azi, fetele sunt cele care au mai multă încredere în ele, sunt mai motivate şi mai capabile. Mai multe fete termină şcoala, mai multe fete se duc la facultate, iau note

mai bune.

Părinţii de fete văd clar că acestea sunt mai concentrate, mai limpezi la minte şi ştiu încotro se îndreaptă. Băieţii, în schimb,

de cele mai multe ori n- au nici cea mai vagă idee ce vor. Par aerieni, nu se descurcă la şcoală, sunt stângaci într- o relaţie, riscă să cadă în capcana violenţei, alcoolului şi drogurilor.

Diferenţele apar devreme – duceţi- vă în orice grădiniţă ca să vedeţi cu ochii voştri. Fetele lucrează fericite împreună, bă -ieţii fac scandal ca, mă rog, ca băieţii! Le tachinează pe fete şi

se ceartă între ei. În şcoala primară munca lor este adesea stân gace şi slabă; profesorii îşi petrec timpul încercând să- i ţină în frâu, iar fetele nu mai sunt atente. Când ajung în clasa

a III- a, majoritatea băieţilor nu mai citesc şi vorbesc monosi -labic: „Ha?“, „Ăhă!“. În liceu, nu mai iau parte la discuţii, nu merg la concerte, consilii ale elevilor sau la alte activităţi în

afara sportului. Pretind că nu le mai pasă de nimic şi se poartă ca şi cum să fii prost e cea mai tare chestie. Când se dau pre -mii, profesorii sunt adesea jenaţi că băieţii nu primesc nici unul.

În ceea ce priveşte relaţiile, mulţi adolescenţi nu ştiu cum să se poarte în preajma fetelor şi nici nu le înţeleg. Unii devin dureros de timizi, alţii sunt agresivi şi nesuferiţi când sunt fete

în apropiere. Pare că le lipsesc cele mai elementare cunoştinţe despre arta conversaţiei.

Dar, înainte de toate, ceea ce ne interesează cel mai mult pe

noi, părinţii, şi pentru care ne tremură sufletul este, bineînţeles, siguranţa. Pe la cincisprezece ani băieţii sunt de trei ori mai

predispuşi să moară decât fetele – de obicei în accidente, acte de violenţă sau suicid. De trei ori mai mult! Şi la fiecare băiat care îşi pierde viaţa pe şosea, alţi zece rămân cu sechele sau ajung în scaunul cu rotile, victime colaterale. În ceea ce pri -veşte sănătatea, băieţii sunt ca o ţară în curs de dezvoltare. Orice

părinte simte o frică în momentul în care fiul lui iese în oraş cu prietenii: „Oare se mai întoarce viu şi nevătămat acasă?“

Aspectele pozitive

Ajunge cu aspectele negative! Ceea ce ne dorim cu toţii este un

tânăr fericit, energic, prudent, muncitor şi de treabă. Atâta tot! Vrem ca băieţii noştri să devină bărbaţi de nădejde, care să rezolve problemele secolului XXI. Şi între timp, vrem să spele vasele şi să- şi facă curat în cameră.

În ultimii zece ani, am învăţat multe lucruri despre adevă -rata faţă a băieţilor, care vă vor surprinde şi vă vor încânta. Vreo treizeci de ani a fost la modă să spui că băieţii şi fetele sunt fix la fel. Dar, aşa cum ne- au tot zis părinţii şi profesorii,

această abordare n- a mers. Noi cercetări arată că intuiţia pă -rin ţilor că băieţii lor sunt diferiţi este adevărată. Am început să înţelegem cum să le apreciem masculinitatea şi să le- o mo -de lăm, nu doar să le- o înăbuşim.

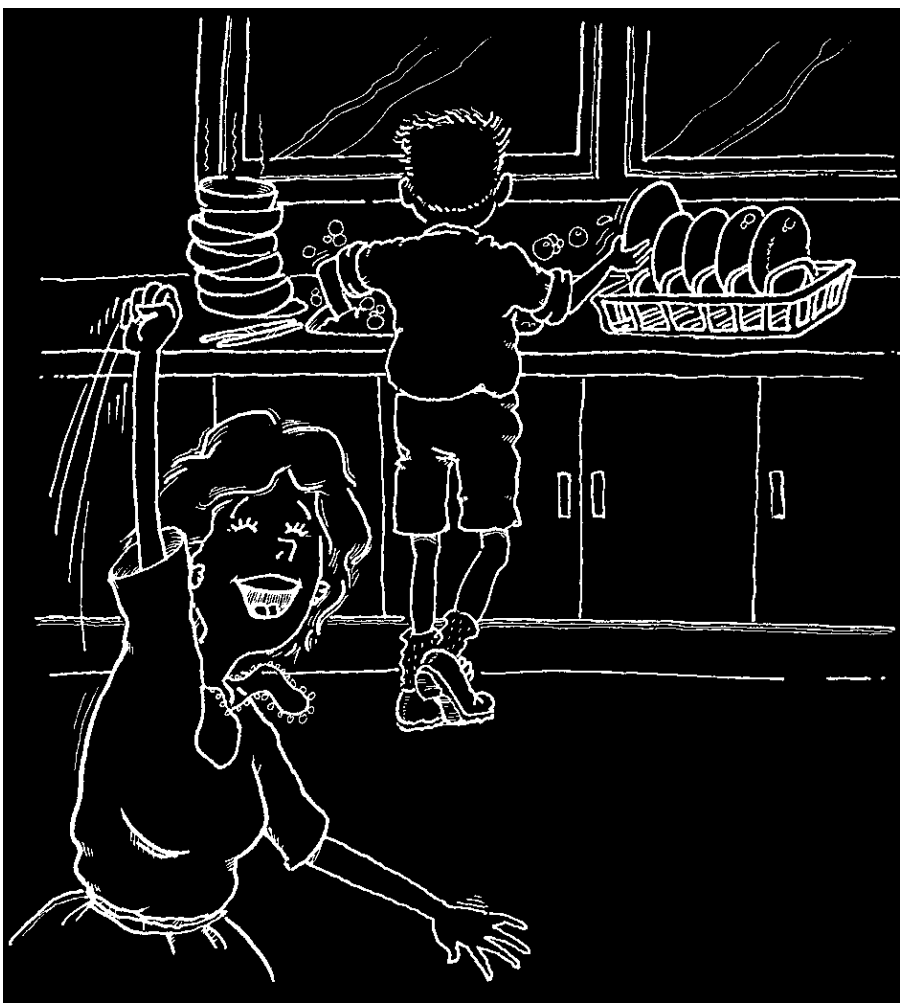

Ideile principale ale acestei cărţi

În această carte vom cerceta un număr important de desco -periri revoluţionare în înţelegerea băieţilor. În următorul capi tol

vom explica mai întâi cele *trei etape distincte* ale dez vol tării:

1. De la 0 la 6 ani – anii când *învaţă să iubească*;
2. De la 6 la 14 ani – anii când *tatăl contează cel mai mult*;

3. De la 14 ani până la maturitate – anii când băieţii au ne -

   voie de mentori şi alţi adulţi care să- i păstorească, *în afară de* părinţii lor.

Cunoscând aceste etape, veţi fi mai pregătiţi şi mai rela xaţi

cu toate câte vor urma şi veţi şti cum să le faceţi faţă.

În al treilea capitol, vom examina efectul *hormonilor* asu -pra comportamentului băieţilor şi vom încerca să- i ajutăm pe cei din urmă să- şi stăpânească această etapă a dezvoltării. Toată lumea a auzit de hormoni, dar când anume intră ei în acţiune şi ce anume fac? De ce sunt tinerii de 13 ani atât de prostuţi, iar

cei de 14 atât de de puşi pe scandal? Şi cum rezolvaţi aceas tă problemă cu înţelegere şi fără să vă pierdeţi simţul umorului?

În al patrulea capitol vom arăta în ce fel sunt vulnerabile *cre ierele* băieţilor şi cum pot fi aceştia stimulaţi să comunice cu mai multă

uşurinţă. Când staţi de vorbă cu băieţii şi le spu -

neţi poveşti, le dezvoltaţi conexiunile cerebrale, ceea ce- i ajută să se exprime mai bine cu ajutorul cuvintelor sau sentimentelor. Lumea nu mai are nevoie de bărbaţi care să se lupte cu taurii, ci de bărbaţi care să ştie să se poarte.

Apoi vom vorbi despre rolul vital al *taţilor* şi cum să vă

des curcaţi chiar dacă nu aţi avut un tată tocmai bun. Cei mai mulţi bărbaţi, se pare, vor să suplinească ceea ce le lipsea ta -tălui lor, dar nu ştiu întotdeauna cum s- o facă. Revoluţia pa ter -nităţii a fost una dintre cele mai fericite schimbări din ultimii treizeci de ani. Dacă sunteţi mamă singură şi citiţi această carte, vă vom spune ce puteţi face ca să fiţi sigură că fiul dum -

neavoastră va avea parte de bărbaţi cu influenţă pozitivă în viaţa lui.

Apoi urmează câteva poveşti şi ponturi despre *mame* şi fii. Mamele trebuie să fie încrezătoare şi creative cu băieţii şi să- i ajute să se simtă în largul lor în preajma sexului opus. O ma mă

este o „prietenă de probă“ şi îşi învaţă băiatul cum să se în -ţeleagă cu o femeie. Fie că o conştientizeză, fie că nu, ea este şablonul pentru toate relaţiile lui viitoare.

Pe urmă vom vorbi despre băieţi şi sex, din moment ce este un aspect esenţial care le poate face viaţa fericită sau mizera -bilă, în funcţie de felul în care este abordat.

Apoi, din moment ce *şcoala* este locul unde îşi petrec ju -mă tate din timp, există un capitol despre cum poate fi îmbună -tăţită considerabil această experienţă. E important ca băieţii să nu înceapă şcoala prea devreme, din moment ce creierul lor se dezvoltă altfel şi mai încet decât cel al fetelor. *Dacă încep prea devreme*, anii de şcoală pot deveni o pacoste din cauza sentimentelor de alienare şi ură faţă de învăţat. Această infor -maţie a schimbat părerea a zeci de mii de familii despre mo -mentul când trebuie să- şi dea băieţii la şcoală sau chiar la grădiniţă. Vă vom ajuta, de asemenea, să vă daţi seama care pro - fesori şi care şcoală sunt cele mai potrivite pentru fiul vostru.

În încheiere, ne vom referi la *sport*, care poate fi primejdios atât

pentru corpul, cât şi pentru sufletul băieţilor, deşi, când este practicat aşa cum trebuie, le poate fi benefic. Băieţii au

nevoie de sport, aşa că noi avem nevoie ca sportul să fie făcut ca la carte.

Şi, la finalul finalului, vom discuta despre felul în care în -treaga *comunitate* îi poate ajuta pe băieţi să devină bărbaţi, pen tru că părinţii nu o pot scoate la capăt fără ajutor. Părinţii trebuie să facă anumite alegeri încă de când băieţii lor sunt mici, ca să se asigure că, atunci când vor parcurge etapa ado -les cenţei, vor avea şi alţi adulţi în preajmă. Aveţi nevoie de un cerc de prieteni şi o familie mai numeroasă ca să ajutaţi un co -pil să ajungă la maturitate viu şi nevătămat. V- am stârnit inte -resul? V- am pus pe gânduri? Atunci e timpul să începem.

Băieţii pot fi extraordinari. Noi îi putem face să fie aşa. Se -cretul este înţelegerea.

CAPITOLUL 2

CELE TREI ETAPE ALE COPILĂRIEI UNUI BĂIAT

V- aţi uitat vreodată printr- un album de familie şi aţi văzut poze cu băieţi de când erau mici şi până la maturitate? Dacă da, atunci ştiţi că băieţii nu cresc cât ai bate din palme. Cresc în salturi – arată la fel pentru o vreme şi deodată parcă se schim -

bă peste noapte. Şi asta nu numai pe dinafară. Şi pe dinăuntru se întâmplă mari schimbări. Dar maturizarea şi formarea carac -te rului nu se produc automat, ca în cazul fizicului; un băiat poate rămâne „blocat“. Toată lumea cunoaşte măcar un bărbat mare la trup, dar îngust la minte şi mic la suflet, care nu s- a maturizat. Astfel de bărbaţi sunt peste tot – pot fi prim- miniştri,

preşe dinţi sau magnaţi, dar te uiţi la ei şi zici: „Da, încă e un copil. Ba chiar unul enervant…“

Băieţii nu cresc cum trebuie dacă nu- i ajutaţi. Nu e sufi -cient să îi îndopaţi cu cereale şi să le daţi tricouri curate ca să vă pomeniţi că într- o zi au devenit bărbaţi! Trebuie urmărit un program precis. Ideea este să vă daţi seama ce trebuie făcut şi

când anume.

Din fericire, băieţii sunt pe acest pământ de când lumea. Fie care societate s- a confruntat cu problema creşterii lor şi a venit cu soluţii. Cele trei etape ale copilăriei sunt eterne şi uni -versale. Băştinaşii din America, boşimanii din deşertul Kala -

hari şi eschimoşii cunosc şi ei aceste etape. Când le vorbesc despre ele părinţilor, aceştia îmi spun: „Ai dreptate!“ pentru că etapele respective le reflectă propria experienţă.

Cele trei etape la o primă privire

1. Prima etapă, a copilăriei, ţine *de la naştere până la şase ani*. E perioada când băiatul îi aparţine mamei. E „băia -tul ei“, deşi tatăl e posibil să aibă şi el un rol important. La această vârstă, e esenţial să îi oferiţi multă dragoste şi siguranţă, să îl racordaţi la o viaţă plină de căldură şi iubire.

2. A doua etapă ţine de la

şase la paisprezece ani, când băiatul, ieşit din co -

chilie, vrea să înveţe să

fie bărbat şi e din ce în

ce mai atent la ce face şi

cum face tatăl lui (deşi

mama se implică în con -

tinuare, iar lumea cea

lar gă îl aşteaptă). Scopul

acestei etape este de a- i

dezvolta priceperea şi îndemânarea şi, de asemenea, bu -nătatea şi voioşia – îl ajutaţi să devină un om echilibrat. Aceasta este vârsta când un băiat începe să fie fericit şi mulţumit că e bărbat.

3. În sfârşit, de la *pai spre* -

zece ani la matu ritate

este etapa când bă iatul

are nevoie de sfaturi de

la mentori bărbaţi dacă

vreţi să ajun gă cu ade -

vă rat la matu ritate. Ma -

ma şi tatăl fac un mic

pas în spate, dar nu îna -

inte să găsească men -tori buni pentru fiii lor;

dacă nu, va trebui să se

bazeze pe prietenii de

aceeaşi vârstă ai băia tu -

lui, nu la fel de capabili

să- i dezvolte încrederea

în el. Scopul este ca fiul dumneavoastră, apropiindu- se din ce în ce mai mult de adulţi, să înveţe responsabilitatea şi respectul de sine.

Aceste etape nu presupun trecerea bruscă de la un părinte la altul. Nu există o etapă a mamei, a tatălui sau a mentorului. De exemplu, un tată care se implică poate face multe lucruri încă de la naştere, poate chiar prelua rolul mamei, dacă e ne -cesar. Tot astfel, o mamă nu se dă la o parte când fiul ei îm -plineşte şase ani, dimpotrivă. Etapele indică o *schimbare a importanţei rolurilor*: tatăl „iese în faţă“ mai mult începând cu vârsta de şase ani şi până la treisprezece, iar însemnătatea mentorilor creşte de la paisprezece ani încolo. Într- un fel, se adaugă noi ingrediente la fiecare etapă.

Cele trei etape ne ajută să ne dăm seama ce e de făcut. De exemplu, ştim că taţii băieţilor între şase şi paisprezece ani nu

ar trebui să fie dependenţi de muncă sau absenţi emoţional sau fizic. Dacă sunt aşa, asta le va dăuna cu siguranţă copiilor. (Totuşi majoritatea taţilor secolului XX au fost exact ca mai sus, după cum mulţi dintre noi ne amintim din copilărie.)

Etapele acestea ne dau de înţeles că atunci când băieţii noş -

tri sunt adolescenţi trebuie să căutăm aju tor la cei din jur – acest rol îl aveau odată rudele (unchii şi bunicii) sau mentorii. Mult prea adesea adolescenţii se avântă în lumea largă, dar nimeni nu e acolo să- i prindă, şi îşi petrec adolescenţa şi primii ani ai ma turităţii într- o periculoasă etapă intermediară, având doar gru puri de amici în care să se încreadă.

E cât se poate de evident că multe dintre problemele com -por tamentale ale băieţilor – lipsa de interes faţă de şcoală, depre -sia, cearta cu legea (condus sub influenţa alcoolului, încăierări, fărădelegi etc.) – au sporit pentru că n- am ştiut de existenţa aces -tor trei etape şi de ingredientele necesare la momentul oportun!

Etapele sunt atât de importante, încât trebuie să le studiem în detaliu şi să decidem ce măsuri să luăm. Asta vom face acum.

Cele trei etape ale copilăriei unui băiat / **19**

De la naştere la şase ani: anii mai uşori

Bebeluşii sunt bebeluşi. Fie că sunt fetiţe, fie băieţei, nu e o problemă pentru ei şi nici pentru noi nu ar trebui să fie. Be -beluşii adoră să fie strânşi în braţe, să se joace, să fie gâdilaţi şi să râdă; să exploreze şi *să fie purtaţi de colo-colo*. Persona -lităţile lor diferă foarte mult. Unii sunt uşor de crescut, liniş -tiţi şi relaxaţi, şi dorm cu orele. Alţii sunt zgomotoşi şi vioi, mereu în căutare de acţiune. Unii sunt nerăbdători şi supără -cioşi şi au nevoie să ştie că suntem acolo şi că îi iubim.

Toţi bebeluşii şi copii la -

şii au nevoie cel mai mult
să formeze o legătură strân -
să cu cel puţin o persoană.
De obicei această persoană
este mama. Pentru că e cea
mai binevoitoare şi mai mo -
tivată, pentru că ea e sursa
lor de lapte şi pentru că
e drăgăstoasă, calmă şi
blândă, de obicei o mamă
are tot ce- i trebuie unui be -
beluş. Pro priii hormoni (în

special prolactina care se

elibe rea ză în sânge când alăptează) o fac să- şi do -rească să fie cu copilul ei

şi să- i dăru ias că întreaga atenţie.

În afară de alăptat, taţii le pot oferi bebeluşilor orice au ne -voie. Dar taţii o fac în altă manieră: studiile arată că sunt mai energici când se joacă cu ei – le place să- i întărâte, în timp ce

mamelor le place să- i liniştească (deşi, dacă taţii ar fi privaţi de somn aşa cum sunt mamele, şi lor le- ar plăcea să- i liniş -tească pe copii!).

DIFERENŢELE ÎNTRE SEXE ÎNCEP SĂ SE VADĂ

Unele diferenţe dintre băieţi şi fete încep să apară devreme.

Iată câteva descoperiri făcute de cercetători:

- Băieţii conştientizează mai puţin feţele.
- Fetele au simţul tactil mai dezvoltat.

• Retina băieţilor e dife -rită, aşa încât aceştia dis -
ting mai multă mişcare
şi mai puţine culori şi
texturi.

• Băieţii cresc mai re -pe de, sunt mai puternici,
şi totuşi sunt mai nefe -
riciţi când se despart de
mama lor.

• Băieţii se mişcă mai mult atunci când sunt

mici şi iau în stăpânire

mai mult spaţiu.

• Băieţilor le place mai mult să manevreze obiec te şi să construiasă clă diri înalte

din cuburi, în timp ce fetele preferă construcţiile mai joase.

• La grădiniţă băieţii ignoră un copil nou- venit în grup, în vreme ce fetele îl observă şi se împrietenesc cu el.

Şi, din păcate, adulţii sunt mai duri cu băieţii: studiile arată că părinţii îşi îmbrăţişează fetele mai des chiar decât pe nou- năs -

cuţi, vorbesc mai puţin cu băieţii, iar mamele de băieţi îi lo -vesc mai tare şi mai des decât pe fete.

Asta este trist pentru că băieţii au nevoie fix de tratamentul opus ca să înveţe ce înseamnă blândeţea; au nevoie de râsete şi de apropiere fizică.

CUM ÎI ÎNVĂŢĂM SĂ IUBEASCĂ

Dacă mama este cea care îl creşte, atunci relaţia cu ea va fi pentru un băiat primul model de intimitate şi iubire. Dacă ea va şti să întărească legătura dintre ei începând din copilărie, impunându- i fiului cu fermitate anumite limite, dar fără să- l lo vească sau să- l facă de râs – el se va plia firesc pe tiparul aces -tei relaţii. Va vrea să- i facă pe plac şi va fi mai uşor de crescut pentru că ataşamentul faţă de ea va fi mai puternic. Ştie că ocupă un loc aparte în inima ei. Dacă- l face să aştepte sau îl pune să- şi schimbe comportamentul s- ar putea să- l frustreze şi să- l zăpăcească, dar o să- i treacă. Ştie că e iubit şi nu va vrea să o supere pe cea care e centrul existenţei lui.

Implicarea mamelor şi felul distractiv de a- l învăţa şi de a vorbi cu el îi ajută creierul să- şi dezvolte aptitudinile verbale şi îl fac pe băiat mai sociabil. Băieţii au nevoie de mai mult ajutor decât fetele să înveţe să fie sociabili (mai multe despre acest subiect mai târziu).

Dacă o mamă este epuizată şi nu

se implică în primii doi ani de viaţă ai

băiatului, creierul lui ar putea suferi

schimbări devenind un „creier trist“.

Dacă mama este mereu nervoasă, îl

loveşte sau îl răneşte, copilul nu va

şti dacă ea îl iubeşte sau nu. (Vă rog

să înţelegeţi că vorbim de o furie con -

stantă şi nu despre supărări ocazionale pe care toţi părinţii le simt şi le arată. Nu trebuie să fim nişte îngeri de părinţi – dacă am fi, cum ar învăţa copiii noştri despre lumea reală?)

Aceia dintre noi care avem în preajma noastră mame

tinere trebuie să fim atenţi cu ele, să le ajutăm, să le asigurăm că nu au fost lăsate de izbelişte, să avem grijă să nu fie cople -şite de muncă. O mamă are nevoie de alţii să o ajute să- şi îm -bunătăţească viaţă, ca ea să se poată relaxa şi să- şi ducă la bun sfârşit importanta misiune. Dacă avem grijă de mamele tinere, ele pot avea grijă de bebeluşi. Soţii sau partenerii sunt

primii care trebuie să le ajute, dar familia şi vecinii sunt de asemenea de ajutor.

CE SE PETRECE ÎNTRE O MAMĂ ŞI BĂIEŢELUL EI?

Ştiinţa întâmpină dificultăţi în a măsura ceva precum dra -gostea, dar lucrurile stau din ce în ce mai bine. Oamenii de ştiinţă care studiază mamele şi bebeluşii au observat ceea ce numesc „atenţie reciprocă“. Aceasta e dragostea în acţiune, dra gostea pe care o poţi vedea. Cercetătorii au filmat o zi în -treagă mamele şi bebeluşii şi au descoperit că episoadele de atenţie reciprocă au loc între 50 şi 100 de ori pe săptămână.

Cu siguranţă vi s- a întâmplat asta cu propriul copil. Bebe -luşul caută atenţie gângurind sau plângând. Vă uitaţi la el şi vedeţi că şi el se uită la voi. E încântat că vă întâlneşte privi -rea şi chicoteşte fericit. Sau poate îl ţineţi în braţe sau îl schim -baţi şi simţiţi apropierea când vă uitaţi unul la altul şi îi cântaţi sau îl gâdilaţi. Aveţi o putere asupra lui şi el asupra voastră. Schim bul de atenţie continuă e o „conversaţie fără cuvinte“ – e minunat şi înduioşător.

Un alt fel de atenţie reciprocă apare

atunci când copilul e supărat şi dumnea -

voastră îi cântaţi, îl dezmierdaţi sau îl

ţineţi în braţe şi îi distrageţi atenţia –

aveţi grijă de el aşa cum v- a învăţat experienţa că trebuie să faceţi ca să- l

calmaţi. Sau vă jucaţi cu el doar ca să- l

vedeţi fericit şi încântat. Curând „aten -

ţia reciprocă“ poate fi direcţionată către

o jucărie, o floare, un animal sau o jucă -

rie care piuie de care să vă bucuraţi îm -

preună. Îl învăţaţi să fie interesat de lumea lui.

Acesta este unul dintre cele mai semnificative lucruri pe care un părinte le poate face pentru copilul său. În căpşorul bebe lu -şului, creierul lui înmugureşte ca un broccoli primăvara. Când un bebeluş e fericit, hormonii de creştere i se răspândesc prin

SFATURI PRACTICE

CUM NE ÎNGRIJIM BĂIEŢII

ÎN PRIMA COPILĂRIE

Ceea ce vom spune în continuare îi poate nelinişti pe unii părinţi. Există cititori care s- au oprit din citit chiar aici, su pă -raţi şi confuzi. Dar treaba unui psiholog este să vă pre zinte faptele, aşa încât începem. *Pe cât posibil, un băiat ar trebui îngrijit de părinţii lui sau de o rudă apro piată (pe lângă bona ocazională) până la vârsta de trei ani.* Creşa nu e tocmai in -dicată până la această vârstă. Asta nu în seamnă că băieţii duşi la grădiniţă cu program pre lungit de la şase luni vor deveni toţi psihopaţi, dar înseam nă că vor fi în primejdie. Şi, mulţu mită unui număr mare de cercetări din întreaga lume, ştim că acest risc poate lua trei forme. În primul rând, comportament nea -dec vat, coâul devenind mai ales agresiv şi neascultă tor. În al doi

lea rând, anxietate – până în punctul în care poate dă una dezvoltării (se poate testa măsurând hormonul stre sului). Şi în al treilea rând, relaţia lor cu dumnea voas tră se poate de te -riora: studiile arată că băieţii sunt mai predispuşi decât fe tele să sufere de teama despărţirii şi să se închidă în ei dacă se simt abandonaţi. Se pare că nu sunt atât de capa bili să în ţe leagă că mama (sau tata) îi iubeşte şi se va în toarce. De aseme nea, e po -sibil ca un bă iat la vârsta aceasta să facă faţă despăr ţirii deve -nind neli niştit şi agresiv o perioadă înde lun gată. Personalul experi mentat de la grădiniţă vorbeşte despre „sindromul bă -ia tului trist/nervos“ – un băieţel care se simte aban do nat şi neliniştit şi îşi converteşte teama într-un compor ta ment vio -lent. E posibil să se poarte aşa şi la şcoală, şi mai târziu în viaţă.

Dar grădiniţa nu e un lucru rău. Grădiniţele bune sau, chiar

mai mult, şcoala primară, cu profesori specializaţi, pot juca un rol important când copiii sunt mai mari sau când părinţii sunt nevoiţi să lucreze ca să- şi câştige existenţa. Dar trebuie să aveţi toate informaţiile ca să luaţi decizia potrivită. Grădiniţa

este o a doua opţiune destul de bună pentru copiii mai mă ricei, cu totul nepotrivită pentru bebeluşi, iar pentru unii copii e de- a dreptul vătămătoare în moduri greu de ghicit la prima vedere.

Dacă ce am scris mai sus v- a supărat, aveţi dreptate. Lumea noastră corporatistă nu e blândă cu părinţii. De fapt, aceştia au nevoie de concediu plătit pentru creşterea copilului, şi din ce în ce mai multe ţări îl adoptă. S- a dovedit peste tot în lume că programul flexibil şi timpul liber garantat sunt de mare ajutor. Dar întotdeauna avem de ales şi întotdeauna putem găsi solu -ţii. Dacă puteţi evita creşa pentru copilul vostru de până în trei ani, nu veţi regreta.

corp şi direct în creier şi se dezvoltă. Când copilul e supărat, hormo nul stresului – cortizolul – îi încetineşte dezvoltarea, în mod deosebit a creierului. Aşa că interacţiunea, râsul şi dra gos -tea sunt o hrană pentru creierul bebeluşului dumnea voas tră. Toate aceste interacţiuni vor fi stocate în creierul acesta nou-nouţ: bebeluşul învaţă cum să citească feţe şi să descifreze stări, să fie sensibil şi să înţeleagă când părintele e calm, amu zat, îl admonestează sau îi arată dragoste. Curând va începe să vor -bească, să cânte, să se mişte, să capete ritm şi, mai presus de orice, să se simtă bine şi să empatizeze cu alţi oameni. Bă ieţii sunt un pic mai înceţi, mai puţin capabili decât fetele să socia -lizeze, aşa că au nevoie de un pic mai mult ajutor. Şi au

nevoie de el de la o persoană care- i cunoaşte foarte bine, care are timp şi care e la rândul ei fericită şi mulţumită.

Acest proces are loc în copilăria timpurie. O mamă e în -

cântată când copilul ei prinde şopârle sau face plăcinte din noroi şi îi admiră performanţele. Tatăl lui îl gâdilă şi se joacă mai dur cu el, dar e de asemenea blând şi iubitor când îi ci teşte poveşti şi îl alină când îi este rău. Băieţelul învaţă că bărbaţii sunt drăguţi şi încântători, că taţii citesc cărţi şi se descurcă cu treburile casei, iar mamele sunt bune şi gândesc practic şi fac parte din lumea cea mare.

PE SCURT

Ca o concluzie, prima lecţie pe care trebuie să o înveţe bă -

ieţii este apropierea – arătată prin încredere, căldură sufletească, bună dispoziţie şi bunătate. Până la şase ani, sexul nu e o

mare problemă, şi nici nu ar trebui să fie. Mamele sunt de obi -cei părintele principal, dar taţii le pot lua locul. Ceee ce con -

tează e că unul sau doi oameni- cheie iubesc copilul şi îl fac centrul atenţiei lor pentru câţiva ani. În acest fel, i se dezvoltă

încrederea în sine, capacitatea de a comunica sufleteşte şi de a iubi lumea şi viaţa. Aceşti ani vor trece cât ai clipi. Bucuraţi- vă

de băie ţelul dumneavoastră cât mai puteţi!

De la şase la paisprezece ani:

cum învaţă să devină bărbat

Pe la şase ani băieţii trec printr- o mare schimbare. Se pare că vor să deschidă capitolul „masculinitate“ la vârsta asta. Chiar şi

băieţii care nu s- au uitat deloc la televizor vor deodată să se joace cu săbii, să poarte mantii de Superman, să se lupte şi să

facă multă gălăgie. Se mai

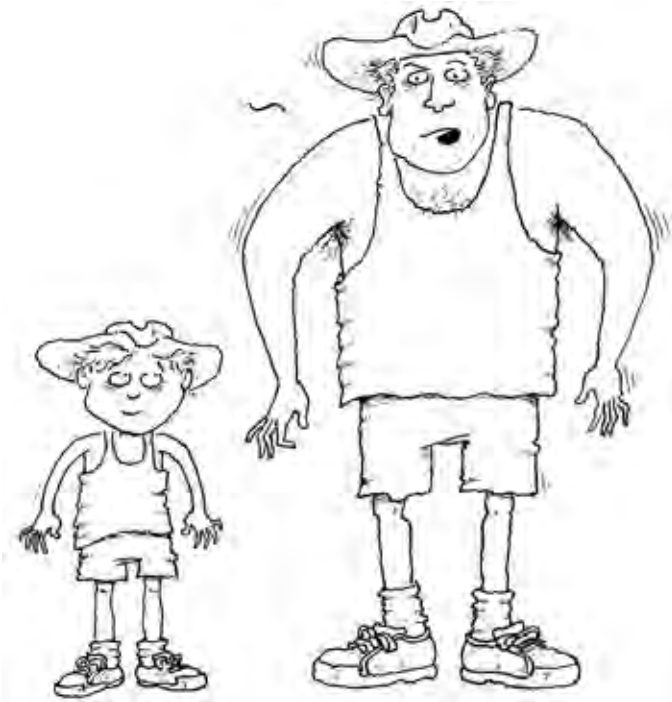

întâmplă ceva important: s- a ȚINE obser vat din toate timpurile. MÂINILE Pe la şase ani băieţeii se AȘA!

agaţă de tatăl lor, sau de ta -

tăl vitreg, sau de orice bărbat

e prin preajmă, şi vor să stea

în preajma lui, să înveţe de

la el şi să- l imite. Vor să în -

veţe cum să fie bărbaţi.

Dacă un tată îşi ignoră

fiul, băiatul va lansa o în trea -

gă cam panie de a- i atrage atenţia. Odată am fost soli -

care se îmbolnăvea adesea fără nici un motiv. A fost dus la spi tal. Tatăl lui, medic specialist, a zburat de la o con ferinţă

în altă ţară ca să fie cu fiul său şi băiatul şi- a revenit. Tatăl s- a

dus la o altă conferinţă şi boala s-a întors. Atunci au chemat

psi hologii. L- am rugat pe tată să- şi modifice programul de

lucru care însemna să fie pe drumuri *opt luni pe an*! Ne- a as -cultat şi băiatul nu s- a mai îmbolnăvit niciodată.

Băieţii pot fura, sparge lucruri, pot fi agresivi la şcoală şi pot avea tulburări de comportament doar ca să- i atragă atenţia

tatălui. Dar dacă tatăl este acolo în fiecare zi să se joace cu fiul său, să- l înveţe şi să- l iubească, atunci această etapă va trece fără probleme.

MAMELE CONTEAZĂ LA FEL DE MULT

Acest interes brusc faţă de tată nu înseamnă că mama iese

din peisaj. În trecut, în special în America de Nord şi în Anglia, mamele se distanţau de băieţii lor la vârsta asta ca să- i întă -rească. (Asta era de asemenea vârsta la care familiile bogate

îşi trimiteau băieţii la internat.) Dar, după cum spunea Olga Sil ver stein în cartea ei *The courage to raise good men*, asta s- a întors adesea împotriva lor. Dacă, de la o vârstă fragedă,

mama se îndepărtează deodată sau nu- şi mai arată căldura şi afecţiunea, atunci se va întâmpla un lucru teribil: băiatul, ca

să- şi ţină în frâu supărarea şi durerea, îşi va înăbuşi acele sen - timente care însemnau legătura cu mama, adică blândeţea şi dragostea. I se pare mult prea dureros să simtă iubire dacă

mama nu- i răspunde la fel. Dacă un băiat se închide în el, nu va putea

să- şi exprime sentimentele de dragoste şi căldură su -fle tească faţă de viitoarea parteneră sau de copii, şi va ajunge

un bărbat tensionat şi greu de suportat. Toţi cunoaştem băr baţi de genul acesta (şefi, taţi, chiar şi soţi), care sunt incapabili

emoţional şi stângaci cu oamenii. Ne putem asigura că băieţii noştri nu vor ajunge aşa strângându- i în braţe, vorbind cu ei, ascultându- i, chiar dacă au cinci, zece sau cincisprezece ani.

Mamele trebuie să rămână o prezenţă constantă, în vreme ce îi lasă pe taţi să- şi joace rolul. Băieţii trebuie să ştie că se pot baza pe mamă, ca să- şi menţină latura emoţională vie. Lucru -rile vor merge mai bine dacă ei vor rămâne aproape de mamă, dar tatăl va apărea mai des în peisaj. Dacă tatăl simte că băia -

tul e prea implicat în relaţia cu mama (lucru care se poate în -tâmpla) el trebuie să se implice mai mult – fără s- o critice pe mamă! Uneori tatăl e prea critic sau are aşteptări prea mari, şi băiatului îi este frică de el. Tatăl trebuie să înveţe să fie mai grijuliu, mai blând sau pur şi simplu mai amuzant dacă vrea

ca fiul lui să devină bărbat alături de el.

Băiatul între şase şi paisprezece ani încă îşi adoră mama şi are multe de învăţat de la ea. Dar interesele lui se schimbă – devine mai interesat de ceea ce au bărbaţii de oferit. Un băiat ştie că va deveni bărbat. Trebuie să „descarce softul“ de la un

bărbat ca să se poată dezvolta.

Treaba mamei e să fie relaxată, drăgăstoasă şi înţelegătoare. Treaba tatălui este de a se implica încetul cu încetul. Dacă nu e nici un tată prin preajmă, atunci copilul trebuie să găsească un alt bărbat de la care să înveţe – la şcoală, de exemplu.

SFATURI PRACTICE

CE E DE FĂCUT DACĂ SUNTEŢI MAMĂ SINGURĂ

De mii de ani, mame singure şi- au crescut băieţii fără un băr -bat în casă. Şi, de cele mai multe ori, aceşti băieţi au ajuns foar -te bine.

De- a lungul anilor am intervievat mame care au făcut acest

lucru, ca să le aflaţi secretul. Mamele singure au dat mereu ace -laşi sfat. În primul rând, au găsit modele bune de urmat pen -tru fiii lor cerând ajutorul unchilor, prietenilor buni, profe sorilor, antrenorilor de sport, leaderilor tinerilor şi aşa mai de parte (ale gând cu grijă de teama abuzurilor sexuale). Un băiat tre -buie să ştie „ce înseamnă un bărbat de nădejde“. Dacă un asemenea bărbat se im plică suficient şi pentru o perioadă înde -lungată în viaţa unui băiat, aceasta ţine locul singurului lucru pe care o mama nu i- l poate oferi fiului – un exemplu masculin de urmat. Unul sau doi băr baţi buni care să- l cunoască şi să- l iu -bească pe fiul dumnea voas tră vor face diferenţa. Mamele sin -gure se pot împăca, la urma urmei, cu gândul că mulţi băieţi cu taţi îi văd pe aceştia doar câteva minute pe zi. Orice ar fi, să nu vă căsătoriţi doar ca să fie un bărbat în casă!

Din trusa de supravieţuire a mamelor singure face parte şi

reţeaua de bărbaţi de nădejde din comunitate. Dacă sunteţi tată, fiul dumneavoastră sigur va avea prieteni care nu au tată sau ai căror taţi nu se prea implică. Gândiţi- vă să- i invitaţi pe acei copii la un concert, la plajă, la jocuri sportive sau într- un week end cu propriul vostru fiu. Mama lor va aprecia acest lu -cru, deşi nu v- ar fi cerut- o niciodată, ca să nu deranjeze. (Va fi un pic precaută, aşa că nu începeţi cu o excursie de nouă zile în sălbăticie.)

Părinţii singuri trebuie să- şi facă relaţii: în comunitatea reli -

gioasă, într- un grup sportiv, să ţină legătura cu rudele mai îndepărtate, cu vecinii în familiile cărora copiii sunt iubiţi şi

apre ciaţi – e cea mai bună soluţie pentru a le oferi băieţilor mo -dele şi oameni cu care să discute, mai ales în adolescenţă.

Mai e un lucru. Toţi părinţii singuri pe care i- am întâlnit au recunoscut că a trebuit să fie

îngăduitori cu ei înşişi ca să nu devină martiri. (Suferinţa e ca iaurtul: are viaţă scurtă de două săptămâni, apoi începe să se înăcrească!) Părinţii sin guri care au făcut treabă bună şi- au planificat şi un masaj, un meci de tenis, un curs de yoga sau s- au uitat la televizor când toată lumea dormea – şi s- au ţinut de acest plan ca să le fie bine. (Pentru mai multe detalii despre viaţa de părinte singur, vedeţi şi pagina 113.)

SFATURI PRACTICE

CINCI LUCRURI ESENŢIALE PENTRU TAŢI

Taţii au un singur lucru în comun: vor să fie taţi buni. Pro blema este că, dacă propriii taţi nu ne- au fost modele, şi mul tora nu ne- au fost, atunci cum să reuşim să ne transformăm bunele intenţii în faptă? Dacă nu ni s- a dat niciodată „soft- ul"? Cel mai bun lucru e să staţi pe lângă alţi bărbaţi şi să învăţaţi de la ei, să vedeţi ce anume aţi copia şi ce nu aţi face niciodată! Din discuţiile cu sute de bărbaţi, iată cele cinci idei de bază:

1. **Începeţi devreme**. Implicaţi- vă pe timpul sarcinii – vorbiţi cu partenera voastră despre ceea ce speraţi pentru copilul vos tru, împărtăşiţi- i planurile şi visurile despre cum aţi vrea să fie fa -milia voastră. Plănuiţi să asistaţi la naş tere – şi ţine ţi- vă de plan! Duceţi- vă la cursuri despre naştere, mai ales la cele pentru taţi, care sunt din ce în ce mai ofer tante. După ce co pilul dumnea -voastră se naşte, implicaţi- vă în creşterea lui chiar de la început. Alegeţi- vă o specialitate. Baia e bună: sunt alune coşi, dar e dis -tractiv şi de mare aju tor. Acesta e un moment- cheie pentru ci -men tarea relaţiei. Iu birea pentru copil vă va „încărca" hormonal şi vă va schimba prioritătile în viaţă. Aşa că luaţi amin te! Taţii care au grijă de copii încep să fie fascinaţi şi să le placă – se numeşte „aca parare". Bărbaţii pot deveni experţi la culcat copiii care s- au trezit în toiul nopţii – plimbându- i, legănându- i, cân -tân du- le uşor sau orice altceva vă convine! Nu vă mulţumiţi cu statutul de neajutoraţi în preajma bebeluşilor – nu vă daţi bă -tuţi, cereţi ajutor şi sfaturi de la mama copilului şi alte persoane experimentate. Şi fiţi mândri de ceea ce faceţi.

Dacă aveţi o carieră obositoare, folosiţi- vă de weekenduri

sau de vacanţe ca să recuperaţi timpul alături de copil. Când co -pilul va avea doi ani, încurajaţi- vă partenera să plece în conce -diu cu prietenele şi rămâneţi acasă doar cu copilul – ca să ve deţi că sunteţi amândoi capabili să le faceţi pe toate. Faceţi

curăţenie înainte că ea sa vină acasă – asta le impre sio nează mult pe soţii.

2. **Faceţi- vă timp.** Asta este esenţial, aşa că ascultaţi cu aten ţie. Pentru taţi, iată cea mai importantă propoziţie din carte: *dacă lucraţi cincizeci şi cinci sau şaizeci de ore pe săp tămână, inclusiv orele pierdute cu transportul, nu vă ca lificaţi drept tată*. Fiii dum -neavoastră vor avea probleme în viaţă, fiicele nu vor avea deloc încredere în ele însele şi va fi numai vina voastră. Taţii trebuie să ajungă acasă la timp ca să se joace, să râdă, să- i înveţe şi să- i gâ -dile pe copii. Firmele şi de asemenea micile afaceri pot fi duş -manii familiei. Adesea taţii găsesc că soluţia e să accep te o slujbă cu un venit mai mic şi să fie alături de familie mai mult timp. Data viitoare când vi se va oferi o slujbă unde să munciţi mai mult şi să staţi mai multe nopţi departe de casă, gândiţi- vă serios să- i spuneţi şefului: „Îmi pare rău, co piii mei sunt pe primul loc“.

3. **Arătaţi- vă dragostea.** Îmbrăţişările, gâdilatul şi wrestling- ul pot avea loc până la adolescenţă. Faceţi, de asemenea, şi lucruri mai puţin „fizice“ – copiilor le place să le spuneţi po veşti, să staţi îm -preună, să cântaţi sau să ascultaţi mu zică. Spu neţi- le copiilor cât de minunaţi, creativi, frumoşi şi inteli genţi sunt (des şi cu con vin gere). Dacă părinţii voştri nu v- au prea arătat asta, e timpul să învăţaţi.

Unii taţi cred că, dacă- şi cocoloşesc fiul, va ajunge un papă-lapte. De fapt, reversul este probabil ade vă rat. Fiii ai căror taţi sunt afectuoşi şi jucăuşi tot timpul vor fi mai apro piaţi de taţii lor, vor dori să- i copieze şi vor fi în elemen tul lor în compania bărbaţilor. Atât pentru fete, cât şi pentru băieţi, dra gostea tatălui este vi -tală. Un copil nu poate înţele ge că lucraţi ore în şir, că vă în gri -jorează impozitele sau că eco nomisiţi bani pentru viitorul lui, pentru că *nu e ceva ce poate vedea sau atinge*. Copiii simt că sunt iubiţi printr- o atingere, printr- o pri vire, dacă râdeţi şi vă distraţi cu ei. Afecţiunea îi calmează – le arată că sunt iubiţi mai mult decât o pot face cuvintele. Copiii care sunt îmbrăţişaţi şi sărutaţi se simt mai în siguranţă, şi când o face şi tatăl, se simt de două ori mai în siguranţă.

4. **Destindeţi- vă.** Bucuraţi- vă de copiii dumneavoastră. Dacă staţi cu ei dintr- un sentiment de vinovăţie sau din obligaţie n- are nici o valoare – ei simt că nu sunteţi cu adevărat acolo, cu sufle tul. Experimentaţi pentru a găsi acele activităţi de care să vă bu curaţi amândoi. Nu- i supuneţi la presiuni pe copii: atunci când faceţi sport sau jucaţi un joc, nu vă ambalaţi prea mult cu arbi trarea sau competiţia. Amintiţi- vă să râdeţi şi să faceţi poante. Jucaţi unul sau cel mult două jocuri sau activităţi, astfel încât să o faceţi doar de plăcere. Reduceţi „cursele contracronometru“, bucuraţi- vă în schimb de plimbări, jocuri şi conversaţii. Evitaţi com petiţia în orice activitate ca să nu stricaţi pofta de distracţie. Învăţaţi- vă copiii, în permanenţă, tot ceea ce ştiţi.

5. **Trataţi totul cu seriozitate.** Unii taţi din ziua de azi sunt taţi

„superficiali“ pentru că lasă toate lucrurile grele pe umerii parte -

nerelor lor. După o vreme, partenerele încep să spună: „Eu am

trei copii, iar unul dintre ei este soţul meu“. Există un indicator

inconfundabil pentru acest lucru – atunci când viaţa sexuală scade

considerabil! Implicaţi- vă în deciziile şi discuţiile din bucătărie,

aju taţi la teme şi la treburile casei. Învăţaţi- vă copilul să fie disci -

PE SCURT

Pe timpul şcolii primare şi gimnaziale băieţii ar trebui să- şi petreacă mult timp alături de taţii şi mamele lor ca să le ceară ajutorul, să înveţe cum să facă diverse lucruri şi să se bucure de compania acestora. Din punct de vedere emoţional, tatăl este acum mult mai important. Băiatul este pregătit să înveţe de la el şi să asculte ce are acesta de spus. Adesea îşi va asculta

tatăl mai mult. Suficient cât să o scoată pe mamă din sărite!

Această perioadă – de pe la şase ani până la paisprezece – e cea mai importantă ocazie pentru tată să- şi pună amprenta asupra fiului său (şi să pună bazele masculinităţii). Acum e timpul „să vă faceţi timp“. Micile lucruri contează: joaca în

plinat cu calm, dar fermitate. Nu- l loviţi – deşi pe cei mici va tre -bui să- i ţineţi în frâu cu blândeţe din când în când. Nu ţipaţi dacă vă pu teţi abţine. Propuneţi- vă să fiţi o persoană calmă, ţine ţi lu -crurile sub control şi încercaţi să discutaţi despre cum aţi putea rezolva problema de comportament. Dumneavoastră sunteţi şeful datorită lucidităţii, concentrării şi experienţei, nu fiindcă sun teţi mai mare şi mai rău. Ascultaţi- vă copiii şi ţineţi cont de sen timentele lor. Vă aflaţi pe un drum care porneşte de la mo -men tul în care vă ocu paţi de un bebeluş şi ţine până când ajun -geţi pe picior de ega litate cu un tânăr de 21 de ani care face cinste cu cina.

Discutaţi cu partenera dumneavoastră despre imaginea de an samblu: „Cum o scoatem la capăt? Ce trebuie să schimbăm?“ Dacă faceţi echipă, asta vă va lega şi mai mult de parteneră. Vor -biţi cu ea dacă nu mai ştiţi ce să faceţi sau cum să reacţionaţi. Nu trebuie să aveţi toate răspunsurile – nimeni nu le are. Să fiţi pă -rinte înseamnă să faceţi greşeli, să le reparaţi şi să mergeţi mai departe.

curte în serile de vară; plimbările şi poveştile din copilăria

dum neavoastră; hobby- uri şi sporturile pe care să le practicaţi

împreună, doar de plăcere. De aceea sunt bune amin tirile, pen -tru că vă veţi hrăni din ele şi dumneavoastră, şi fiul dumnea -

voastră, pentru mulţi ani de- acum încolo.

Nu vă lăsaţi descurajaţi de comportamentul „cool“ al fiu -

lui dumneavoastră, pentru că l- a dobândit de la colegii de şcoală.

Insistaţi şi veţi găsi sub această mască un băiat vesel şi jucăuş. Bucuraţi- vă de această perioadă când chiar îşi doreşte să fie

cu dumneavoastră. Pe la jumătatea adolescenţei interesul lui

va fi mai mult îndreptat către lumea înconjurătoare. Tot ceea ce pot face e să vă conving să nu o lăsaţi pe mai târziu!

SFATURI PRACTICE

CÂND BĂIEŢII SUNT SCUNZI

Câteodată părinţii se îngrijorează când băiatul lor nu creşte la fel de înalt ca ceilalţi băieţi. Cercetările arată că această îngrijorare e nefondată. Un studiu pe 180 de copii între 8 şi 14 ani arată că copiii mai mici de înălţime nu se adaptează mai greu de cât ceilalţi.

Cercetări mai vechi demonstrau că tinerii mai scunzi sunt

mai timizi, mai anxioşi sau mai deprimaţi, dar timpurile s- au schimbat şi studii mai recente arată că nu e chiar aşa. Dacă un copil e lăudat şi apreciat şi comunică bine cu familia, atunci faptul că e diferit va conta mai puţin.

În studiu, băieţii mai scunzi au fost descrişi ca fiind mai

pu ţin sociabili, dar nu au probleme de comportament mai mari decât băieţii de

înălţimea obişnuită pentru aceeaşi vârstă. Cât priveşte fetele din studiu, acestea aveau adesea o sănătate mentală mai bună decât cele de înălţime normală. Copiii ai căror părinţi au fost ei înşişi scunzi au mai puţine probleme pro babil datorită bunului exemplu dat de părinţi. Aceşti părinţi nu- şi fac griji şi nu caută ajutor medical pentru că sunt mai micuţi.

În America douăzeci de mii de copii au luat hormoni de

creştere ca să nu rămână scunzi, tratament ce costă zeci de mii de dolari. Dar doctorul recomandă tratamentul cu hor -moni doar dacă e necesar din punct de vedere medical, ca de pildă atunci când problemele cu rinichii sau când alte dis -func ţii afectează hormonul de creştere. Pediatrii nu cred că motivele psihologice sunt suficiente pentru a recurge la tratament, care este dureros, neplăcut şi poate face mai mult rău decât bine.

De la paisprezece ani în sus:

cum devin bărbaţi

Pe la paisprezece ani începe o nouă etapă. De obicei, până la această vârstă, un băiat creşte repede şi un lucru remarcabil se întâmplă în organismul lui – nivelul de testosteron creşte cu 800 la sută.

Deşi fiecare băiat este diferit, e normal ca băieţii la această vârstă să devină un pic certăreţi, energici şi cu toane. Nu e vorba că devin mai răi, ci doar că renasc într- un nou eu, şi orice naş -tere implică luptă. Simt nevoia să găsească răspunsuri la între -bări importante, să înceapă noi aventuri şi provocări şi să înveţe noi feluri de a- şi trăi viaţa – iar ceasul lor biologic îi presează.

Cred că asta e perioada când ne dezamăgim copiii cel mai mult. În societatea noastră tot ceea ce le oferim copiilor de vâr -

stă mijlocie este mereu acelaşi lucru: aceelaşi lucru la şcoa lă, aceeaşi rutină acasă. Dar adolescentul este înfometat de altceva, de ceva nou. Din

punct de vedere fizic şi

hor monal este pregătit să- şi asume rolul de adult, dar noi vrem să mai aştepte vreo patru, cinci ani. Nu e de mirare că apar probleme.

E nevoie de ceva care să însufleţească un băiat – ceva ce- l va împinge pe ter men lung spre un efort creator sau o pasiune care îi va da aripi.

Toate lucrurile din ca u -

za cărora părinţii au coş ma -

ruri (riscurile pe care şi le

asumă un adolescent, al cool,

droguri, sex neprotejat, in -

frac ţiuni) se întâmplă pentru

POVEŞTI DE SUFLET

RITUALUL INIŢIATIC AL TRIBULUI LAKOTA

Americanii nativi cunoscuţi drept Lakota au fost o societate puternică şi de succes, caracterizată în mod deosebit de rela -ţii le de egalitate între femei şi bărbaţi.

Pe la paisprezece ani, băieţii Lakota erau trimişi într- o

„căutare a viziunii" sau „o probă iniaţică". Asta însemna să stea şi să postească pe un vârf de munte în aşteptarea unei viziuni sau a unei halucinaţii aduse de foame. Această vizi -une includea o făptură care să le aducă oamenilor mesaje din lumea de dincolo pentru a călăuzi viaţa băiatului. Când bă iatul stă singur pe vârful muntelui, el aude lei răgând şi mer gând prin întunericul de sub el. De fapt sunetele erau fă -cute de un om din trib care- l urmărea ca să se asigure că e bine. Un tânăr era prea valoros pentru tribul Lakota ca să- l pună degeaba în primejdie.

În cele din urmă, când băiatul se întorcea la trib, reuşita

lui era sărbătorită. Dar din acea zi, pentru doi ani, *nu îi era îngăduit să vorbească direct cu mama lui.*

Mamele Lakota, precum femeile din grupurile de vână -

tori- culegători, sunt foarte apropiate şi afectuoase cu copiii şi dorm cu ei în cabanele şi corturile lor. Cei din tribul Lakota credeau că, dacă un băiat vorbeşte cu mama lui imediat după ce devine adult, asta l- ar fi tras aşa de mult înapoi în copi -lărie, încât ar fi ajuns în lu mea femeilor şi n- ar mai fi crescut niciodată.

După doi ani, avea loc o ceremonie de reunire între mamă

şi fiu, dar el era deja bărbat şi putea să aibă o relaţie cu ea. Recompensa pe care mamele Lakota o câştigau în urma des -păr ţirii era certitudinea că băieţii se vor întoarce adulţi res -pec tuoşi şi prietenoşi.

că nu înţelegem nevoia tinerilor de glorie şi fapte eroice. Băie -ţii se uită la societate si văd puţine lucruri în care să creadă sau la care să ia parte. Chiar şi răzvrătirea lor este împachetată

şi vândută înapoi de comer cianţi şi industria muzicală.

Ei caută ceva mai bun, vor să se avânte cât mai sus, dar acest

ideal nu e de găsit nicăieri.

CE FĂCEAU VECHILE SOCIETĂŢI

În orice societate dinaintea noastră – de la tropice la pol –, oricând şi în orice loc studiat de antropologi, adolescenţii au

fost bine îngrijiţi şi li s- a acordat atenţie din partea întregii co - munităţi. Asta era o activitate omenească universală, aşa că trebuie să fi fost importantă. Aceste culturi ştiau ceva ce noi

încă învăţăm – că *părinţii nu- şi pot creşte băieţii fără să ceară ajutor de la alţi adulţi.*

FILULE, AM REPARAT

TRENULEȚUL!

Unul dintre motive este acela că băieţii de paisprezece ani şi taţii lor se înnebunesc reciproc. Câteodată asta e tot ce poate face un tată ca să- şi iubească fiul. Să facă asta *şi* să- l

înveţe câte ceva poate fi aproape imposibil. (Vă mai amintiţi când tata vă învăţa să conduceţi?) Cumva cei doi bărbaţi reuşesc să scoată coarnele şi să se enerveze şi mai tare. Taţii

devin prea încordaţi: ei simt că nu mai au timp ca tată şi îşi văd propriile greşeli repetându- se.

Odată, pe când încă eram terapeut pe probleme de familie lipsit de experienţă, am cunoscut o familie al cărei fiu de pai -sprezece ani fugise de acasă şi stătuse prin gări câteva zile. A

fost găsit, dar speriase pe toată lumea, şi părinţii înţeleseseră că trebuie să ceară ajutor. Vorbind cu ei, am descoperit un lucru remarcabil. Sean era fiul lor cel mai mic, dar nu fusese

primul care fugise de acasă! Fiecare dintre cei trei băieţi fu -gise de acasă pe la această vârstă. Şeful meu, un bărbat înţe -lept şi înfricoşător de intuitiv, s- a uitat fix în ochii tatălui.

„Dumneavoastră unde aţi fugit când aveaţi paisprezece ani?“ Tatăl s- a prefăcut că nu înţelege, dar, cu toată familia uitân -

du- se acuzator la el, a zâmbit prosteşte şi a spus tot. Fusese şi

el fugar la paisprezece ani după certuri infernale cu tatăl său. Nu- i spusese niciodată soţiei despre asta, cu atât mai puţin co -piilor. Fără să- şi dea seama, însă, devenise imposibil, încordat şi pretenţios când fiii lui au împlinit această vârstă. Efectiv, inconştient, i- a făcut să fugă

de acasă. Din fericire, tradiţia fa -

miliei era ca aceştia să se întoarcă vii şi nevătămaţi.

Aşa că taţii şi fiii lor de paisprezece ani pot deveni încor -daţi unii în preajma celorlalţi. Dacă altcineva ar putea servi de model masculin la vârsta asta, atunci taţii şi fiii s- ar putea re -laxa un pic. (Câteva filme minunate s- au bazat pe acest fapt – căutaţi la centrul de închirieri DVD- uri *Searching for Bobby*

Fisher, *Finding Forrester* şi *The Run of the Country*.)

Prin tradiţie, pentru a- i ajuta pe băieţi să păşească în ado -les cenţă s- au făcut două lucruri. Mai întâi, ei au fost luaţi şi *călăuziţi* de către unul sau mai mulţi bărbaţi cărora le- a păsat de ei şi i- au învăţat importante lecţii de supravieţuire. Apoi, în

anumite etape ale procesului de mentorat, băieţii erau luaţi de către bătrânii comunităţii şi *iniţiaţi*. Asta însemna să parcurgă anumite etape formatoare, care includeau încercări, învăţături sacre şi noi responsabilităţi. Vom reveni asupra acestei proble -me în capitolul dedicat comunităţii.

Putem face o comparaţie între experienţa Lakota şi relaţia pe care mulţi dintre băieţii din zilele noastre o au cu mamele lor, cu care (conform unor scriitori precum Babette Smith în *Mothers and Sons*) rămân adesea într- o legătură ciudată, une -ori rece, alteori infantilă, pentru toată viaţa. Aceşti fii se tem să fie prea apropiaţi de mame şi totuşi, nefiind iniţiaţi ca băr -

baţi, ei nu se vor elibera cu adevărat niciodată. În schimb, în rela ţiile cu toate celelalte femei vor fi întotdeauna dependenţi şi imaturi. Pentru că nu intră în lumea bărbaţilor, ei nu au în -cre dere în alţi bărbaţi, au puţini prieteni adevăraţi şi se tem să lege o relaţie cu o femeie pentru că asta înseamnă să fie su fo -

caţi şi controlaţi. Ei sunt de- a dreptul „bărbaţii de nicăieri“.

Doar dacă părăsesc lumea femeilor tinerii pot scăpa de mo -delul matern şi pot lega o relaţie adultă cu o femeie.

POVEŞTI DE SUFLET

POVESTEA LUI NAT, STAN ŞI A MOTOCICLETEI

Nat avea cincisprezece ani şi viaţa lui nu mergea deloc bine. Urâse şcoala dintotdeauna şi niciodată nu- i plăcuse să scrie, iar lucrurile se tot adunau. Personalul şcolii la care mer gea era însă dedicat, iar părinţii lui, consilierul şi directorul se cu -noşteau şi puteau vorbi fără ocolişuri. Aşadar s- au întâl nit şi au hotărât că, dacă Nat îşi va găsi un job, îl vor lăsa să re -nunţe la şcoală. Probabil că era unul din acei băieţi care ar fi fost mai fericiţi în lumea adulţilor decât în liceu.

Din fericire, Nat şi- a găsit o slujbă într- o pizzerie – Stan's

Pizza – şi s- a lăsat de şcoală. Stan, un bărbat la vreo treizeci şi cinci de ani, conducea o afacere profitabilă şi avea nevoie de ajutor. Nat mergea la serviciu şi îi plăcea la nebunie: vo -cea i s- a îngroşat, stătea mai drept, iar contul bancar îi creş -tea. Părinţii lui, totuşi, au început să- şi facă griji dintr- un alt motiv. Nat plănuia să- şi cumpere o motocicletă – una *mare* – ca să meargă cu ea la serviciu. Casa lor era sus în munţi, pe o şosea alunecoasă, cu serpentine. Priveau cu groa ză cum banii se înmulţeau aproape de preţul motocicletei. I- au suge -rat o maşină, dar degeaba. Timpul trecea.

Într- o zi Nat a venit acasă şi, aşa cum fac băieţii, a mor -

măit ceva când a trecut pe lângă masa unde părinţii lui serveau cina. Ceva despre o maşină. L- au rugat să repete, te -mân du- se de ce- o să spună. „A, nu- mi mai cumpăr motocicletă. Am vorbit cu Stan şi mi- a spus c- aş fi un idiot să- mi iau mo -tocicletă dacă locuiesc aici. Zice c- ar trebui să aştept şi să- mi iau o maşină."

„Mulţumim lui Dumnezeu pentru Stan!" au zis părinţii,

dar numai în gând, căci pe faţă doar au zâmbit şi şi- au con -tinuat masa.

Violenţa domestică, infidelitatea şi nepriceperea de a face o căsnicie să meargă nu sunt doar rezultatul problemelor cu femeile, ci şi al neputinţei bărbaţilor de a- şi călăuzi băieţii în această călătorie a schimbării.

Aţi putea crede că, în vechile societăţi, mamelor băieţilor şi probabil că şi taţilor lor le era teamă de clipa în care băieţii lor aveau să fie

„luaţi sub aripă“ de alţii. Dar nu era cazul. Îndru -mătorii erau bărbaţi pe care îi cunoşteau de- o viaţă. Femeile înţelegeau şi erau bucuroase de ajutor, pentru că simţeau ne -voia unui astfel de ajutor. Îşi luau mâna de pe un băiat plin de probleme şi primeau înapoi un tânăr mult mai matur şi mai in -tegrat. Şi probabil erau foarte mândre de el.

Iniţierea către maturitate nu era doar o „ofertă de weekend“. Să înveţi un băiat cum să se comporte ca un bărbat, ce respon -sa bilităţi au bărbaţii şi cum să- şi găsească forţa interioară şi drumul drept putea să dureze chiar luni de zile. Ceremoniile despre care am auzit şi noi erau doar evenimente cu funcţie

simbolică. Câteodată erau dure şi înfricoşă toare (şi nu am vrea să ne întoarcem la acele vremuri), dar erau organizate cu un scop anume şi cu grijă, şi erau evocate cu mult respect de că -tre cei care trecuseră prin această experienţă.

Pentru a supravieţui, societatea tradiţională depindea de creş terea unor tineri responsabili şi competenţi. Era o problemă

de viaţă şi de moarte, nicio - FEREȘTE-TE DE TENTAȚII –

dată lăsată la voia întâmplării. NU STRÂNGE ATÂT DE TARE –

Erau programe foarte bine CUMPĂRĂ PĂMÂNT, FIULE –

CĂ NU SE MAI FABRICĂ,

puse la punct pentru asta şi HE, HE, HE! în acest pro ces era implicată

întreaga comunitate, într- un

efort colec tiv. (Câteva lucruri

inovatoare pe care le- am pu -

tea prelua şi noi, apropiin -du- le de timpurile noastre, sunt descrise în ulti mul capi -

tol „Rolul comuni tăţii“.)

ÎN LUMEA MODERNĂ

Mentoratul în ziua de azi nu e

planificat şi e făcut pe bucăţele,

iar mulţi tineri nu primesc ajutor deloc. Cei care oferă îndrumare – antrenorii, unchii, profesorii şi şe fii – arareori îşi înţeleg rolul şi uneori îl joacă şi prost. Pe vre - muri, îndrumarea tânărului avea loc la slujbă, în mod deosebit prin ucenicie, unde un băiat învăţa multe despre atitudine, respon - sabilităţi şi aptitudini. Toate astea au dispărut – nu veţi prea avea parte de îndrumare spirituală în timp ce puneţi marfa pe rafturi la supermarket.

SOLICITÂND AJUTORUL CELORLALŢI

Perioada de la paisprezece la douăzeci de ani este destinată intrării în lumea adultă şi detaşării de părinţi. Părinţii se dau un pas înapoi cu grijă şi atenţie. Acum e momentul când fiul îşi croieşte o viaţă separat de familie. Învaţă cu profesori pe care abia îi cunoaşteţi, are parte de experienţe de care nu aveţi habar şi are de- a face cu probleme pe care nu le puteţi rezolva. Un lucru destul de înfricoşător.

Un tânăr de paisprezece, şaisprezece ani nu e deloc pregă -tit să dea piept cu lumea. Trebuie să existe alţii care să aibă

rolul de punte de legătură, şi aici intervin mentorii. Adolescenţii la această vârstă nu ar trebui lăsaţi singuri, între ei, fără supra -vegherea unui adult. Dar un mentor este mai mult decât un antrenor sau un

profesor: mentorul este o persoană specială pentru copil, şi copilul este special pentru el. Un adolescent de şaisprezece ani nu- şi va asculta mereu părinţii – pornirea

lui e să nu- i asculte. Dar un mentor este altceva. Acum este mo -mentul ca tinerii să facă „greşelile vieţii lor“, iar rolul mento -rului este să se asigure că nu sunt fatale.

Părinţii trebuie să aibă grijă să existe un mentor – şi tre -buie să aibă ultimul cuvânt în alegerea lui. E de mare ajutor dacă faceţi parte dintr- un grup social puternic – o comunitate religioasă activă, o familie cu preocupări pentru sport, o şcoa -lă în strânsă legătură cu comunitatea, un grup de prieteni care ţin cu adevărat unul la celălalt.

Trebuie să aveţi astfel de prieteni care să vă ajute cum o făceau altădată unchii şi mătuşile – cineva care ţine la copiii voştri. Aceşti prieteni se pot interesa de copiii dumneavoastră şi le pot asculta părerile. Să sperăm că îi vor face pe copii să se simtă bine primiţi în casele lor, „să le mai dea câte un bo -bârnac“ din când în când şi să îi asculte când acasă lucrurile sunt un pic mai tensionate. (Multe mame s- au certat cu fetele lor şi apoi acestea au fugit peste drum la cea mai bună priete -

nă a mamei să- şi plângă nefericirea. Pentru asta sunt prietenii!)

Şi voi puteţi face acelaşi

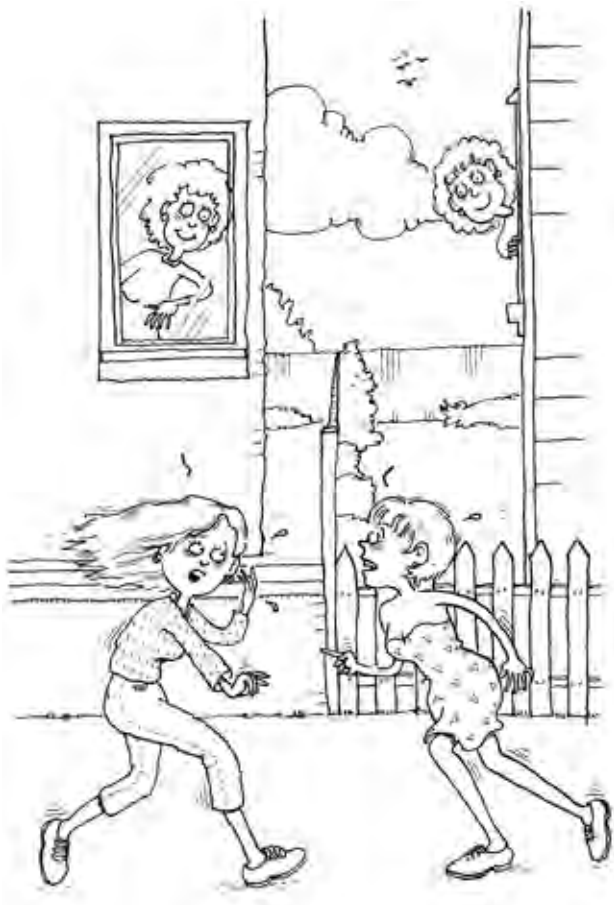

lucru pentru copiii lor. Tine -

rii sunt de- a dreptul adorabili

când nu sunt ai tăi!

— UNDE TE DUCI? — LA TINE

ACASĂ!

CUM TRECEM PESTE AROGANŢA BĂIEŢILOR

Este posibil ca băieţii să fie un pic aroganţi din fire. Până de curând, erau adesea crescuţi pentru a fi serviţi de o fe meie. În unele culturi, băieţii încă sunt trataţi ca nişte mici zeităţi. În zilele noastre, rezultatul poate fi un bă iat enervant în preajma căruia nu vrea să stea nimeni.

De aceea este foarte important să- i deprindeţi să fie mo -

deşti învăţându- i să- şi ceară scuze, să muncească pentru alţii şi să fie întotdeauna respectuoşi cu cei din jur. Copiii trebuie să- şi cunoască locul în lume, altminteri lumea le va da o lec -ţie dură.

Ori de câte ori tinerii se poartă urât cu dumneavoastră –

un băiat pe un skateboard vă îmbrânceşte pe stradă, un vân -zător vă vorbeşte impertinent sau vi se sparge casa, aveţi de- a face cu oameni care nu au fost învăţaţi să se integreze şi să fie de folos.

Tinerii sunt din fire un pic egoişti, se preocupă doar de

propria persoană şi nu se gândesc deloc la alţii. Treaba noas -tră ca părinţi este să- i antrenăm în discuţii serioase despre obligaţiile lor faţă de ceilalţi, despre ce e corect şi ce nu, de -spre ce e bine şi ce e rău. Trebuie să impunem câteva reguli de bază: „Fii responsabil! Gândeşte- te de două ori! Ţine cont de cei din jur!“ Doar să vă iubiţi copiii nu e suficient, trebuie şi puţină duritate. Mamele fac primul pas în acest sens, taţii pe următorul, iar cei în vârstă vin să adauge propria expe -rienţă dacă tinerii tot nu au înţeles.

O strategie bună este să- i învăţaţi să- i ajute pe ceilalţi –

pe bătrâni, persoanele cu dizabilităţi sau pe copii, pe care să- i îndrume sau să- i înveţe. Vor afla ce e aceea satisfacţia muncii şi vor fi şi mândri de ei în acelaşi timp.

DAR DACĂ NU EXISTĂ MENTORI?

Dacă nu sunt mentori în preajmă, atunci tânărul va cădea în multe capcane în drumul său spre maturitate. E posibil să se lupte fără folos cu părinţii în încercarea de a- şi demonstra independenţa. S- ar putea să ajungă retras şi deprimat. Copiii la vârsta asta au multe dileme şi decizii de luat – în legătură cu sexualitatea, cariera, consumul de

droguri şi alcool. Dacă mama şi tatăl petrec suficient timp cu el şi ştiu ce se petrece în viaţa lui, atunci tânărul va vorbi despre aceste lucruri. Dar câteodată va avea nevoie să vorbească şi cu alţi adulţi. Un studiu a arătat că numai un prieten adult din afara familiei poate preveni de lincvenţa juvenilă (atâta timp cât prietenul nu e el însuşi *de lincvent*!).

Tinerii îşi vor da toată silinţa să- şi organizeze viaţa şi să- şi croiască un drum. S- ar putea să aleagă o nouă religie sau o sectă, să devină dependenţi de Internet, să fie Emo sau Goth, să facă sport, să se alăture unei bande sau să facă surf. Aceste alegeri pot fi de ajutor sau dăunătoare. Dacă nu avem o co -munitate de care să aparţină,

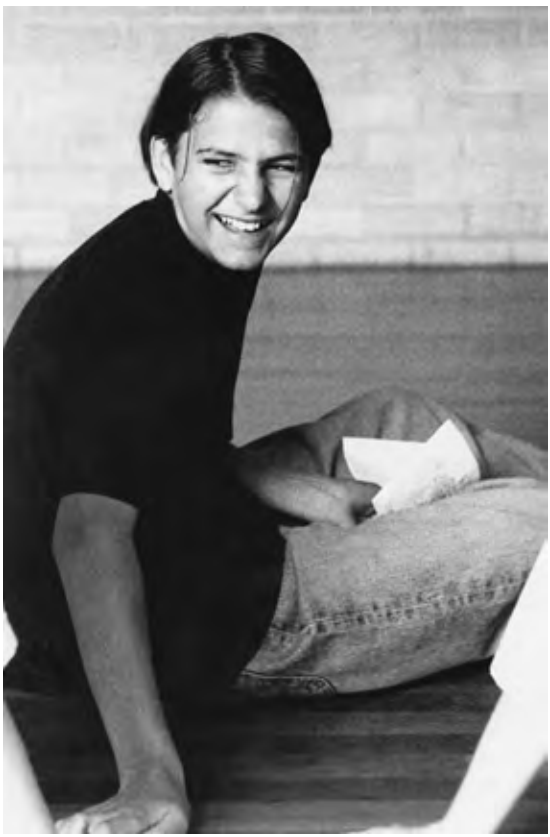

copiii îşi vor face propria co -

munitate. Însă dacă va fi alcă -

tuită doar din amici de aceeaşi

vârstă nu va fi suficient, fiindcă

s- ar transforma într- un grup

de tineri dezorientaţi, fără pu -

tinţa de a se ajuta unul pe

celălalt. Multe cercuri de pri -

e teni sunt firave şi nu oferă

nimic de învăţat şi nici sprijin

emoţional.

Cel mai rău lucru pe care

li- l putem face adolescenţilor

este să- i lăsăm singuri. De

aceea avem nevoie de profe -

sori excepţionali, antrenori,

lideri la cercetaşi, oameni care lucrează cu tineret, în general adulţi care să se implice. Avem nevoie de cât mai mulţi, că să

existe cineva special pentru fiecare copil.

În ziua de azi avem parte doar de drepturi pentru mame,

dar şi taţii încep să- şi facă simţită prezenţa. Să găsim mentorii

potriviţi pentru copiii din comunitatea noastră este o mare

pro vocare.

ÎN CONCLUZIE

- Între zero şi şase ani, băieţii au nevoie de mai multă afec -

  ţiune ca să înveţe „să iubească". Vorbindu- le şi învăţându- i pe fiecare în parte îi ajutaţi să se integreze în lume. Mama este de obicei omul potrivit pentru asta, dar şi tatăl o poate face.

- Pe la şase ani, băieţii încep să dorească să fie bărbaţi şi

tatăl devine părintele principal. Interesul şi timpul său de -vin esenţiale. Rolul mamei rămâne totuşi important: ea nu trebuie să- i întoarcă spatele fiului doar pentru că este mai mare.

• De pe la paisprezece ani, băieţii au nevoie de mentori –

alţi adulţi care să aibă grijă de ei personal şi care să- i ajute să păşească treptat în lumea cea mare. Pe timpuri era nevoie de iniţiere pentru a marca această etapă, iar mentorii erau mult mai disponibili.

• Mamele singure pot creşte băieţi buni, dar trebuie să ca -

ute bărbaţi buni ca modele, pe care să poată conta, şi trebuie să- şi aloce timp şi lor însele (din moment ce fac munca a două persoane).

Anunţ special: chiar există diferenţe între sexe!

Ideile noastre despre diferenţele între sexe s- au schimbat dramatic de- a lungul anilor. Secole de- a rândul, diferenţele bio -logice erau un motiv pentru ca femeia să aibă un rol minor. Ta lentul necultivat şi pierderea şanselor în viaţă erau cumplite: femeile nu erau lăsate să voteze, să fie plătite la fel ca bărbaţii, să aibă proprietăţi şi aşa mai departe. Nu aveau voie să îşi ia o slujbă sau, dacă o făceau, erau asistente, niciodată doctori, secretare, niciodată şefi. Una dintre cele mai importante miş -cări sociale ale secolului al XX- lea a fost să întoarcă acest lu -cru în favoarea lor – să declare că femeile pot face ceea ce fac bărbaţii.

Apoi, timp de treizeci de ani – din 1960 până la începutul anilor ’90 – s- a crezut că între băieţi şi fete nu sunt alte dife -renţe decât cele pe care le- am creat noi, condiţionându- i ast -fel prin hainele şi jucăriile pe care li le dăm şi prin felul în care îi tratăm. Părinţii cu intenţii bune, grădiniţele şi şcolile au devenit din cale- afară de zeloşi în privinţa asta, străduindu- se din greu să- i facă pe băieţi să se joace cu păpuşi şi pe fete cu Lego. Se credea că, dacă ne creştem copiii la fel, atunci di -ferenţele între sexe şi problemele vor dispărea. Dar treptat do -vezile au arătat că există

diferenţe importante şi
imu abile care pur şi sim -
plu nu pot fi era dicate.
(Unele erau de- a dreptul
evidente: de exem plu, în
toate cultu rile fetele intră
la pu ber tate cu doi ani mai
devreme decât băieţii, ceea
ce stâr neşte o groază de
pro ble me în rândul şco -
la rilor îndrăgostiţi.)

Odată cu apariţia teh -
nologiei scanării creierului,

orice discuţie în contradictoriu pe această temă a încetat. Astăzi ne străduim să înţelegem diferenţele dintre sexe şi să ne asigurăm că ele nu sunt o problemă. Dacă creierul unei fete se dezvoltă mai re -

pede decât al unui băiat,

putem face în aşa fel în -

cât să se ţină seama de

acest aspect şi la şcoală,

şi acasă. Dacă un băiat

simte nevoia să fie activ

şi să- şi folosească corpul

mai mult, putem găsi

modalităţi ca acest lucru să se în tâm ple astfel încât să nu însemne că e „neas - tâm părat“. Putem să le ci tim băieţilor mai mult ca să devină mai vorbă - reţi şi să poată discuta cu fetele! Aşadar, să- i în - vinovăţim mai puţin şi să- i înţele gem mai mult.

În următoarele două capitole ne vom îndrepta atenţia către două diferenţe majore în creşterea copiilor:

1. hormonii (precum testosteronul) influenţează comporta - mentul băieţilor – ce e de făcut în legătură cu asta?
2. creierele băieţilor şi fetelor se dezvoltă diferit şi le afec - tează comportamentul şi modul de gândire.

SFATURI PRACTICE

DIFERENŢELE DINTRE SEXE

Unele dintre diferenţe sunt atât de evidente, încât e şocant că au fost trecute cu vederea. De exemplu, în medie, un băiat are cu 30% mai multă masă musculară decât o fată.

Băieţii sunt mai puternici şi mai energici. Au până şi mai multe celule roşii. Aceasta nu are nimic de- a face cu condiţionarea în funcţie de sex. Trebuie să le acordăm băieţilor multe şanse de a exersa – şi fetelor, de asemenea, dacă vor. Băieţii au ne -voie de ajutor ca să se controleze şi să nu se lovească între ei, şi nici pe fete. Fetele au nevoie de ajutor să înveţe să nu- şi folosească abilităţile verbale ca să jignească şi să- i înjosească pe băieţi. Şi aşa mai departe.

Asta nu înseamnă că trebuie să spuneţi „Fiecare băiat

trebuie să…“ sau „Fiecare fată trebuie să…“. La urma urmei, unele fete sunt mai puternice şi mai bine făcute decât băieţii. (Unele fete trebuie instruite să nu fie violente. Într- o şcoală din Sydney, unii părinţi şi- au retras băieţii pentru că fetele îi tot loveau.) Diferenţele dintre sexe sunt generalizări destul de adevărate ca să fie de ajutor.

SFATURI PRACTICE

BĂIEŢII ŞI AUZUL

Colin are zece ani şi probleme la şcoală pentru că nu este atent. Se plictiseşte, n- are astâmpăr şi este trimis în biroul directorului. E prost? Rău? Are ADHD (deficit de atenţie), sau ODD (tulbura -rea opoziţionismului provocator), sau OCD (tulburare obse -

siv- compulsivă), sau oricare dintre celelalte deficienţe? Posibil, dar există şi o altă variantă. *Dacă băiatul pur şi simplu nu aude?* Dacă vocea profesorului este pur şi simplu prea stinsă şi el se plictiseşte de atâta vorbit în şoaptă şi pierde jumătate din ceea ce i s-a spus? Mulţi părinţi glumesc că parcă ar vorbi cu surzii atunci când îi spun fiului lor să- şi facă curat în cameră. Şi asis -tentele medicale de la şcoală au remarcat de mult că băieţilor li se astupă canalul auditiv mai frecvent decât fetelor. Dar sunt fac tori şi mai gravi de luat în seamă.

Psihologul Leonard Sax, în cartea sa *De ce sexul contează*,

face unele afirmaţii uimitoare despre auzul băieţilor. Cercetările lui demonstrează că băieţii nu aud la fel de bine ca fetele şi sus -ţin că băieţii au nevoie de profesori care să vorbească mai tare. El o citează pe Janel Caine, o doctorandă din Florida, care a studiat efectele muzicii asupra copiilor prematuri. Aceşti copii sunt ţinuţi permanent în incubatoare, iar Caine a fost de pă -rere că puţină muzică ar putea ajuta la creşterea şi dezvoltarea lor. Şi, Doamne, câtă dreptate a avut! În urma descoperirii sale uimitoare, fetiţele care ascultau muzică „terapeutică“ au fost externate din spital, în medie, cu nouă zile mai devreme decât cele care nu au avut muzică. Într- adevăr le- a înveselit! Dar ui -taţi care e treaba: *băieţii nu au beneficiat deloc de pe urma expe rimentului.* Ei fie nu au auzit muzica, fie nu i- a influenţat în nici un fel.

Este de fapt greu să ştii ce aud copiii mici – nu putem pur

şi simplu să- i întrebăm: „Ai auzit?“ Dar în ultima vreme au fost

descoperite unele metode care pot spune dacă mesajul a fost receptat de creier. Doctorul Sax susţine că, în studiile de „acus tică“, creierul fetelor răspunde cu 80 la sută mai bine decât al băieţilor. Şi ghiciţi despre ce frecvenţă e vorba? Frecvenţa vorbirii.

Diferenţa continuă în adolescenţă şi la maturitate. Acest lu -cru ar putea explica acel sindrom teribil, de care s- au plâns ado -lescentele din întreaga lume, şi anume că tata ţipă mereu la ele, când el crede că vorbeşte pe un ton blând!

Cu toate acestea, în mai multe comentarii recente, dr. Sax a fost acuzat că a exagerat sau a

interpretat greşit datele cercetă -rilor – făcând generalizări pe baza rezultatelor unor studii ob -scure. La urma urmei, orel iştii ne- ar fi înştiinţat până acum dacă ar fi existat o asemenea diferenţă între sexe.

Cu toate acestea, nu e nici o problemă să fiţi mai atenţi la bă ieţi în ceea ce priveşte auzul. Şi, dragi taţi, dacă fiicele voastre tre sar atunci când le vorbiţi, poate încercaţi să vă îmblânziţi un pic tonul.

Este de asemenea posibil ca problemele băieţilor la şcoală să aibă legătură nu atât cu auzul, cât cu înţelegerea. Doctorii orel işti australieni Ian Pollard şi Kathy Rowe au constatat că aproximativ un sfert dintre copiii de şase ani procesează sune - tele mai greu (separând ceea ce aud în cuvinte cu sens). Şi cei mai mulţi dintre aceşti copii (70 la sută) se dovedesc a fi băieţi. Aces tora le vine greu să înţeleagă o propoziţie care are mai mult de opt cuvinte! Deoarece profesorii folosesc adesea fraze mai lungi atunci când predau, aceşti copii se blochează încer - când să înţe leagă prima parte, în timp ce profesorul (sau părin - tele) conti nuă cu restul mesajului. Cercetătorii recomandă ca profesorii să folosească propoziţii scurte şi să continue doar atunci când vor vedea „beculeţul aprins“ din ochii copiilor. Şi doc torul Sax ada ugă faptul că, probabil, băieţii ar trebui să stea în faţa cla sei, şi nu în spate.

CAPITOLUL 3

TESTOSTERON!

Janine este însărcinată în şapte săptămâni şi e foarte feri -cită. Ea nu ştie încă, dar va avea băiat. Noi spunem „va avea“ pentru că un fetus nu începe în acest fel. S- ar putea să vă sur -

prindă, dar toate creaturile îşi încep viaţa fiind femei. Băieţii sunt fete mutanţi! Cromozomul Y, care transformă un fetus în băiat este un cromozom „ataşat“, care începe să acţio neze în uter – pentru a- i da unui băiat părţile suplimentare de care are nevoie pentru a fi băiat şi pentru a opri alte părţi să crească.

Un bărbat este o femeie cu dotări opţionale. De aceea, toată lumea are sfârcuri, deşi nu toată lumea are nevoie de ele.

Cum funcţionează testosteronul

În corpul mititel al bebeluşului lui Janine, cam prin a opta săptămână de sarcină, cromozomii Y se amestecă în celule şi începe să se producă testosteron. Ca urmare a acestei prezenţe

chimice noi, copilul începe să semene tot mai mult a băiat, i se dezvoltă testiculele şi penisul, şi apar alte modificări mai sub tile în creier şi în corp. Odată ce testiculele sunt formate (în săp -tămâna a XV- a ele sunt pe deplin dezvoltate), încep să producă testosteron, aşa că bebeluşul capătă treptat caracteristici masculine.

În cazul în care Janine este *foarte* stresată, corpul ei poate suprima apariţia testosteronului în corpul copilului, iar penisul şi testiculele nu se mai pot dezvolta pe de- a- ntregul, aşa că bebeluşul va fi incomplet dezvoltat la naştere. Cu toate aces -tea, el îşi va reveni în primul an de viaţă.

Imediat după naştere, tânărul Jamie va avea la fel de mult testo - steron în sânge ca un băiat de doi - sprezece ani! El a avut nevoie de CE-I ASTA? tot acest testosteron pentru a stimula corpul să- şi dezvolte caracteristicile masculine înainte de naştere. Aceas - tă „beţie de testosteron“ va avea ca rezultat mici erecţii, din când în când.

Pe la trei luni, nivelul de testosteron va scădea la aproxi -mativ o cincime faţă de nivelul la care se găsea la naştere şi de- a lungul copilăriei va rămâne destul de scăzut. Băieţeii şi fetiţele (sunt sigur că veţi fi de acord) se comportă cam la fel.

La *patru* ani, din motive pe care nimeni nu le ştie, băieţii au o creştere bruscă de testosteron, de două ori mai mare de -cât nivelul anterior. La această vârstă, micuţul Jamie va de - veni mult mai interesat de acţiune, acte de eroism, aventuri şi jocuri

mai dure. Tatălui său îi va face mare plăcere, deoarece Jamie se poate juca acum cu mingea şi pot grădinări împreună; ei pot interacţiona acum în moduri în care nu a fost posibil atunci când era mic şi neajutorat.

La *cinci* ani, nivelul de testosteron scade la jumătate, şi tâ -nărul Jamie se calmează din nou, tocmai la timp pentru şcoală! Are atât testosteron cât să fie interesat de activităţi, aventuri şi explorare, dar nu neapărat de fete.

Undeva între *unsprezece* şi *treisprezece* ani, nivelul începe să crească brusc. În cele din urmă – de obicei pe la paispre -zece ani – va creşte cu aproximativ 800 la sută faţă de nivelul din copilărie. Rezultatul este o creştere bruscă şi o alungire a bra ţelor şi picioarelor, atât de mult încât întregul sistem ner -vos trebuie să se refacă. Cam la 50 la sută dintre băieţi, nive lul de tes tosteron e atât de mare, încât o parte din el se trans -formă în es trogen, iar asta poate duce la umflarea şi sensibi -

lizarea sâni lor. Nu trebuie însă să vă faceţi griji.

CREIERUL SE DUCE PE APA SÂMBETEI

În jurul vârstei de *treisprezece* ani, din pricina reorganizării

creierului combinată cu creşterea rapidă a corpului, Jamie va fi aerian şi dezorganizat timp de mai multe luni. Mama şi tatăl lui trebuie să acţioneze în locul creierului său pentru o vreme!

Dacă nu cunosc motivele pentru care se întâmplă aceste lu cruri, părinţii se pot întreba unde au greşit. Dar, dacă părinţii lui Jamie ştiu că aceste manifestări fac parte din pubertate şi sunt

calmi – dar vigilenţi –, atunci lucrurile ar trebui să fie în regulă.

Pe la *paisprezece* ani, nivelul de testosteron atinge apogeul,

iar părul pubian, acneea, trăirile sexuale puternice şi o neli -nişte generală îl pot face pe Jamie, şi pe cei din jurul lui, să o ia puţin razna. Pentru cele mai multe familii acesta este anul

cel mai dificil – consolaţi- vă cu ideea că, dacă veţi rezista, veţi arăta că vă pasă şi veţi rămâne fermi, această perioadă va trece. În ultimii ani adolescenţii par a fi din ce în ce mai sensibili şi

maturi.

Când Jamie ajunge pe la vreo *douăzeci şi cinci* de ani, lu -cru rile se mai liniştesc, hormonal vorbind. Nivelul de testo -steron este la fel de ridicat, dar corpul s- a obişnuit şi nu mai reacţionează la fel. Erecţiile sunt mai bine ţinute sub control. Hormonul continuă să- l înzestreze cu caracteristici masculine – nivel ridicat de colesterol, chelie, nări păroase şi aşa mai

departe – pentru anii ce vin. Partea bună a lucrurilor e că tes -tos teronul îi dă valuri de energie creatoare, plăcerea de a fi competitiv, precum şi dorinţa de a acumula şi de a oferi. Să sperăm că energiile sale vor fi canalizate spre activităţi di ver -se, carieră (precum şi spre o viaţă sexuală fericită), ceea ce- i va oferi satisfacţii şi- i va aduce beneficii.

Pe la *patruzeci* de ani, nivelul de testosteron al lui Jamie începe să scadă treptat. Trec zile fără ca el să se gândească la sex! În dormitor, calitatea înlocuieşte cantitatea. Jamie are acum mai puţine de dovedit lumii şi este mult mai potolit şi mai înţelept. El îşi asumă în liniş te

rolul de lider în grupul de prieteni sau la muncă, fără să arate cine e şeful. El preţuieşte prietenia şi îşi aduce contribuţia la bunul mers al lumii.

FIECARE BĂIAT ESTE DIFERIT

Ce am descris aici este DE CACAO! BLEAH!

!

MIȘTO

mo delul unui băiat obişnuit. Există multe diferenţe între

bărbaţi şi la fel de multe ase -

mănări între sexe. Unele fete

vor avea un compor ta ment

mai masculin decât unii băieţi, TNT? iar unii băieţi un com porta -ment mai feminin decât unele HA? fete. Cu toate acestea, modelul

general rămâne va la bil pentru

cei mai mulţi copii. TULBURĂRILE NEBĂNUITE ALE

Faptul că ştim cum func - TESTOSTERONULUI! ţionează hormonii băieţilor şi

ce efecte au înseamnă că pu -

tem înţelege ce se întâmplă

cu aceştia din urmă şi ne pu -

tem face utili. La fel cum un soţ bun înţelege SPM- ul parte -nerei sale (simptomele premenstruale), un părinte bun înţelege cum să facă faţă testosteronului.

SFATURI PRACTICE

ADOLESCENŢII LA VOLAN

Cea mai mare grijă pentru majoritatea părinţilor de băieţi este siguranţa acestora. În anii adolescenţei, cum băiatul vos -tru petrece tot mai mult timp departe de casă şi devine din ce în ce mai independent, este greu să vă relaxaţi şi să îi „daţi drumul“. Şi, de fapt, există tot mai multe dovezi că această teamă este bine întemeiată, pentru că îi lăsăm să plece prea repede. Acest lucru este valabil mai ales în chestiunea condu -sului unei maşini. În fiecare an, ziarele scriu despre oraşe mici sau comunităţi suburbane din întreaga ţară devastate de mai multe accidente cauzate de imaturitate şi lipsa de ex -perienţă, în care patru sau cinci adolescenţi îşi pierd viaţa.

Trăind în comunitate, ne pasă foarte mult de vieţile tine -

rilor noştri, iar acest lucru a dus la cercetări uluitoare despre motivul pentru care băieţii mor în acest fel şi cum se poate preveni lucrul acesta. S- a descoperit că un adolescent de vârstă

mai mare aflat singur într- o maşină este oarecum în siguranţă. Faptul că în ziua de azi se pune accentul pe formarea condu -că torilor auto prin acumularea a 50–100 de ore de condus cu un adult (de obicei mama sau tatăl) înseamnă că tinerii sunt mai conştienţi şi mai buni şoferi decât tinerii şoferi de pe vre -mea noastră. Probabil, conduc prea repede uneori, dar sunt, de asemenea, mult mai concentraţi şi mai atenţi, astfel încât nu conduc prea rău, atâta timp cât nu intră în ecuaţie alcoo -lul. Cu toate acestea, dacă adăugaţi un pasager de sex mas - cu lin în maşină, lucrurile încep să se schimbe: tânărul şofer îşi asumă mai multe riscuri şi *probabilitatea unui accident fatal creşte cu 50 la sută*. În cazul în care pasagerul este o fată, şo -fe rul, de obicei, devine mai protector şi mai atent, şi este, de fapt, *mai în siguranţă decât dacă ar conduce de unul singur*.

Următoarea parte vă va şoca. Dacă adăugaţi acum unul

sau mai mulţi tineri pe bancheta din spate, riscul de deces al **58** / Cum să ne creştem băieţii

conducătorului auto creşte *cu peste 400 la sută*. Neatenţia, nevoia de a impresiona şi dificultatea de a rămâne calm şi concentrat fac ca toţi cei din maşină să fie cu adevărat în pericol. Asta se întâmplă în mod deosebit seara şi, desigur, situaţia devine cu mult mai gravă dacă se consumă droguri sau alcool. Aceste descoperiri ui -

mitoare au condus la crearea unor legi care pot salva vieţi în întreaga lume. În Australia, un tată îndoliat, Rob Wells,

care şi- a pierdut fiul îm pre -
ună cu alţi trei băieţi într- un
accident de maşină, a militat
pentru a convinge guvernele
din mai multe state să nu
mai lase tinerii şoferi să trans -
porte mai mult de un pasa -
ger, mai ales noaptea târziu. Aceste legi au funcţionat eficient
în Noua Zeelandă şi Canada mai mulţi ani.

Între timp, părinţii au aflat despre acest „factor de su pra -
încărcare al creierului“ – „efectul de bypass al maturizării“
venit din dorinţa de a avea prieteni în maşină – şi pot lua decizii
în cunoştinţă de cauză. Psihologii cred acum că adolescenţii de
şaptesprezece ani sunt prea tineri pentru a- şi duce prietenii cu
maşina *oricând*. I- aţi plimbat cu maşina vreo şaisprezece ani; de
ce nu aţi mai face- o încă un an sau doi, ca să fiţi siguri că nu vor
muri sau că nu- şi vor ucide prietenii?

La şaptesprezece ani, adolescenţii pot fi convingători. Ei pot
spune exact ceea ce trebuie. Dar mai târziu, sub presiune, creie -
rele lor nu mai fac faţă. Ultimul lucru pe care părinţii îl aud de
la adolescenţii care mor în accidente este „N- o să păţesc nimic,
mamă“. Peste un an sau, având mai multă experienţă, ei vor fi
mult mai în siguranţă.

De ce băieţii se încaieră şi se bat

Testosteronul afectează starea de spirit şi nivelul de ener -gie; este

mai mult decât un simplu hormon de creştere. Nu există nici o îndoială că îi face pe băieţi să fie energici şi zgo -motoşi. De aceea, timp de secole, caii au fost castraţi – ca să fie mai docili. Testosteronul injectat la femelele şobolani le face să se împerecheze cu alte femele şobolani şi să se bată. Testosteronul face ca anumite părţi ale creierului să se dez -volte şi altele să- şi încetinească dezvoltarea. Duce la creşterea masei musculare şi pierderea grăsimii, determină calviţia şi comportamentul agresiv!

Cât de mult afectează testosteronul psihicul bărbaţilor este ilustrat într- un studiu celebru. Un grup de maimuţe au fost

atent observate în laborator pentru a li se afla structura so cială. Cercetătorii au descoperit că maimuţele de sex mascu lin aveau o ierarhie clară. Ierarhia femelelor era mai puţin strictă şi mai relaxată, plecând de la cine cui îi îngrijea părul! Dar mas cu lii au ştiut întotdeauna cine era şeful, sub- şeful şi sub-sub-şeful, şi s- au încăierat frecvent pentru respectarea ordinii ierarhice.

Odată ce oamenii de ştiinţă au înţeles cum stau lucrurile cu dinamica socială a maimuţelor, au început să le facă pro -bleme. Au luat maimuţa de sex masculin cu cel mai mic rang şi i- au făcut o injecţie cu testosteron. Apoi, au pus- o înapoi în mijlocul grupului. Puteţi ghici ce s- a întâmplat în continuare. A început un meci de box cu superiorul său. Şi l- a şi câştigat, spre marea lui surpriză! Aşa că a trecut la următoarea mai muţă per scară ierar hică! În două -

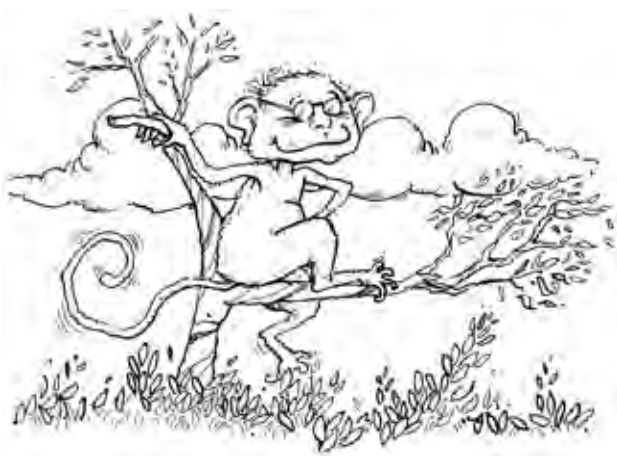

zeci de minute şi- a croit drum

până sus şi i- a făcut vânt şe -

fu lui suprem de pe cea mai

înaltă treaptă. Eroul nos tru era

mic, dar plin de *testosteron*! El a devenit „managerul *de facto*“.

Din păcate pentru el, acest lucru n- a durat mult. Curând in -jecţia şi- a pierdut efectul şi micul nostru erou a fost dat la o parte ajungând iar jos. Seamănă mult cu politica!

Ideea este că testosteronul influenţează creierul şi îi face pe băieţi mai atenţi la poziţia socială şi mai competitivi.

Băieţii au nevoie de ordine

În cartea lor, *Raising a son*, Don şi Jeanne Elium spun po -ves tea unui şef la Cercetaşi care a adus pe drumul cel bun o grupă de cercetaşi scandalagii şi fără speranţă din oraşul lui. „Cercetaşii de coşmar“ se certau întruna, distrugeau sala de în -tâlniri şi nu învăţau nimic, astfel că mulţi dintre băieţii mai potoliţi au plecat. Era timpul pentru o schimbare. În prima lui noapte cu grupa, şeful a stabilit anumite reguli, a invitat vreo doi băieţi să- şi revizuiască purtarea sau să plece, a făcut o se -lecţie riguroasă şi a început să- i înveţe lucruri într- un mod or ga -nizat. A reuşit astfel să- i schimbe radical: în câteva luni grupul era de nerecunoscut.

Şeful a explicat familiei Elium că, din experienţa sa, există trei lucruri pe care băieţii trebuie să le ştie obligatoriu:

1. Cine este şeful.

2. Care sunt regulile.

3. Vor fi aplicate acele reguli corect?

CUVÂNTUL- CHEIE ESTE ORGANIZAREA

Băieţii se simt nesiguri şi în pericol în cazul în care nu exis -tă suficientă organizare într- o situaţie. În cazul în care nu există un şef, ei se vor certa pentru a stabili o ierarhie. Testosteronul îi determină să stabilească ierarhii, dar nu reuşesc întotdeauna acest lucru, deoarece sunt toţi de aceeaşi vârstă. Dacă le vom oferi nişte indicii, atunci ei se pot relaxa. Pentru fete, acest lu -cru nu este o problemă prea mare.

Acum mulţi ani am locuit ceva vreme în mahalalele din Cal cutta pentru a afla mai multe despre familiile de acolo. La

prima vedere, Calcutta părea

un loc haotic şi înfricoşător.

De fapt, existau bande şi ie -

rarhii de cartier – şi acestea,

de bine, de rău, le trasau oa -

menilor modul în care să- şi

trăiască viaţa. Trăieşti mai în

siguranţă într- o organizare –

fie şi una de tip ma fiot – de -

cât fără nici una. Structuri

mai bune au fost furni zate de către liderii religioşi sau

liderii comunităţii, oameni de

încredere şi competenţi, şi

via ţa s- a îmbunătăţit. Oriunde

veţi vedea o gaşcă de băieţi

sălbatici, veţi şti că liderul lor

este un incompetent. Băieţii formează bande pentru a su -pravieţui – este felul lor de a-şi manifesta nevoia de aparte -nenţă, ordine şi siguranţă.

Băieţii o fac pe vitejii pentru a- şi masca frica. Dacă cineva este în mod clar şeful, se relaxează. Dar şeful nu trebuie să fie nesigur sau aspru. În cazul în care persoana responsabilă este un bătăuş, nivelul de stres al băieţilor creşte şi ne întoarcem înapoi la legea junglei. În cazul în care profesorul, liderul sau părintele este bun şi corect (dar şi strict), atunci băieţii vor lăsa la o parte fiţele de „macho“ şi vor continua să înveţe.

Aceasta pare a fi una dintre diferenţele înnăscute dintre sexe. Într- un grup, fetele îşi manifestă anxietatea dându- se îna -poi în fricoşate, în timp ce băieţii aleargă dintr- o parte în alta şi fac mult zgomot. Acest lucru a fost interpretat în mod eronat drept pornirea băieţilor de a „domina spaţiul“ în grădiniţe şi aşa mai departe, când, de fapt, o reacţie pricinuită de anxietate. Şcolile care ştiu să- i angajeze pe băieţi în activităţi interesante,

fizice (de pildă şcolile Montessori, unde se lucrează cu cuburi,

obiec te de diverse forme, mărgele şi aşa mai departe) nu se con frun tă cu această diferenţă în comportamentul copiilor.

Nu toată lumea acceptă faptul că hormonii afectează com -por tamentul băieţilor. Unele femei biologi au susţinut faptul că bărbaţii produc testosteron prin condiţionare – pentru că au fost crescuţi în acest fel. E un sâmbure de adevăr în asta: un studiu a arătat că băieţii din mediile şcolare înfricoşătoare sau violente produc mai mult testosteron. În cazul în care în ace -eaşi şcoală atmosfera a devenit mai plăcută – profesorii nu au abuzat sau ameninţat, agresiunile au fost ţinute sub control cu ajutorul unor programe speciale –, nivelul de testosteron al bă -ieţilor a scăzut vizibil. Deci, mediul *şi* biologia, amândouă au rolul lor, însă mediul doar *influenţează* hormonii. Natura – şi calendarul biologic al băieţilor – îi creează. Pentru a avea reu -şită în creşterea băieţilor, trebuie să le acceptaţi „natura“ şi să le- o modelaţi. Dacă ştiţi cu ce vă luptaţi, vă va fi mult mai uşor şi nu trebuie să daţi vina pe altcineva – ajutaţi- i deci să gă -

seascâ o cale mai bună.

SFATURI PRACTICE

INFORMAŢII UIMITOARE DESPRE TESTOSTERON

• În regnul animal, o anumită hienă – hiena pătată – se

naşte cu atât de mult testosteron, încât chiar şi puii de sex feminin au un pseudo-penis şi labiile lor seamănă cu testiculele. Puii se nasc cu un set complet de dinţi şi sunt atât de agresivi, încât se mănâncă de multe ori unii pe alţii la o zi sau două

după ce s- au născut!

• O disfuncţie rară îi afectează pe bebeluşii băieţi şi poate

fi întâlnită în Republica Dominicană: testoste ronul nu se produce în uter din cauza unei enzime lipsă. Aceşti băieţi se nasc fără penis sau testicule – seamănă mai mult cu fetele şi sunt crescuţi ca atare. Dar, la apro ximativ doispre -zece ani, testosteronul este produs în cor pul lor şi băieţii se transformă brusc în băieţi „adevăraţi“, cu penis şi tes -ticule, voce groasă şi aşa mai departe. Se pare că în cele din urmă duc o viaţă normală, ca bărbaţi. Aceştia sunt cunos -cuţi drept copii cu „penis la doisprezece ani“.

• O afecţiune numită hiperplazie suprarenală congenitală

poate cauza exces de testosteron la fete în stadiul intra -uterin, dar aceasta este remediată de îndată ce copilul se naşte. Deşi sunt normale din punct de vedere hormonal, aceste fete au abilităţi atletice peste medie, o preferinţă pentru tovarăşi de joacă de sex masculin, ma şini de ju -cărie şi arme, precum şi haine „bărbăteşti“.

• O sensibilitate mare la testosteron, sau excesul acestuia,

a fost remarcată cu precădere la cei cu abilităţi matematice, stângaci şi predispuşi la astm şi alergii.

• S- a demonstrat că estrogenul – hormonul feminin pereche

pentru testosteron – determină celulele nervoase să pro -ducă mai multe conexiuni. Femeile au creierul mai mic, dar mai bine conectat!

• Baritonii din corurile din Ţara Galilor au mai mult testosteron

decât tenorii. Baritonii sunt, de asemenea, mai activi sexual!

• Când faceţi dragoste, nivelul de testosteron creşte. Cu cât fa -

ceţi mai mult, cu atât vreţi mai mult – cel puţin pentru două zile! O victorie în sport sau în politică ridică, de ase me nea, nivelul de testosteron. Stresul şi singurătatea îl reduc: acestea duc la producerea de mai mult estrogen, astfel în cât vă veţi comporta ca o femeie!

• Şi un ultim lucru despre testosteron – probabil cel mai ui mi -

tor dintre toate – ilustrează o legătură complicată între bio -

lo gie şi comportament în dezvoltarea animalelor mai mari.

Sunteţi gata? Începem…

Mamele şobolani ling frecvent organele genitale ale puilor de sex masculin, ceea ce ajută creierul acestora din urmă să de -vină pe deplin masculin. Şi ghiciţi ce? Prezenţa testosteronului în urina puilor masculi este cea care pare să declanşeze com por ta -mentul. În cazul în care puii femele sunt injectaţi cu tes to steron, mama le linge şi lor organele genitale! Dacă puii masculi sunt castraţi, mamele nu îi mai ling (o dublă tragedie!).

Dar staţi, lucrurile devin din ce în ce mai uimitoare. Şobo lanii care au fost linşi în acest fel dezvoltă o glandă pituitară mascu -lină funcţională, indiferent dacă aceştia sunt de sex mas culin sau feminin. Femelele şobolani care au fost linse se vor comporta ca şobolanii de sex masculin pentru tot restul vieţii lor. Şi când linsul puilor, şi femele, şi masculi, a fost înlocuit de atinge rea zilnică cu o pensulă, s- au produs aceleaşi modificări fizice pe termen lung la nivelul creierului.

Dintre sutele de studii pe care le- am văzut, acesta ne arată, probabil, cât de complexă este interacţiunea dintre natură şi îngrijire în dezvoltarea tipologiilor de gen. (Şi asta este, pro ba bil, singura concluzie pe care o putem trage!)

Factori fizici şi sociali interacţionează într- o manieră com plexă tot timpul pentru a produce bărbaţi şi femei sănătoşi şi func ţio -nali. Diferenţele dintre sexe nu au loc doar în mod au tomat. Fără dragoste şi stimulare, copiii nu cresc la fel de bine sau nu devin la fel de inteligenţi pe cât ar putea. Trebuie să ne folosim de abi li -tăţile de părinte pentru a- i ajuta pe copiii noştri să se dezvolte fizic şi să- şi găsească propria identitate de gen.

Cum au apărut diferenţele între sexe?

Evoluţia schimbă în mod constant forma tuturor creaturilor. De exemplu, primii oameni au avut fălci imense şi dinţi cu care să mestece alimente crude. Dar de când au fost descoperite focul şi gătitul, de- a lungul a mai multe generaţii maxilarele şi dinţii noştri au devenit mai mici deoarece mâncarea era mai uşor de mestecat. Dacă vom mai avea câteva mii de ani de mân cat fast- food, vom ajunge să nu mai avem bărbie deloc!

La oameni, unele diferenţe între sexe sunt evidente – mă -rime, pilozitate şi aşa mai departe. Dar diferenţele principale sunt cele ascunse. Acestea au apărut prin preluarea de roluri diferite pentru o foarte mare parte a istoriei noastre. Vânatul şi culesul a împărţit munca foarte mult în rândul sexelor. Pen -tru 99 la sută din istoria omenirii, femeile mai mult adunau, iar bărbaţii vânau.

Vânătoarea era o activitate specializată. Era nevoie de o echipă puternică, rapidă, care să acţioneze imediat şi să fie foarte concentrată. La vânătoare nu era timp pentru discuţii. Cineva era la conducere şi făceai ce ţi se spunea, ori erai îm -puns sau mâncat de un animal mare.

Munca femeilor – culesul seminţelor, rădăcinilor şi insec -telor era diferită. Se putea sta de vorbă, era nevoie de dexte -ritate şi degete înzestrate cu sensibilitate, şi includea îngrijirea bebeluşilor şi a copiilor. Ca rezultat, femeile au degete mult mai sensibile decât bărbaţii. Munca femeilor necesita prudenţă, perseverenţă şi atenţie la detalii – în timp ce vânătoarea cerea un anumit grad de inconştienţă sau chiar sacrificiu de sine. Corpul femeii a devenit mai mic, dar mai în măsură să reziste şi să îndure. Corpul bărbaţilor era mai puternic, mai bine înzes -trat pentru atacuri iuţi, cu toate acestea, o răceală sau o unghie încarnată îi pune la pământ! Diferenţele nu au fost chiar atât de mari, iar flexibilitatea în asumarea unora sau altora din ro luri a fost, probabil, de ajutor. Aşa că am ajuns o specie cu di ferenţe mici, dar semnificative între corpul şi creierul bărbaţilor şi ale femeilor.

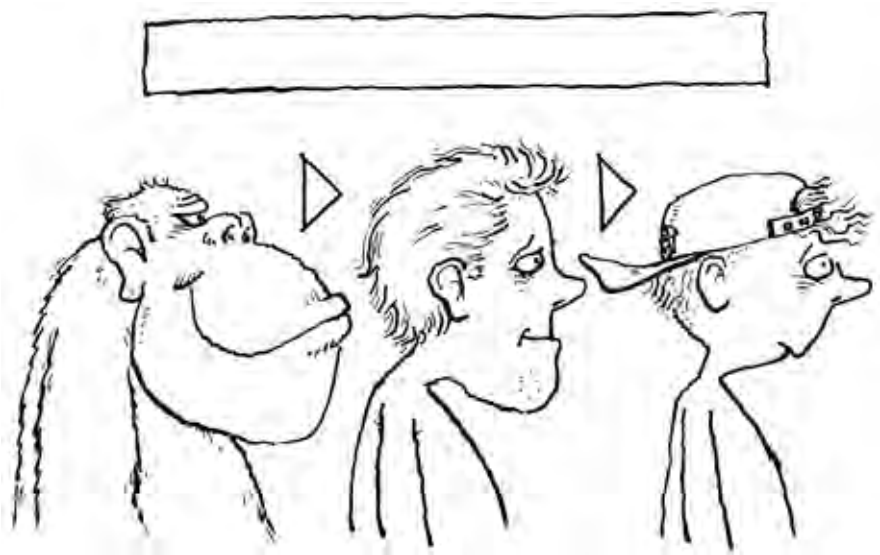

EVOLUȚIA FĂLCII UMANE

Tradiţia vânător– culegător continuă să fie o moştenire pro -

ble matică. În ţările în curs de dezvoltare (unde mulţi oameni trăiesc încă din agricultură), bărbaţii nu muncesc la fel de mult

ca femeile. Probabil aşteaptă să se lupte cu cineva sau să vâ -neze ceva!

Legăturile dintre sex şi agresiune

Din studiile asupra primatelor reiese ideea că bărbaţii cu

mai multă putere au o dorinţă mai mare de a face sex. Spor -tivii care câştigă au un nivel de testosteron mai ridicat (după

concurs) decât cei care pierd. Şi, după cum spun istoricii, mulţi

lideri importanţi (preşedintele american Kennedy, de exemplu) au avut nevoi sexuale foarte mari, până într- acolo încât a de -

venit mai degrabă tragic şi problematic (cam greu să conduci o ţară atunci când vrei să faci sex tot timpul).

Un studiu asupra delincvenţei juvenile din 1980 a găsit o legătură interesantă – probabilitatea ca băieţii să aibă probleme

cu poliţia este de câteva ori mai mare în cele şase luni dinainte de prima lor experienţă sexuală. Cu alte cuvinte, s- au calmat un

pic odată ce au început să facă sex. Din moment ce aproape toţi băieţii se masturbează la această vârstă, nu se poate să fie vorba

doar de eliberarea frustrării sexuale. Poate că băieţii au simţit că

s- au alăturat în sfârşit rasei umane atunci când şi- au găsit o iu -bită adevărată; probabil s- au simţit iubiţi mai mult. (Noi nu reco -mandăm acest lucru ca un remediu pentru crimă, dar are sens.)

Sexul şi agresiunea sunt oarecum legate – controlate de ace leaşi centre din creier şi de acelaşi grup de hormoni. Acest lucru a fost sursa multor tragedii şi suferinţe, cauzate de agre -siuni sexuale asupra femeilor, copiilor şi bărbaţilor. Din cauza acestei conexiuni, este foarte important ca băieţii să fie ajutaţi să se raporteze la femei ca la nişte oameni, să empatizeze şi să înveţe să fie iubiţi buni.

Să dai vina pe hormoni nu este

niciodată o scuză pentru agre si -POȚI uni din partea bărbaţilor; şi este

vital să separăm stimulii de vio -CRIMINALE! lenţă de stimulii de sex. Nu ar

trebui să se facă filme care să

lege cele două aspecte. Subiectul

viol– răzbunare al multor filme de categoria B face o conexiune

care nu ar trebui făcută. Cele mai

multe filme pornografice sunt, de fapt, destul de sumbre ca să fie luate drept model pentru o poveste de dragoste sau o re -laţie întâmplătoare. Unde sunt filmele care să zugrăvească iubirea tandră, senzuală, jucăuşă, nestăpânită, cu scene care să includă conversaţie, împărtăşirea sentimentelor şi vulnerabi -litate, astfel încât adolescenţii să poată învăţa că sexualitatea e mai complexă decât cred ei?

Chiar şi bărbaţii în toată firea pot avea o imagine greşită despre sexualitate. Recent o agenţie matrimonială a trebuit să ofere consiliere unui bărbat de vreo şaizeci de ani care era mult prea interesat de sex la întâlnirile aranjate de agenţie. Omul, un fermier foarte blând şi grijuliu (văduv de doi ani), a căutat în *Cosmopolitan* să vadă ce le place femeilor din ziua de azi şi a acţionat în consecinţă!

Pentru a înăbuşi violenţa sexuală se începe, probabil, de -vreme. E posibil ca asta să însemne doar să vă purtaţi mai fru -

mos cu copiii. Raymond Wyre, un expert britanic în trata rea bărbaţilor care abuzează sexual copiii, a descoperit că, deşi nu toţi violatorii au fost victimele agresiunilor sexuale (cu toate că mulţi au fost), toţi, fără excepţie, au avut o copilărie foarte dură şi lipsită de dragoste. După părerea lui, lipsa empatiei, pricinuită de faptul că în copilărie nu li s- a arătat înţelegere şi blândeţe, este factorul- cheie în pornirea unei persoane de a abuza sexu al o altă persoană.

Îndrumarea băieţilor „nestăpâniţi“

Testosteronul oferă energie şi concentrare. Un băiat cu un nivel

ridicat de hormoni are potenţial de lider. La începutul anului şcolar, cadrele didactice observă de multe ori un anu -mit tip de băiat care va deveni fie eroul clasei, fie un ticălos absolut. Pentru acest băiat nu există cale de mijloc. Acest tip de băiat iese în evidenţă prin:

- comportament provocator şi competitivitate
- maturitate fizică
- un nivel ridicat de energie.

În cazul în care profesorul

se împrieteneşte cu el şi îi cana -

lizează energiile în direcţia bună,

băiatul va înflori şi va deveni

„o achiziţie“ pentru şcoală. În

cazul în care pro fe sorul sau pă -

rintele îl ignoră, se dis tanţează

sau are o atitudine negativă

faţă de el, atunci mândria celui

din urmă va de pinde de înfrân -

gerea adultului, şi problemele

se vor aduna. Aceşti băieţi au

calităţi de lider, dar ele trebuie

să i se dezvolte de la o vârstă

fra gedă.

PE SCURT

• Testosteronul afectează mai mult sau mai puţin fiecare

băiat. Acesta îl ajută să crească, îl face energic, competitiv, dar, pentru a- şi canaliza energia, băiatul va avea nevoie de reguli ferme şi un mediu de viaţă sigur, ordonat.

• Testosteronul declanşează schimbări importante:

– la patru ani – energie şi caracteristicile masculine – la treisprezece ani – creştere rapidă şi confuzie – la paisprezece ani – forţarea limitelor şi trecerea la ma -

tu ritate.

• Băiatului cu testosteron în sânge îi place să ştie cine este

şeful, dar, totodată, trebuie să fie tratat în mod echi tabil. Mediile sociale nepotrivite scot ce- i mai rău din el. Băiatul bolborosind de testosteron are nevoie de ajutor special pentru a dezvolta calităţi de lider şi pentru a- şi canaliza energia în direcţia bună.

• Un copil trebuie să înveţe să empatizeze; tre buie să fie

tratat cu bunătate ca să se poarte la fel în re laţiile viitoare.

• Unele fete au o mulţime de testosteron, dar, în general, e

apanajul băieţilor şi e o realitate care trebuie privită cu înţelegere, iar nu blamată sau ridiculizată. Testosteronul în seamnă vitalitate şi e de datoria noastră să- l luăm

în seamă şi să- l cârmim în di -

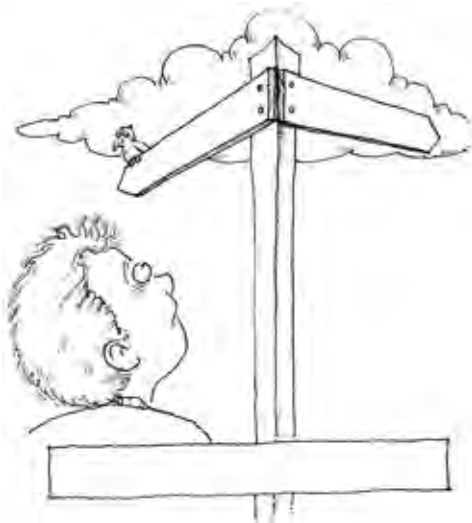

rec ţia bună.

OM NEBUN

OM BUN

TESTOSTERONUL TE FACE OM!

CAPITOLUL 4

PRIN CE SE DEOSEBEŞTE

CREIERUL BĂIEŢILOR DE AL FETELOR

În urmă cu douăzeci de ani, se vorbea arareori de diferen -ţele între creierul băieţilor şi al fetelor de teamă că asta ar însemna inegalitate între sexe. Astăzi ştim că există numeroase dife renţe şi, înţelegând aceasta, putem lucra la punctele forte şi punctele slabe ale băieţilor şi fetelor, astfel încât şi unii, şi alţii să fie oameni împliniţi. Pentru părinţi, aceste informaţii pot fi o adevărată revelaţie.

Un miracol al creşterii

Creierul copilului se dezvoltă foarte rapid în faza intra ute -rină, într- o lună sau două, de la doar câteva celule se tran sfor -mă într- una dintre cele mai complexe structuri din organism. În a şasea lună de sarcină, fătul are abilităţi impresionante, toate controlate de creier – cum ar fi recunoaşterea vocii dum -neavoastră, reacţia la miş -

cări, chiar lovind înapoi

atunci când sunt provocaţi!

Cu ajutorul ultrasunetelor se

poate observa cum îşi mişcă

gura ca şi cum ar cânta.

La naştere, creierul este

parţial dezvoltat şi are doar

o treime din dimensiunea CÂNT ÎN BURTICĂ! nor mală. Este nevoie de mai
STAU ȘI CÂNT ÎN BURTICĂ!

multă vreme ca să se dezvolte

complet. De exemplu, regiunea din creier responsabilă pentru vorbire nu este pe deplin formată până la vârsta de treisprezece ani, de aceea

este atât de important ca băieţii să citească de- a lungul anilor de şcoală primară.

De foarte devreme, diferenţele între sexe sunt evidente în creierul copilului nenăscut. Una ar fi aceea că creierul unui băieţel se dezvoltă mai lent decât al unei fetiţe. O alta, că par -tea stângă şi partea dreaptă a creierului sunt mai puţin bine conec tate la un băiat.

Toate creierele regnului ani -

mal au două jumătăţi. La ani ma -

lele simple (cum ar fi şopârlele

sau păsările), acest lucru în -seam nă că totul este duplicat.

O lovitură la cap ar putea dis -

truge o jumătate de creier, dar

cealaltă jumătate se poate ocupa

de toate! Cu toate acestea, la oa -

meni (care au mai multe lucruri

la care să se gândească), cele

două jumătăţi ale creierului sunt

cumva separate. O jumătate se

ocupă de vorbire şi raţionament,

iar cealaltă, de mişcare, emo ţii

şi de simţul spaţiului şi al po -

ziţiei. Ambele jumătăţi „vorbesc“ între ele printr- un ghem de fibre, numit *corpus callosum*. *Corpus callosum* la băieţi este mai mic, astfel încât există mai puţine legături între o parte şi alta.

Băieţii au tendinţa de a ataca anumite tipuri de probleme (cum ar fi un test de ortografie sau un puzzle) folosind doar o parte a creierului, în timp ce fetele folosesc *ambele* părţi. Re -zo nanţa magnetică (RMN), scanarea creierului, ne arată că „be culeţele funcţionează“ peste tot în creierul unei fete, în timp ce la băiat ele sunt localizate doar pe o parte.

De ce diferenţa asta?

Creierul unui copil înainte şi după naştere creşte precum germenii de lucernă lăsaţi din greşeală în soare – celulele cre -ie rului se tot alungesc şi se formează noi conexiuni tot timpul. Jumătatea stângă a cortexului creşte mai încet decât cea dreap -tă la toţii bebeluşii, dar la bărbaţi procesul este şi mai lent. Testosteronul din sângele unui băiat încetineşte lucrurile. Es -tro genul, hormonul predominant în fluxul sangvin al fetiţelor, stimulează creşterea mai rapidă a celulelor creierului.

Când jumătatea din dreapta creşte, ea încearcă să facă co -ne xiuni cu jumătatea stângă. La băieţi, jumătatea din stânga nu este încă pregătită să preia conexiunile, astfel încât celu -lele nervoase care ajung acolo din dreapta nu pot găsi un loc

să se „conecteze“. Aşa că se întoarc la partea dreaptă şi se conectează acolo. Ca urmare, jumătatea dreaptă a creierului unui băiat este mai bogată în legături interne, dar mai săracă în conexiuni cu cealaltă jumătate. Aceasta este una dintre posibilele explicaţii pentru faptul că băieţii sunt mai buni la matematică, care este o activitate a „părţii drepte a creierului“ (şi mai interesaţi de a descom -

pune maşinuţele în bucăţi şi a

le lăsa aşa pe jos!). Dar trebuie

să fim atenţi să nu exagerăm

cu aceste concluzii, pentru că,

uneori, aşteptările părinţilor,

„exersarea“ creierului şi presi -

u nea socială influenţează, de asemenea, competenţele şi abili -

tăţile. Este clar că practica ajută

la stabilirea definitivă a mai mul -

te conexiuni cerebrale, astfel

că încurajarea şi învăţarea con -

tribuie la modelarea şi întărirea

creieru lui mai târziu în viaţă.

SFATURI PRACTICE

CUM ÎNVAŢĂ SĂ COMUNICE

Comunicarea este esenţială pentru viaţă. Cu toate acestea, din păcate, în fiecare clasă sunt patru sau cinci copii care nu pot citi, scrie sau vorbi corect. Iar printre aceşti copii sunt mai mulţi băieţi decât fete, cam patru la unu! În zilele noastre, acest lucru este considerat a fi consecinţa faptului că creierul băie -ţilor nu este chiar atât de bine pus la punct pentru vorbit.

Dar nu trebuie să lăsăm lucrurile aşa. Dacă doriţi să preve -

niţi problemele de învăţare sau de comunicare ale copilului dumneavoastră, există o mulţime de lucruri pe care le puteţi face, după cum spune doctorul neurolog Jenny Harasty. Dr. Harasty şi echipa ei au descoperit că la femei două regiuni ale creierului dedicate comunicării sunt cu 20– 30 la sută mai mari decât la bărbaţi. Dar nu se ştie dacă aceste regiuni sunt mai

mari de la naştere sau se dez -

voltă pe parcurs deoarece
fetele le folosesc mai mult.
Oricare ar fi cauza, ştim că
creierul este foarte receptiv
la experienţele de învăţare
în cazul în care acestea inter -
vin la vârsta potrivită. În ceea
ce priveşte limbajul, peri -oada în care se dezvoltă se
întinde de la zero la opt ani.
În adolescenţă şi la maturi -
tate continuăm să învăţăm,
dar cu cât copilul creşte, cu
atât este mai greu să schim -
baţi acele conexiuni ale creie -

rului formate devreme.

BINE,

ACUM ZI

AMPLIFICATOR!

TELECOMANDĂ

Vă puteţi ajuta băiatul să înveţe să comunice mai bine, încă de când e bebeluş. Astfel, când va merge la şcoală va citi, va scrie şi va vorbi mai bine. Iată cum:

1. ÎNVĂŢAŢI- I SĂ VORBEASCĂ VORBINDU- LE –

ÎNCETUL CU ÎNCETUL

Copiii învaţă să vorbească treptat. Copiii sub un an vor începe să gângurească şi să gesticuleze cu entuziasm, spunându- ne că sunt gata să înveţe comunicarea verbală! Acesta este momentul să începeţi să- i învăţaţi cuvinte.

• Când copilul gângureşte, repetaţi- i un cuvânt care pare a fi

ceea ce crede el. Bebeluşul spune „mac, mac!“ şi arată spre raţa lui de jucărie. Dumneavoastră spuneţi „Răţuşcă! Ră -ţuşca lui John!“ În curând John va spune şi el „răţuşcă“.

• Când copilul spune cuvinte simple, cum ar fi „lapte!“, dum -

nea voastră spuneţi- i mai multe cuvinte, cum ar fi „sticla de

lapte“. Acest lucru îl va ajuta să înceapă să pună cuvintele împreună.

• Când copilul spune două sau trei cuvinte, poate fi învăţat

mai multe imitându- vă cum rostiţi propoziţii întregi. De exemplu, el spune, „Camion Gavin!“ Dumneavoastră răspun -deţi „Gavin vrea un camion? Uite camionul lui Gavin!“ Şi aşa mai departe.

Pe scurt, copiii învaţă cel mai bine dacă le vorbiţi, fiind cu un

pas înaintea stadiului de dezvoltare în care se află. Şi le place

jocul – toată lumea adoră să comunice.

2. EXPLICAŢI- LE COPIILOR TOT TIMPUL DIVERSE LUCRURI Asta este de mare ajutor atunci când faceţi treburile zilnice cu

copiii dumneavoastră – când călătoriţi, faceţi curăţenie, vă plimbaţi,

faceţi cumpărături. Folosiţi acest timp pentru a sta de vorbă,

pentru a le explica lucruri şi a le răspunde la întrebări. Sur prin -

zător, unii părinţi foarte iubitori (care au grijă de copiii lor aşa cum

trebuie) nu par să îşi dea seama că creierul copiilor se dezvoltă

prin intermediul conversaţiei. Nu fiţi reţinuţi – expli caţi- le diverse

lucruri, spuneţi- le poveşti! De exemplu „Vezi aceas tă pârghie? Ea

face ca ştergătoarele să meargă. Ele dau ploaia la o parte de pe

geamuri.“ „Acest aspirator face un vânt puternic. As piră aerul şi

trage murdăria într- un sac. Vrei să- l foloseşti şi tu?“

Acest tip de discuţie – cu condiţia să nu exageraţi şi să vă

plictisiţi copilul inutil – face mai mult pentru creierul celui mic

decât orice alt fel de educaţie costisitoare de mai târziu.

Indiferent că apar din cauza hormonilor sau a mediului în care cresc copiii, nu e nici o îndoială că între bărbaţii şi fe me -ile din ziua de azi există diferenţe cerebrale. Datorită jumă -tăţilor de creier mai bine conectate, femeile mai în vârstă care suferă accidente vasculare cerebrale de obicei se recuperează mai rapid şi în totalitate faţă de bărbaţi: ele îşi pot activa căi suplimentare pentru cealaltă jumătate a creierului lor pentru a

3. CITIŢI- LE COPIILOR DE MICI

Chiar dacă copilul dumneavoastră are doar un an, vă puteţi bucura de cărţi împreună – mai ales de cele care au rime şi repe -tiţii. *Humpty Dumpty* sau *Twinkle, Twinkle, Little Star* sunt numai bune. Dacă le citiţi când stau pe genunchii dumneavoastră sau ghemuiţi în pat, copiii învaţă să iubească cărţile, să se uite la poze şi să se bucure de sunetul vocii voastre. Puteţi „îmbunătăţi" un pic lectura imitând vocile personajelor sau fiind teatral.

Pe măsură ce copilul ajunge să aibă poveşti preferate, puteţi să vă jucaţi de- a „dialogul": „Şi pisica făcea…?", oprindu- vă ca să- i daţi celui mic prilejul să spună „miau!". Dialogul este o parte foarte importantă a lecturii. Un cititor bun anticipează ce cuvânt urmează.

Amintiţi- vă, ori de câte ori vă jucaţi cu copiii pentru a- i în vă -ţa, că trebuie să fiţi jucăuşi şi să- i faceţi pe copii să- şi pună min -tea la contribuţie – ceea ce le va plăcea.

Copiii au numai de câştigat de pe urma acestor jocuri de învăţare – dar la băieţi, ale căror abilităţi de comunicare sunt mai slab dezvoltate, acestea au rol de măsuri de prevenire. Şi este distractiv oricum!

Dacă simţiţi că sunt motive de îngrijorare cu privire la dezvol -tarea vorbirii băiatului dumneavoastră (dacă nu vorbeşte aşa bine pe cât aţi vrea), dr. Jenny Harasty vă recomandă să vă ascul -taţi instinctul. Vorbiţi cu un specialist în tulburările de vorbire de la un spital. Şedinţele de logopedie sunt distractive pentru copii şi au efecte benefice.

face treaba părţilor deteriorate. Din acelaşi motiv, fetele care au probleme de învăţare îşi revin mai repede decât băieţii cu ajutor de specialitate. Totodată, băieţii sunt mai predispuşi la probleme apărute în urma leziunilor creierului la naştere, şi aşa mai departe. Acest lucru ar putea explica numărul mare de bă -ieţi cu dificultăţi de învăţare, autism şi multe alte boli.

De ce este important să ştiţi despre creier?

Dacă sunteţi informaţi cu privire la particularităţile creie -rului băieţilor, vă veţi putea explica mai uşor de ce întâmpină unele dificultăţi de ordin practic şi veţi şti cum să acţionaţi.

În cazul în care cele

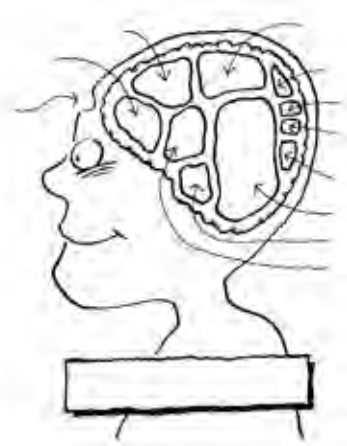

două jumătăţi ale creierului JOCURI PE CALCULATOR MÂNCARE SPERANȚE ÎNTR-O LUME

SPORT

lor sunt mai slab conectate, MAI BUNĂ URMA

DE LA ȘAPCA TEME

vor face cu mai multă gre -DE BASEBALL ÎNTREBĂRI PROFUNDE

DESPRE VIAȚĂ

utate lucrurile care au ne - ANIMALE DE COMPANIE

FETE

voie de ambele părţi ale FAMILIE PRIETENI creierului. Aceasta înseam -

nă că trebuie să le *citiţi, să vorbiţi cu ei despre sen ti* - CREIERUL BĂIEȚILOR

mente, să le sondaţi stările sufleteşti cu discreţie, iar nu să- i bateţi la cap!

Vă sunt cu -noscute aceste probleme? Deci, înţelegeţi acum importanţa acestor cercetări despre creier?

Atenţiune: pericol de discriminare!

Trebuie făcută o observaţie importantă aici. Să spunem că „băieţii sunt diferiţi“ se poate transforma foarte uşor într- o

scuză pentru a spune că „băieţii s- au născut cu dezavantaje“ sau, mai rău, „n- au cum să se schimbe“. Aceleaşi generalizări au fost odată spuse şi despre fete: „Nu vor fi niciodată bune la ştiinţe sau inginerie“, „Sunt prea emotive ca să aibă funcţii de răs pun dere“ şi aşa mai departe. Aşadar, vă rog să luaţi ur -mătoarele lucruri foarte în serios:

- Diferenţele sunt mici pentru majoritatea oamenilor.
- Acestea sunt doar tendinţe.
- Ele nu sunt caracteristice tuturor.
- Cel mai important lucru este că îi ajutăm pe băieţi să le

  depăşească.

Cum ajutăm creierul să se dezvolte

Îi putem ajuta pe băieţi să citească mai bine, să se exprime mai bine, să rezolve conflictele mai bine şi să empatizeze mai bine – şi astfel îi ajutăm să devină oameni împliniţi. Şcolile au programe speciale pentru a ajuta fetele la matematică şi ştiinţe, astfel încât acestea să poată urma cariere în domeniu. Acum începem să vedem că ne putem ajuta băieţii la limbă şi literatură, arte şi aşa mai departe, care le sunt de folos pentru a trăi mai bine în ziua de azi. (Pentru a descoperi care sunt căile cele mai bune de a- i ajuta, citiţi capitolul referitor la şcoli, *O revoluţie în învăţământ*.)

Creierele noastre sunt mecanisme flexibile extraordinare, întotdeauna capabile să înveţe. Părinţii îşi pot învăţa fiul cum

să evite o dispută fizică, alegând să ia parte la jocuri sportive sau să rezolve neînţelegerile pe cale amiabilă. Ei îşi pot ajuta copilul:

- să descifreze sentimentele oamenilor după expre siile feţei;
- să- şi facă prieteni, să se joace sau să facă conversaţie;
- să citească semnalele propriului său corp – de exem plu,

  să ştie când este furios şi trebuie să se retragă.

Dezvoltându- le aceste abilităţi fiilor lor, părinţii le con stru -iesc conexiuni dintr- o parte a creierului în cealaltă.

CE ORGAN

MAGNIFIC!

SFATURI PRACTICE

ÎNCEPEREA ŞCOLII: DE CE BĂIEŢII AR TREBUI SĂ ÎNCEAPĂ MAI TÂRZIU

Diferenţele cerebrale au consecinţe hotărâtoare, mai ales în privinţa momentului când băieţii ar trebui să înceapă şcoala. Ci tiţi aceste rânduri cu atenţie dacă aveţi copii mici: le pot schim ba viaţa.

La vârsta de cinci sau şase ani, atunci când copiii încep şcoa -

la, creierele băieţilor sunt cu şase- douăsprezece luni mai puţin dezvoltate decât ale fetelor, fiind mai întârziate în ceea ce se numeşte „coordonarea motorie“ – capacitatea de a folosi de ge -tele şi de a ţine un stilou sau o foarfecă. Şi, din moment ce la această vârstă băieţii sunt încă în stadiul incipient de dez vol -tare, pe măsură ce li se vor dezvolta nervii braţului, piciorului şi muş chilor, băieţii vor simţi întruna nevoia să se mişte, astfel încât nu vor putea sta locului. De fapt, până când funcţiile motorii nu se vor dezvolta pe de- a- ntregul, ei nu vor dobândi abilităţile de care vorbeam. Pentru băieţi, un lucru conduce la altul. (La fete e invers: creierul lor le coordonează perfect dege -tele, dar fetele au adesea nevoie să- şi dezvolte forţa fizică, iar asta se întâmplă prin sărituri la trambulină şi baschet sau înot.)

O altă întârziere care apare la băieţi este în vorbire. Acest

lucru afectează capacitatea de a- i spune unui profesor de ce anume are nevoie, de a răspunde la întrebări în clasă şi de a comunica verbal cu alţi copii. Mulţi băieţi de cinci ani sunt încă foarte tineri social vorbind şi nu sunt pregătiţi pentru şcoală. Profesorii din şcoala primară, începând cu cei de la şcolile din Australia şi până la cei din şcolile din Asia şi Europa, spun ace -laşi lucru: „Băieţii ar trebui să mai rămână încă un an acasă“.

Faptul că un calendar hotărăşte, şi în privinţa fetelor, şi a

băieţilor, cine trebuie să înceapă şcoala e îngrozitor. Copiii di -feră atât de mult, şi în fiecare an, unii vor fi mereu prea mici

pentru clasa lor. Noi studii
din Marea Britanie arată
că elevii care sunt prea
mici pentru clasa lor sunt
mai slabi la învăţătură. Fap -
tul că stau acasă încă un
an, în aceste cazuri, poate
fi un succes pentru urmă -
torii doisprezece ani. Este
important să tratăm fie -
care copil în parte şi să ne

gândim la fiecare, nu în

ter meni de „Ce vârstă are?“,

ci mai degrabă de „E pre -

gă tit?“. La băieţi, răspunsul

este de multe ori: încă nu.

CÂND SĂ ÎNCEAPĂ

Este clar că toţi copiii ar trebui să meargă la grădiniţă sau la o şcoală cu program scurt de la patru ani, pentru că trebuie să socia -lizeze şi să capete experienţă de viaţă (şi pentru că părinţii au ne -voie de o pauză!). Spre deosebire de grădiniţă, clasa pregă titoare are cadre didactice specializate care le pot oferi copiilor metode distractive, dar adecvate, de învăţare mai apropiate de cele de la şcoală. (Programele grădiniţelor vorbesc despre „învă ţa rea timpu -rie“, dar acest lucru este un truc de marketing: cum mi- a spus un cadru didactic: „Asta înseamnă că avem litere pe cartonaşe“.)

La grădiniţă sau în clasa pregătitoare va fi limpede care bă -ieţi sunt gata pentru şcoală – cei cărora le place să stea şi să se

uite pe cărţi, să meşterească şi să stea de vorbă – şi care încă vor să se zbenguie şi nu pot mânui un creion colorat sau un pix. Cei mai mulţi băieţi vor ajunge în al doilea grup.

Bazându- vă pe propriile observaţii şi discutând apoi cu

învăţătoarea şi, probabil, văzând ce anume se aşteaptă de la copiii care intră la şcoală, veţi şti dacă băiatul dumneavoastră e copt sau nu. Dacă va mai face încă un an de grădiniţă, va avea un an întreg la dispoziţie ca să se pregătească pentru şcoala primară, unde astfel se va descurca mult mai bine. Pen tru majoritatea băieţilor, acest lucru înseamnă că *vor fi cu un an mai mari decât fata din banca alăturată* – ceea ce în -seamnă că sunt, intelectual vorbind, pe picior de egalitate cu ea. Mai târziu, în adolescenţă, băieţii le vor prinde din urmă pe fete din punct de vedere intelectual, dar, în felul în care sunt şcolile organizate acum, răul este deja făcut. Băieţii simt că nu fac nimic bine, pierd noţiuni- cheie, deoarece nu sunt pregătiţi, şi se opresc din învăţat.

Dacă îi ţinem încă un an acasă dovedim înţelegere. Pen -

tru băieţei este de multe ori greu şi dureros să stea liniştiţi în bancă. În şcoala primară, băieţii (ai căror centri nervoşi încă se dezvoltă) primesc semnale de la corpul lor care le spune

„Mişcă- te! Foloseşte- mă!“. Pentru un dascăl stresat de la

clasa I asta înseamnă comportament inadecvat.

Un băiat care va vedea că munca, desenele şi scrisul lui

nu sunt la fel de bune ca ale fetelor va crede că şcoala „nu- i de el!“. Astfel, se va opri din învăţat, mai ales dacă nu are un pro fesor de sex masculin în preajmă care să- i

arate că învă -ţarea este o treabă „de bărbaţi“. „Şcoala- i pentru fete“, îşi va spune el, în consecinţă.

Există mult mai multe lucruri pe care le putem face pen -

tru ca şcoala să fie mai prietenoasă cu băieţii. Acest lucru este descris în capitolul referitor la şcoli, *O revoluţie în învă -ţământ*. Dar prima întrebare – „E pregătit?“ – este probabil cel mai important lucru şi cel cu care ar trebui să începem.

La şcoală este nevoie de aceeaşi abordare. Cunosc o tâ -nără profesoară de matematică ce aproape la fiecare lecţie predă folosind exemple concrete – de multe ori iese cu elevii afară, în curtea şcolii pentru asta. Ea a constatat că cei mai puţin mo tivaţi elevi înţeleg conceptele dacă le văd materializate în faţa ochilor. Astfel, copiii primesc informaţii pentru partea dreaptă a creierului şi fac legătura cu emisfera stângă a creie -rului, responsabilă pentru înţelegere – folosindu- şi deci punc -tele tari pentru a- şi depăşi punctele slabe. Elevilor aces tei pro fesoare le plăcea să înveţe de la ea, fiindcă era aventu -roasă, pa sionată şi ţinea mult la ei.

Băieţii nu sunt inferiori, sunt doar diferiţi

Să ai partea dreaptă a creierului bine dezvoltată, aşa cum o au băieţii, e un avantaj. Pe lângă faptul că au abilităţi ma -tematice şi mecanice, bărbaţii sunt şi persoane de acţiune – în cazul în care văd o problemă, ei vor să o remedieze. Partea dreaptă a creierului se ocupă atât de sentimente, cât şi de ac -ţiuni, aşa că bărbaţii sunt oameni de acţiune, în timp ce femei -le au tendinţa de a

des pica firul în patru

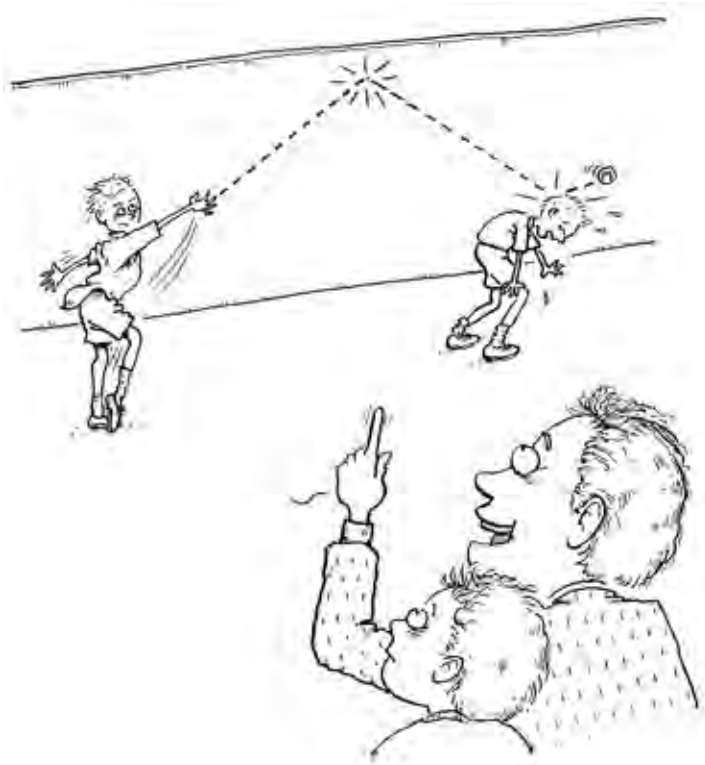

până la nebunie! Un TROSC! bărbat trebuie să facă

efort în plus ca să trea - POC!

că în emisfera stângă

şi să- şi găsească cuvin - AUU!

tele pentru a explica

senti men tele pe care

le simte în emisfera

dreaptă. UNGHIUL DE INCIDENȚĂ

Germaine Greer a ESTE EGAL CU UNGHIUL DE REFLEXIE! ară tat că sunt mulţi băr -

baţi geniali în diferite

do menii de activitate,

însă destui suferă un de ze chilibru şi de aceea au nevoie de ci -neva care să aibă grijă de ei (de obicei, o femeie)!

Într- o epocă în care reclamele şi mass- media pun pe tapet imaginea bărbatului care face lucruri rele sau stupide, este im -portant să ne amintim (şi să le arătăm şi băieţilor) de bărbaţii care au construit avioane, au excelat în arte plastice şi în mu -zică, au tăiat calea ferată, au inventat maşini, au ridicat spi tale, au descoperit medicamente şi au navigat pe vapoare, făcându- ne lumea atât de minunată, sigură şi interesantă. Un proverb afri -can spune „Femeile ţin pe umeri jumătate de cer"; în mod evi -dent, bărbaţii ţin cealaltă jumătate.

Un nou tip de bărbat

Lumea nu mai are nevoie de bărbaţi care să se lupte cu bivolii sau să taie copacii cu toporul. În societatea modernă, unde munca manuală sau

mecanică este mai puţină

şi mai puţin necesară, tre -

buie să redirecţionăm

abilităţile masculine şi

ener gia spre un alt fel de

efort eroic. Acest lucru în -

seamnă să adăugăm abili -

tăţilor masculine de a

gândi şi a face capacitatea

de a se exprima şi de a

simţi – să facem un fel de „super- băiat“ care să se poată plia pe toate domeniile de activitate.

Dacă staţi să vă gândiţi, personalităţile istorice – Gandhi, Martin Luther King, Buddha, Iisus – cam aşa erau. Ei au fost curajoşi şi hotărâţi, dar şi sensibili şi iubitori de oameni. Este un amestec imbatabil de care avem, cu siguranţă, nevoie astăzi.

PE SCURT

Diferenţele dintre sexe, date de hormonii masculini şi genele feminine, trebuie privite dintr- o perspectivă practică. Tabelul de mai jos rezumă cum anume vă puteţi ajuta fiul să ajungă un bărbat „de tip nou“.

DEOARECE DE MULTE ORI TREBUIE SĂ:

BĂIEŢII:

…sunt predispuşi la …la arătaţi la fel de multă

anxietate de separare… afecţiune ca şi fetelor şi să evi -

taţi să- i lăsaţi singuri; nu- i du -

ceţi la cămin înainte de trei ani.

…au puseuri de …le vorbiţi cu calm – liniştiţi- i

testoste ron, ceea ce făcând apel la raţiune, nu

îi face, uneori, certăreţi şi ţipând sau atacându- i.

nelinişiţi – mai ales în jurul Spuneţi- le clar că trebuie să se

vârstei de paisprezece ani… poarte frumos şi nu folosiţi

niciodată ameninţările sau

violenţa. Taţii trebuie să fie

modele şi să insiste ca mamele

să fie respectate.

…au momente de …le organizaţi viaţa,

creştere bruscă, ceea ce învăţându- i să facă curat în

îi face confuzi şi cameră, menaj, să se ocupe de

dezorganizaţi, mai ales la proiecte şcolare, cu răbdare,

vârsta de trei sprezece ani după un program.

(acest lucru este valabil şi

pentru fete)…

… vă asiguraţi că au mult

…au explozii de energie

spaţiu şi timp pentru exerciţii

fizică, ce trebuie

fizice şi mişcare.

manifestate…

DEOARECE DE MULTE ORI TREBUIE SĂ: BĂIEŢII:

…au un ritm mai lent …nu- l daţi la şcoală până când de dezvoltare a creierului, nu se obişnuieşte cu stiloul şi afectându- le abilităţile hârtia, foarfeca, şi aşa mai motorii, în şcoala primară… departe.

…au mai puţine legături …le citiţi, le spuneţi poveşti între jumătatea creierului şi să le explicaţi lucruri, mai care se ocupă de vorbire ales de la un an la opt ani. şi cea senzorială…

…simt nevoia să trăiască …aveţi grijă ca acasă şi la după reguli clare şi şcoală atmosfera să fie calmă. să ştie cine este şeful … Evitaţi şcolile unde agresiunea este un lucru obişnuit şi copiii nu sunt bine supravegheaţi.

…au mai multă masă … îi învăţaţi în mod special să musculară… nu- i lovească sau să- i rănească pe ceilalţi. De asemenea, învăţaţi- i să folosească cuvinte pentru a comunica (vedeţi cartea noastră *Complete secrets of happy life* pentru metode de a disciplina care nu implică

lovirea, ruşinea sau vina).

… au tendinţa de …vorbiţi cu ei prieteneşte

a acţiona fără să se despre opţiuni, alegeri, gândească la consecinţe… modalităţi de a rezolva pro -

blemele şi ceea ce pot face în

anumite situaţii din viaţa lor.

CAPITOLUL 5

CE POT FACE TAŢII

Fiica mea este acum domnişoară, dar îmi aduc aminte ziua când s- a născut de parcă a fost ieri. A fost de neuitat! Am planificat naşterea acasă, dar am avut şi un plan de rezervă ca să putem merge la spital, în caz de necesitate. Şi, bineînţeles, travaliul s- a încheiat cu o cezariană de urgenţă, pe la 3 noaptea – nu a fost deloc cum am sperat. Pactul pe care l- am făcut cu soţia mea Shaaron a fost „Nimeni altcineva nu pune mâna pe acest copil“. Aşa că am fost acolo în sala de operaţie, iar copilul nostru mi- a fost pus în braţe direct de pe cântar.

În zilele cât Shaaron s- a recuperat după operaţie, am dor - mit pe un pat pliant în camera ei de spital, cu copilul nostru învelit lângă mine, motiv de şoc pentru asistentele medicale care se împiedicau de mine când intrau la 2 dimineaţa în schim - bul de tură. Era un sistem bun – Shaaron ştia că fiica noastră e aproape şi în siguranţă, nu într- un incubator pe undeva, şi puteam sa i- o dau în braţe să o hrănească când era nevoie.

Une ori, câte o asistentă medicală o întreba discret pe Shaaron dacă ea e de acord cu ce se întâmplă. Ea zâmbea şi spunea: „Da, bineînţeles!“.

Cum să luptaţi ca să fiţi tată

Experienţa naşterii fiicei mele mi- a arătat într- un fel ce în - seamnă să fii tată în zilele noastre – trebuie să fii ferm pe po - ziţii, uneori chiar să te lupţi ca să ţi se permită să fii tată. Se

pare că lumea nu vrea să

fii un părinte implicat:

ar vrea mai degrabă să MI SE PARE

CĂ AM CEVA

stai până seara târziu la DE FĂCUT AICI!

birou. Altcineva îi va în -

văţa pe copiii voştri să

bată o minge, să cânte la

pian şi să creadă în ei

înşişi – voi doar plătiţi

facturile.

Din fericire, taţii luptă

să îşi reia locul în viaţa

de familie şi sunt bine -

ve niţi s- o facă. Paterni -

tatea în secolul al XX- lea

a fost un dezastru. Gene -

raţia părinţilor noştri a

avut câţiva taţi minunaţi,

dar cei mai mulţi bărbaţi

din generaţiile anterioare şi- au dovedit dragostea prin muncă,

nu prin joacă, îmbrăţişări, vorbind cu copiii sau învăţându- i – lu cruri care- i încântă pe cei mici. În vremurile acelea grele,

de sărăcie şi război, unii taţi erau violenţi, beau prea mult, iar co

piilor le era frică de ei. Mulţi bărbaţi au trăit experienţe trau -

ma tizante şi era greu să te apropii de ei. Unii, pur şi simplu, plecau de- acasă şi nu se mai întorceau niciodată. Aşa că, atunci

când am ajuns la rândul nostru taţi, a fost cam ciudat, din mo -ment ce ştiam atât de puţine lucruri despre ceea ce înseamnă

să fii un tată bun. Aveam doar câteva piese ale puzzle- ului.

Dar lucrurile s- au schimbat. Ştim din studiile din întreaga

lume că taţii de acum petrec cu 400 la sută mai mult timp cu copiii faţă de cei din 1970. Tinerii taţi din ziua de azi sunt

hotărâţi să- şi petreacă mai mult timp cu copiii lor şi cei mai mulţi chiar reuşesc. De fapt, n- ai cum să nu reuşeşti să fii tată,

atâta timp cât nu te dai bătut. Dacă sunteţi dispuşi să vă daţi o şansă, veţi obţine întot deauna mai mult decât v- aţi fi aş tep -

tat. Nu fiţi tentaţi să lăsaţi totul pe umerii partenerului vos tru. După cum vom vedea în acest capitol, contribuţia bărbaţilor

la viaţa de familie diferă de cea a femeilor, fiind unică şi de neînlocuit. Cu cât faceţi mai multe cu copiii dumneavoastră,

cu atât mai mult vă veţi redescoperi talentul de a fi tată şi propriul stil. Nu este nimic mai frumos decât să creşteţi copii

minunaţi.

Cum să reînviaţi o artă pierdută

Să fiţi tată de băieţi este simplu. Iată câteva sugestii:

- Celor mai mulţi băieţi le place sa fie activi, să se distreze

  îm preună cu părinţii lor. Le place să- şi îmbrăţişeze tatăl şi să se

ia la trântă cu el. (În cazul în care nu le place, sunteţi, probabil, prea dur!)

- Le place să vă însoţească în aventuri şi experienţe în lu -

  mea cea mare – se simt în siguranţă cu tatăl lor care pare

  atât de mare şi puternic (chiar dacă el, unul, nu se simte aşa în cea mai mare parte a timpului).

- Le place să audă poveşti despre viaţa voastră, să se întâl -

  nească cu prietenii voştri şi să vadă unde lucraţi.

- Le place să- i învăţaţi lucruri – orice, de fapt. Dacă, de pildă,

  nu ştiţi să pescuiţi sau să meşteriţi cine ştie ce în ma gazie ori reparaţi triciclete sau calculatoare şi aşa mai departe, ei

  bine, puteţi învăţa împreună. Încercarea moar te n- are.

SFATURI PRACTICE

NEURONII-OGLINDĂ

În 2006 a fost făcută o descoperire incredibilă, şi anume exis -tenţa neuronilor-oglindă. Aceştia sunt o reţea de celule ner -voase aflate de- a lungul nervilor motorii, având rolul unic de a oglindi sau imita tot ceea ce privim. Deci, dacă ne ui tăm la balet, sau fotbal, sau la cineva care se sărută pasional, neuro -nii noştri oglindă fac aceeaşi acţiune. Acţiunile-oglindă sunt stocate în creierul nostru, gata de a uşura imitarea a ceea ce am văzut. (Deci, orice puturos are în el un atlet, un star rock sau un iubit înfocat gata să iasă la lumină!) Acesta, ştim acum, este motivul pentru care putem învăţa anumite lucruri atât de repede. Aceasta este însă o sabie cu două tăişuri, pen tru că asta înseamnă că celor mici li se întipăreşte în minte tot ceea ce văd şi sunt gata să facă la fel. Consecinţele sunt uriaşe.

Acest lucru cu siguranţă ne influenţează alegerea a ceea

ce ar trebui să le permitem copiilor să vadă la televizor şi la calculator, şi subliniază

importanţa faptului că nu trebuie să existe violenţă şi abuzuri sexuale în mass- media. Dar, mai ales, ar trebui să influenţeze felul în care ne comportăm în preaj -ma copiilor noştri. Dacă ei ne văd tot timpul morocănoşi, plân gându- ne de milă, meschini, minţind şi trişând, haini şi răi, aşa vor deveni. Ne imită comportamentul şi, de asemenea, stările de spirit şi concepţiile. Mulţi bărbaţi au fost şocaţi să descopere că au aceleaşi gesturi, mişcări şi expresii ca ale ta -ţilor lor. Sau spun aceleaşi cuvinte sau zicale pe care obiş nuia să le rostească bătrânul lor tată. Psihologii aud asta tot timpul în cabinetul lor: „Îl urăsc pe omul ăsta şi acum am ajuns ca el“. Nu este genetic, este rezultatul „învăţării în oglindă“. Este un motiv bun pentru a vă revizui comportamentul în preaj ma copiilor.

Copiii învaţă

din comportamentul dumneavoastră

Copiii nu învaţă numai din ce le spuneţi, ci vă copiază şi comportamentul. Un prieten de- al meu, veteran al războiului din Vietnam, era în maşină cu copiii lui şi a oprit la semafor.

O familie asiatică trecea strada. Copilul de 4 ani al prietenului, legat cu centura în scaunul lui de pe bancheta din spate, a fă -cut deodată un comentariu rasist! Prietenul meu şi- a recunoscut cuvintele şi a fost şocat să le audă din gura unui copil: erau urâte şi nedrepte. A găsit un loc de parcare şi a oprit. I- a spus copilului că îi pare rău că a zis aşa ceva şi că nu mai vrea să- l audă repetând vreodată vorbele acelea.

BUNICO!

BABA-OARBA!

Copiii învaţă să iubească privindu- vă

Tot astfel, copiii învaţă despre iubire privindu- vă. Le place

când sunteţi tandru cu mama lor, când îi faceţi un compliment, când flirtaţi, când vă îmbrăţişaţi sau vă sărutaţi. Cei mai mulţi

copii mici nu pot rezista să nu se strecoare şi ei de câte ori îşi văd părinţii îmbrăţişându- se. Le place să se afunde în senti -

mentele dintre voi doi. Când sunteţi în intimitate şi închideţi uşa dormitorului, copiii învaţă chiar şi din asta despre tainele

dragostei.

E important să fiţi respec -

tuos cu mama lor. La fel, im -

por tant este şi respectul de

sine – nu daţi prilejul la cer -

turi urâte şi jignitoare. Fiul

dumneavoastră trebuie să vadă

nu numai că femeile nu tre -

buie să fie abuzate, ci şi că

un bărbat se poate contrazice

cu calm, fără să se certe sau

să lovească – copilul poate

asculta, dar de asemenea îşi

poate spune punctul de ve -

dere şi se poate face auzit.

Copiii învaţă să simtă privindu- vă

Băieţii învaţă să- şi exteriorizeze sentimentele privindu- şi

taţii şi alţi bărbaţi. Ei trebuie să vă vadă manifestându- vă cele patru sentimente de bază:

1. tristeţea – când moare cineva sau când sunteţi dezamăgit
2. furia – când ceva e nedrept sau greşit
3. fericirea – când lucrurile merg bine
4. frica – când e vorba de pericol.

Taţii trebuie să fie foarte atenţi când îşi exprimă sentimentele în preajma copiilor. Motivul este acela că taţii şi mamele sunt

stâlpii de rezistenţă din viaţa lor. Copiii nu vor să vadă aceşti

stâlpi năruindu- se. Aşa că, în timp ce ei trebuie să ştie şi să vadă când suntem supăraţi, când ne este frică, când suntem fericiţi

sau trişti, tot la fel trebuie să ştie că ne putem „stăpâni“ aceste

sentimente. Asta înseamnă că putem fi speriaţi, dar nu agitaţi;

înnebuniţi, dar nu periculoşi; fericiţi, dar nu ameţiţi; şi trişti, dar nu copleşiţi de durere sau buimaci. Copiii nu prea vor să ne

vadă cum ne pierdem cu firea. Dar sunt mişcaţi şi ne sar în

ajutor dacă vărsăm o lacrimă sau suntem cu adevărat supăraţi sau ne este teamă, pentru că ei au aceste sentimente tot timpul.

Adesea, când bărbaţii sunt copleşiţi de un sentiment stân -

je nitor, îl vor transforma într- un sentiment de care nu se ruşi -

nează. De obicei, furia este cel mai confortabil sentiment pen tru bărbaţi. Când băieţelul dumneavoastră s- a pierdut în magazin

sau când adolescentul dumneavoastră a făcut un lucru pericu -

los, imaginea unui tată care poate spune „Mi- a fost frică“ are un impact mai mare decât a unuia care ţipă şi trânteşte uşi.

Dacă bărbaţii sunt furioşi când sunt cu adevărat trişti, speriaţi

sau chiar fericiţi, asta poate fi destul de confuz pentru copii.

Băieţii încearcă să- şi potrivească sentimentele cu manifes -tările şi au nevoie de noi să le arătăm cum se face.

Orice s- ar întâmpla în căsnicia dumneavoastră,

nu divorţaţi de copii

Divorţul spulberă speranţele şi visurile unui tată pentru co -piii lui. Unii bărbaţi sunt atât de îndureraţi încât dau bir cu fu -

giţii. Alţii trebuie să se lupte cu sistemul ca să- şi poată vedea copiii. Este important – orice s- ar întâmpla în căsnicia dum -

nea voastră – *să rămâneţi în viaţa copiilor*. Din ce în ce mai

mulţi taţi îşi împart cu mamele responsabilităţile părinteşti în mod egal (sau mai mult) după divorţ.

POVEŞTI DE SUFLET

CUM SĂ NE ARĂTĂM SENTIMENTELE

Acum câteva luni, s- a întâmplat ceva ce m- a făcut să

plâng, dar m- am abţinut ştiind că fiul meu de 12 ani era în camera de alături. Primisem la telefon vestea că un bun prie -ten de- al meu are cancer în fază terminală. Am fost şocat, am pus telefonul jos şi am încercat să- mi înăbuş lacrimile. Am intrat în sufragerie, zicându- mi: „E oare în regulă? Vreau să mă vadă copilul meu aşa?“ Răspunsul a venit: „Desigur, e bine să mă vadă aşa“.

Am rugat- o pe soţia mea să mă îmbrăţişeze şi am stat aşa

îmbrăţişaţi şi plângând. L- am simţit pe fiul meu apropiindu- se şi apoi punându- mi mâna pe umăr – voia să mă liniştească! Am rămas acolo toţi trei îmbrăţişaţi. A fost minunat şi incre -dibil că lucrurile luaseră turnura asta.

Poate că, dacă m- a văzut aşa, atunci când va simţi nevoia

se va descărca plângând. Nu vreau să se agite şi să mocnească precum un vulcan când va da de inevitabilele probleme ale vieţii. Şi nu cred că va face asta. (*Scrisoare de la Tony S.*)

La viaţa mea, am vorbit cu oameni care, după divorţ, au ho tărât că va fi mai simplu pentru copii dacă nu vor păstra le - gătura. Întotdeauna au regretat această decizie.

Au apărut peste tot o mulţime de organizaţii pentru taţii se - paraţi care sunt constructive şi de ajutor. De asemenea, tribu - nalele sunt mai conştiente că cei mici au nevoie de taţi în vieţile lor şi au grijă ca legătura dintre ei să se păstreze şi să se menţină.

De dragul copiilor, dacă mariajul dumneavoastră se sfâr -

şeşte, învăţaţi să fiţi civilizaţi şi drăguţi cu fostul partener, chiar

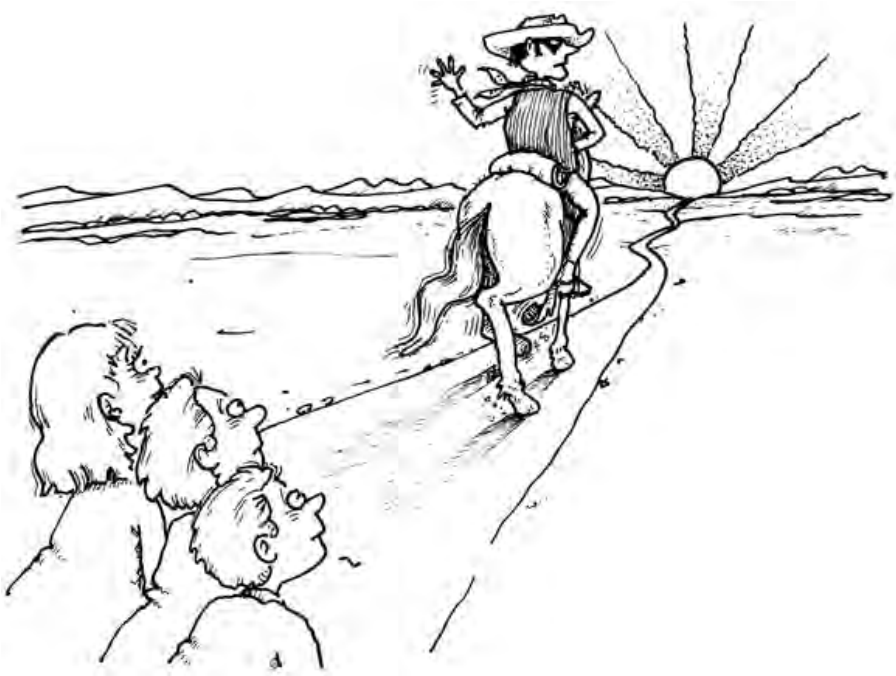

CINE ERA MASCATUL?

dacă nu aveţi mereu chef. Şi mai mult decât atât, încercaţi să vă întreţineţi relaţia acordându- i timp şi atenţie înainte să fie

prea târziu.

Jocuri dure: ce se întâmplă de fapt?

Se pare că taţii din toată lumea au un obicei. La fel ca

fraţilor mai mari, unchilor şi bunicilor, le place să se lupte şi să

se joace mai dur cu micuţii. Abia dacă se pot abţine. Băr baţii şi băieţii mai mari îi iau pe cei mici şi îi aruncă în toate părţile. Micuţii vin înapoi alergând şi spun: „Încă o dată!“ Con silierul psihologic Paul Whyte din Sydney spunea scurt şi cuprinzător: „Dacă vreţi să vă înţelegeţi cu băieţii, faceţi wrestling!“

Multă vreme nimeni nu a înţeles acest obicei – mai ales ma mele, care încearcă să liniştească spiritele, în timp ce taţii sunt nerăbdători să le agite! Dar s- a descoperit că ceea ce

învaţă băieţii prin jocurile dure e o lecţie importantă: cum să te distrezi, să faci gălăgie, chiar să te enervezi şi, totodată, *să ştii când să te opreşti*. Pentru un bărbat, clocotind de testo - steron, este vital. Dacă trăieşti într- un corp de bărbat, trebuie să înveţi să- l manevrezi.

MAREA LECŢIE DE BĂRBĂŢIE: SĂ ŞTIE CÂND SĂ SE OPREASCĂ

Dacă v- aţi luptat vreodată cu un băieţel de trei sau patru ani, să zicem, la început totul e foarte vesel. Dar adesea, după un minut sau două, puştiul se pierde cu firea. Se enervează. Îşi încleştează maxilarele lui mici! Se încruntă (dacă n- aţi ob ser -vat încă semnalele de alarmă), devine serios şi loveşte cu ge -nunchii şi coatele. *Au!*

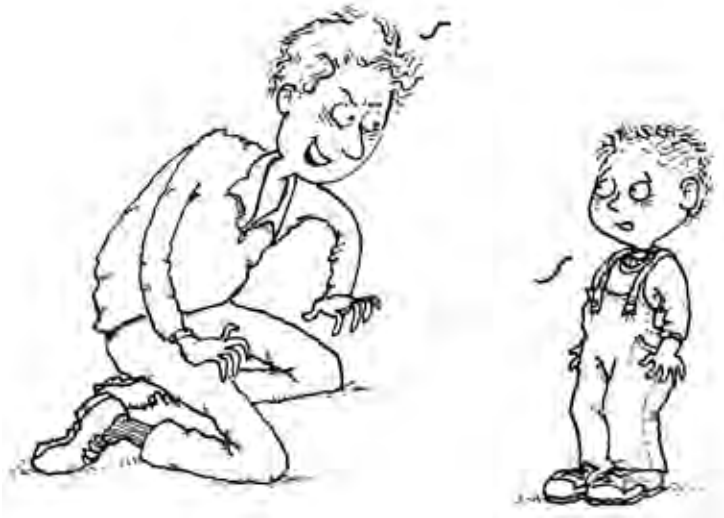

EŞTI ÎN STARE?

AL NAIBII

SĂ FIU

DACA NU-S!

Un tată care ştie ce face se opreşte chiar atunci. „*Staaai! Opreşte- te!*“ Apoi are loc un mic discurs – fără ţipete, doar

explicaţii pe un ton calm. „Corpul tău este nepreţuit [arătaţi spre băiat], şi corpul meu este nepreţuit. Nu ne putem juca aşa fiindcă vreunul din noi s- ar putea răni. Aşa că avem nevoie de

câteva reguli: *fără coate*, *fără genunchi*, *fără pumni!* Ai în -ţeles? Eşti în stare?“ (Iată un sfat: să- l întrebaţi „Eşti în stare?“

nu „O să respecţi regulile?“ pentru că sună cam prostesc. Nici un băiat nu va spune „Nu“ la o întrebare ca „Eşti în stare?“.)

Apoi luaţi- o de la capăt. Băiatul învaţă o lecţie importantă de viaţă – autocontrolul. Învaţă că poate fi puternic şi în vervă, dar poate, de

asemenea, alege unde şi când să se oprească. Pentru bărbaţi asta e foarte important. La maturitate, bărbatul va fi, de obicei, mai puternic decât soţia sau partenera lui. Tre -

buie să ştie când să nu se piardă cu firea, mai ales când e su -părat, obosit şi frustrat.

Pentru ca o căsnicie să dureze, câteodată este necesar ca partenerii să stea faţă în faţă şi să- şi spună anumite lucruri se -rioase. Ăsta este numit „momentul adevărului“ – momentul în care diferendele care s-au adunat sunt scoase la iveală şi

cla rificate. (Am scris o carte despre asta intitulată *The Making of Love*.)

O femeie nu poate discuta sincer şi serios cu un bărbat dacă nu se simte cu adevărat în siguranţă cu el. Ea trebuie să ştie că nu va fi niciodată lovită şi el trebuie să fie convins că

nu o va lovi. (În unele căsnicii, femeia e cea violentă, femeia trebuie să- şi ia acest angajament.)

Un *bărbat adevărat* este stăpân pe el şi pe comportamentul său. Un bărbat adevărat poate fi furios, şi totuşi te simţi în si -guranţă când eşti lângă el. E o decizie grea. Dar începe cu paşi

mărunţi, făcând wrestling pe iarbă.

Taţii pot face asta, dar şi unchii, prietenii, chiar şi mamele (deşi mamelor nu le place în mod deosebit).

POVEŞTI DE SUFLET

CE FAC TAŢII

(*de Jack Kammer*)

Poate fi periculos, m- am gândit. Suntem în Los Angeles, la înce -putul lui iunie 1992. Şi, pe deasupra, se întunecă.

Debusolat şi singur, cărând o valiză grea de- a lungul Wa sh -

ing ton Boulevard, la est de Lincoln Avenue, negăsind un te -lefon care să meargă sau un taxi, întârziam la aeroport. M- am hotărât că asta era şansa de care aveam nevoie, ba nu, riscul pe care doream să mi- l asum. Am abordat trei spanioli care stă -teau lângă maşini în parcarea unui fast- food.

Dar să începem cu începutul. Tocmai ce petrecusem patru

zile la munte, mai sus de Palm Springs, la o conferinţă pusă la cale de nişte bărbaţi care

voiau să dea naţiunii speranţe pentru problemele vechi şi noi. Eram câţiva dintre peştii mari din lacul mic pe care unii îl numiseră „Mişcarea bărbaţilor“. Hotărâserăm că lucrul de care avea naţiunea nevoie urgent acum era o in -fuzie de energie masculină puternică, nobilă, iubitoare, grijulie, sănătoasă care să contraatace starea proastă, neputinţa şi problemele so ciale patologice ale Americii. Am discutat multe despre impor tanţa taţilor, atât ca o metaforă ideală, cât şi ca o realitate practică.

Şi acum revenim în prezent: în parcare, i- am abordat ezi -

tant pe cei trei tineri cu părul negru şi pielea măslinie.

— Salut, le- am spus calm. Încerc să ajung la aeroport, dar

am întârziat. Nu găsesc nici taxiuri, nici telefoane. Cât vreţi ca să mă duceţi până acolo?

S- au uitat unii la alţii. Unul dintre ei, într- un tricou alb, i- a

spus celui care părea a fi şoferul:

— Du- te tu, băi.

Şoferul a ezitat.

Am zis:

— Spune cât vrei.

S- a uitat fix la mine:

— 10 dolari.

— Îţi dau 20.

— Păi hai să mergem, a zis tânărul în tricou.

Şoferul a dat din cap şi a deschis portbagajul:

— Vrei să- ţi pui geanta aici?

— Nu, mersi, am răspuns.

Mă gândeam că o să mă dea jos din maşină şi o să rămân fără lucruri.

— Lasă, c- o ţin cu mine.

— OK, a spus tipul în tricou.

Deci, iată- mă, punându- mi viaţa în mâinile a ceea ce speram să fie „energie masculină pozitivă“. Mă gândeam că ar trebui să mergem spre vest pe Lincoln Avenue. O luasem spre est. Deci, ce mă fac?

Dar apoi am luat- o spre sud şi curând am ajuns pe autostradă. Ştiu că poate o fi fost o

prostie, dar am scos 20 de dolari din por -to fel şi i- am spus şoferului:

— Uite, vreau să- ţi plătesc acum.

Şoferul i- a luat cu un simplu „Mulţumesc“.

— Bine, băieţi, am spus. Sper să aveţi grijă de mine.

Tipul în tricou, care stătea pe bancheta din spate cu mine, cu geanta între noi, a zâmbit cu subînţeles şi a spus:

— E- n regulă. Suntem băieţi buni.

Am dat din cap şi am ridicat din umeri.

— Chiar asta sper pentru că, dacă nu, am încurcat- o, este?

Toţi au râs, şi cel cu tricou m- a întrebat:

— Deci de unde eşti?

— Din Baltimore, am spus.

— A, frate, cică e frumos la voi, în est. Aşa zice lumea. Verde

şi aşa mai departe.

Am zâmbit şi am dat din cap.

— Este. Dar la noi, în est, credem că L.A. e raiul pe pământ. — Neee, aici e greu, frate. E greu.

Cel cu tricou era clar purtătorul de cuvânt.

Toate problemele pe care noi, cei din Mişcarea bărbaţilor, le- am

discutat în timpul conferinţei din munţi erau în această maşină.

Era timpul pentru o doză de realitate.

— Câţi ani aveţi? am întrebat.

Aveau 16 şi 17 ani. Erau toţi la şcoală şi lucrau cu jumătate de

normă. Cel cu tricou şi şoferul lucrau într- un restaurant. Tânărul

tăcut de pe locul din dreapta şoferului nu mi- a răspuns.

— Povestiţi- mi despre bande. Sunt bande în şcoala voastră? — Sunt bande peste tot, frate. Peste tot. E demenţă. — Voi sunteţi în vreo bandă? am întrebat.

— În nici un caz, frate.

— De ce nu? m- am mirat.

— Pentru că n- ajungi nicăieri cu ele. Doar primeşti un glonţ

în cap.

— Da, dar ce şanse aveţi s- ajungeţi undeva fără o bandă? — Habar n- am. Dar vreau să am un viitor. Să fac ceva. — Care e diferenţa dintre voi şi tipii din bande? — Habar n- am, frate. Dar nu vrem să ne băgăm. — Aha, dar de ce nu? Care- i diferenţa? am insistat. — Nu ştiu, frate. Nu ştiu. Cred că am avut noroc. Pentru moment, am lăsat deoparte întrebarea apoi am luat- o

de la capăt.

— Şi taţii voştri ce fac? Ai un tată acasă? l- am întrebat pe tâ -

nă rul de lângă mine.

— Am.

— Dar tu? l- am întrebat pe şofer.

— Da, am tată.

— Stă cu tine?

— Da.

S- a băgat în vorbă şi băiatul de pe locul din dreapta:

— Şi eu am tată.

— Dar băieţii din bande? Au taţi acasă?

— N- au, frate. Nici unul n- are.

— Deci, poate că asta- i diferenţa între voi şi ei? am sugerat.

— Clar pe faţă, frate.

— De ce? am întrebat. Cât de mult contează un tată?

— Stă pe capul tău, frate, te împinge de la spate. Te ţine din

scurt.

— Da. Îţi zice cum stau lucrurile, au fost de acord băieţii din

faţă.

Şi am ajuns în siguranţă la destinaţie. La timp. Fără probleme. Şoferul chiar m- a întrebat la ce terminal vreau să ajung.

Am întâlnit 18 oameni minunaţi la conferinţa din munţi. Le sunt veşnic recunoscător pentru lucrurile înţelepte spuse şi hotă -râ rea lor de a salva naţiunea. Dar cei mai tari bărbaţi pe care i- am întâlnit în călătoria mea au fost cei trei, Pablo, Juan şi Richard – tari, pentru că, în ciuda tuturor, încercau să fie buni.

Dar cel mai recunoscător le sunt bărbaţilor pe care nu i- am întâlnit niciodată. Taţii lor. Taţii lor sunt cei care m- au dus la aero -port. Taţii lor m- au făcut să mă simt în siguranţă.

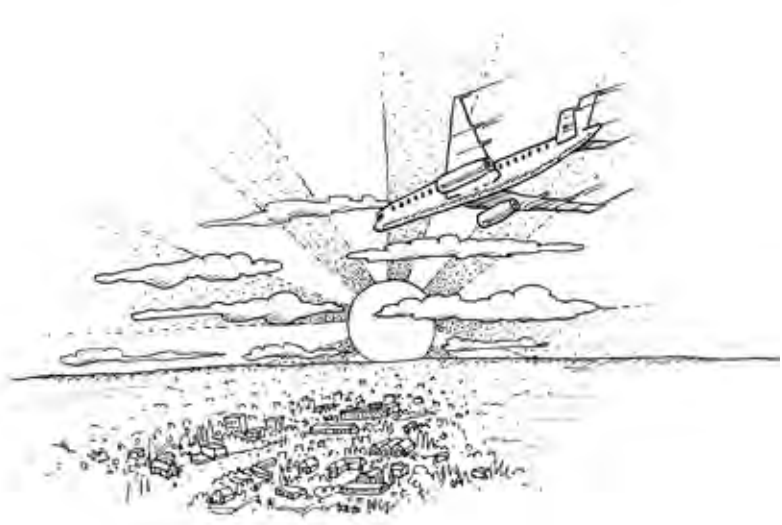

Cum să- i învăţăm pe băieţi să respecte femeile

Într- o bună zi, pe la mijlocul adolescenţei, fiecare băiat face o descoperire crucială. I se aprinde un beculeţ deasupra capului. Îşi dă seama dintr- odată că este *mai mare decât*

mama lui! Chiar şi cel mai dulce şi mai drăguţ băiat nu poate să nu- şi dea seama, mai devreme sau mai târziu: „Mama nu poate să mă oblige să fac treaba asta!“

Gândul conduce la fapte şi nu va trece mult până când bă -iatul va încerca să obţină ce- şi doreşte de la ea minţind- o sau

intimidând- o, chiar şi la modul subtil. Acesta este un moment important pentru a învăţa o lecţie. Nu intraţi în panică, nu trebuie să vă îngrijoraţi sau să vă stresaţi.

Imaginaţi- vă următorul lucru: Sam, 14 ani, e în bucătărie. Treaba

lui Sam în casă este să spele vasele – să arunce res -

turile, să le cureţe, să le pună în maşina de spălat şi să o por -nească. Nu e mare scofală – face asta de la 9 ani. Dar seara trecută nu şi- a terminat treaba. Aşa că, în seara asta, când mama se va duce să ia vasele din maşina de spălat (să pună

masa cu mân carea gătită de

tatăl său!) le găseşte tot acolo,

nespălate, cu mu ce gai pe ele.

Normal că mama lui Sam

îl trage la răspundere. „Ce

s- a întâmplat?“ Dar în seara

asta Sam are 14 ani! Dă din

umeri, trage de timp. Poate chiar că- i vorbeşte nepoli ti - cos mamei, cu vocea scăzută.

Să ne imaginăm că fa mi - lia asta e foarte norocoasă. În primul rând, există un tată. În al doilea rând, e acasă. În al treilea rând, ştie ce are de făcut!

Tatăl lui Sam este în sufragerie şi citeşte ziarul (ţine pasul cu noutăţile). Îşi dă seama de ce se întâmplă în bucătărie. E rândul lui! Aştepta acest moment. Împă tureşte ziarul, se duce la bucătărie şi se sprijină de frigider. Sam îl *simte* intrând – e o chestiune primitivă, hormonală. Tatăl se uită lung şi cu sub - înţeles la Sam şi spune vorbe onorabile altădată – vorbe pe care *dumneavoastră*, probabil, le- aţi auzit când aveaţi 14 ani.

 Nu vorbi cu mama ta pe tonul ăsta…

Mama lui Sam este o femeie a secolului XXI şi este cât se poate de capabilă să rezolve problema cu Sam. Dar nu e singură. Sam îşi dă seama că sunt doi adulţi în preajmă care se respectă şi se ajută unul pe celălalt şi care îl vor creşte cum trebuie. Secretul este să fiţi „calm, dar ferm“. E ca şi cum i- ar spune lui Sam: „Eşti un copil bun, dar nu eşti încă mare. O să încercăm împreună să te ajutăm să devii un bărbat cum trebuie“.

Şi mai mult decât atât, mama lui Sam ştie că nu trebuie să se simtă intimidată în propria- i casă. Nu trebuie să fie o dis - pută fizică între tată şi fiu, ci numai o lecţie puternică de morală. Dacă tatăl e serios, îşi respectă partenera şi are cre - dibilitate, atunci va funcţiona de fiecare dată, chiar dacă tre -buie să aibă loc o discuţie. Aceasta însă nu trebuie să fie

despre vase, ci de spre cum să fie respectuos şi atent. (Dacă o mamă îşi va creşte copilul de una singură, lucrurile stau un

pic altfel – despre asta vorbim în capitolul *Mame şi fii*.)

POVEŞTI DE SUFLET

DEFICIT DE ATENŢIE SAU DEFICIT DE TATĂ?

Acum câţiva ani, un bărbat pe nume Don a venit la mine după o conferinţă şi mi- a spus povestea lui. Don era şofer de camion şi, cu un an în urmă, fiul lui de 8 ani fusese diagnosticat cu deficit de atenţie. Don a citit diagnosticul şi, neavând mai multe informaţii, a crezut că- i vorba despre faptul că fiul lui, Troy, nu primeşte destulă atenţie. Cu siguranţă asta însemna „deficit de atenţie“!

Don s- a hotărât să se implice mai mult în viaţa lui Troy.

Întotdeauna crezuse că un copil trebuie crescut de „doamna“, în timp ce tatăl munceşte ca să aibă cu ce plăti facturile. Acum totul se schimbase. În vacanţe, şi de câte ori se putea după ore, Troy se plimba cu camionul cu tatăl său. În weekenduri, pe care Don şi le petrecea departe, împreună cu amicii lui care colec -ţionau motociclete clasice, îl lua şi pe Troy.

„A trebuit să vorbim mai cu perdea şi să ne comportăm mai

frumos, dar amicii mei au înţeles şi unii au început să- şi aducă şi ei copiii“, mi- a spus Don zâmbind.

Din păcate, mulţi taţi nu înţeleg acest aspect. Am văzut taţi care interveneau în discuţie şi spuneau: „De ce te iei aşa de

copil?“ sau „De ce faci aşa o tragedie din asta, dragă?“ sau

„Hei, oameni buni, nu aud la televizor!“ Aceşti taţi nu- şi apre -

ciază soţiile. Dacă un tată îi taie craca de sub picioare unei mame care face treaba cea mai grea e un dezastru. Pe aceşti

bărbaţi îi aşteaptă vremuri grele. Zeii şi femeile îşi arată faţa zâmbitoare către bărbaţii care stau lângă ele şi le dau o mână

de ajutor când se iveşte situaţia.

Vestea bună: Troy s- a calmat aşa de mult în două luni, că a renunţat la Ritalin – nu mai avea deficit de atenţie. Dar tatăl şi fiul continuă să- şi petreacă timpul împreună, pentru că le place.

Observaţie: Nu spunem că toate cazurile de deficit de atenţie sunt de fapt deficienţe de tată, dar destule sunt. (Pentru mai multe informaţii despre ADD, ADHD şi băieţi, vedeţi Capitolul 10).

POVEŞTI DE SUFLET

SCRISOAREA UNUI TATĂ

Dragă Steve,

Am avut multe de tras cu fiul nostru, şi el cu noi! Sunt fericit

să spun că lucrurile merg bine în ceea ce- l priveşte. Alţi părinţi de băieţi poate ar vrea să cunoască lucrurile pe care le- am în -văţat.

Cea mai mare diferenţă dintre Matt şi sora lui, Sophie, este

aceea că el era foarte impulsiv şi avea o energie debordantă. Când avea 8 ani, a fugit în faţa unei maşini fără să se uite. Din fericire şoferul văzuse mingea lui Matt rostogolindu-se în stradă şi a frânat cu putere. Maşina l- a ocolit. Băieţii nu prea gândesc înainte să facă ceva.

În primii ani ai adolescenţei chiar am greşit cu Matt. Pentru

că ne înţeleseserăm aşa uşor cu sora lui, am crezut că va fi la fel şi cu el. Dar el nu făcea treabă prin casă, nu- şi făcea temele şi nu respecta ora la care zicea că va intra în casă. Nu ne puteam înţelege cu el – până când ne- am dat seama că avea nevoie de limite, a căror depăşire să aibă şi consecinţe. Îl ameninţaserăm, desigur, dar nu subliniaserăm consecinţele. Când am început să facem asta (regretând câteodată), s- a schimbat în bine. Cred că unii băieţi au nevoie de asta.

Ce l- a ajutat mult pe Matt a fost grupul de prieteni. În clasa

a VI- a a avut grijă de un copil de la grădiniţă pe care îl ajuta şi proteja. Asta l- a făcut să se simtă important, şi acasă ne poves -tea multe lucruri despre misiunea lui – cum învăţa micu ţul, ce a mai făcut. Apoi, în clasa a VII- a s- a împrietenit cu un băiat dintr-a XI- a, care l- a apărat într- o altercaţie, aşa că era câş tigat din ambele părţi.

Pe la vârsta asta ne- am dat seama că, deşi acasă era plin de

toane, la şcoală profesorii spuneau că e un elev foarte bun! Deci

numai cu noi îşi ieşea din minţi. Mulţi părinţi cu care am vorbit erau familiarizaţi cu situaţia „înger la şcoală/demon acasă“!

Pe la 14 şi 15 ani am simţit că Matt se afundă într- o lume a lui – nu prea vorbea cu noi, mânca şi dispărea, fără să ne poves -tească ce face la şcoală, despre prietenii lui şi aşa mai departe. Nu comunicam decât atunci când îi făceam observaţie. Din feri -c ire, cinam mereu împreună, iar asta era singura ocazie să vor -bim. Ne propuseserăm să petrecem mai mult timp împreună – să plecăm în weekenduri doar noi doi. Soţia mea hotărâse să nu mai fie aşa negativistă şi îi făcea complimente lui Matt, nu îl mai critica doar. A răspuns cu căldură şi el. Cred că pur şi simplu ne blocaserăm într- o etapă negativă. Băieţii vor să aibă prieteni, nu vor să trăiască în lumea lor, care e adesea destul de pustie.

Amândoi ne- am dus la un curs pentru părinţi şi rezultatele s- au văzut. Cele mai bune lucruri pe care le- am învăţat au fost: folosiţi exprimarea la persoana I (ca de pildă „M- am speriat când nu ai venit la ora stabilită. Vreau să încerci să- ţi ţii promisiunile“.) în loc de învinuirile la persoana a II-a („Nu pot să mă bazez pe tine, nu eşti bun de nimic! Ai face bine să vii acasă, că, dacă nu, vezi tu!“); de asemenea, am învăţat cum să ascult problemele copiilor, ca să poată vorbi despre ele, nu să mă reped cu sfaturi.

Suntem mult mai fericiţi acum, şi Matt este un tânăr sociabil şi agreabil, nu un alienat. E important să nu vă daţi bătuţi cu co -piii voştri. Continuaţi să învăţaţi şi căutaţi ajutor dacă v-aţi blo -cat. Lucrurile se vor îmbunătăţi dacă încercaţi. Copiii au nevoie să vorbiţi mereu cu ei.

Nu- i obligatoriu

să cunoaşteţi toate răspunsurile

Când eram tânăr, am făcut arte marţiale. Nu eram prea bun, dar îmi plăcea ideea de a mă putea apăra pe mine şi pe ceilalţi. Poate aveam să am şansa de a salva o fată frumoasă. Singura dată când am fost jefuit totuşi, hoţul n- a folosit nici una dintre tehnicile de atac pe care le învăţasem. Îmi amintesc că- mi spuneam: „La naiba, măcar să mă atace cum am în - văţat!“ Din fericire, coincidenţa a făcut ca poliţia să apară de după colţ şi să- l aresteze pe hoţ în timpul jafului.

Să fii tată e aproape la fel. Noi, bărbaţii, credem că trebuie să fim complet pregătiţi sau, mai rău, credem că, dacă nu ştim ce să facem, e ceva în neregulă cu noi. Dar a fi părinte în - seamnă să te informezi. Aşa înveţi. Copiii se schimbă, fiecare copil e unic şi numai dacă te informezi înveţi. Şmecheria e să fii atent şi să vezi ce merge şi să schimbi ce nu merge.

Cum copiii noştri cresc şi apar noi provocări, inevitabil pier - dem controlul câteodată. Pot sta la prietenii lor peste noapte? Cutare film e potrivit pentru vârsta lor? Ce pedeapsă se im - pune pentru comportament inadecvat? Uneori e greu să te decizi.

Ce- i de făcut? Dacă nu aveţi răspunsul pe loc, atunci e în

regulă să trageţi de timp. Cel mai bun lucru e să staţi de vorbă cu partenera sau cu un prieten. Dacă v- aţi blocat amândoi, vorbiţi cu alţi părinţi. Copiii mei ştiu că, dacă mă supără e po - sibil să iau o decizie în defavoarea lor, aşa că au devenit mai atenţi. Dar dacă pur şi simplu nu ştiu ce să fac, răspund: „Ei bine, nu- mi face nici o plăcere, dar o să mă mai gândesc şi vom discuta mai multe mâine“. Dacă vă ţineţi *me reu* de cu - vânt, acest răspuns e numai bun. Viaţa de familie e o muncă perpetuă. Dacă ţineţi morţiş „să aveţi dreptate“ sau „să le ară - taţi cine- i şeful“, n- o să aveţi viaţă prea uşoară. Dacă vă com - portaţi omeneşte, treaba merge mult mai bine.

E greu să găsiţi echilibrul

E în regulă ca o dată sau de două ori pe zi să nu vă bucuraţi de popularitate printre copiii dumneavoastră! Dacă vă distraţi din plin împreună şi aveţi în spate ani buni în care v- aţi im - plicat în viaţa lor şi aţi avut grijă de ei, atunci se cheamă că aveţi pusă deoparte destulă bunăvoinţă şi dragoste. Câte odată taţii sunt în preajmă prea puţin şi vor ca lucrurile să de curgă bine când sunt acolo. Dar copiii trebuie să ştie când fac ceva rău. E dificil să găsiţi calea de mijloc, dar poate că e nevoie nu atât să folosiţi forţa, cât să vă faceţi limpede înţeles.

Am un prieten, Paul, care e foarte apropiat de copiii lui –

îl admir şi îl invidiez pentru talentul lui înnăscut de a fi tată. Dar şi el mai greşeşte uneori. Mi- a povestit cum s- a pierdut cu firea în faţa fiului său de doisprezece ani după o zi grea de muncă. A explodat pentru un lucru minor şi l- a trimis pe băiat în camera lui, ţipând la el. Băiatul nu merita aşa ceva, Paul a ridicat vocea mult mai mult decât ar fi fost necesar, copilul tremura de frică – a fost un dezastru.

Paul a stat câteva minute, ruşinat şi roşu la faţă din pricina a ceea ce făcuse. Şi- a dat seama că trebuie să repare lucrurile. S- a dus în camera băiatului. Şi- a cerut scuze. Băia tul nu a spus nimic, a rămas cu faţa în jos pe pat. Dar după zece minute, tatăl a intrat în baie. Băiatul s- a dus şi el să se spele pe dinţi şi să se pregătească de culcare. Când a trecut pe lângă Paul, copilul i- a zis câteva cuvinte care i- au mers direct la inimă şi pe care nu le- a uitat niciodată: „De ce e aşa de greu să te urăsc?“

Taţii contează

Chiar şi astăzi, după o întreagă revoluţie în ceea ce pri veş - te rolul taţilor, oamenii se întreabă: Contează taţii? Nu pot ma mele să le facă pe toate?

Cercetările despre importanţa taţilor sunt foarte clare. Bă -ieţii fără

taţi sau cu taţi- problemă devin mai violenţi, se ră -nesc, intră în bucluc, sunt slabi la şcoală, intră în fel de fel de găşti în adolescenţă. Nu mai merg la facultate şi nu au nici o carieră. Au căsnicii mai puţin reuşite şi nu sunt taţi buni. O mamă bună poate acoperi lipsa tatălui, dar este o muncă foarte, foarte grea.

Fetele fără taţi se subapreciază, îşi încep viaţa sexuală îna -inte să- şi dorească acest lucru, rămân însărcinate de tinere, sunt bătute sau abuzate şi nu- şi mai continuă studiile. Familiile fără bărbaţi sunt de obicei mai sărace, iar copiii din aceste familii merg în jos pe scara socio- economică. Este suficient ca să vă convingă?

A fi tată este cel mai bun lucru pe care- l puteţi face – pen -tru propria satisfacţie şi fericire şi pentru efectul pe care- l are asupra viitorului altei persoane. Şi e distractiv.

SFATURI PRACTICE

TAŢI ŞI FIICE

Nu e subiectul acestei cărţi, dar în cazul în care e singura carte despre ce înseamnă să fii părinte pe care o citiţi, iată câte ceva şi despre fete. Mamele sunt piatra de temelie pen -tru fete, principalul sprijin, dar taţii sunt cei care se ocupă de capitolul „stima de sine“. Pentru multe fete sexul opus este im portant, aşa că dumneavoastră reprezentaţi sexul opus.

Din acest motiv, dumnea -

voastră aveţi o putere de cinci ori mai mare decât soţia de a vă încuraja sau răni fiica. Gân diţi- vă la asta ca la o sabie: puteţi tăia cu ea sau dimpotrivă o puteţi pune cu blândeţe pe umărul ei zicând: „Ridică- te, prinţesă!“

Aşa că, orice aţi face, să nu

cri ticaţi niciodată felul în care

arată, greutatea sau orice alt amă -

nunt legat de aspectul fi zic. Niciodată. Puteţi să vă spuneţi părerea despre hainele pe care le poartă dacă sunt prea su -mare, dar chiar şi atunci ce reţi ajutorul mamei.

Ce puteţi dumneavoastră face e să vă petreceţi timpul cu

ea făcând sport, tot felul de activităţi, să o duceţi cu maşina în unele locuri şi, mai presus de orice, să staţi de vorbă şi să vă arătaţi interesaţi de viaţa ei. Mergeţi la un film cu ea, opriţi- vă să beţi o cafea şi discutaţi când faceţi cumpărăturile. Un tată apropiat de fiica lui e un lucru bun pentru că el de vine modelul după care ea îşi va alege partenerii. E ca şi când ar şti că este interesantă, inteligentă şi importantă. Băieţii tre buie să se ri -dice la acest standard – ceea ce înseamnă că 80% dintre ei sunt eliminaţi din start! Asta trebuie să fie o inves tiţie bună!

PE SCURT

• Faceţi- vă timp să fiţi taţi. În ziua de azi, bărbaţii sunt ade -

sea nişte portofele umblătoare. Trebuie să învăţaţi să fiţi taţi în carne şi oase pentru copiii voştri.

• Fiţi activi cu copiii – vorbiţi, jucaţi- vă, faceţi tot felul de

lucruri, mergeţi în excursii împreună. Nu pierdeţi nici un prilej să interacţionaţi.

• Câteodată deficitul de atenţie înseamnă deficit de tată. • Împărţiţi educaţia cu partenera voastră. Adesea fiul vostru

va reacţiona mai prompt la dumneavoastră – nu de frică, ci din respect şi din dorinţa de a vă face pe plac. Nu loviţi şi nu băgaţi frica în băieţi – îi va face răi cu cei din jur.

• Un băiat vă va imita. Va copia felul în care vă comportaţi

cu mama lui. Va copia felul în care gândiţi (fie că sunteţi ra sist, o victimă permanentă, un optimist sau o persoană cu simţul dreptăţii şi aşa mai departe). Şi va putea să- şi exprime sentimentele numai dacă o faceţi şi dumneavoastră.

• Multor băieţi le plac jocurile mai dure. Jucaţi- le ca să vă

dis traţi, dar şi ca să îl învăţaţi ce înseamnă autocontrolul, oprindu- l şi stabilind câteva reguli ori de câte ori jocul devine prea dur.

• Învăţaţi- vă fiul să respecte femeile – şi să se respecte pe el

însuşi.

CAPITOLUL 6

MAME ŞI FII

Acest capitol a fost scris în colaborare cu Shaaron Biddulph.

Vă mai amintiţi prima clipă când v- aţi ţinut băieţelul în braţe şi v- aţi uitat la el – la feţişoara şi la trupuşorul lui? Une - ori, mamelor le ia ceva timp să înţeleagă că au un fiu. Majori - tatea femeilor spun că se simt mai încrezătoare cu o fetiţă. Con sideră că ştiu din instinct de ce anume vor avea nevoie. Dar un băiat! La naşterea unui fiu, unele femei vor exclama în gro zite: „Nu ştiu ce să fac cu un băiat!“ Oricât de pregătiţi raţional suntem, răspunsul emoţional e adesea: „Uau! Ăsta e un teritoriu necunoscut!“

Trecutul mamei

Chiar de la început, trecutul femeii – alcătuit din bărbaţii din viaţa ei – are urmări în felul în care îşi va creşte copiii. Noi, fără să vrem, inconştient, stabilim ce sex va avea copilul. Mulţi oameni nici măcar nu se pot gândi la copil până ce nu întreabă ce este. Asta n- ar trebui să conteze, dar contează.

De fiecare dată când o mamă se uită la băieţelul ei, îl aude plângând după ea sau îi schimbă scutecul, este conştientă că

este bărbat. Aşa că, orice a crezut ea despre bărbaţi iese acum la lumină.

O femeie îşi aminteşte de tatăl ei şi cum s- a comportat el cu ea. Are experienţa fraţilor, verişorilor şi a băieţilor pe care

i- a cunoscut la şcoală. Şi apoi, a tuturor bărbaţilor pe care i- a cunoscut – iu - biţi, profesori, şefi, doc - tori, preoţi, colegi de serviciu şi prieteni. Toţi aceştia i- au croit per cep - ţia despre bărbaţi şi i- au conturat atitudinea faţă de acest băieţel.

Ideile ei despre „cum

sunt bărbaţii“, „cum s- au purtat bărbaţii cu mine“ şi „ce aş vrea să fie altfel la bărbaţi“ încep să contribuie la modul în care se va comporta cu copilul ei.

Ca şi cum asta nu ar fi de ajuns, sentimentele ei faţă de tatăl copilului, de asemenea, complică tabloul. Când va creşte, va semăna cu tatăl lui? Asta o va face să- l iubească mai mult? Dacă nu mai e împreună cu tatăl lui sau dacă sunt probleme, acestea îi pot schimba sentimentele. O femeie poate fi foarte conştientă de aceste sentimente, altfel tot acest proces ar avea loc inconştient.

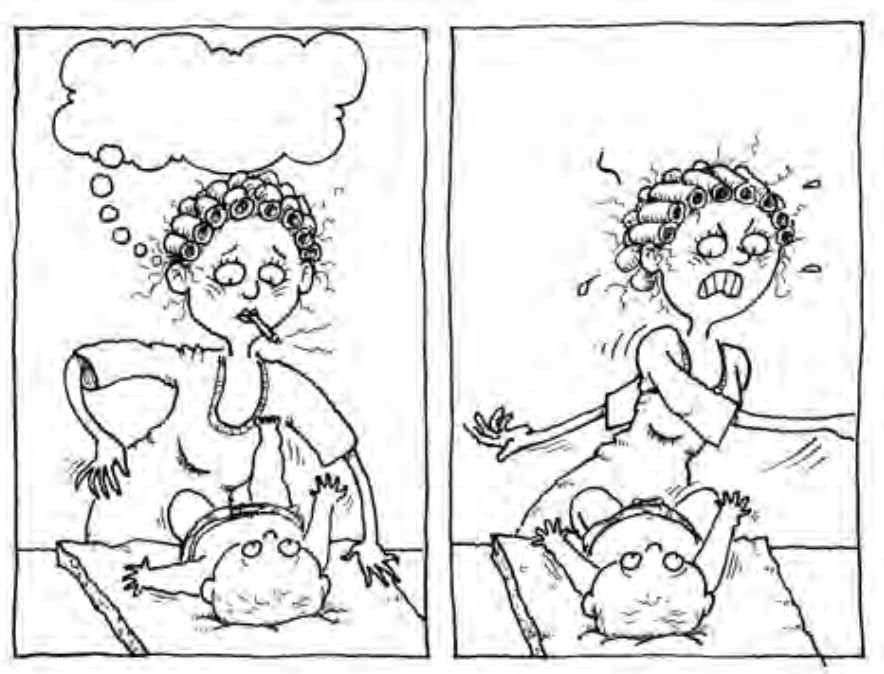

Cum ne îngrijim băieţeii

Comportamentul nostru anterior şi sentimentele faţă de băr - baţi se vor reflecta în grija noastră zilnică pentru băieţeii noş - tri – de fiecare dată când vom sări să- i ajutăm sau de fiecare dată când îi lăsăm pe ei să se descurce; de fiecare dată cand îi în curajăm sau îi descurajăm; de fiecare dată când îi îmbrăţişăm cu drag sau ne uităm urât la ei şi le întoarcem spatele. Toate sentimentele noastre ies la suprafaţă şi se răsfrâng asupra be - belu şului – care mai e şi *băiat*.

Este de mare ajutor dacă adoptaţi o atitudine curioasă – din dorinţa de a învăţa şi de a înţelege lumea băieţilor. Ca femeie, nu puteţi şti cum e să fiţi în corpul unui bărbat. Dacă nu aţi avut fraţi (sau un tată implicat), atunci trebuie să obţineţi in - formaţii mai multe despre ce e normal la băieţi. E bine să le cereţi ajutor partenerului sau prietenilor. Uneori veţi avea nevoie doar de nişte sfaturi practice.

Mamele îi ajută să înveţe despre sexul opus

O mamă îşi învaţă fiul multe lucruri despre viaţă şi dra goste. Cu ajutorul ei nepreţuit, băiatul va căpăta încredere în sine în faţa sexului opus. Ea este „prima lui dragoste“ şi trebuie să- i arate bunătate, respect şi să fie jucăuşă, fără să- şi do reas că să acapareze sau să domine lumea lui. Când va intra la şcoală, ea

îl va încuraja, îl va ajuta să- şi facă prieteni şi îi va da sfa turi

despre cum să se comporte cu fetele.

Mulţi băieţi şi fete întâmpină probleme în relaţia cu sexul

opus, aşa cum se întâmplă în cazul multor bărbaţi şi femei. O

mamă va avea grijă ca fiul ei să nu păţească una ca asta aju -

tându- l să se relaxeze în preajma fetelor şi a femeilor. Îl poate

învăţa ce le place fetelor – şi anume un băiat cu care să poată

sta de vorbă, care are simţul umorului, care e grijuliu, care are

propriile idei şi opinii, dar e interesat şi de ale celorlalţi şi aşa

mai departe. Ea îl poate chiar avertiza că uneori fetele pot fi rele şi egoiste – că fetele nu sunt nici ele nişte sfinte.

Aşa cum am mai spus, părintele de sex opus deţine adesea

cheia către respectul de sine al unui copil în creştere. Taţii trebuie să le facă pe fete să se vadă inteligente şi interesante. De asemenea, le poate învăţa cum să schimbe o roată la ma -

şină, să repare un calculator sau să pescuiască. Un fiu a cărui mamă adoră compania lui învaţă că poate fi prieten cu fetele între cinci şi cincisprezece ani. Stresul de a- şi găsi o parteneră

şi a- şi demonstra sexualitatea se va risipi şi se va putea com -porta normal cu o fată de- a lungul prieteniei care duce către o relaţie mai profundă, atunci când va fi pregătit.

Promovarea unei imagini de sine reuşite

Mulţi băieţi nu se simt în largul lor când ajung la liceu. Par ruşinaţi că sunt bărbaţi, mari şi plini de hormoni. (Mass- media

adesea descrie bărbaţii ca fiind violatori, criminali sau nebuni, aşa că

un băiat e posibil să nu se simtă tocmai bine că face parte din sexul bărbătesc).

Mamele pot însă preîntâmpina această problemă. Le- am auzit pe multe spunându- le de pe la vârsta de zece ani vorbe frumoase fiilor lor: „Uau, esti un băiat tare frumos!“ când pro -

bează haine noi sau „Fata cu care te vei căsători va fi foarte no rocoasă“ când fac treabă prin casă ori „Ce mult îmi place să stau cu tine“, „Spui lucruri foarte interesante“, „Eşti foarte sim -

patic“. De la aceste comentarii, băieţii învaţă cum sunt fe tele şi le vine mai uşor să le abordeze într- un mod mai relaxat.

POVEŞTI DE SUFLET

SCRISOAREA UNEI MAME

Dragă Steve,

Citind *Cum să ne creştem băieţii*, am vrut să mai adaug

câteva lucruri în care cred cu tărie. Şi să le spun tuturor ma -melor că băieţii sunt diferiţi. Aşa că perseveraţi ca să- i înţele -geţi şi să- i cunoaşteţi. Orice ar fi, nu trebuie să vă daţi bătute. Şi nici să nu vă resemnaţi sau să vă alăturaţi grupurilor anti-bă -ieţi, cu glumele lor proaste, şi poveştile triste, şi atitudinea „Ce să- i fac?“. Mamele şi fiii se pot întâlni totuşi la jumătatea dru -mului. Depinde de dumneavoastră. S- ar putea să nu fie chiar evident de la început, s- ar putea să dureze şi să în semne mai multe încercări. Zbuciumul nu înseamnă eşec, ci că se naşte ceva nou. Căutaţi partea bună din fiul dumnea voastră. O s- o găsiţi.

Băieţii sunt sentimentali, iar mamele au rolul esenţial de

a nu altera această trăsătură a copilului lor. Văzând cât de afectuoşi pot fi uneori o să- i iubiţi şi mai mult. Daţi- le şansa de a se juca, de a- i ajuta pe copiii mai mici, de a avea grijă de animale; veţi vedea cât de iubitori pot fi.

Îmbrăţişaţi pasiunile fiului dumneavoastră. Tom (fiul meu

de nouă ani) şi cu mine avem un ritual de iarnă. Sâm băta după- amiaza mergem la a doua repriză de fotbal a echipei locale (mai mult nu ne trebuie) şi intrăm gratis. De

obicei stăm jos lângă mantinelă, suficient de aproape încât să sim -ţim pământul şi aerul mişcându- se în timp ce jucătorii trec pe lângă noi. Lui Tom îi face mare plăcere să- mi spună numele jucătorilor şi care sunt regulile, şi observ că adesea îmi spune detalii care crede el că m- ar interesa, precum vieţile lor din afara fotbalului. Meciul este fantastic, plin de acţiune şi ener -gie. Atmosfera din tribune este prietenoasă şi incandescentă, îţi dă o senzaţie de căldură într- o după- amiază rece. E altceva decât ce vedeţi la televizor! Este o aventură urbană!

Băieţii au adesea nevoie de ajutor pentru a stabili o legă -

tură cu lucrurile din jur – cu o lucrare la şcoală, cu mersul la bibliotecă, cu folosirea calculatorului, cu citirea ziarelor, a enci -clopediilor. Ajutaţi- i să- şi organizeze munca, împărţiţi- le treaba în două, stabiliţi ţinte realiste şi ajutaţi- i să ajungă acolo. Sta -biliţi- le sarcini mai mici, ca să le poată duce la îndeplinire şi să nu se simtă copleşiţi şi să renunţe. În acelaşi timp, nu preluaţi frâiele – asiguraţi- vă că se bucură de propria realizare.

Dezvoltaţi- le băieţilor curiozitatea plimbându- vă, vorbind,

observând lucruri, colecţionând; uitaţi- vă la cum îşi schimbă un copac culorile în fiecare anotimp sau cum se construieşte o clă -dire. Arătaţi- le cum se face mâncarea – de la lista de cumpă -rături, alegerea produselor, prepararea mâncării până la bucuria mesei împreună. Implicaţi- i în organizarea evenimentelor din familie şi a vacanţelor. Arătaţi- le cum să combine ce- i interesează pe ei cu ce- i interesează pe ceilalţi atunci când fac planuri.

Aveţi grijă să doarmă suficient şi să existe un echilibru

între viaţa socială şi timpul liber. E un lucru elementar, dar im portant. Bucuraţi- vă de ritualurile de seară, de poveşti, îm -brăţişări, gâdilatul pe spate, orice, ca ei să se simtă în si gu -ranţă, iubiţi şi liniştiţi. Ar fi nemaipomenit să aveţi amândoi poveşti preferate.

În final, îi puteţi ajuta pe fiii voştri încurajându- le relaţia

cu tatăl lor. Taţii nu prevăd şi nu planifică lucrurile aşa cum o faceţi dumneavoastră, şi asta ar însemna ca ei să piardă multe lucruri. Aluziile fine pot fi foarte apreciate. Aveţi grijă ca fiul dumneavoastră să cunoască bărbaţi care- i pot sluji de model – un profesor de muzică cool, un meşter grozav, fratele unui prieten. Vorbiţi- le despre bărbaţi buni, calităţile lor şi ce aţi observat că fac în diferite situaţii.

Povestiţi- le despre trecut – spuneţi- le ce bebeluşi frumoşi

au fost, ce a însemnat naşterea lor pentru dumneavoastră, ce raze de soare sunt ei în viaţa voastră.

O armonie perfectă… un băiat minunat.

Cu drag,

J.T.

SFATURI PRACTICE

CORPUL BĂIEŢEILOR

Penisul şi testiculele sunt un mister pentru mame. Iată răs -pun surile unui doctor la întrebările frecvente ale mamelor.

Î: Fiului meu ar trebui să i se vadă ambele testicule? R: La controlul de la şase luni pe care toţi bebeluşii ar

trebui să- l facă la o asistentă sau un doctor, ambele testicule ar trebui să se vadă.

Î: E în regulă dacă- i ating penisul ca să- l spăl? R: Desigur! Trebuie să- l spălaţi împrejurul penisului şi al

tes ticulelor când îi schimbaţi scutecul şi la băiţă. Odată ce nu mai poartă scutec, un băieţel îşi poate spăla singur penisul dacă este supravegheat.

Î: Trebuie să îi decalotez penisul ca să- l pot spăla cum tre -

buie?

R: Nu e necesar, de fapt nu e o idee bună deloc. La vârsta

asta prepuţul este lipit de penis. Băieţeii îşi trag prepuţul din instinct, încetul cu încetul, şi pe la trei, patru ani veţi vedea că a devenit retractabil. La 4 ani, îi puteţi spune din când în când la baie să şi- l tragă înapoi şi să se spele. Arătaţi- i cum să tragă prepuţul înapoi după baie ca să se usuce şi, la fel, când urinează, astfel încât urina să nu stea sub el.

Î: Fiul meu se trage de penis sau îşi bagă degetul înăun -

tru. E în regulă?

R: De obicei copiii nu îşi fac rău singuri, pentru că, dacă îi

doare se vor opri imediat! Penisurile sunt fascinante pen tru proprietarii lor, sunt plăcute la atingere şi asta e în regulă. Nu faceţi mare caz!

Î: Băiatul meu îşi strânge adesea penisul ca să nu facă pipi.

Este dăunător?

R: Majoritatea băieţilor fac asta. Fetele au muşchii pel -

lucru. Băieţii nu pot face acelaşi lucru. Aşa că, dacă vor să uri -neze, dar sunt prea prinşi cu joaca, de cele mai multe ori se vor abţine cum pot! Încurajaţi- i să ia o pauză pentru a merge la toaletă!

Î: Ce cuvânt ar trebui să folosim când vorbim despre peni -

sul copilului nostru?

R: Numiţi penisul penis. Nu inventaţi cuvinte prosteşti. Î: Când băieţii cresc, adesea se lovesc la testicule când se

joacă. Ce trebuie să facem?

R: Testiculele sunt foarte sensibile, de aceea bărbaţii se

chircesc cu toţii dacă unul dintre ei e lovit în testicule în timpul unui meci de cricket. Dar de obicei pagubele nu sunt de durată. Mergeţi cu băiatul într- un loc mai retras şi contro -laţi- l cu blândeţe. Dacă îl doare foarte tare, s- a umflat, sân -ge rează, s- a învineţit sau dacă durerea îl face să plângă neîncetat ori dacă vomită, duceţi- l direct la doctor. Dacă nu, lăsaţi- l să stea liniştit ca să- şi revină. Dacă sensibilitatea conti -nuă şi după câteva ore, mergeţi cu el la doctor.

Dacă aveţi dubii în legătură cu aceste întrebări, vorbiţi cu

doctorul dumneavoastră. E mai bine să fiţi precauţi.

Încurajaţi- vă mereu copiii să fie atenţi cu corpurile lor. Cer -

taţi- vă fiul sau fiica dacă au impresia că a lovi alţi copii este o joacă sau ceva de râs. Interziceţi- le jocurile în care oamenii se apucă sau se lovesc în zona genitală. Unele emisiuni TV tratează aceste lovituri ca pe o glumă, ceea ce nu e cazul. Să fii lovit în zona genitală este la fel de distractiv ca atunci când eşti lovită la sâni, iar testiculele sunt mult mai sensibile.

(Îi mulţumim doctorului Nick Cooling

pentru aceste infor maţii.)

LA MAGAZIN

Julie si fiul ei Ben, de opt ani, erau în oraş la cumpărături. În faţa magazinului au văzut două fete din clasă cu Ben, stând pe bancă. Ben le- a salutat voios, dar în loc să îi răspundă la salut, ambele fete s- au uitat în pământ şi au chicotit.

Julie si Ben şi- au terminat cumpărăturile şi au plecat. Julie a observat că Ben era destul de tăcut şi l- a întrebat ce e cu el.

— N- am nimic, a spus Ben, care, la urma urmei, este băiat şi australian pe deasupra, şi este obligat să spună asta!

Julie nu a renunţat.

— Te- au supărat fetele care au râs şi nu ţi- au răspuns la salut?

— Ăăă… da, a recunoscut Ben.

Julie s- a gândit un pic şi apoi a continuat:

— Hmm, ei bine, nu ştiu dacă te ajută, dar îmi amintesc când eram eu în clasa a III- a. Nouă, tuturor fetelor, ne plăcea de câte un băiat. Dar era cam jenant. Dacă vorbea cu tine, mai ales dacă erau prieteni în preajmă, te ruşinai. Aşa că chico teai ca să maschezi asta. Nu ştiu dacă despre asta- i vorba acum.

Ben nu a spus nimic, dar părea să meargă mai drept din - tr-odată!

— Oricum, cred că ai noroc, a continuat Julie, pentru că am uitat să cumpărăm lapte! Aşa că trebuie să ne întoarcem!

Şi înainte ca Ben să mai poată spune ceva s- au întors la supermarket.

— Ai încă o şansă! a adăugat ea.

Fetele erau încă acolo. De data asta au salutat ele cu ve - selie şi au vorbit în timp ce mama lui a căutat laptele – a durat ceva timp până să- l găsească!

Cum să vă adaptaţi ca mamă

Pe măsură ce un băiat se schimbă dintr- un bebeluş neaju to -rat un adolescent înalt, stilul dumneavoastră ca părinte trebuie să se plieze pe transformările copilului. Pentru început, dum -nea voastră sunteţi şefa, cea care e întotdeauna la cârmă. În anii de şcoală, îl învăţaţi, îl monitorizaţi şi îi impuneţi limite. Mai târziu, îl sfătuiţi şi îi sunteţi prietenă, în timp ce el îşi cro -ieşte propriul drum. Treptat, îi daţi din ce în ce mai multe responsa bilităţi şi libertate! Totul depinde de cum le plănuiţi. Iată câ teva sugestii în această privinţă.

ANII DE ŞCOALĂ PRIMARĂ

În şcoala primară băieţii au nevoie să fie călăuziţi şi ajutaţi. Mamele urmăresc activitatea fiilor lor din cauza pericolelor sau a lipsei de măsură care îi pândesc. Stabilesc cât timp să stea la televizor sau la computer, astfel încât băieţii să iasă afară şi să facă puţină mişcare. (Multe şcoli au interzis joaca pe calculator în timpul pauzelor de prânz deoarece unii băieţi nu învaţă niciodată să socializeze sau să interacţioneze – abili -tăţi de care chiar au nevoie.)

Încurajaţi- vă fiul să invite

pri eteni pe la el şi fiţi drăguţă şi discutaţi cu ei. Dacă le daţi de mâncare e întotdeauna un lu cru bun! Întrebaţi- i ce păreri au despre şcoală şi vieţile lor.

E în regulă şi e important să monitorizaţi şi să verificaţi cine va fi acolo când fiul vostru va merge în vizită la un prieten. Sunt supravegheaţi? Băieţii pot face multe năzdrăvănii dacă nu le poartă nimeni de grijă la vârsta asta. Nu ar trebui lăsaţi

singuri în casă mult timp dacă au mai puţin de zece ani (de -pinde mult unde locuiesc). Nu e bine să meargă cu bicicleta după lăsarea serii. Sub zece ani, băieţii nu sunt pregătiţi pentru traficul de pe străzile principale. Atenţia lor distributivă nu este încă pe de plin dezvoltată pentru a aprecia viteza în trafic.

ÎN GIMNAZIU

În gimnaziu, viaţa alături de un băiat e mai mult un fel de liber schimb – „Te duc cu maşina dacă mă ajuţi“, „Dacă faci tu de mâncare, spăl eu vasele“. Un băiat înţelege ce aveţi dum neavoastră de făcut şi ce MECIUL E MÂINE!

are el. Dar fiţi prietenoşi şi dis -

po nibili ca să puteţi comunica.

Asiguraţi- vă că încă mai aveţi

momente numai ale voastre.

Opri ţi- vă să beţi ceva şi să staţi

de vorbă când mergeţi la cum -

părături. Duceţi- vă împreună la

film şi discutaţi după.

Unor băieţi încă le place să

fie îmbrăţişaţi la vârsta asta, în

timp ce altora li se pare des tul

de nepotrivit. Găsiţi căi de a vă arăta dragostea care să res -pecte dorinţele lor. Staţi lângă fiul dumneavoastră pe canapea, mângâiaţi- l pe cap la culcare, gâdilaţi- l – faceţi în aşa fel încât să nu se simtă stânjenit.

La un moment dat poate chiar va trebui să luaţi atitudine şi să îl scutiţi o zi de la şcoală sau de la antrenament, dacă acestea au ajuns să- i umple prea mult viaţa. (Ve deţi capitolul „Nesuferitele teme pentru acasă“ de la p. 179). Lăsaţi- vă fiul

să aibă o zi sau două „de relaxare“ pe semestru – nu pentru că ar fi bolnav, ci doar ca să stea liniştit, cu el însuşi.

Pe la sfârşitul liceului, în preajma examenelor importante, ajutaţi- vă fiul să înveţe, dar gândiţi- vă că nu ăsta e cel mai im -portant lucru din viaţă, ci şi distracţia şi liniştea sufletească

sunt de asemenea esenţiale. Spuneţi- i că valoarea lui nu se măsoară în rezultatele de la examene.

În Australia, în ultimul an de liceu e o competiţie nebu -nească. E cunoscut drept anul „câştigi sau pierzi“ din viaţa unui om. Putem să găsim o cale de mijloc, încurajându- i pe copii să facă tot ce le stă în putinţă la şcoală (pe tot parcursul şcolii gimnaziale), dar să nu uite de ţelurile realiste ale adoles -cenţei – şi anume ce meserie ar vrea să facă şi să se dezvolte social şi intelectual.

Iată câteva lucruri de luat în considerare:

- Copiii care ajung în clasa a XII-a renunţă la facultate pen -

  tru că nu sunt motivaţi de materiile care li se predau.

• Facultăţile de medicină încep să caute studenţi mai echi -

li braţi care au studiat alte domenii la început sau au avut alte experienţe de viaţă. Rezultatele bune la exa mene nu te fac doctor bun.

• Tinerii echilibraţi sunt mai fericiţi, mai sănătoşi, mai

atrac tivi pentru angajatori şi au mai multe şanse la o carieră de succes.

• Alte cursuri şi cariere (precum învăţământul, asistenţa medi -

cală şi ecologia) pot oferi un stil de viaţă mai fericit şi mai satisfăcător pe plan personal decât domeniile de ac tivitate mai competitive precum avocatura, medicina sau economia.

Din greşeli înveţi

Adolescenţa este vârsta la care tinerii trebuie să devină responsabili – iar asta se învaţă din greşeli. De exemplu, când începe liceul, ajutaţi-vă fiul să- şi facă ordine în cărţi, să prindă autobuzul sau trenul. Dar odată ce învaţă asta, după un timp, depinde de el dacă nu ia cartea care trebuie sau pierde mij -locul de transport şi întârzie. În curând va învăţa!

Disciplina dă rezultate prin cooperare. Consecinţele faptelor adolescentului şi corectitudinea cu care îl trataţi sunt uneltele dumneavoastră. Negociaţi cu el. Nu puteţi forţa un tânăr să facă anumite lucruri – dar aveţi atâtea de oferit la schimb, încât poziţia dumneavoastră în jocul negocierii este infinit superioară!

Mamele singure:

cum să evitaţi conflictele care fac rău

Pentru o mamă singură, adolescenţa este o ocazie bună de a reevalua lucrurile. La vârsta asta băieţii doresc să- şi testeze forţele şi

să- şi câştige independenţa. Pentru un cuplu asta e mai uşor – un băiat se poate certa cu tatăl lui, dar ştie că mama încă îl iubeşte (şi viceversa). Dar dacă mama este unica lui sursă de dragoste şi disciplină, e nevoie de multă muncă.

Multe mame ne- au spus

„Trebuie să fiu când aşa, când

aşa – ba dură, ba bună. E

foarte obositor“. (Şi totuşi e

mai bine decât să aveţi un

partener care să vă contrazică

şi să vă submineze autori -tatea.) *Este important să nu lăsaţi lucrurile să ajungă prea*

departe cu fiul dumnea voas -

tră, ca de exemplu la ţipete

sau bătăi. La vârsta asta, în timp ce învaţă să- şi contro -

leze propriile energii şi sen -

timente, s- ar putea să vă rănească şi să se simtă oribil

după aceea. Dacă vedeţi că o discuţie se transformă într- un meci de ţipete sau de lupte, faceţi următoarele lucruri:

1. Spuneţi- i că trebuie să *vă* calmaţi! Dacă puteţi discuta amândoi raţional, atunci faceţi asta.
2. Dacă sunteţi prea nervoasă sau supărată, spuneţi- i că veţi reveni asupra problemei mai târziu, când o să vă mai treacă.
3. Mergeţi şi staţi jos sau duceţi- vă în altă cameră.
4. Încercaţi să acţionaţi înainte să fiţi cu adevărat „supărată“ – dacă aşteptaţi până începeţi să plângeţi sau sunteţi foar - te supărată, el se va simţi vinovat şi confuz.

SFATURI PRACTICE

CÂND ÎI FACEŢI CUNOŞTINŢĂ CU NOUL DUMNEAVOASTRĂ PARTENER

Divorţul e dur pentru un băiat şi, dacă mama lui găseşte un nou partener, asta înseamnă o mare schimbare. Trebuie avută multă grijă ca durerea pe care i- o pricinuiţi să fie cât mai mică şi noul aranjament să funcţioneze. În cartea sa *The Wonder of Boys*, Michael Gurian le dă câteva sfaturi mamelor care se recă -să toresc după divorţ. Chiar dacă sunteţi sau nu de acord cu asta, iată câteva lucruri bune de luat în considerare:

1. Aveţi grijă cum vă comportaţi la întâlniri. O mamă nu ar

trebui să- şi lase fiul să vadă prea mulţi bărbaţi în preaj -mă. Dacă e într- o relaţie, ar trebui să se întâlnească cu respectivul când băiatul e la tatăl său. Ar trebui să aducă un nou bărbat în viaţa fiului ei numai când ea (şi băr -batul cel nou) sunt cu adevărat pregătiţi să investească într- o relaţie pe termen lung.

2. ***Nu- l înlocuiţi pe Tata***. Noul partener n- ar trebui văzut ca

un substitut pentru Tata. Rolul său este diferit. Disciplina şi treburile casei de zi cu zi impuse de tatăl vitreg trebu -ie explicate clar fiului şi impuse ca fiind complementare, şi nu ca un substitut pentru regulile şi treburile de zi cu zi impuse de părinţi.

5. Discutaţi mai târziu cu el. Lăsaţi problema principală

de oparte. Vorbiţi despre faptul că ar trebui să vă înţele -geţi în casă şi cât de important este acest lucru. Între -baţi- l dacă şi el vrea să vă împăcaţi bine. Explicaţi- i că asta implică uneori şi compromisuri. Lucrurile asupra că rora nu veţi face concesii sunt cele care se referă la siguranţă, îndeplinirea promisiunilor pe care le face şi respectarea drepturilor tuturor membrilor familiei.

3. Reparaţi relaţia cu tatăl. Cu forţe noi datorită noii relaţii,

o mamă trebuie să- şi asume rolul în despărţire, să se îm pace cu tatăl copilului şi să- l includă în planuri şi aranja mente. Atât mama, cât şi tatăl ar trebui să depăşească situaţiile di -ficile dintre ei doi de dragul băiatului. (Cu excep ţia cazu -rilor în care există pericole sau când tatăl natural nu vrea să aibă nimic de- a face cu copilul.)

4. Încurajaţi- l să stea cu tatăl. Mama poate, când fiul i- o cere,

să îl lase să locuiască cu tatăl său. Când băiatul creşte, ea va trebui să se conformeze pentru ca băiatul să simtă că e în regulă să o roage acest lucru.

5. Asiguraţi- vă că noul bărbat nu este un rival. O mamă tre -

buie să- şi asigure băiatul că este de neînlocuit în viaţa ei. Ea trebuie să facă acest lucru dedicându- i o parte din timpul ei în exclusivitate, cu ajutorul vorbelor şi faptelor, iar nu cum -pă rându- i aprobarea cu cadouri şi tratamente speciale.

Regulile de aur sunt: comunicaţi mereu, păstraţi ritualurile fa miliei cu străşnicie şi petreceţi timpul împreună ca părinte şi co -pil. Cel mai de preţ cadou pe care un părinte i- l poate face copi -lului său în această situaţie este stabilitatea.

Întrebaţi- l dacă va fi dispus întotdeauna să se oprească şi să se calmeze dacă- l veţi ruga. Apoi fie puteţi lua o pauză ca să sărbătoriţi,

fie puteţi vorbi despre problema iniţială.

Făcând aşa, transmiteţi, de fapt, mesajul că „o mamă şi fiul ei adolescent trebuie să ajungă la o înţelegere deoarece situa -ţia este delicată“.

Dacă fiul dumneavoastră vă loveşte sau vă intimidează, cereţi ajutorul unui consilier şi/sau poliţiei. O mamă singură

este sursa principală de dragoste a unui băiat sau a unei fete, şi dacă vă rănesc sau vă fac să suferiţi, şi unii, şi alţii, vă veţi simţi foarte rău. Totuşi maturizarea înseamnă testarea limitelor. Ideal ar fi ca unchii şi prietenii dumneavoastră în care băiatul are încredere să vorbească cu el despre faptul că trebuie să vă trateze cu respect. Dacă reuşesc fără să- l facă să se simtă vino -vat e minunat. În cazurile fericite, aceasta este o etapă în care unchii şi bunicii petrec mult timp cu el, aşa că e posibil să aibă deja încredere în ei şi să- i respecte.

Cum să împărţiţi drepturile asupra băiatului

cu tatăl său

Multe mame descoperă că ele pot ajuta sau periclita relaţia băiatului cu tatăl lor. La pagina 136 veţi găsi minunata scri -soa re a unei mame care şi- a dat seama că „încurcă“, aşa încât i- a permis soţului ei să ia parte la povara de a fi părinte – dar

şi la realizări –, ceea ce i- a făcut viaţa mult mai uşoară.

Egalitate între sexe

Multe femei vor să îşi crească fiii şi fiicele la fel. Mamele din ziua de azi aparţin unei generaţii care a fost trezită de şo -vi nismul bărbaţilor şi egalitatea în drepturi. Ne enervăm teri -bil dacă vedem că fiii noştri se poartă urât cu o fată şi suntem

oripilaţi dacă sunt aroganţi sau insensibili. Dar vedem, de ase -menea, şi cealaltă faţă a medaliei – o durere adâncă dacă fiul nostru este ignorat în curtea şcolii sau dacă vine acasă supărat că a fost umilit de fetele din clasă sau (peste câţiva ani) de fe -meile din viaţa lui.

Aşa că acţionăm cu precauţie – îi recunoaştem meritele, dar nu- i permitem să fie prea mândru.

SFATURI PRACTICE

BĂIEŢII ÎN BUCĂTĂRIE

E uşor să le stârniţi copiilor interesul pentru gătit, pentru că natura e de partea dumneavoastră. Copiilor le place să mă nân -ce. Le plac aromele, culorile, gusturile şi chiar mizeria de după.

Bebeluşii pot sta pe jos în bucătărie şi se pot juca cu por -

tocale sau pot curăţa păstăi într- un bol de plastic. Copiii vă pot ajuta să faceţi aluat (nu să- l mănânce!), să- l amestece şi să- l frământe, adăugând aromele. Apoi se pot juca ore în şir cu ce a rezultat.

Pentru copiii de patru, cinci ani, Crăciunul şi petrecerile

sunt cele mai motivante ocazii pentru a găti (pentru că mă -nânci ce- ai preparat!). Să faceţi fursecuri şi biscuiţi sau să gla -zuraţi un tort sunt activităţi numai bune pentru copii. Nu le daţi totuşi voie lângă aragaz şi nu lăsaţi în preajmă prepa -rate fierbinţi.

Băieţeii pot amesteca, turna, măsura sau cântări, curăţa po -

rumb dulce, păstăi şi spăla cartofi şi morcovi într- un bol de plas -tic. (Creşterea legumelor în grădină e o altă responsa bili tate minunată! Ridichile cresc cel mai repede. Păstăile, roşiile cherry şi căpşunile sunt de asemenea bune pentru că se pot culege des.) Băieţilor le place să facă figurine pe feliile de pâine cu bucăţele de morcov, ţelină, roşii sau brânză. Le place, de aseme -nea, să îngheţe sucul pentru a- şi face propria înghe ţată pe băţ. Când sunt mai mari, pot da legumele prin răză toare pentru a ajuta cu cina.

Copiii trebuie să aibă cam zece ani ca să aibă voie să folo -

sească cuţite ascuţite, lichide clocotite sau să umble la ara gaz. Ar trebui să- i învăţaţi, să- i urmăriţi ce fac şi apoi să verificaţi dacă sunt atenţi. Când vine vorba de preparate sau vase fierbinţi să nu lăsaţi în bucătărie mai mult de un copil.

CE LE PLACE BĂIEŢILOR SĂ GĂTEASCĂ: • Pizza – cumpăraţi sau faceţi aluatul şi lăsaţi- i pe ei să pună

deasupra ingredientele

• Grătar – baghete de peşte, pui, cârnaţi, cotlete sau tofu • Clătite sau omlete

• Salate mixte

• Hamburgeri sau sendvişuri cu carne şi salată • Peşte şi sosuri la borcan

• Miel fript sau pui (nişte instrucţiuni pentru asta ar putea fi de

ajutor)

• Orez cu legume

• Pastă de peşte din conservă cu morcovi sau ţelină.

Nu uitaţi să le arătaţi ce mândre sunteţi de munca lor şi cât

de bine vă pare că v- au ajutat în bucătărie. Arătaţi- le cum pot face un cadou – de exemplu un tort sau un baton de biscuiţi cuiva de care le place. Şi nu uitaţi că trebuie să- şi vadă tatăl muncind în bucătărie.

GĂTIŢI ÎN SIGURANŢĂ

Învăţaţi- vă băieţii:

• să fie atenţi la ce e fierbinte şi rămâne aşa în timpul gătitului

(şi să folosească o mănuşă pentru a apuca lucrurile fierbinţi)

• să folosească cuţitele cu mare grijă

• să strângă imediat mâncarea care a căzut pe jos (ca să nu

alunece pe ea!)

• să întoarcă cratiţa cu mânerele pe aragaz astfel încât să nu

dea cineva peste ea sau s- o apuce un copil mic

• să îşi suflece mânecile şi să- şi pună un şorţ (sau haine care să

nu ia foc dacă se ating de o farfurie fierbinte)

• să se spele pe mâini înainte să înceapă!

(Vedeţi în „Notele autorului“ cărţi de bucate pentru copii.)

SFATURI PRACTICE

CUM SĂ- I DETERMINAŢI PE BĂIEŢI SĂ FACĂ TREABĂ ÎN CASĂ

Sunt câteva motive pentru care e bine ca băieţii să facă treabă în casă:

ÎI PREGĂTEŞTE PENTRU VIAŢA PE CONT PROPRIU Nu e sănătos ca un băiat să plece de la mama lui la o parteneră dintr- o singură mişcare. Să locuiască singuri o perioadă este reco mandat cu tărie. În acest timp, el va trebui uneori să calce, să aspire şi să gătească! Toate acestea ar trebui deprinse în pe -rioada de formare, când sunt mici, altfel ajung „bucătărofobi“ sau „curăţenofobi“.

Mai târziu aceste abilităţi vor juca un rol important în viaţa

lor: priceperea la treburile casnice este alături de maşina sport un „magnet pentru fete“. Ca o regulă generală, gătiţi- i, fa ce -ţi- i curat şi ordine fiului, dacă doriţi să locuiască cu dumnea -voastră pentru tot restul vieţii!

Nici măcar căsătoria nu poate să- l ajute pe fiul dumneavoas -tră să- şi rezolve problemele legate de treburile casei. Femeia (sau bărbatul) cu care va avea o relaţie în această lume mo dernă s- ar putea să nu vrea să- i fie slugă. Există şi posibili ta tea înspăi -mântătoare că va trebui să facă şi el partea lui de treabă.

ADEVĂRATUL RESPECT DE SINE

Din momentul în care vedeţi un televizor sau un panou publicitar, sănătatea dumneavoastră mintală este atacată.

Cu toţii vedem cam 3000 de anunţuri publicitare pe zi şi toate ne spun că nu suntem destul de buni şi că nu ar trebui să fim mulţumiţi de cum arătăm şi de viaţa noastră. Reclamele atacă mintea copiilor voştri: îi învaţă că respectul de sine depinde de cum arăţi şi ce ai.

Sportivii şi manechinele pe care copiii noştri îi admiră sunt, de fapt, cu moralul la pământ – ei ştiu că faima poate dispărea peste noapte. Aşadar, cum îi putem face pe copiii noştri să se simtă bine în pielea lor? Secretul este simplu: învăţaţi- i să se simtă utili.

E important să le spuneţi copiilor că sunt minunaţi, deştepţi şi că pot gândi şi pot desluşi singuri anumite lucruri.

Dar acesta e doar primul pas. Faptul că pot găti, călca o că -maşă, avea grijă de un animal de companie, tunde destule peluze cât să- şi cumpere calculator, că pot avea o slujbă cu jumătate de normă sunt toate surse de mândrie nemăsurată. Ar trebui să le oferim copiilor noştri multe şanse să- şi dovedească abilităţile.

Ca o sugestie, vă recomandăm să vă învăţaţi fiul să gătească o cină completă în fiecare săptămână de la vârsta de zece ani. Începeţi cu paste cu sos şi un desert simplu. (Nu- l lăsaţi să folo sească

apa clocotită mai devreme de nouă ani, pentru că nu- şi coor -donează bine mişcările. Până la nouă ani atenţia unui bă iat e la fel ca a unui border collie. Sub nouă ani, vă pot ajuta în bu -cătărie la mărunţişuri şi pot strânge masa şi spăla vasele, dar gă -tiţi dumneavoastră.) De pe la cinci ani băieţeii ar trebui să înveţe să pună masa şi să- şi împăturească hainele din mor manul de rufe spălate. Cei de şapte ani pot strânge masa şi aşa mai departe.

Un lucru remarcabil se întâmplă în familiile în care băieţilor

le este dată şansa de a fi folositori în bucătărie. Când un ado -les cent trăieşte mândria de a fi de ajutor familiei, şi mai apoi rudelor şi altor persoane care îl plac şi îl respectă, gustă din plă -cerea de a- şi câştiga respectul prin muncă. După aceea, nu va vrea să piardă niciodată respectul celorlalţi.

Dacă băiatului îi va plăcea să fie de ajutor, aceasta îi va

schimba viziunea asupra valorilor vieţii şi a tot ceea ce e legat de asta – ce prieteni şi ce materii să aleagă la şcoală, prietenele şi mai târziu soţia şi cariera. Deci vedeţi cât de importantă va fi acea primă porţie de paste cu sos!

PRILEJURI DE A FI ÎMPREUNĂ Mai există un motiv pentru care să- i învăţaţi pe băieţi să facă diverse treburi prin casă cu regularitate – conversaţia.

Băieţii arareori discută cu francheţe şi onestitate despre

şcoală, certurile cu prietenii sau viaţa lor amoroasă în clipa în care intră pe uşă. Asta a fost mereu o sursă de frustrare pen tru mamele şi taţii care au vrut să ştie care mai e viaţa fiului lor. Motivul este acela că bărbaţilor le place să vorbească „pe oco -lite“, şi nu faţă în faţă. Le place să se angajeze într- o activitate folositoare, care le captează atenţia, în timp ce vorbesc cu ci -neva. Asta le dă timp să- şi caute cuvintele potrivite şi să evite să se uite în ochii celuilalt aşa cum le place femeilor.

Dacă doriţi să vă apropiaţi de fiul dumneavoastră şi să- l aju -

taţi să- şi spună temerile sau să- şi împărtăşească bucuriile, trebuie

să faceţi anumite lucruri împreună. În ziua de azi, asta în seamnă de obicei treburi prin casă. Fie că vă ajutaţi fiul să facă un su fleu delicios pentru cină, fie că îi arătaţi cum să cureţe cabina de duş mai spre seară, acestea sunt momentele când vă va povesti despre problemele lui la matematică sau despre fata care îl place. (Noi cunoaştem o familie care nu vrea să- şi cum pere maşină de spălat vasele pentru că adoră discuţiile la chiu vetă. Ni se pare o nebunie şi un lucru admirabil în acelaşi timp.)

Serios vorbind, dacă faceţi treabă împreună cu fiul dumnea -voastră – învăţându- l toate trucurile ca să îi iasă totul bine, cum să fie rapid şi eficient şi fericit trăind într- un mediu curat şi ordonat –, vă veţi bucura unul de compania celuilalt, veţi avea discuţii lungi şi folositoare şi îi veţi putea împărtăşi din expe -rien ţa dumneavoastră. Dacă veţi face toată treaba în locul lui, atunci veţi avea de pierdut amândoi.

... ŞI PROFA

DE MATE

NU MĂ

SUPORTĂ!

CUM SĂ FACEŢI LOC UNUI TATĂ

Dragă Steve,

Îţi scriu deoarece cred că te- ar bucura să ştii ce impact a avut car -tea ta, *Manhood*, asupra familiei noastre. Totul se poate rezu ma la o singură idee, care mi-e şi acum foarte clară în minte.

Stăteam împreună cu soţul meu, Joe, la o masă pe terasa res -

tau rantului la care mergem de obicei pe Coasta de Sud. Fiind că nu locuim în oraş, ne place să mergem la plajă câte două săptă -mâni cu cei patru băieţi ai noştri care au între 4 şi 17 ani.

În timp ce ne beam cafeaua, m- am uitat peste drum şi i- am

văzut pe cei doi băieţi mai mari furişându- se într- un magazin de băuturi! Când m- am ridicat ca să le cer socoteală, soţul meu s- a ridicat şi el şi, cu o hotărâre nemaivăzută până atunci, a spus „Mă ocup eu de asta". Am fost atât de şocată, că nu am mai putut zice nimic. M- am aşezat şi m- am uitat la el cum pleacă.

Trebuie să spun că Joe a fost mulţi ani „omul din umbră"

care susţinea familia. Dar eu am fost cea care s- a ocupat de educaţia–creşterea băie ţilor. Câteodată mi se pă rea uşor, iar alteori greu.

Ştiam că Joe tocmai terminase de citit cartea ta, *Man hood*,

pe care o luasem în vacanţă ca să o citesc şi eu. M- am întrebat dacă asta avea vreo legătură cu schimbarea atitudinii lui. Când s- a întors, l- am întrebat cum i s- a părut cartea. (În spe ranţa că a învăţat tot ceea ce aş fi vrut eu să înveţe!) Cuvintele lui îmi sună şi acum în cap: „Ei bine, mi- am dat seama că te- am lăsat să stai între mine şi băieţi, şi nu mai vreau să se întâmple una ca asta".

Următoarea mea reacţie (prima a fost „La naiba, la naiba,

nu asta trebuia să înveţi!") a fost să mă apăr. Dar imediat mi- am dat seama că avea dreptate. În efortul meu de a- i creşte pe băieţi nişte bărbaţi aşa cum îmi doream eu să ajungă, am

reu şit să- i protejez de ceea ce credeam că le va face rău. Din păcate, acum 17 ani aveam dreptate, dar nu mi- am dat seama că tatăl lor se transformase în bărbatul în care voiam ca ei să ajungă – nu am observat asta. Ce revelaţie!

După ce am învăţat această lecţie, le- am împărtăşit- o şi altor femei. Acum cred că e o capcană în care cad multe soţii. Ne convingem că suntem o punte de legătură între soţ şi copii, când de fapt suntem o barieră.

Asta m- a făcut să mă dau la o parte şi să las relaţia lor să se dezvolte, şi aşa s- a şi întâmplat. Băieţii noştri cei mai mici, în spe -cial, au beneficiat de acest lucru. Acum îl las pe Joe când ajun -gem în fundături de genul „Nu mă poţi obliga să fac asta“ şi încă sunt uimită de ce roade dă intervenţia lui. Nu numai că relaţia lui Joe cu copiii s- a îmbunătăţit, dar a apărut şi respectul unuia faţă de celălalt pentru ceea ce putem să le oferim noi ca părinţi.

Nu mi- a fost uşor să mă dau la o parte, şi la nervi am revenit adesea la vechiul comportament. Diferenţa este că încrederea lui Joe a crescut şi acum îmi ţine piept!

PE SCURT

• Naşterea unui băiat scoate la suprafaţă sentimentele

voastre faţă de bărbaţi în general. Aveţi grijă să nu faceţi din acest băiat nevinovat victima prejudecăţilor.

• Dacă nu aţi trăit în preajma bărbaţilor (exemplu, dacă nu aţi

avut fraţi), atunci întrebaţi- i pe bărbaţii din preajma dum -neavoastră cum e să fii bărbat! Nu vă temeţi de corpurile bă -ieţeilor!

• Băieţii învaţă să iubească de la mama lor. Fiţi blânde şi cal -

me şi bucuraţi- vă de ei.

• Învăţaţi- vă băiatul despre fete şi cum să se înţeleagă cu ele. • Lăudaţi- i băiatului înfăţişarea ca să se simtă bine în pielea

lui.

• Adaptaţi- vă modul de a- l educa pe măsură ce creşte. Aveţi

grijă să simtă că e în siguranţă, că totul decurge normal, dân du- vă mai mult la o parte în adolescenţă, dar nu pier -deţi niciodată legătura cu lumea lui, interesaţi- vă de ne -voile sau problemele sale.

• În adolescenţă, lăsaţi- l să înveţe mai mult din greşeli (ceea

ce face sau nu face are consecinţe), cum ar fi întârzierea la şcoală din cauza lenevelii. Asta e vârsta când se învaţă mai multe despre responsabilitate.

• Încurajaţi- l de mic să gătească şi să se bucure de rezultate.

Dacă e de folos, va avea mai multă încredere în el însuşi.

• Aveţi grijă să nu vă certaţi la cuţite când e adolescent, mai

ales dacă sunteţi mamă singură. Calmaţi- vă, apoi discutaţi raţional.

• Dacă sunteţi o mamă puternică şi capabilă, aveţi grijă să nu

vă îndepărtaţi soţul de copii şi de rolul lui de părinte. Dum -neavoastră şi băieţii aveţi nevoie de el. Încurajaţi- vă băieţii şi soţul să fie mai apropiaţi.

CAPITOLUL 7

CUM SĂ AIBĂ

O VIAŢĂ SEXUALĂ SĂNĂTOASĂ

Toţi vrem ca băieţii noştri să se simtă confortabil cu sexua -litatea lor şi să se bucure de ea. Dar vrem, de asemenea, să fie atenţi la problemele care pot apărea dacă nu sunt precauţi. Pe lângă riscurile permanente ale unei sarcini şi ale bolilor cu

transmitere sexuală, există şi problema fatală a sindromului HIV/SIDA . Acestea sunt motive întemeiate să nu vrem ca fiii noştri să- şi piardă capul odată cu hainele!

Iubirea este puternică şi adesea foarte confuză. Cel mai simplu şi util lucru pe care tinerii trebuie să- l înţeleagă este acela că există trei feluri de atracţie:

SIMPATIA — este o scânteie a minţii, împărtăşirea ideilor şi a pre - ferinţelor, şi scânteia unei alte minţi.

IUBIREA — este tandră, caldă şi te topeşte, o emoţie care porneşte din inimă. Are o dimensiune sacră.

DORINŢA — este picantă, fierbinte, lacomă, dureroasă, te furnică – să mai continuăm?

Dragostea la tinereţe are de- a face cu încercarea de a ve -dea despre ce e vorba. Greşelile sunt inevitabile; ideea e să o luaţi încet ca să vă daţi seama care e natura atracţiei. Părinţii pot ajuta lăsându- le adolescenţilor o oarecare libertate de a gân di singuri. Dacă tinerii sunt nesiguri sau nu pot discuta cu adulţii despre alegerile lor, pot foarte uşor să se arunce cu ca -pul înainte din cauza sentimentelor. Nu e vorba să- i opriţi să

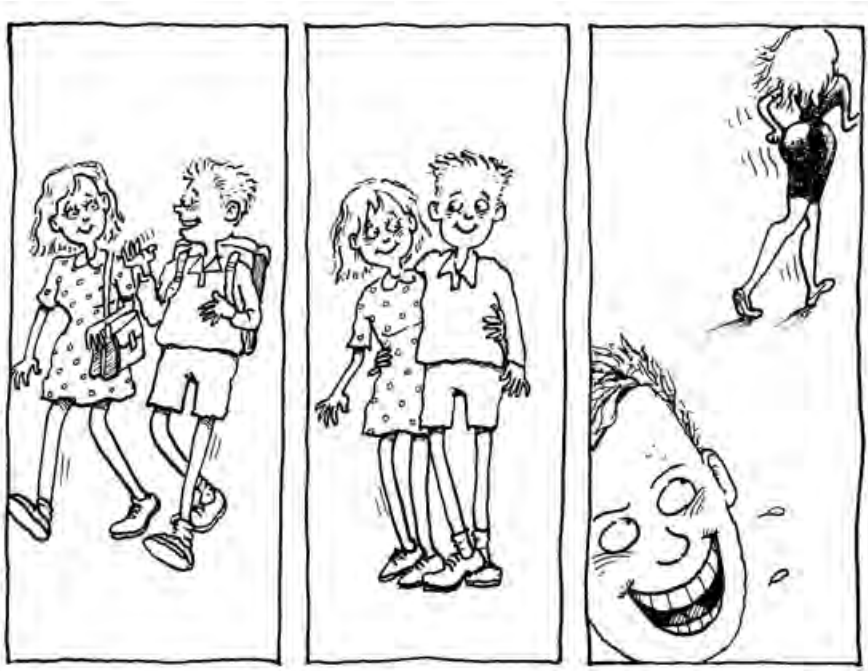

SIMPATIE IUBIRE DORINȚĂ

iubească, ci să- i ajutaţi să fie stăpâni pe situaţie, atunci când sunt presiuni din afară şi când propriul corp pare să îi trădeze.

Adesea, conţinutul de natură pronunţat sexuală pe care îl oferă industria media, televiziunea, videoclipurile, Internetul, pa no urile publicitare, revistele exercită o presiune asupra ti -ne rilor de a fi activi sexual când nu se simt tocmai pregătiţi. Relaţiile de durată sunt au nevoie de timp să se dezvolte.

Adolescenţii (şi adulţii care nu învaţă din greşeli!) se în -dră gostesc repede. În adolescenţă suntem aşa de nerăbdători să ne îndrăgostim, încât zugrăvim pe oricine în cele mai lumi -noase culori. Suntem „îndrăgostiţi de ideea de a fi îndrăgostiţi“

la fel de mult ca de persoana respectivă. Cu timpul, omul din spatele culorilor iese la iveală şi fantezia întâlneşte realitatea – ceea ce ar putea fi un lucru bun, pentru că oamenii sunt mult mai interesanţi. Sau ar putea fi un lucru rău – dar cel puţin v- aţi dumirit!

SFATURI PRACTICE

RITUAL DE TRECERE

O CEREMONIE ÎN ONOAREA ÎNCEPUTULUI ADOLESCENŢEI ŞI AL VIEŢII SEXUALE

Autorii Don şi Jeanne Elium descriu un ritual pe care îl consi -derăm o idee bună, aşa că l- am adoptat şi noi în familia noas -tră. Familia Elium era supărată că băieţii lor aflau fel de fel de crâmpeie de informaţii de natură sexuală în curtea şcolii şi că aceste informaţii îi puteau influenţa. Ei au simţit că tre -buie să ia măsuri.

Familia Elium a sugerat să avem o zi în care să sărbătorim

intrarea în adolescenţă – pe la 10 ani e numai bine. (Poate părea un pic cam devreme, dar în ziua de azi, acesta e mo -mentul când începe presiunile din partea celorlalţi. E momentul când au loc discuţii despre sex între copii la şcoală, şi adesea aceştia îşi formează păreri greşite.) Spuneţi- i fiului că aveţi de gând să petreceţi o seară cu el. Punctul culminant va fi o masă la un restaurant pe care să îl aleagă el – un reastaurant pentru adulţi, nu un fast- food.

Când vine ziua respectivă, aranjaţi ca ambii părinţi să vor -

bească cu el. (Dacă sunteţi părinte singur, treaba aceasta tot va funcţiona – de fapt, s- ar putea să fie mai uşor.) Este o idee bună să vă faceţi planuri şi să vă fie limpede ce veţi spune. (Nu e momentul pentru o ceartă!)

Când veţi sta de vorbă cu fiul dumneavoastră, discutaţi

despre sex şi ce înseamnă pentru voi – nu povestea cu „barza“ (pe care ar trebui să o ştie) – cum decurge şi unde îşi are locul în viaţa voastră. Fiţi cât puteţi de sinceri şi de per -sonali. (Ştim că e o mare provocare. Fiul nostru a fost puţin jenat şi disperat să se termine odată, lucru valabil în cazul oricărei experienţe iniţiatice, dar asta nu înseamnă că e o idee rea.)

Fiecare partener îşi poate spune părerea despre sex. Ei

pot vorbi despre faptul că sexul este minunat şi că fiului lor le va plăcea, începând cu masturbarea şi continuând mai târ -ziu (mult mai târziu, tind mamele să sublinieze!) să se bucure de el cu o parteneră, într- o relaţie. (E bine de menţionat aici că la vârsta asta nu veţi şti dacă copilul dumneavoastră va fi heterosexual, aşa că nu ar fi rău să subliniaţi şi lucrul acesta ca să acoperiţi toate aspectele!)

CE-AI FĂCUT?

Apoi urmează să sărbătoriţi intrarea în adolescenţă. Pă -

rinţii şi acest copil (nu şi alţi copii) merg să ia masa în oraş. E posibil ca fiul dumneavoastră să vrea să invite nişte adulţi speciali din viaţa lui – prieteni sau rude – cărora le- ar plăcea să vă însoţească. Discutaţi în partea a doua a cinei despre cât de minunat e faptul că el creşte (dar fără vreo tentă sexuală) şi amintiţi- vă despre viaţa lui când era mic şi momentele haz -lii şi de neuitat de atunci. Aţi putea aduce şi poze. E la urma urmei o seară distractivă. Asta îl face pe fiul vostru să se simtă special şi gata să- şi asume noi responsabilităţi; într- un fel sărbătoreşte faptul că nu mai e copil. (În alte culturi acest lucru se întâmplă la prima menstruaţie, şi fete care au trecut prin acest „ritual“ mi- au spus că, deşi li se pare jenant, şi ele îl consideră un moment special.)

CÂND SEXUL IA O ÎNTORSĂTURĂ NEPLĂCUTĂ:

NEMERNICII

Într- un atelier auto suburban, trei bărbaţi în vârstă se înghe -suie într- un birou mic şi închid uşa. Recepţionista de 18 ani se uită nervoasă la ei pentru că asta s- a mai întâmplat. Băr -baţii o înconjoară şi încep să facă comentarii despre hainele ei şi o iau la întrebări, folosind un limbaj vulgar, despre viaţa ei sexuală. Când, în sfârşit, pleacă, ea izbucneşte în plâns.

Un tânăr student postează o poveste pe Internet în care

îşi imaginează cum prinde, agresează sexual şi apoi omoară o femeie. Poliţia primeşte o informaţie confidenţială şi îl in te -roghează pe tânăr, dar nu ştie cum să procedeze mai departe.

Un grup de studenţi la medicină stau la cămin. Ei au o

listă pe uşa de la bucătărie cu numele asistentelor care lu -crează la dispensarul din apropiere şi le bifează de câte ori unul din ei reuşeşte să se culce cu una din ele.

Toţi aceşti bărbaţi se comportă ca nişte nemernici. „Ne -

mer nic“ e cuvântul pe care i- l atribuim cuiva al cărui compor -tament sexual nu ţine cont de ceilalţi. Ei văd femeile ca pe nişte obiecte. În preajma unei astfel de persoane ţi se face pielea de găină.

Aţi dori ca nemernicia să fie un lucru rar, şi totuşi acest

tip de comportament este destul de răspândit în rândul băie -ţilor şi bărbaţilor din unele medii sociale. Cei care lucrează cu tineri au descoperit că, dacă psihopaţii adevăraţi sunt rari, presiunea celor de aceeaşi vârstă duce la un limbaj şi un com -portament faţă de femei care ajunge la un fel de nebu nie în grup în rândul bărbaţilor normali, de altfel. Se dez voltă ast -fel o ciu da tă mentalitate de cazarmă, de vreme ce majori ta -tea băieţilor sunt, luat fiecare în parte, atenţi şi respectuoşi cu femeile din viaţa lor. Desigur, vorbele reflectă o atitudine

de macho, dar pot da naştere la atitudini şi comportamente ce scapă de sub control.

De aceea ar fi bine să vorbiţi deschis cu băieţii despre sex,

despre alegeri, despre ce înseamnă şi ce responsabilităţi pre -supune. Dacă le vorbesc desluşit, dar cu căldură despre ce e rău şi ce e bine, mamele, taţii şi mentorii pot evita dezastre. Nu strică să le spunem copiilor noştri – băieţi şi fete – că un anume tip de comportament sexual poate răni şi că sexul este mult mai bun dacă există dragoste şi egalitate.

Dacă dumneavoastră procedaţi astfel, jumătate din

problemă e rezolvată. Dacă vorbiţi şi despre motive, atunci e rezolvată şi cealaltă jumătate.

Vorbiţi clar cu fiul dumneavoastră despre regula supremă într- o relaţie: să nu rănească sau să abuzeze intenţionat pe ci -neva. Tinerii au nevoie de multă iubire, susţinere şi infor maţii practice, şi şansa de a creşte înainte de a fi activi sexual.

Partea bună a vieţii sexuale

Ne dorim ca băieţii noştri să se simtă bine că sunt bărbaţi şi că îşi dezvoltă sexualitatea. Dar mass- media, în special emi -siunile de ştiri, ne copleşesc cu mesaje negative. Un tânăr poate vedea la televizor ştiri despre un viol în Darfur sau despre pe -dofili din rândul clerului. Poate citi în ziar despre abuzuri se -xuale oribile. Pentru un adolescent mesajele de genul acesta sunt tulburătoare. Pe la 13 sau 14 ani majoritatea băieţilor au impulsuri sexuale puternice şi sunt fascinaţi de imaginile cu femei pe care le văd peste tot în jurul lor. Testosteronul din cor -pul lor este acum în creştere, ceea ce le dă furnicături în zona pelviană. La vârsta asta băieţii se masturbează măcar o dată pe zi. Energia sexuală pe care o au este enormă. Şi totuşi nu se face

nimic pozitiv în privinţa acestei perioade a vieţii lor. Adesea nici măcar nu se discută despre asta. Astfel că băieţii sunt co -pleşiţi de tot felul de îndoieli. Se întreabă dacă o fată va fi vreo -dată interesată de ei, dacă intenţiile lor sunt onorabile sau dacă sunt violatori gata de atac!

Informaţiile despre sex cuprind două părţi: detaliile fizice despre cum să faci dragoste şi mult mai importantele întrebări despre atitudine şi semnificaţie. Aspectele practice legate de sex ar trebui convertite în discuţii şi explicaţii pe care să le daţi copiilor încă de mici. Cu adevărat importantă în acest caz este atitudinea dumneavoastră faţă de sex. Deci informaţiile trebuie să vină de la părinţi şi de la adulţii din jurul copiilor. Dacă nu vorbiţi despre sex (şi despre

partea bună, şi despre cea rea), băieţii

îşi vor lua toate aceste informaţii de

la prieteni şi de la TV. Lămuriţi- vă bă -ieţii că sexul poate fi o experienţă

frumoasă (când intră în joc respectul,

fericirea, apropierea, grija să nu apară

o sarcină sau infectarea cu HIV/SIDA) sau urâtă (atunci când îi fo loseşti pe

ceilalţi în mod egoist).

Cum suferă oamenii dacă sexul nu este onorat

Când eram la liceu, la mine în clasă (ca în orice altă clasă de liceu de când lumea şi pământul!) era o fată căreia îi cres -

cuseră sânii mai repede decât celorlalte fete. Doi băieţi un pic mai mari decât noi stăteau în spatele clasei şi fluierau de câte

ori Jeannie intra în clasă. Făcuseră o adevărată obsesie din asta şi cred că toţi ne doream să termine odată. Jeannie se ţinuse destul de tare până la un punct, dar se putea vedea cum încre -

derea în ea îi dispărea pe zi ce trece – îi făceau viaţa un calvar. Îmi doresc să fi avut destulă putere să- i oprim, să le spunem să înceteze, să înfruntăm prostia şi răutatea lor.

Un alt exemplu este legat de un prieten de- al meu de la şcoală, Joseph, care era maltez. Pentru că era mai mic de înăl -ţime, sau poate pentru că era emigrant, unii băieţi îl porecliseră

„fetiţa“ şi se ascundeau de el pe terenul de joacă. Era, chipu -rile, o glumă, dar a ţinut prea mult şi s- a întâmplat prea des. Joe a devenit din ce în ce mai retras şi, în cele din urmă, a

aban donat şcoala.

Când mă uit în urmă la acele vremuri, îmi pare rău, mi- e ruşine că nu le- am ţinut piept. Vorbiţi cu copiii despre asta şi,

când folosesc cuvinte dispreţuitoare sau insulte, certaţi- i. Aceste vorbe sunt prea dure ca să fie considerate glume.

Comportamentul josnic al multor băieţi e pricinuit de ig -

no ranţă sau de faptul că nu se gândesc îndeajuns la ce spun – este cu adevărat oribil. Adulţii sau băieţii mai înţelepţi tre -buie, pur şi simplu, să le spună pe un ton relaxat ceva bine sim -

ţit şi să oprească abuzul. Adolescenţii sunt gata să ia exemplu de la cei mai în vârstă sau de la bărbaţi, şi lucrurile se vor opri. În universul adolescentin din ziua de azi, un fel de ţara orbilor

unde chiorul e împărat, de cele mai multe ori comportamentul se degradează spre un fel de „cel mai mic numitor comun“. Robert Bly numeşte asta „sat fără câini“.

Presiunea colegilor poate funcţiona şi în bine, şi în rău. De câ teva ori în tinereţe am văzut tineri susţinându- şi punctul de

vedere şi prevenind violuri. Câţiva medici veterinari vietnamezi mi-au spus că, în timpul războiului, şi- au convins prietenii să nu comită atrocităţi când erau copleşiţi de supărare şi furie. Masacrul scandalos de la My Lai din 1968 a fost oprit de alţi soldaţi americani aterizaţi cu elicopterele pentru a da piept cu criminalii, salvând, probabil, de la moarte, sute de alţi oameni nevinovaţi. Bărbaţii se ajută între ei încercând să se ferească unul pe celălalt de necazuri.

E nevoie de pricepere ca să cârmeşti lucrurile în direcţia bună într-un grup. Copiii pot învăţa aceste lucruri doar dacă au văzut pe cineva făcând asta într- o situaţie similară. Cât am lucrat în şcoli, am observat mereu că, dacă un copil era rănit din greşeală la sport, unul din băieţii mai mari era foarte atent şi se oferea să- l ajute. Alteori, dacă nu era nici un băiat cu aceste calităţi în preajmă, grupul de copii pur şi simplu râdea şi îşi bă tea joc sau, ciudat, se uitau în altă parte dacă un copil mai mic avea o problemă. Băieţii care ajutau veneau adesea din fa -

milii numeroase unde aveau surori şi fraţi mai mici. Aceştia sunt oameni de nădejde şi e bine să- i ai în preajmă.

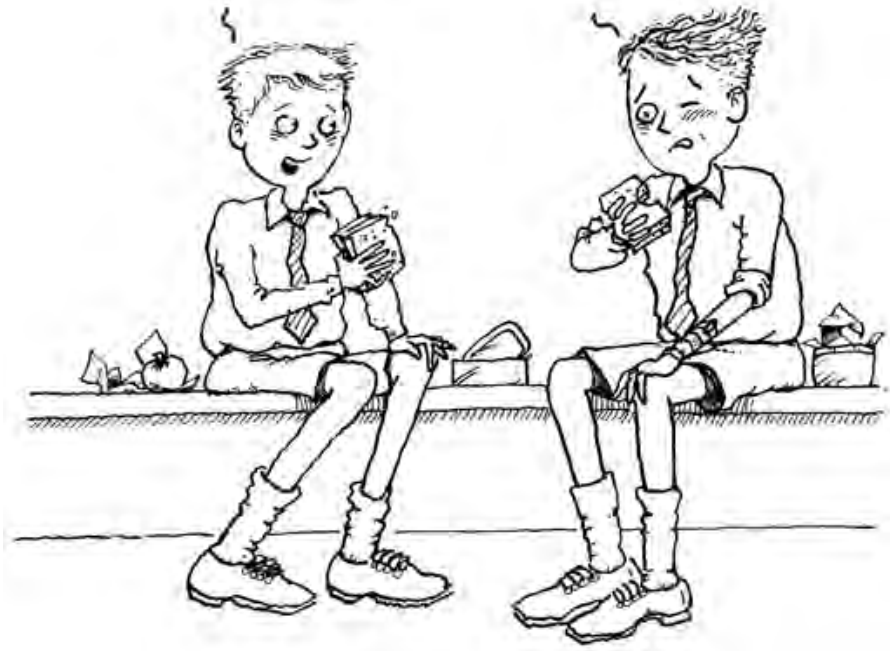

CE FACI?

BINE!

CINEVA CU CARE SĂ VORBEŞTI

O mare problemă pentru băieţi este să vorbească despre probleme personale cu prietenii lor. Din această pricină, nu au parte de sprijinul, lămurirea şi uşurarea pe care numai o dis cuţie mai profundă ţi le poate aduce. Când eram copil, nici o conver - saţie nu era personală, totul se rezuma la ultimul epi sod din *Misiune imposibilă*. Fetele, pe de altă parte, discutau la nesfârşit.

Erau multe probleme pe care şi noi, băieţii, le- am fi putut dis -cuta. De pildă un coleg din clasă lua adesea bătaie de la tatăl său

alcoolic. Părinţii altuia divorţaseră cu scandal în timpul exame -nului de sfârşit de an. Am aflat aceste lucruri după multă- multă

vreme, deşi petrecusem mii de ore cu aceşti băieţi.

Dacă părinţii – dar şi, unchii şi bunicii – discută deschis cu

băieţii lor şi le ascultă problemele, există mai multe şanse ca aceştia să ducă mai departe informaţiile în grupul lor. Ce lu -

cru bun ar fi!

Ce cred băieţii despre fete

Când sunt adolescenţi băieţii cred că fetele sunt minunate. Le invidiază uşurinţa cu care râd şi vorbesc cu prietenele lor,

ingeniozitatea şi înfăţişarea graţioasă. Dar, mai presus de orice, sunt conştienţi de promisiunea ispititoare a sexualităţii. Pe

lângă această impetuozitate de nestăpânit există mulţi băieţi care au o latură romantică. Pot pune mult suflet în idealizarea

unei fete văzând- o ca pe întruchiparea a tot ceea ce e mai nobil şi pur.

Dar în calea relaţiei cu o fată apare întotdeauna o anume pie dică. Fetele întreţin o conversaţie mult mai uşor decât bă -

ieţii, iar acestora le e greu să- şi dea seama ce să le spună. Şi

în li ceu, fetele sunt mult mai mature din punct de vedere fizic de cât băieţii de aceeaşi vârstă. Băieţii, care sunt tot nişte bo -

boci cu pieptul scobit şi picioare scurte, le văd ca pe nişte zeiţe.

Fetele par a avea toţi aşii în mânecă. Mulţi băieţi (în spe -cial cei mai plăpânzi sau mai prost îmbrăcaţi, cei cu nasul mare sau cei mai dolofani ori cu picioare mai subţiri) sunt convinşi că nu vor avea

niciodată o relaţie cu o fată. Simt că destinul lor e să fie perdanţi la capitolul dragoste. Iar asta îi apasă cumplit.

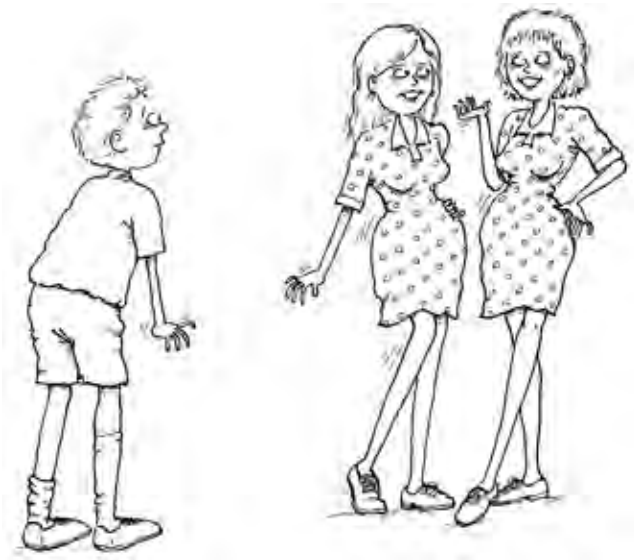

Desigur, deşi băieţii nu ştiu

asta, şi fetele sunt nesigure şi

confuze. Le- ar plăcea să vor -

bească, să- şi împărtă şească sentimentele cu băieţii. Dacă

băieţii s- ar pricepe să socia -lizeze sau ar fi mai în drăz neţi,

relaţia dintre cele două sexe

ar fi mult mai bună.

În schimb, fetele vorbesc

pe şoptite şi fac glume pe sea -

ma băieţilor, băieţii le chi nuie şi le jignesc, şi cei tăcuţi stau pe margine şi privesc în gânduraţi.

Pentru mulţi copii, lucrul ăsta este supărător şi trist. În cele din urmă, încep să capete încredere în ei şi lucrurile se schim -bă. Dar pentru unii adolescenţi acum se instalează „nemernicia“ despre care tocmai am vorbit, printr- o atitudine de genul: „Dacă nu pot avea o relaţie cu o fată de la egal la egal, va trebui să

o domin psihologic“. În acest caz, Internetul şi revistele porno degradante sau videoclipurile muzicale de pe MTV cu fete is -pititoare care să vândă cântecele nu ajută. Să- i arăţi cuiva ceea ce nu poate avea e crud şi abuziv. Aceasta le alimentează băie -ţilor o puternică furie sexuală de înţeles, din moment ce nu

prea pot vorbi şi avea relaţii cu fete reale şi dacă nu le pot face pe acestea să îi placă şi să îi respecte; e deci cu atât mai pro -babil că vor începe să fantasmeze despre cum le controlează şi le domină. Atitudinea faţă de femei şi capacitatea de a se apropia de o fată se înrăutăţesc.

Mişcarea bărbaţilor şi Mişcarea femeilor împărtăşesc ace -

eaşi atitudine negativă faţă de faptul că reclamele publicitare

fac tot ce pot ca să îi aţâţe pe băieţii noştri. Acum câţiva ani un model faimos lansa o colecţie de lenjerie intimă într- un ma -gazin din Adelaide. Un tânăr a sărit pe scenă în timpul paradei de modă şi a ţipat „Curvo!“ înainte să fie dat afară de autori -tăţi. Apoi s- a aruncat de pe o clădire.

Inima unui adolescent nu este separată de zona pelviană, dar, cum zicea cineva, „fotografiile nu te iubesc la rândul lor“. Punctul final al acestui înspăimântător proces de „nemernicire“ este tânărul care violează o fată sau adultul care- şi agresează sexual propiii copii.

Părinţii sunt enervaţi de faptul că copiii le sunt manipulaţi. Părinţii copiilor mai mici le închid televizorul, nu le cumpără reviste şi sunt supăraţi pe campaniile care închiriază spaţiile publicitare.

Mulţi bărbaţi au încă din copilărie un complex de inferio -ritate faţă de sex şi relaţiile amoroase. Asta îi face amanţi jal -nici, iar soţiile lor îşi pierd curând interesul. Din această pricină

un bărbat poate ajunge disperat după sex; fiind disperat, nu mai e iubit, iar faptul că nu mai e iubit îi sporeşte disperarea. Asta poate fi una dintre cauzele multor divorţuri. Copilăria e momentul în care câteva cuvinte de încurajare, dragoste şi pu -ţină sinceritate din partea prietenilor şi a părinţilor pot contri -bui la fericirea pe termen lung a unui bărbat.

CUMPĂRĂ!

EU VIN LA PACHET!

Cum îşi ascund băieţii corpul

Aţi observat cum îşi ascund băieţii sentimentele când ajung la şcoală? Micuţii sunt plini de trăiri şi energie. Dar în jungla din curtea şcolii se ruşinează curând de sentimente să -nătoase şi folositoare precum tristeţea, frica sau dragostea. Ca să poată rezista, un băiat îşi reprimă sentimentele şi îşi încor -dează corpul. Dacă puneţi mâna pe umerii unui puşti de 10 ani, veţi vedea cât de încordaţi îi sunt muşchii.

Apoi, într- o zi, apare pubertatea. Băiatul este conştient de -o dată de un sentiment frumos de „trezire la viaţă“, de excitare – localizat într- un singur punct! Nu e de mirare că va începe să pună sentimentele de apropiere (şi tot ce înseamnă viaţă şi stare de bine) pe

seama activităţilor din zona penisului.

Băieţii vor să simtă că trăiesc în corpurile lor. De aceea le place muzica cu ritm puternic, activitatea, viteza şi pericolul. Ştiu din instinct că asta îi poate ajuta să intre în lumea adul -ţilor. Un băiat căruia îi place corpul său şi poate să îşi îmbră -ţişeze mama, tatăl şi surorile găseşte adesea multe feluri de a se simţi bine – dansează, bate tobele sau joacă ceva doar de dragul jocului. Pentru aceşti băieţi sexul nu e aşa o corvoadă – e mai degrabă o plăcere decât o obsesie.

TRĂIESC!

Cum să fiţi deschişi şi optimişti

Părinţii trebuie să fie atenţi să nu discute despre sex ridi cu -

lizând viaţa amoroasă a fiului lor şi relaţia lui cu fetele. Când sunt scene de sex în filme sau la TV vorbiţi despre asta. Când

băieţii trec de 10 ani folosiţi relaxaţi în conversaţii cuvinte

desemnând activităţi sexuale – „masturbare“, „a face dragoste“,

„orgasm“, precum şi cuvinte sumbre ca de pildă „viol“, „incest“.

Ei trebuie să ştie despre aceste aspecte ale vieţii, de aceea fiţi

SFATURI PRACTICE

BĂIEŢII CARE VOR SĂ FIE FETE

Una dintre întrebările pe care mi le pun părinţii cel mai des este despre fiii care vor să se îmbrace ca fetele sau chiar spun că vor să fie fete. Alison Soutter, psiholog la Ministerul Învăţământului din New South Wales, a făcut un studiu de 15 ani despre trei băieţi din Anglia cu „probleme de identitate“ – şi veştile sunt bune.

Alison crede că dorinţa de a fi fată – să se îmbrace ca o fată

şi să facă activităţi normale pentru o fată – e un lucru obişnuit la băieţi. Ea vede acest aspect ca pe o întârziere în dezvoltare – şi nu ca pe o problemă permanentă – ce trebuie tratată de pă -rinţi cu toleranţă şi înţelegere. Nu are legătură cu homosexua -litatea, iar băieţii pe care i- a studiat au depăşit problema spre sfârşitul adolescenţei.

Un băiat care să vrea să fie fată nu e în nici un caz pe placul

amicilor, aşa că dorinţa care îl mână e foarte puternică. Să re -primi această dorinţă pare o cruzime şi îl supune pe copil la ten siuni teribile.

De fapt, când Alison Soutter a vorbit la un radio britanic

despre studiul ei, mai mulţi bărbaţi travestiţi (bărbaţi care se

mai deschişi în legătură cu sexul, care e o etapă minunată şi emoţionantă a vieţii.

Cereţi maturitate – cu mult umor. Dacă vedeţi că fiul dum - neavoastră chicoteşte sau reacţionează prosteşte la o scenă de la TV sau la o conversaţie, nu treceţi cu vederea – între baţi- l despre asta şi

încercaţi să- l înţelegeţi. Dar sfârşiţi prin tr- o glumă sau râdeţi – daţi lucrurilor o întorsătură pozitivă. Antidotul pentru „nemernicie“ e o explozie de căldură, umor şi sinceritate.

îmbracă în femeie) au sunat să spună că atunci când erau tineri li s- a interzis să se îmbrace ca fetele şi asta i- a întărâtat şi mai mult. Se poate ca tocmai opoziţia pe care au întâmpinat- o să- i fi condus la ideea fixă de a se travesti la maturitate.

Tachinarea e o experienţă dureroasă şi poate duce la alte complicaţii – băieţii cu probleme de identitate au nevoie de aju -tor şi protecţie faţă de cei care îi iau în râs. De exemplu, o şcoală „alternativă“, mai deschisă şi mai tolerantă ar fi de pre ferat unei

şcoli rigide sau uneia unde sunt abuzaţi. Ar fi bine ca toţi copiii să cunoască strategii de autoapărare împotriva abuzurilor.

Alison Soutter s- a abţinut să stabilească o relaţie de cauzalitate, dar cei trei băieţi din studiu au taţi cu dizabilităţi sau boli care i- au făcut mai puţin activi în familie. Poate că implicarea bine -voitoare şi plină de căldură a tatălui în viaţa de familie e un mij loc de prevenire, care le permite băieţilor să- şi depăşească pro ble -mele de identitate şi în cele din urmă să- şi îmbrăţişeze cu plăcere statutul de bărbat.

Mamele au aici un rol important. Dacă mama e afectuoasă, îi laudă fiului aspectul fizic (fără să flirteze cu el) şi dacă tatăl

îi arată respect mamei (şi îşi exprimă atracţia într- un mod fru -

mos, şi nu dezgustător), atunci băiatul învaţă cum să- şi mani -

feste atracţia faţă de fete şi să relaţioneze cu ele de la egal la

egal. Dacă băieţii şi fetele sunt încurajaţi la şcoală sau în gru -

purile de prieteni să vorbească şi să se împrietenească fără alte implicaţii de natură sentimentală sau fizică, pot învăţa

mai multe despre sexul opus fără să se gândească la o „rela -

ţie“. Se pot angaja în relaţii de prietenie mai întâi şi în relaţii

romantice mai târziu.

Tandreţea se învaţă

În anii ’60 antropologul James Prescott a condus un studiu exhaustiv despre creşterea copilului şi despre violenţă de- a lungul timpului. A descoperit că în acele societăţi în care co - piii erau arareori mângâiaţi şi trataţi cu afecţiune, violenţa în rân dul adulţilor este foarte des întâlnită. E limpede aşadar că, cu cât vieţile copiilor sunt mai pline de dragoste şi căldură, cu atât vor avea mai multe şanse să ajungă adulţi prevenitori şi afectuoşi. Dacă vă creşteţi copiii cu căldură şi dragoste, le veţi înăbuşi dorinţa sau nevoia de a-i răni pe ceilalţi.

Fiul dumneavoastră şi pornografia online

Când eram tineri, nu se prea ştia de pornografie. Desigur, mulţi băieţi reuşeau să pună mâna pe nişte reviste cu femei aproape dezbrăcate, care erau adesea numite „studente“, pro - ba bil pentru a le scoate în evidenţă statutul educaţional. Altmin - teri, renumitul poster cu Raquel Welch într- o pereche de bikini cu codiţă pufoasă de iepuraş din filmul *One Million Years B.C.* înfrumuseţa pereţii dormitoarelor şi asta era tot. Părinţii fie nu observau, fie credeau că nu merită să comenteze.

Ca psiholog, aş fi privit asta – interesul băieţilor şi indife -renţa părinţilor – ca pe un lucru sănătos şi normal, atâta timp cât era discret şi intim, precum sexul însuşi. Respectul este important în relaţiile dintre noi, mai ales în ceea ce priveşte acea parte a vieţii care include

apropierea emoţională şi vul -ne rabilitatea.

Apariţia pornografiei online a distrus această latură. În ziua de azi, psihologii şi oamenii legii sunt alarmaţi şi încearcă să găsească o cale de mijloc. Părinţii trebuie să ştie despre asta pentru că băieţilor le dăunează în mod evident.

În 2012 renumita clinică Tavistock din Londra a tras un sem nal de alarmă pentru părinţii de pretutindeni vorbind de -

spre creşterea numărului de băieţi dependenţi de pornografia online. Un băiat care făcea lucrul ăsta de la 10 ani i- a spus unui consilier: „Nu ştiam că oamenii pot face astfel de lucruri. Site- urile m- au dus către alte site- uri şi în curând am început să văd chestii pe care nu mi le- aş fi imaginat vreodată – ani -male, copii, înjunghieri şi strangulări". Timp de trei ani, fără

ca părinţii să ştie, acest băiat se uita la pornografie ore întregi pe zi. „Încă mă gândesc că s- ar putea să nu pot să- mi fac o prietenă – imaginile încă îmi vin în minte câteodată. Îmi vine să urlu: Stop! Stop!"

Dependenţa de pornografie online s- a concretizat în violuri

şi agresiuni în lumea reală. Printre pacienţii de la Tavistock era un băiat de 13 ani care îşi abuza sora de 5 ani. Altul de 12 ani se dezbrăca în faţa profesorilor şi a colegilor la şcoală.

Terapeutul John Woods a spus în ziarul *Daily Mail* din An -glia că pentru fiecare copil care ajunge în faţa poliţiei sau a consilierilor, alte mii de copii rămân necunoscuţi.

Un raport din 2012 al parlamentului britanic a descoperit cu stupoare că 80% dintre băieţii de 16 ani accesează cu regu -laritate site- urile porno. Şi unul din trei copii de 10 ani a văzut

materiale explicite. Aceşti tineri trebuie să ne preocupe pen -tru că sexualitatea lor este încă în formare şi poate fi direcţio -nată cu uşurinţă către cruzime şi sex neconsimţit. Trebuie să

ne întrebăm unde erau în vremea asta părinţii acestor copii, nu ştiau ce fac băieţii lor online?

Cercetătorii au descoperit că, cu cât băieţii şi bărbaţii se uită mai mult la pornografie, cu atât mai mult denigrează şi umilesc femeile şi îşi pierd respectul pentru ele ca oameni, fiind de părere că merită să fie maltratate. De asemenea, s- a schimbat şi natura autosatisfacerii sexuale: ceea ce odată sa - tis făcea acum nu mai e suficient, iar privitorul caută materiale şi mai senzaţionale. Site- urile porno sunt făcute anume să te prindă în cursă, câteodată se folosesc de desene animate sau se in sinuează printre site- urile cu jocuri pentru copii pentru ca aceş tia să le acceseze.

Neuropsihologul Susan Greenfield a scris multe despre cum Internetul modelează creierul şi face din satisfacţia ime diată o dependenţă în sine. Băieţii care devin dependenţi de site-urile porno petrec adesea ore întregi pe zi (şi noapte) navi gând pe net când ar trebui să doarmă sau să- şi facă temele. Mulţi le spun consilierilor că îşi găsesc greu prietene cu care să fie pe aceeaşi lungime de undă şi că preferă „sexul“ online.

Având în vedere numărul mare de smartphone-uri şi de dis - po zitive wireless conectate la net, prietenii îi pot arăta diverse lucruri fiului dumneavoastră. Chiar dacă o să vi se pară greu, e important să discutaţi calm şi cu simţ de răspundere despre asta: că sunt lucruri ciudate care le dăunează şi că nu doriţi ca el să ia contact cu ele. (Trebuie să opriţi expunerea prelungită a copilului la aceste lucruri.) Puneţi filtre la computere şi în -gră diţi accesul la Internet în alte încăperi ale casei în afara ce - lor în care se adună întreaga familie. Dacă copiii dumneavoastră au smartphone-uri, nu le daţi voie să stea cu ele peste noapte –

spuneţi- le să le lase în bucătărie. Nu- l faceţi pe fiul vostru să

se simtă prost pentru că e curios sau atras de poze cu femei – asta e normal. Dar explicaţi- i că nu vreţi să devină dependent.

Pornografia este tentantă şi unii îl vor îndemna, probabil, să

„se uite la asta“. Un băiat care poate spune: „Nu, mulţumesc,

chestiile astea nu ne fac bine“ e cel care va reuşi să- şi dea seama că relaţiile reale sunt mult mai bune şi te fac fericit.

În final, aşa cum avem legi care le restricţionează copiilor accesul la alte lucruri dăunătoare, precum alcoolul şi ţigările, tot aşa este esenţial să- i facem pe administratorii de site- uri porno să le restricţioneze, astfel încât să nu mai poată fi acce -sate decât în mod deliberat şi prin identificarea utilizatorului. Pornografia este o industrie mai mare decât sportul, valorează miliarde de dolari, aşa că e un grup puternic. Va dura ceva până se va găsi o rezolvare.

Dar dacă fiul dumneavoastră este gay?

Psihologii au făcut o observaţie remarcabilă despre fiinţa noastră lăuntrică: mulţi ne imaginăm o familie cu mult înainte

de a o avea. Ne imaginăm „o familie de vis“, ne imaginăm cum va arăta, cum se va comporta. Chiar înainte să avem copii,

deja le- am trasat viaţa! Şi ce vise conservatoare avem de cele mai multe ori – o carieră de succes, o căsătorie fericită şi ne -poţi care să

ne stea pe genunchi! Când familia reală apare,

încercăm inconştient să o modelăm după speranţele şi visurile noastre.

Când aflăm că băiatul nostru este gay, câteva dintre aceste

speranţe se năruie şi imagini tulburătoare le iau locul. E nor -mal să fiţi supăraţi şi îngrijoraţi, şi o parte a problemei sunt stereotipurile. În timp ce Mişcarea Homosexualilor şi Lesbie -

nelor de la Mardi Gras a făcut lucruri minunate pentru dreptu -rile acestora, n- a ajutat mamele şi taţii din suburbii! Şi nu e tocmai o descriere realistă a vieţii gay.

La final, după ce furtuna a trecut, grijile părinţilor unui bă -iat homosexual sunt aceleaşi ca ale oricărui alt părinte. Vreţi ca băiatul vostru să aibă o viaţă fericită. Speraţi că va şti să

facă faţă sexualităţii într- un mod responsabil şi având respect faţă de sine. Şi speraţi să nu păşească în lumi care sunt din -colo de puterea dumneavoastră de înţelegere.

Adolescenţii homosexuali au nevoie de sprijinul nostru. Nu există nici un dubiu că sunt îm primejdie – fiindcă îi res -pingem şi fiindcă lumea e dură. S- a ajuns la concluzia că multe

dintre sinuciderile în rândul tinerilor se întâmplă atunci când o parte dintre aceştia descoperă că sunt gay. Copiii homosexuali au nevoie de părinţi care să- i asculte, să- i înţeleagă şi să- i pro -

tejeze de abuzuri şi persecuţii. Dacă biserica, rudele, grupurile sportive sau cercul de prieteni includ bărbaţi şi femei gay feri -ciţi atunci e un lucru bun pentru toată lumea.

Dacă un băiat începe să- şi dea seama că e gay, nu e tocmai indicat să începeţi cu „De ce?“ sau „Unde am greşit?“. Cerce -

tă rile arată că unii bebeluşi se nasc cu o serie de hormoni care apar încă din pântec şi care stabilesc dacă sunt gay, bisexuali sau heterosexuali (cel puţin unul din zece bărbaţi este din ulti -mele două categorii). Uneori şi ceea ce se petrece într- o fami -lie poate juca un rol – cu siguranţă unii bărbaţi homosexuali

au avut taţi reci şi critici, şi caută afecţiunea tatălui în per soana unui iubit. Dar numai lucrul ăsta nu este de-ajuns pentru a determina orientarea sexuală. Dacă încercaţi să convingeţi un tânăr să renunţe la identitatea lui sexuală o să- l faceţi să se simtă mai respins şi mai disperat.

Viaţa gay, ca oricare alta, are cu siguranţă părţile ei dure,

adesea născute din singurătate şi ură. Dar, dacă vă iubiţi şi vă sprijiniţi fiul, acesta va avea mai puţine motive să se urască şi să dispere, şi se va respecta mai mult şi va fi mai atent la o via ţă sexuală sănătoasă, de exemplu. Viaţa va fi mai bună pen -tru tinerii homosexuali dacă au adulţi gay în preajmă. Poate

că într- o zi şcolile vor avea angajaţi gay astfel încât tânărul să poată vedea că oamenii normali, iubitori şi fericiţi pot fi, la rândul lor, lesbiene şi homosexuali.

Dacă sunteţi părintele unui băiat homosexual, e o idee bună să vă întăriţi şi să învăţaţi cât puteţi. Un excelent film austra -

lian cu Jack Thompson şi Russel Crow, *The Sum of Us*, pune în lumină atitudinea unui tată faţă de fiul său gay, ceea ce e un lucru pozitiv. Şi filmul britanic de răsunet *Priest* zugrăveşte, de asemenea, pericolele, dar şi posibilităţile vieţii gay.

Cel mai greu lucru atunci când aveţi un fiu homosexual este faptul că vă face diferiţi de ceilalţi părinţi. Eraţi ca ei şi

de odată nu mai sunteţi. Cel mai bun lucru pe care îl puteţi face este să discutaţi cu alţi părinţi ai căror copii sunt gay (Gru puri precum PPLH – Părinţi şi prieteni ai lesbienelor şi homosexualilor – există peste tot în lume şi vă ajută). Un fiu

homosexual poate să vă introducă într- o lume interesantă cu oameni minunaţi!

PE SCURT

• Învăţaţi- i pe băieţi diferenţa
dintre a plăcea, a iubi şi a dori
pe cineva. Toate sunt OK, dar
n- ar trebui să le amestece.
• Faceţi un mic ritual atunci când
împlineşte 10 ani şi spu neţi- i câteva lucruri pozitive despre
sex.
• Feriţi- l de lucruri urâte învăţân -
du- l să respecte oamenii. Aju -
taţi- l să aibă diverse activităţi
şi să meargă în locuri unde să
cunoască fete cu care să se îm -
prietenească.
• Descurajaţi tendinţa de a sexualiza relaţiile dintre băieţi şi
fete sub 16 ani.
• Amintiţi- vă că şi băieţii vor să fie iubiţi. Încurajaţi- le latura

romantică.

• Ajutaţi- i să se menţină alerţi prin dans, cântatul la tobe,

muzică, masaj şi aşa mai departe. Continuaţi să vă îmbrăţişaţi fiul şi să- i arătaţi afecţiune atâta timp cât lucrul acesta nu- l stânjeneşte.

• Tandreţea se învaţă dacă este primită încă din copilărie. Ade -

văratele lecţii de iubire se învaţă pe la 3 ani.

• Masturbarea nu este dăunătoare, chiar face bine. • Descurajaţi pornografia; discutaţi despre ea şi despre ce

transmite. Nu- l faceţi pe băiatul vostru să se simtă ruşinat că e interesat de aşa ceva, ci discutaţi despre ce înseamnă erotismul adevărat, şi anume o relaţie fericită, bazată pe respect, şi ajutaţi- l să găsească o astfel de relaţie.

• Mamele îşi pot ajuta fiii să înţeleagă ce vor fetele de la ei –

blândeţe, conversaţie şi simţul umorului.

CAPITOLUL 8

REVOLUŢIE ÎN ŞCOALĂ

Multe şcoli din ziua de azi sunt adevărate câmpuri de luptă. Profesorii sunt foarte stresaţi şi prost plătiţi, copiii au din ce în ce mai puţin parte de socializare acasă (bune maniere, influenţă pozitivă, nu se mai simt doriţi şi iubiţi). Numărul bărbaţilor angajaţi în şcoli a scăzut; din ce în ce mai multe femei trebuie să se ocupe de băieţii bătăuşi şi fără bun- simţ. Sala de clasă este locul unde se dau lupte pentru supravieţuire şi are doar două ţe - luri – să determine fetele să înveţe şi băieţii să se poarte frumos.

Deci băieţii creează tensiune, dar tot ei sunt cei care su - feră. Fetele îi întrec pe băieţi aproape la toate materiile. Ceva trebuie făcut pentru a- i motiva pe cei din urmă, pentru binele tuturor.

Din ce am vorbit aici despre diferenţele creierelor, hormoni şi nevoia de a avea modele bărbaţi, e clar că şcolile pot şi trebuie să se schimbe dacă vor să devină locuri bune pentru băieţi. Iată câteva propuneri:

1. Băieţii trebuie să înceapă şcoala mai târziu

(Am vorbit despre această problemă ceva mai înainte; o reiau pe scurt aici pentru binele şcolilor.)

Faptul că băieţii îşi dezvoltă abilităţile motorii şi cele cognitive mai greu sugerează că mulţi dintre ei ar avea de câştigat dacă ar începe şcoala un an mai târziu – adică dacă ar fi înscrişi la şcoală cu un an după fetele de aceeaşi vârstă. Acest

lucru este valabil mai ales pentru băieţii care sunt mai mici în grupa lor de vârstă, dar ţine seama şi de ritmul de dezvoltare al copilului. Unii băieţi foarte deştepţi şi capabili (precum Albert Einstein, de exemplu) şi- au dat drumul mai greu.

Fiecare copil ar trebui privit individual. O decizie poate fi luată după o evaluare a abilităţilor motorii şi o discuţie cu părinţii şi învăţătorul. Ideal ar fi ca orice copil de 4 ani să meargă la grădiniţă, unde aptitudinile

şcolare se văd cu uşurinţă. Multe şcoli încearcă în ziua de azi să îi convingă pe părinţi să nu mai vadă şcoala ca pe o competiţie şi să nu- şi mai înscrie copiii din ce în ce mai devreme la şcoală, fiindcă startul mai devreme nu te face obligatoriu câştigător al cursei!

Părinţii cu capul pe umeri vor înţelege ce beneficii poate avea un băiat care începe şcoala mai târziu, dacă acestea le sunt explicate. Cum zilele de naştere sunt pe toată perioada anului,

vârsta de înscriere în clasa I este o problemă de flexibilitate şi poate fi şi mai flexibilă dacă e să ne gândim la abilităţile

copilului – aceasta este o abordare mult mai raţională. Chiar şi nişte fete care se dezvoltă mai greu pot beneficia de pe

urma întârzierii cu un an. Şi, desigur, unii băieţi încep la 5 ani şi le merge foarte bine.

2. Mai mulţi bărbaţi buni în şcoli

Din cauza divorţurilor, mulţi copii rămân în grija mamelor, astfel că o treime dintre băieţi nu au tată acasă. Băieţii între 6

şi 14 ani au nevoie de încurajarea şi exemplul dat de un băr -

bat. Aşa că e vital să avem mai mulţi profesori bărbaţi în şcoa -la primară.

Am rugat mulţi profesori să descrie care ar fi bărbaţii potri -

viţi să lucreze cu băieţi. Două calităţi apar de fiecare dată:

1. O combinaţie de fermitate şi căldură. Cineva care iu beşte

   copiii şi îi laudă atunci când e cazul. Un bărbat care nu este musai să fie „de gaşcă“ şi nu le dă nas co piilor! Dar care trebuie să fie o persoană caldă şi cu simţul umo ru -

   lui. Asta înseamnă că va domni disciplina şi băie ţii îşi vor putea face lecţiile, vor putea merge în excursii, vor face sport sau orice altceva.

2. Stăpân pe el. Un bărbat care nu numai că deţine contro -

   lul, dar o face în aşa fel încât să nu îi stârnească pe bă -

   ie ţii plini de testosteron din clasă. Nu are nimic de do ve dit şi nici nu se simte ameninţat de exuberanţa tinerilor.

O doamnă profesoară înţeleaptă a zis aşa: „Fie - care băiat care a fost ex - matriculat cât am fost eu în această şcoală a procedat astfel: a intrat în conflict cu un profesor, care tri mi - tea după alt profesor, care îl enerva pe băiat şi mai mult. Totul se reducea la înfruntarea voinţelor, o lup - tă care pe care, unde ni - meni nu voia să cedeze.“

SFATURI PRACTICE

CUM SĂ VĂ DAŢI SEAMA DACĂ UN COPIL DIN ŞCOALĂ ARE TATĂ ABUZIV

Există patru mari semne că un copil este abuzat de tatăl său:

1. are un stil agresiv de a socializa

2. are interese şi un comportament hipermasculin (arme, muşchi, camioane – moarte!)

3. nu ştie cum să se comporte (e încruntat, urlă şi e „cool“) 4. denigrează şi dispreţuieşte femeile, homosexualii şi alte minorităţi.

Aceste aspecte le sunt cunoscute tuturor profesorilor din şco lile occidentale. Să le examinăm cauzele.

Un băiat se comportă agresiv pentru a ascunde faptul că nu e sigur pe el. Pentru că îi lipsesc laudele şi respectul unui băr -bat, face pe durul. Trăiesc după regula: mănâncă să nu fii mân -cat! Dacă un băiat nu are în preajmă un tată sau alţi bărbaţi, atunci nu ştie cum să fie, la rândul lui, bărbat. Nu are cuvintele potrivite, discernământ şi control asupra sentimentelor. Pentru că n- a văzut niciodată, n- are de unde să ştie cum:

- să aplaneze un conflict cu umor
- să vorbească cu femeile fără să fie sexist
- să fie sincer, trist, să spună că îi pare rău şi aşa mai de - parte.

Un astfel de băiat nu are decât două surse de inspiraţie pen - tru a- şi construi imaginea de bărbat: bărbaţii din filme sau amicii din grupul lui de prieteni. Dacă eroul său este Vin Diesel, asta nu- i va fi de mare ajutor în viaţa reală. Şi amicii lui sunt la fel de neştiutori ca el – nu ştiu decât să urle şi să vorbească mo -no

silabic: „Bă!“, „De cacao!“, „Marfă!“ şi „Hai să ne cărăm!“.

Una dintre amintirile mele din copilărie, şi ale altor bărbaţi

cu care am stat de vorbă, e frica de a nu mă face de râs sau de a nu lua bătaie de la alţi băieţi. Băieţii urăsc să se facă de râs –

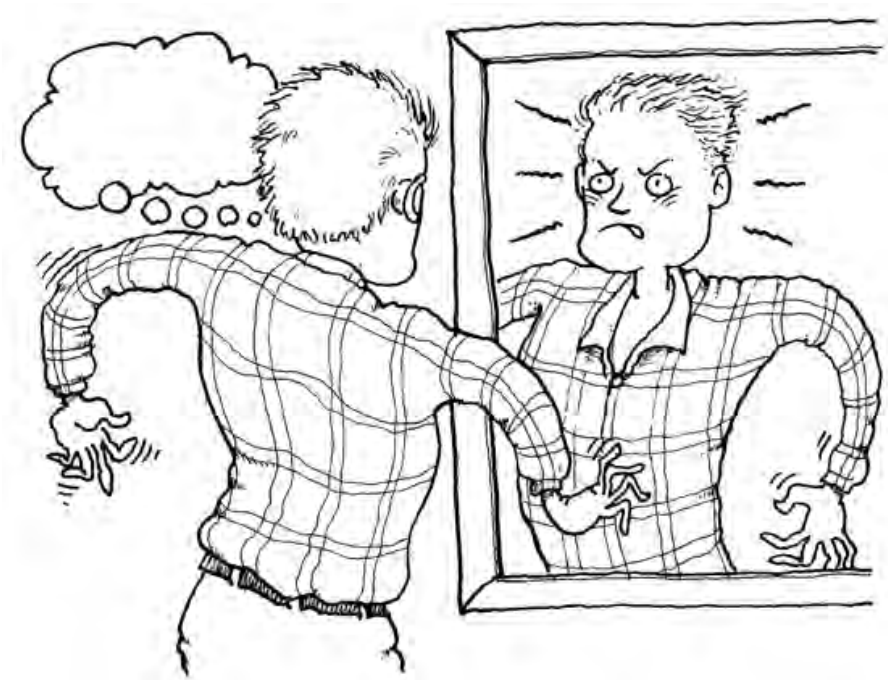

EMANĂ

AGRESIVITATE!

oricât de tare se ţin. Se simt jenaţi dacă citesc cu dificultate în faţa clasei sau arată aiurea. Nu suportă să fie daţi drept exemplu de profesor. Băieţii care sunt deştepţi, în schimb, urăsc să li se spună „tocilari“, „preferatul profului“, se tem că se fac de râs sau că vor fi excluşi. Dacă sunt creativi sau diferiţi, riscă să fie porecliţi „fe tiţa“ sau mai rău!

Băieţii încurajaţi de părinţi, rude şi aşa mai departe se des curcă mai bine pentru că nu simt că li se pune la îndoială mas cu linitatea. Dar un băiat care nu se simte sigur pe propria- i mas culi nitate trebuie să mascheze asta cumva. Cea mai bună apă rare este să atace, să fie agresiv, astfel încât nimeni să nu creadă că îi e frică. Iese în faţă şi- i pune primul la pământ pe ceilalţi. În acest fel se simte în siguranţă.

La fel se întâmplă şi cu lucrurile care îl interesează. Unui tip

tare îi plac lucrurile tari. Băieţii care nu au un bărbat de nă dej -de în preajmă cu ajutorul căruia să- şi lărgească aria intereselor spre sport sau muzică, sau care să- i implice în activităţi creative în atelier sau în grădină gravitează în jurul lucrurilor care îi fac să se simtă masculini – eroi de acţiune cu muşchi, arme, ca mi -oane şi altele.

LAUDA ESTE ANTIDOTUL Dacă un tată, un unchi sau un prieten mai vechi laudă un

copil, asta cu siguranţă îl face să se simtă mai bine în pielea lui. Imaginaţi- vă o familie care vine acasă de la un grătar cu prie -tenii. Tatăl spune degajat: „Te- ai purtat foarte bine cu cei mici organizând meciul de cricket. Le- a plăcut la nebunie!!“ Compli -mentul îi merge băiatului la inimă. Mama ar fi putut spune acelaşi lucru, dar la adolescenţi acest lucru nu ar fi contat atât de mult.

Un profesor sau un prieten vede un băiat bătând în masă

ritmat: „Ce ritm îndrăcit! Ai putea fi tobar într- o trupă“. Fie -care dintre aceste complimente îi ridică moralul. Va fi mai pu -ţin dependent de aprobarea grupului de prieteni şi mai intere sat să încerce lucruri noi.

CE EŞTI TU, FATĂ?

Dacă nu ştii ce eşti, există un mod de a- ţi afirma mai cu for -

ţă identitatea: declarând ceea ce nu eşti. Doctorul Rex Stoes -siger a observat în cartea sa despre băieţi că băieţii care nu au o părere bună despre ei spun că nu sunt fete. Nu sunt tot ceea ce îşi dau seama că sunt fetele: delicaţi, vorbăreţi, sensibili, co -o peranţi, grijulii şi afectuoşi. Resping orice calitate delicată şi le resping şi pe fete. În Australia, blândeţea aborigenilor, căl -dura europenilor din sud sau hărnicia multor asiatici sunt res -pinse tocmai de adolescenţii din grupurile etnice purtătoare

ale acestor calităţi, ca să nu fie ostracizaţi de grupul de prieteni care au toţi aceeaşi atitudine de „huligani“. Faptul că urăsc pe cineva sau îl resping îi face să se simtă mai puternici, mai valoroşi.

Respectul de sine al băieţilor este astfel cheia pentru a pune capăt rasismului şi discriminării sexuale – probleme so ciale sem -ni ficative în ziua de azi.

• O profesoară cu care am discutat recent a ilustrat foarte

frumos efectul modelului de urmat. În liceul unde preda artele, acest curs era frecventat mai ales de fete. Cu toate acestea, de la un moment dat încolo, au început să se în -scrie şi băieţi, nu mai fiindcă în şcoală apăruse şi un pro -fesor la această materie, un bărbat cu o personalitate foarte deschisă. Avea şi el copii, era cordial, optimist, dar şi un pic sever. Avea

preocupări pe care copiii le respectau. Or ga -niza concursuri de surf, era surfer pa sio nat el însuşi, şi îi plăceau drumeţiile. Rezultatul: numărul mare de băieţi la pictură, sculptură şi creaţie, care s- a menţinut constant mulţi ani după ce profesorul respectiv a plecat din şcoală.

• „Să fii *cool*“ e un lucru subtil pentru că adolescenţii nu se

lasă păcăliţi de aparenţe. Când eram în liceu ne- a venit un profesor de matematică tânăr, domnul Clayfoote, care avea blugi şi un cercel (în 1965) şi conducea un Camaro cu două dungi (o maşină tare în acele vremuri). A avut parte de o scurtă perioadă de adulaţie, înconjurat de băieţi din şcoa -lă şi fiind visul oricărei fete. Dar curând totul s- a terminat pentru că elevii nu erau interesaţi de cineva care voia doar să fie admirat. Cuvântul cu „o“ („onanist“) a început să apară în conversaţiile despre el. Copiii au nevoie de adulţi care să fie interesaţi de ei. Pe la începutul semestrului al doilea, domnului Clayfoote i- a fost luat carnetul pentru că se suise la volan în stare de ebrietate şi a trebuit să vină la şcoală pe jos. Imaginea sa de model demn de urmat a avut de suferit.

3. Problemele de comportament necesită implicarea noastră

Băieţii fac prostii ca să fie băgaţi în seamă. Peste tot la şco - lile la care am fost consilier există o regulă demonstrată: un băiat fără tată înseamnă probleme de comportament în şcoală. Băieţii fără tată vor, inconştient, bărbaţi care să se implice în viaţa lor şi cu care să- şi discute problemele, dar nu ştiu cum să spună. Fetele *cer* ajutorul, dar, de cele mai multe ori, *fap - tele* băieţilor sunt strigăte de ajutor.

Dacă bărbaţii profesori s- ar implica în viaţa băieţilor fără tată (ideal ar fi înainte să facă probleme), aceasta le- ar putea schimba viaţa. Şi dacă băieţii fac probleme, bărbaţii profesori ar trebui să fie alături de ei şi să îi ajute.

Studiile arată că băieţii care se comportă la şcoală ca şi cum nu le pasă *chiar* vor să aibă succes şi să fie observaţi. Doar că

noi le- am săpat groapa şi mai adânc. Îi pedepsim, dar nu le ofe rim sfaturi. Sfaturile nu sunt doar ceva ce se predică de la catedră; trebuie să fie personale.

Adesea dinamismul băieţilor este văzut ca o ameninţare care trebuie înăbuşită. „Înăbuşirea“ consta altădată în bătaie sau exploatare; acum se face prin exmatriculare sau note. Un profesor mi- a zis că notele la purtare sunt ceva „obositor, ne - concludent şi impersonal“. Totul se bazează pe excludere, iar nu pe includere: „Dacă eşti obraznic, te vom izola“. Ar trebui spus: „Dacă ai nevoie atât de mare de ajutor, ne vom ocupa de tine“. Şcoala ar trebui să fie un loc plin de căldură, impli - care şi dragoste. Cu cât băiatul are mai multă nevoie de ajutor, cu atât va trebui să primească mai mult.

Nu văd nici un motiv ca o şcoală să nu fie plină de căldură, voie bună, grijă, aşa cum este o familie, iar profesorii să nu fie „unchii“ şi „mătuşile“ copiilor. Băieţii învaţă mai bine când li se acordă atenţie şi se simt în siguranţă şi apreciaţi.

Abuzul

E păcat că abuzul face parte din viaţa multor băieţi. Un stu - diu pe 20 000 de copii de şcoală primară şi gimnazială din Aus - tralia a arătat că unul din cinci elevi a fost brutalizat măcar o dată pe săptămână. Doctorii Ken Rigby şi Phillip Slee, experţi

în chestiunea intimidării, cred că şcolile joacă un rol important în crearea problemei şi în rezolvarea ei – dar şi pă rin ţii pot ajuta.

Ken Rigby a spus la o conferinţă pe această temă că prea multe ore se bazează pe competiţie, ceea ce face ca anumiţi elevi să se simtă excluşi şi revoltaţi. Aşa că brutalitatea este modul prin care unii dintre ei încearcă să îşi recupereze o parte din demnitate. Doctorul Rigby crede că multe şcoli îi terori - zează pe băieţi subapreciindu- i, făcând- i să se simtă inutili şi neajutându- i într- un mod demn să înveţe şi să se schimbe.

Părerea mea este că mulţi bătăuşi sunt adesea loviţi acasă şi nu se mai pot abţine să nu le facă rău altora. Le fac altora ceea ce li se face lor. Abuzul face parte dintr- o altă eră, în care bărbaţii îşi loveau soţiile, soţiile şi soţii îşi loveau copiii şi aşa mai departe. Din fericire, violenţa domestică este din ce în ce mai puţin acceptată astăzi.

Ken Rigby sugerează că, în timp ce şcolile trebuie să aibă reguli în privinţa brutalizării (şi câteodată elevii trebuie să fie exmatriculaţi pentru binele celorlalţi), o nouă politică în învă - ţă mânt este cea mai bună soluţie. Aceasta înseamnă discuţii în grup şi la ore despre intimidare, despre ce reprezintă şi de - spre faptul că e un lucru rău. De asemenea, include personal adecvat în curtea şcolii care să intervină mereu când copiii sunt brutalizaţi în vreun fel. Cea mai bună metodă nu este să „abuzezi abuzatorii“, ci să lucrezi cu ei şi copiii afec taţi ca să înţeleagă durerea pe care o provoacă şi astfel problema să fie

împărtăşită grupului.

Aceste abordări au adesea destul de mult succes. Discuţiile au un avantaj mai mare decât pedeapsa pentru că problema nu

va trece neobservată şi nici nu va fi considerată mai mare decât e făcându- l pe derbedeu să se simtă exclus şi ratat.

Ce pot face părinţii

Pentru părinţi cele de mai

jos sunt semnale de alarmă că băiatul vostru este terorizat la şcoală:

- semne fizice – vânătăi inexplicabile, tăieturi, haine rupte sau lucruri stricate
- maladii cauzate de stres – dureri de cap şi de stomac

inexplicabile;

- frica – frică să meargă la şcoală, pe diferite rute, doreşte să- l ducă cineva;
- nu mai învaţă la fel;
- vine acasă flămând (poate că prânzul sau banii de prânz i- au fost furaţi);
- cere sau fură bani (să plătească bătăuşul);
- are puţini prieteni;
- nu prea este invitat la petreceri;
- schimbări de comportament – e retras, se bâlbâie, e prost dispus, irascibil, supărăcios, trist, plângăcios;
- nu mănâncă;
- încearcă să se sinucidă sau face aluzii la sinucidere;
- anxietate – se vede dacă face în pat, îşi roade unghiile, e speriat, are ticuri, nu doarme sau plânge în somn;
- refuză să spună ce se întâmplă;
- are scuze neverosimile pentru toate acestea.

Desigur, sunt şi alte motive pentru multe dintre cele de mai sus şi trebuie dus la doctor ca să aflaţi dacă acele răni nu au alte cauze. Un doctor bun îl poate cerceta cu blândeţe pe copil să vadă dacă nu cumva a fost bătut.

Deşi cele menţionate sunt oarecum evidente, ideea este că băieţii nu vor vorbi din prima despre intimidare pentru că pare o laşitate. De asemenea, e posibil să fi fost ameninţaţi că vor avea de suferit dacă spun sau se tem să nu înrăutăţească lu -crurile.

Dacă copilul vostru este brutalizat, vorbiţi la şcoală, fiţi calmi şi aflaţi detalii despre ce s- a întâmplat. E posibil să mer -geţi de două, trei ori la şcoală pentru ca aceasta să aibă timp să investigheze şi să hotărască ce e de făcut. Nu le „pasaţi min -gea“ şi lăsaţi totul pe umerii lor. Va trebui să fie un efort co -mun. Fie dumneavoastră, fie un consilier al şcolii poate să- l

ajute pe copil să fie curajos, să dea replici haioase la porecle, să le spună bătăuşilor „lasă- mă- n pace“ şi să fie stăpân pe el. În şcoala primară, un băiat care ştie să- şi facă prieteni şi să evite problemele şi care poate să se apere e, în general, evitat de bătăuşi. Rigby şi Slee le recomandă adesea copiilor bătuţi

cursuri de arte marţiale ca mijloc de a avea în credere în pro -priul corp şi de a prinde curaj.

Evitaţi şcolile prea mari şi impersonale. Limita la care poate funcţiona o şcoală căreia îi pasă este de patru sute de elevi la ciclul primar şi şase sute la ciclul gimnazial. Ce e mai mare de

atât devine o „uzină“ ineficientă. Copiii vor intra în bande pen -tru a se proteja şi bătăile vor fi consecinţa acestui fapt.

Şcolile unde competiţia nu este atât de mare, precum la Stei -ner sau alte şcoli alternative, se bucură, în general, de o atmos -feră mai caldă, copiii şi profesorii sunt mai apropiaţi şi mai implicaţi nu înregistrează abuzuri. Un copil sensibil poate avea

de câştigat dacă va fi mutat la o astfel de şcoală.

Aproape toţi copiii, băieţi sau fete, vor trece la un mo ment dat prin experienţa unui abuz şi, dacă vor fi ajutaţi să se apere, vor reuşi să depăşească momentul. Majoritatea şcolilor din ţară introduc metodele descrise aici, dar probabil ale dum -

neavoastră au nevoie de încurajări. Toţi – familii, şcoli, so -cietate – trebuie să învăţăm să trăim fără să ne intimidăm unul pe celălalt.

4. Educaţia cu energie

Învăţarea în şcoli pare concepută pentru a educa oamenii în vârstă,

nu tinerii energici. Toată lumea trebuie să fie tăcută, drăguţă şi supusă. Agitaţia nu pare să- şi aibă locul în acest sistem de învăţământ (deşi mulţi profesori reuşesc să aducă un strop de veselie şi energie la orele lor şi mulţi copii se molipsesc şi se comportă ca atare).

Calmul cerut în şcoli contrazice tot ceea ce ştiu despre copii, mai ales despre adolescenţi. Adolescenţa este vârsta pa -siu nilor. Băieţii (şi fetele) râvnesc şi se angajează în experienţe de învăţare intense cu bărbaţi şi femei care îi provoacă şi ajung să îi cunoască personal – şi după ce le cunosc nevoile lucrea -ză cu ei pentru a le forma şi dezvolta intelectul, sufletul şi

abilităţile. Dacă adolescenţii nu se trezesc dimineaţa spunând „Uau, azi merg la şcoală!“ atunci ceva nu este în regulă.

Unii copii sunt mai pasionaţi decât

alţii. Pasiunile şi talentele lor (nu doar

nivelul de testosteron) îi determină pe

copii să facă ceva semnificativ, adevărat

şi fo lositor sau ceva de- a dreptul creativ. Dacă această vitalitate nu este canalizată

cumva se transformă în comportament

urât şi problematic.

Pasiunea care zace în copii trebuie valorificată de către pă -rinţi, profesori sau alţi mentori. În vechile ritualuri de iniţiere, adulţii nu erau indiferenţi şi nici nu se dădeau la o parte – mergeau cu băieţii în deşert şi îi învăţau lucruri despre viaţă şi moarte. Ceremoniile lor de absolvire erau evenimente răsu -nătoare şi importante pentru tineri. În

alte culturi, băieţii dan -sau non- stop toată seara sau mergeau trei sute de kilometri ca

să aducă materiale pentru iniţierea lor. Aceste societăţi au în -ţeles câte ceva despre energia adolescenţilor.

5. Directorul este cheia

Un director sau un profesor cu vechime este o figură im - portantă, simbolică în mintea copiilor – ceva între tată şi Dum - nezeu! Ştiind aceste lucruri, el trebuie să facă în aşa fel încât să- şi cunoască copiii, mai ales băieţii şi fetele cu probleme înainte ca aceştia să ajungă să facă necazuri. Astfel, dacă se iveşte o situaţie problematică, relaţia este deja stabilită şi e mai uşor să stea de vorbă.

Directorul este, de asemenea, cel care ar trebui să- i moti - veze pe băieţi să- şi asume un rol de lider, rol pe care în ziua de astăzi aceştia îl refuză adesea. Directorul Peter Ireland a scris în *Boys in Schools* despre o strategie pe care a imple - mentat- o la MacKillop Senior College din New South Wales. Peter se întâlnea adesea cu băieţii pentru a le întări sentimentul de apartenenţă şi participare la viaţa şcolii. Întâlnirile se con - centrau asupra înţelegerii părerii lor despre şcoală, a obsta co - lelor în calea implicării lor şi a găsirii unei rezolvări. Băieţii care au participat la aceste întâlniri au devenit mult mai impli -

caţi atât în studiu, cât şi în viaţa şcolii. Au avut doar nevoie de încurajări.

6. Cum pot fi ajutaţi băieţii vulnerabili

Limbajul şi exprimarea sunt două zone sensibile pentru bă ieţi. Aşa cum am explicat mai devreme, creierele băieţilor sunt construite în aşa fel încât le e foarte greu să ia senti men - tele şi părerile din lobul drept şi să le exprime în cuvinte în lobul stâng. Au nevoie de ajutor pentru a ajunge să controleze limba scrisă, să se exprime oral şi să le placă să citească. Bă - ieţii au nevoie urgentă de cursuri speciale de limbă şi litera - tură, citire şi teatru încă de la grădiniţă. Iată cum a abordat o şcoală această problemă cu rezultate spectaculoase.

POVEŞTI DE SUFLET

EXPERIMENTUL COTSWOLD

Două mari probleme apar în sistemul de educaţie şi ajung chiar şi în paginile ziarelor.

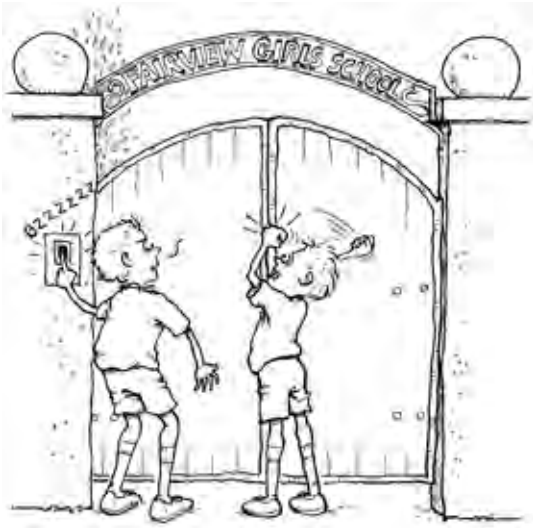

Prima se referă la şcoala

numai pentru fete sau numai

pentru băieţi versus şcoala

mixtă. E mai bine ca fetele şi PUTEM CIOC! băieţii să fie separaţi? Băieţii SĂ INTRĂM CIOC!

ŞI NOI?

nu numai că sunt mai slabi la

învăţătură, dar compor ta men -

tul lor îi împiedică pe fetele şi

băieţii mai cuminţi să înveţe.

Părinţii fetelor re zolvă această

problemă în scriindu- şi fetele la şcoli nu mai pentru fete. Dar

băieţii unde pot fugi?

A doua problemă este cea referitoare la rezultatele slabe

ale băieţilor şi implicarea lor redusă la şcoală, care s- au ob ser -vat în cele mai multe ţări industrializate. Băieţii se descurcă prost în comparaţie cu fetele, mai ales la materii precum litera -tură, arte, limbi şi alte umanioare.

Această problemă i- a pus mintea la încercare lui Marion Cox,

profesor de engleză la şcoala Cotswold, o şcoală gimnazială din Anglia. Marion a hotărât să facă un experiment. A separat băieţii şi fetele din clasa a opta la orele de engleză pentru doi ani (la alte materii au studiat împreună, cum era normal). Când au

început cursurile, profesorii au adoptat programa (ca de exem plu, alegerea cărţilor şi a poeziilor) pentru a face orele mai interesante atât pentru băieţii, cât şi pentru fetele din clasă. Nu mai era nevoie să se ajungă la o cale de mijloc între ceea ce doreau şi unii, şi alţii. Se simţea amprenta băieţilor şi a fetelor.

În clase erau câte 21 de copii – mai puţin decât înainte de în -ce perea experimentului. Pe lângă asta, au fost introduse cursuri in ten sive de scris şi citit (încurajarea şi supravegherea cititului în ore) pentru băieţi.

REZULTATELE?

Rezultatele au fost impresionante. După datele statistice din Marea Britanie, doar 9 la sută dintre băieţii de 14 ani au luat note de la A la C la engleză (engleza nu este o materie care să le placă băieţilor şi la care să înveţe bine!).

La şcoala din Cotswold, după

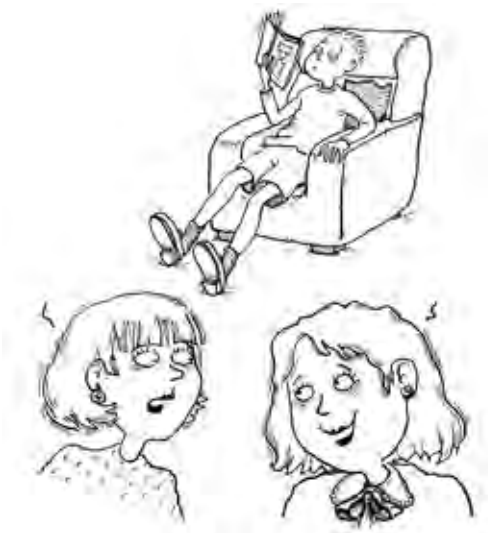

doi ani de separare, 34 la sută

dintre băieţi au obţinut note

între A şi C la examenele finale.

Numărul băieţilor cu note bune

a crescut cu aproape 400 la sută. ŞI-A SCHIMBAT

Şi fetele s- au descurcat bine: DE LECTURĂ? ACUM CITEŞTE.

75 la sută dintre fete au obţinut

note de la A la C, faţă de 46 la

sută cu un an în urmă. (Ob ser -

vaţi că notele fetelor sunt încă

mult mai mari decât ale băie -

ţilor.)

Efectul în urma separării copiilor a făcut senzaţie în Marea Britanie. Marion Cox a spus ziarului *The Times* că rezultatele po -zitive s- au văzut nu numai la orele de engleză. „Comportamentul, concentrarea şi abilităţile la citit, toate s- au îmbunătăţit semni -ficativ. Bănuiesc că, dacă am face asta mai devreme de 14 ani, chiar înainte să lase cărţile pentru televizor şi calculator, şi mo -delele de anti- eroi să fie urmate, am avea şi mai multe şanse de succes.“

O ALTERNATIVĂ BUNĂ PENTRU ŞCOLILE SEPARATE PE SEXE Când am vorbit cu Marion Cox la telefon, mi- a explicat că

băieţii de la şcoală şi- au dat seama că se pot relaxa şi ex -prima mai mult dacă nu sunt fete în preajmă, iar fetele au spus acelaşi lucru. Cox crede că separarea „doar la ora de lite -ratură“ e o alternativă bună pentru soluţia extremă a şco -lilor separate pe sexe: „Cele mai multe observaţii făcute de vizitatori au fost acelea că în clase atmosfera e mai rela xată şi mai calmă. Băieţilor a început să le placă să citească – în multe cazuri, citeau pentru prima oară“.

Experimentul Cotswold a făcut două lucruri:

1. A demonstrat că băieţii învaţă mai greu o limbă şi i- a

ajutat în acest sens.

2. Le- a pus la dispoziţie băieţilor un mediu propice unde

să nu se simtă prost în faţa fetelor, care se exprimă mult mai bine. Băieţii nu au mai fost nevoiţi să se fe -rească de greşeli, şi au început să- şi asume „riscuri“, ci -tind şi scriind poezii, jucând în piese de teatru şi aşa mai departe.

ABILITĂŢILE ESENŢIALE PENTRU BĂIEŢI Să fii bun la literatură e vital. Raţionamentul şi co muni -

carea te fac un tată, un partener sau un coleg de ser viciu bun. Exteriorizarea este modul prin care băieţii şi băr baţii pot ieşi din carapacea singurătăţii care poate duce la alcoo -lism, violenţă domestică sau chiar sinucidere.

Separarea claselor şi a lecţiilor nu este fără risc. Există pe -

ri colul reintroducerii clişeelor: băieţii studiază despre război, fetele studiază despre dragoste! Multe depind de atitudinea profesorului. Rezultatele de la Cotswold sunt însă încuraja -toare: când au fost separaţi, fetele şi băieţii s- au putut relaxa şi comporta altfel. Băieţii au devenit mai comunicativi şi mai deschişi, fetele mai hotărâte. Se pare că e o abordare din care toată lumea are de câştigat.

POVEŞTI DE SUFLET

BUNĂ ZIUA, DOMNULE DIRECTOR!

(Incidentul s- a întâmplat într- o şcoală prestigioasă din Austra -lia. Povestea mi- a fost trimisă de un părinte după ce am vi -zitat şcoala.)

Băieţelul intră agitat pe poarta şcolii. Vine la şcoală de

câteva luni. A căpătat mai multă încredere în el, dar încă are ezitări în destule situaţii. Îl vede pe director apropiindu- se. Directorul este rege în şcoala lui! Un rege este un model demn de urmat pentru un tânăr. Băieţelul îşi face curaj, ri -dică privirea, sus de tot, pentru că regele este foarte înalt.

„Bună dimineaţa, domnule“, spune el.

Regele se uită la el şi zice: „Trebuie să- ţi dai şapca jos

când saluţi!“ şi pleacă mai departe.

A fost de-ajuns un simplu incident. Şi cât de diferit ar fi

putut decurge conversaţia! Dacă directorul ar fi spus: „Bună dimineaţa! Cum te numeşti?“ sau „În ce clasă eşti?“ sau „Cum îţi place la şcoală?“ sau „Domnul Scully sau doamna Plaine sunt profesorii tăi?“. Ar fi putut schimba două vorbe şi la final, dacă chiar era important, ar fi putut spune „Mi- a făcut plăcere să vorbim. Data viitoare când te întâlneşti cu un director să- ţi dai şapca jos, OK?“

Acel minut în plus ar fi făcut conversaţia mai plăcută şi

de fiecare dată când micuţul s-ar fi întâlnit cu domnul director şi-ar fi dat şapca jos. I-ar fi câştigat respectul şi încrederea copilului! L- ar fi încurajat să salute orice profesor de pe do -meniul regelui. L- ar fi făcut pe băieţel să se simtă bine – să se simtă „cineva“,

nu doar un oarecare cu şosete gri.

Băieţelul va creşte. Într- o zi ar putea fi prefect, un ca -

notor premiant sau director de şcoală sau va fi un bărbat minunat care, prin felul lui de a fi, va fi plăcut de toată **178** / Cum să ne creştem băieţii

lumea. Acest singur minut l- ar fi făcut pe acest director să cunoască un elev din şcoala lui, şi pe băiat să ştie că este par -te integrantă în această şcoală. Este posibil să fi căpătat încre -dere în şcoală şi în viitor.

Dar şansa a trecut.

POVEŞTI DE SUFLET

NESUFERITELE TEME PENTRU ACASĂ

De fiecare dată când vorbesc cu părinţi, cineva întreabă ce şcoală să aleagă pentru fiul său.

Chestionarul pe care- l veţi vedea mai încolo (numit „Cum

să vă daţi seama dacă o şcoală e potrivită pentru băieţi“ de la pagina 187) este de mare ajutor, dar mai există şi un alt factor.

Adesea şcolile cu cele mai multe dotări şi mai renumite

sunt şi cele mai nefericite din cauza unui singur cuvânt: ten -siune. Tensiunea care distruge plăcerea copiilor de a învăţa. Şi nimic nu o arată mai evident decât temele pentru acasă. Mulţi psihologi şi consilieri cred că temele, în afara unei sim -ple responsabilităţi, fac mai mult rău decât bine. Ex plicaţiile sunt în această scrisoare trimisă de o mamă supărată şi foarte coerentă…

Dragă Steve,

Şcoala fiului meu este minunată. Are multe facilităţi, la -

bora toare, săli de artă, săli de spectacole, terenuri de sport şi aşa mai departe. Are profesori excepţionali. Băieţii din această şcoală câştigă competiţii sportive, iau note mari, premii – pen tru muzică, arte şi teatru.

Totuşi, ceva urât se întâmplă în şcoală şi îi stresează pe

băieţi, făcându-i să nu- şi mai poată urmări ţelul în viaţă. Un accent pus greşit, un dezechilibru. Mă refer, bineînţeles, la presiunea academică şi una dintre materializările ei – tema pen tru acasă.

Şcoala cere cu îndârjire ca băieţii începând de la 8 ani să

facă teme extrem de grele seară de seară, fără să ţină cont de ce se întâmplă în viaţă (în familia) fiecăruia. E descurajant pentru un părinte să audă de la copilul său că are o mulţime de teme de făcut şi să- l vadă abătut şi obosit când ar putea

să fie fericit într- o seară acasă. E cumplit să vezi un copil de 14 ani (care a crescut trei centimetri în ultimele 10 săptămâni) că vine obosit acasă şi plânge că pur şi simplu nu- şi poate face temele diseară. Că adoarme îmbrăcat, deşi ştie că a doua zi va fi pe depsit. Sunt aşteptările productive? Numai o oră pe seară pentru făcut temele în clasa a noua poate da aceleaşi rezultate ca o muncă de trei ore?

Părinţii ajung să- şi urmărească şi să- şi hărţuiască copiii –

care lucrează înainte de cină şi pe urmă până seara târziu. Are mai mult sens să dai teme mai puţine şi să- i înveţi pe băieţi să muncească pe cont propriu; munca făcută cu drag sigur este mai valoroasă decât cea făcută la nervi şi supărare. Dar oare băiatul care a încercat din răsputeri să muncească trei ore pe noapte nu se va da bătut, va dispera şi va jura să nu urmeze o ca rieră unde să aibă nevoie de o facultate? Şi mai rău, nu va urî

apoi munca intelectuală?

Mai sunt şi alte efecte negative ale temei pentru acasă,

care se răsfrâng nu doar asu pra băiatului, ci şi asupra familiei. Un băiat se trezeşte la 6.30 ca să plece de acasă la 7.30, şi trei după- amieze din patru ajunge acasă la 18 sau 18.30. Trebuie să aibă timp să mănânce. Apoi vin temele. N- ar trebui oare ca un băiat să se ocupe şi de treburile casei în care locuieşte? Dar când? Mamele sunt cele care îl liniştesc când e disperat că nu va reuşi să se ridice vreodată la nivelul aşteptărilor. Şcoala sta -bileşte un şablon pentru mulţi băieţi – acela că nu vor lua nici un premiu pentru efortul depus – şi se aşteaptă ca familia să îi dea băiatului haine, mâncare, maşină, totul pentru a spri jini efortul supra omenesc de învăţat. Asta îi determină pe băieţi să aibă ace leaşi aşteptări de la viitoarele lor soţii – ceea ce nu se va întâmpla în secolul XXI.

Când mai apucă băieţii să se joace? Ar trebui să aibă timp

să se joace cum vor, să- şi urmeze visurile, să se relaxeze şi să stea de vorbă în afara şcolii.

O şcoală trebuie, cu siguranţă, să le ridice tinerilor moralul, să le stabilească ţeluri care pot fi atinse şi să le dea şansa să se distreze. Iar asta se va întâmpla numai dacă e relaxat şi se simte în siguranţă.

Ar fi în avantajul şcolilor dacă ar lua iniţiativă şi ar ţine piept valorilor distructive pe care le- a adoptat societatea. Afirmaţi cu hotărâre că muzica e o plăcere şi sportul o distracţie – şi asta îi va învăţa şcoala pe băieţi, astfel încât atunci când vor fi adulţi vor cânta la instrumente muzicale, vor practica sporturile prefe rate, vor participa la dezbateri, vor juca în piese de teatru, pen tru că la şcoală a fost frumos şi e ceva ce vor să ia cu ei la maturitate.

Are şcoala fiului meu curajul să ia atitudine? Nu prea cred.

7. Dacă îi ajutaţi pe băieţi, le ajutaţi şi pe fete

Întreaga dezbatere despre nevoile băieţilor îi îngrijorează câteodată pe cei care s- au străduit din răsputeri să ridice nive -lul social al fetelor.

Se tem că fetele vor fi „împinse înapoi în cutie“. După pă -rerea mea, nimic nu le mai opreşte pe fete acum, deşi încă trebuie să le ajutăm activ şi organizat, pentru că noi abuzuri în lumea lor vin din partea mediei şi din neglijenţa părinţilor care nu le sprijină cu adevărat.

Dar cea mai mare dorinţă a fetelor este ca băieţii să se schimbe. În aşteptarea unui mediu educaţional bun şi a unei lumi sigure, nevoile fetelor şi ale băieţilor se intersectează.

Dezbaterea băieţi *versus* fete este chiar inutilă. Experimentul

Cotswold arată că toată lumea are de câştigat dacă facem pro -grame pentru fiecare grup cu „nevoi speciale“ din şcoală. Bă -ieţii, fetele, grupurile de copii din familii cu venituri mici, gru purile etnice şi aşa mai departe. Toţi suntem oameni, toţi suntem speciali şi fiecare merită să fie tratat conform nevoi lor sale. Acesta este viitorul în şcoli.

8. Oamenii învaţă având modele de urmat

Despre conceptul de model de urmat nu se vorbeşte nici -odată suficient şi continuă să se modifice cu fiecare profesor cu care vorbiţi. Calitatea de a fi un model demn de urmat e înnăscută. Suntem o specie cu puţine instincte şi trebuie să de -prindem abilităţi complexe ca să supravieţuim. Dacă urmă rim o persoană care ne place în acţiune, creierul nostru asimi leză o mulţime de aptitudini, atitudini şi valori. Modelele noastre nu trebuie să fie mari eroi – într- un fel e de preferat să fie oameni accesibili şi care să ne placă. Un adolescent e în con -tinuă căutare de modele înainte să adune suficient material cât să- şi formeze propria imagine.

Un model trebuie să

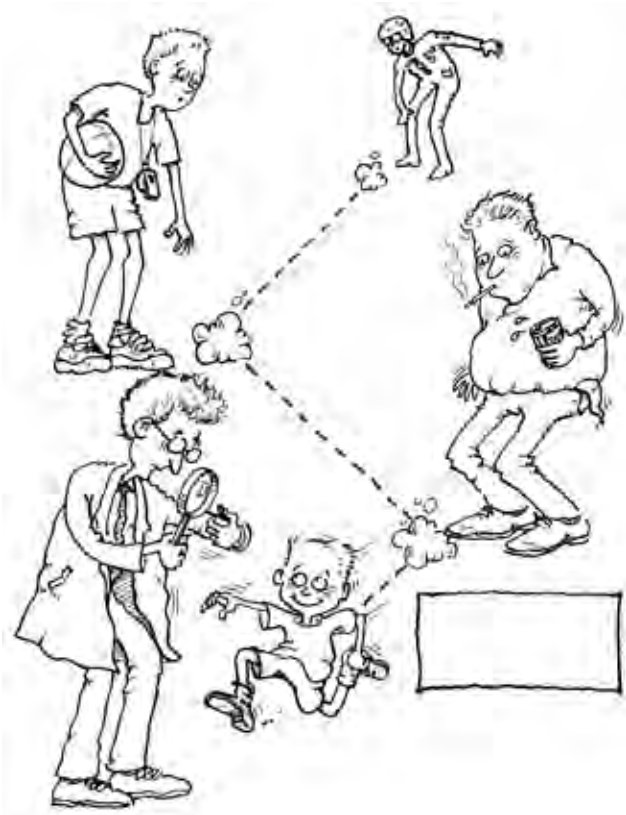

fie văzut de un tânăr ca fiind „cineva ca mine“ sau „omul care aş putea deveni“. Fetele au şi ele nevoie de modele la fel de mult ca băieţii, dar fetele au mai multe mo - dele la şcoală, şi acele profesoare par să îm păr - tăşească din abilităţile lor. Astfel că fetele ab -

sorb mai multe infor ma - CĂUTARE

ţii despre ce înseamnă FRENETICĂ

DE MODELE

să fii femeie decât o fac

băieţii despre ce înseam -

nă să fii bărbat.

Modelele pot fi sur -

prin zătoare şi variate. Şi trebuie de asemenea să- i provoace şi să le dezvolte imaginaţia tinerilor. În liceul din suburbia des -tul de nevoiaşă pe care l- am urmat în anii 1960, anumiţi băr -baţi au avut un impact pozitiv asupra mea:

- Un profesor de matematică, ce a fost şi profesorul gru -

  pu lui nostru de studiu de acasă: vizita fiecare familie (ceea ce presupunea renovarea şi cumpărarea altei mobile pe par cursul anului). Scopul vizitelor era să ne convingă părinţii să rămânem cât mai mult în sistemul de învăţă -mânt (pe vremea aceea, să faci douăsprezece clase era un lucru îndrăzneţ). Deşi ne chinuia în timpul orelor, omul ăsta ne- a luat pentru prima dată într-o excursie – o experienţă minunată. Mai târziu a de venit un renumit pro fesor de ştiinţele educaţiei.

- Un bărbat mai în vârstă, un fost soldat care venea la şcoa -

  lă pe bicicletă, ne- a învăţat să iubim poezia. Ne- a vorbit despre Shakespeare, deşi nu era în manual, şi ne- a luat cu el în drumeţii prin pădure, ne- a învăţat yoga şi a renunţat la multe weekenduri ca să ne ducă în excursii cu cortul.

- Un profesor de engleză comunist care ne- a povestit de -

  spre Războiul din Vietnam; ne- a vorbit despre mişcarea

  socialistă din Rusia şi ne- a pus să citim *Să ucizi o pasăre cântătoare* şi *Shane*.

• Un specialist în electronică ce stătea la prânz cu copiii care voiau să înveţe să facă şi să repare radiouri.

Pe lângă profesori de sport ve -

seli şi multe profesoare minu nate, şcoala chiar ne lărgea orizontul, în văţându- ne ce înseamnă să fii bărbat.

UN LICEU CARE SE PREOCUPĂ DE BĂIEŢI

Personalul de la liceul de băieţi Ashfield, în vestul oraşului Sydney, a dorit să facă învăţarea mai personală, crezând că o relaţie mai apropiată între profesor şi elev va fi mai eficientă.

„Am încercat să vedem ce nu mergea bine. Băieţii nu în -

văţau aşa cum trebuie şi nu aveau parte de reuşite aşa cum ar fi fost firesc“, i- a spus Ann King, directoarea liceului, lui Jane Figgs în *The Sydney Morning Herald*.

Aşa că liceul Ashfield a reorganizat radical clasele a şap -

tea şi a opta. „În loc să avem zece, treisprezece profesori, bă -ieţii au acum un grup de cinci profesori care nu numai că le predau, dar îi şi învaţă să fie mai disciplinaţi şi mai fericiţi ţin cu părinţii.“

Şedinţele de studiu au fost mărite de la patruzeci de mi -

nute la optzeci, apoi la o sută de minute, după ce şi- au dat seama că elevii aveau bucăţi mici de învăţat fără să aibă vreo legătură una cu alta.

„Ne- am dat seama că funcţionează de minune“, a spus

doam na King. „După multe măsuri luate, am observat că bă -ieţii sunt mai activi şi mai angajaţi în studiu. Adevărata va -loare a echi pelor de profesori şi elevi care studiază împreună de- a lun gul unei zile sau al unui an şcolar vine din faptul că aceştia dezvoltă relaţii de colaborare mult mai solide.“

Relaţiile sunt cheia succesului în clasele a şaptea, a opta

şi a noua. „Elevii şi profesorii trebuie să înveţe să se asculte unii pe ceilalţi, să aibă încredere unii în alţii, să se placă. Tre -buie să se provoace între ei, dar asta se poate întâmpla nu mai dacă se simt în largul lor şi în siguranţă în această relaţie“, a spus doamna King.

POVEŞTI DE SUFLET

O ŞCOALĂ PRIMARĂ

CARE SE OCUPĂ DE MINUNE DE BĂIEŢI

Şcoala din Darley, din vestul Victoriei, este o rază de lumină în comunitatea sătească. Mulţi copii au parte de greutăţi în viaţă, dar şcoala este receptivă la asta. Este, de

asemenea, un loc luminos şi frumos, cu picturi murale pe zidurile de la in -trare şi poza fiecărui copil pe pereţii holului, cu tot cu pre -miile pe care le- a luat pentru diferite activităţi. Melanie Hughes, profesoară la clasa a şasea, mi- a povestit de spre Ca -mera cu şopârle, o inovaţie care mi- a întrecut aştep tările. Şcoala şi- a dat seama că o încăpere numai pentru băieţi e exact ce le lipseşte puştilor de un -

sprezece- doisprezece ani, vârstă la care fetele se împrietenesc trup şi suflet, iar băieţilor nu le mai stă ca - pul la carte şi nu mai pot să ţină pasul cu ele. A apărut astfel încă pe - rea băieţilor de clasa a şasea, o ino - va ţie pe care o consider – mai ales spre finalul anului şcolii primare – cât se poate de folositoare. Melanie şi di rec toarea Anne Runnals şi- au dat sea ma că băieţii nu numai că au nevoie de o clasă doar a lor, ci şi de nişte ore care să le pună mintea la contribuţie şi să îi facă mai grijulii. O colecţie de reptile era răspunsul. Fiecare copil a studiat şi s- a calificat în funcţia de îngrijitor de reptile şi a primit o şopârlă, un şarpe sau un amfibian. Azi, alte şcoli vin să viziteze şcoala din Darley ca să admire şopâr -lele şi să vadă cum le îngrijesc băieţii, care astfel învaţă lu -cruri noi şi mo tivante.

CUM SĂ VĂ DAŢI SEAMA DACĂ O ŞCOALĂ E POTRIVITĂ PENTRU BĂIEŢI

Să spunem că vreţi să alegeţi o şcoală pentru fiul dum nea -voastră. De unde ştiţi care e cea mai potrivită? În afară de lucrurile evidente – copii fericiţi, politicoşi şi veseli în curtea şcolii şi personal fericit şi politicos în clădire –, sunt câteva întrebări pe care trebuie să le puneţi. S- ar putea să nu aveţi nevoie de toate, dar alcătuiesc îm preună un ghid bun. Şi ca să puteţi evalua o şcoală sunt vitale…

1. Şcoala ştie ce face în legătură cu băieţii şi vă poate spune. Şcoala ţine evidenţa a ceea ce fac băieţii, fiecare în parte

şi în colectiv, judecându- le performanţele după o serie de cri -terii, de la implicarea fiecăruia în activităţile şcolare, eforturile aca demice, progresul şi rezultatele, comportamentul şi relaţiile, sportul şi viaţa socială, şi asumarea unor roluri de conducere.

Întrebarea- cheie: Ce statistici publică şcoala despre pro -

gresul băieţilor?

2. Şcoala are politici şi practici bazate pe o abordare po -

zitivă a masculinităţii.

Şcoala pune preţ pe băieţii şi bărbaţii colectivului şi se

pre ocupă să- i pună în valoare cu ajutorul părinţilor, profeso -rilor, fetelor şi băieţilor înşişi, onorându- le potenţialul.

Întrebarea- cheie: Are şcoala o regulă declarată care stabi -

leşte ce calităţi apreciază, preţuieşte şi doreşte să aibă băieţii?

3. Metodele de predare şi evaluare ţin cont de abilităţile

băieţilor.

Asta înseamnă că şcoala recunoaşte şi înţelege diferenţele

mentale, fizice şi sociale dintre băieţi şi fete, şi are o abor dare pozitivă a procesului educaţional în funcţie de acestea – de exemplu, amânarea înscrierii în clasa I pentru băieţi, me tode de învăţare şi evaluare bazate pe exemple concrete şi activităţi

fizice la toate clasele şi materiile, preocupare pentru dezvoltarea inteligenţei chinestezice, vizuale şi muzicale, precum şi a celei logice şi lingvistice.

Întrebarea- cheie: Cum gestionează şcoala nevoile specifice

de dezvoltare fizică şi socială, şi de învăţare ale băieţilor în pro -cesele de predare şi de evaluare?

4. Are politici clare în ceea ce priveşte comportamentul bă -

ieţilor şi metode de a- i ajuta să- şi construiască o identitate pozitivă şi relaţii bune cu ceilalţi.

Asta înseamnă că disciplina şi regulile pentru un compor -

tament adecvat se bazează pe un set de valori agreat de toate părţile implicate, care au ca scop stabilirea de relaţii oneste, echitabile şi de prietenie între toţi elevii. Bărbaţii şi femeile din corpul profesoral ar trebui să fie modele demne de urmat pen -tru aceste relaţii.

Întrebarea- cheie: Profesorii ţipă la copii în această şcoală? 5. Are o structură organizatorică potrivită pentru băieţi. Asta înseamnă un orar flexibil care să permită:
• Clase unisex la anumite materii şi vârste (şapte, opt ani şi

gimnaziul);

• Program de pregătire profesională;

• Orele mai lungi în prima parte a zilei;

• Profesorii să se schimbe cât mai puţin;

• Doi ani la rând să aibă acelaşi profesor.

Întrebarea- cheie: Cum se organizează programul pentru

ne voile speciale ale băieţilor, astfel încât aceştia să aibă parte de stabilitate (în materie de profesori) şi câteodată ore numai pentru ei?

6. Se asigură că băieţii au mentori şi modele de urmat. Asta înseamnă că bărbaţii angajaţi şi voluntarii care desfă -

şoară activităţi în şcoală au un rol special în viaţa băieţilor. De asemenea, se pune întrebarea ce calităţi caută şcoala la băr -baţi (altele în afară de a fi bărbaţi).

Întrebarea-cheie: După ce criterii sunt aleşi bărbaţii care

sunt angajaţi în şcoală?

7. Este democratică.

Asta înseamnă că toţi elevii, inclusiv băieţii, trebuie să aibă un cuvânt de spus despre cum ar trebui să fie condusă şcoala – nu doar în ceea ce priveşte uniformele, ci în chestiuni cu adevă -rat importante, precum învăţatul şi ce are şcoala de oferit.

Întrebarea- cheie: Cum se implică băieţii în luarea deciziilor?

8. Există mai multe căi de a recunoaşte meritele elevilor.

Nu toţi băieţii sunt buni la matematică şi fotbal. Trebuie să existe mai multe căi prin care tuturor băieţilor să le fie recu -noscute meritele. Un mediu competitiv cu premii doar pentru câţiva dintre cei mai buni elevi nu e potrivit pentru băieţi.

Întrebarea- cheie: Cum reuşesc băieţii timizi, supraponderali, cu înclinaţii artistice sau pur şi simplu obişnuiţi să ajungă să fie apreciaţi în această şcoală?

9. Implică taţi şi alţi bărbaţi din comunitate.

În majoritatea şcolilor, proporţia între femeile voluntare şi bărbaţii voluntari este de şase la unu. Este un mit faptul că taţii ar fi prea ocupaţi, sau că nu le- ar păsa, sau că nu sunt pricepuţi la activităţile şcolare. Nu se vor implica însă fără ceva efort din par tea şcolii.

Întrebarea- cheie: Ce strategii abordează pentru a implica mai mulţi taţi şi alţi bărbaţi din comunitate?

10. Caută permanent noi modalităţi prin care să ajungă la rezultate din ce în ce mai bune cu băieţii.

Profesorii şi profesoarele pot învăţa unii de la alţii de spre ceea ce funcţionează şi de ce. Pentru că noi aspecte ale edu cării băieţilor ies la lumină, ar trebui să existe cursuri de per fecţio -nare continuă, cercetări şi estimări despre educarea eficientă a acestora.

Întrebarea- cheie: Are angajaţi care se interesează perma -nent cu privire la ceea ce li se potriveşte băieţilor din şcoală ca să se dezvolte?

Lista a fost concepută de Deborah Hartman şi Richard Fletch -er, Boys to Fine Men Program, Universitatea Newcastle, NSW. Vedeţi *Notele autorului* pentru detalii.

Ce sunt „dificultăţile de învăţare“?

Aproape toată lumea are leziuni pe creier. Mici leziuni pot

apărea la naştere, sau sunt cauzate de lovituri, sau sunt ge ne -tice, sau apar de la mercurul şi plumbul din mediul înconjurător, sau apar pentru că părinţii fumează sau beau în timpul sar -

cinii. Băieţii sunt mai predispuşi să facă leziuni pe creier, deşi nu se ştie prea bine de ce.

Leziunile minore nu sunt o problemă decât dacă copilul

dumneavoastră are dificultăţi la învăţat. În trecut, multe pro -bleme

de învăţare treceau neobservate pentru că ştiinţa de carte nu era aşa importantă. În ziua de azi, acestea pot fi un dez -

avantaj, dar, din fericire, se pot face multe pentru a ameliora situaţia.

Sunt patru tipuri mari

de probleme de învăţare

şi au legătură cu modul

în care este procesată in -

formaţia. Pentru ca un co -

pil să înveţe, informaţia

trebuie să facă patru lu -

cruri: trebuie să ajungă la

creierul lui prin nervii sen -

zoriali, să se organizeze pentru a avea logică, să fie înma -gazinată în memorie şi apoi să fie scoasă la suprafaţă, când va fi nevoie. Să vedem aceste etape.

1. INTRAREA Asta înseamnă să îl audă limpede pe profesor,

   să înţeleagă ce i se arată într- o carte sau să ur meze in -

   struc ţiuni. Câteodată un părinte se enervează dacă un copil pur şi

simplu „nu pricepe“ – şi totuşi e posibil să nu fie vina copilului. Uneori copiii literalmente nu aud

sau nu văd ce auzim şi vedem noi. Ascultaţi- l pe acest băiat cum îşi descrie problemele senzoriale:

Uram magazinele mici pentru că ochii mei le făceau să pară şi mai mici decât erau. Un alt renghi pe care mi- l juca urechea era să schimbe volumul sunetelor din preajmă. Câteodată, când alţi copii vorbeau, abia îi au -zeam, iar alte dăţi parcă vorbeau prea tare. Am crezut că surzesc. (Darren, 12 ani)

2. ORGANIZAREA Asta înseamnă că băiatul adaugă încă

o informaţie (deci organizează) la cele pe care le are deja, face un rezumat al informaţiilor, ca să nu vadă, de pildă, numărul 231 şi să îl stocheze ca 213.

3. MEMORIA Toată lumea ştie despre asta! Când copilul

vrea să scoată informaţia, e tot acolo! Memoria poate fi pe termen scurt şi pe termen lung şi câteodată una din ele se defectează.

4. IEŞIREA Poate copilul să spună, să scrie sau să deseneze

lucruri inteligibile? Informaţiile sunt acolo – dar le poate

exprima?

Desigur, este înţelept să cereţi ajutorul specialiştilor dacă aveţi impresia că copilul dumneavoastră are probleme. Multe dificultăţi de învăţare pot fi depăşite sau măcar diminuate. Cu cât acţionaţi mai devreme, cu atât mai uşor va fi.

ÎNTR-UN FEL, JANE EYRE

EPITOMIZEAZĂ SCHIMBAREA

UNEI ÎNTREGI GENERAȚII.

AHA!

DIFICULTĂȚI DE ÎNȚELEGERE

Ergoterapia

Iată cum depăşeşte un băiat o problemă de comunicare, şi anume scrisul.

David, în vârstă de 8 ani, a avut probleme cu scrisul. Pro -blemele de scriere nu sunt neobişnuite la băieţi la vârsta asta,

dar părinţii lui s- au îngrijorat pentru că nu şi- a îmbunătăţit si -tuaţia timp de doi ani. Ştiau că David e un copil inteligent, dar s- au temut

că profesorii o să- l creadă prost din cauza proble -

mei cu scrisul.

Calea obişnuită de a- ţi îmbunătăţi scrisul este exersând – făcând cârlige şi bastonaşe mari, apoi mai mici, învăţând lite -

rele şi apoi încet- încet scriind lucruri simple. Dar părinţii lui David au vorbit cu cineva care le- a sugerat să încerce altceva – ergoterapia.

Kerry Anne Brown, ergoterapeut cu experienţă în dificultăţi de învăţare la copii, a fost de acord să- l evalueze pe David. Kerry Anne a observat că David nu- şi coordona cum trebuie

mişcările părţii superioare a corpului, nu doar ale mâinilor. De fapt, îi venea greu să scrie pentru că avea o poziţie defectuoasă şi nici nu- şi ţinea mâinile ferm, hotărât.

David a început să facă exerciţii (pentru echilibru, se învâr -tea şi sărea la trambulină) pentru a- şi întări muşchii spatelui şi a- şi coordona mai bine spatele, umerii şi braţele. Asta a în -

semnat un program de şase luni, jumătate de oră pe zi. Din fe -ricire, aceste exerciţii i- au folosit, iar părinţii făceau exerci ţiile cu el. Câteodată, David se enerva din cauza exerciţiilor mai

grele, dar depăşirea frustrării face parte din învăţare. Părinţii îl răs făţau şi îi făceau toate mofturile ca să meargă mai departe. După şase luni programul a dat rezultate bune şi s- au oprit.

Trei ani mai târziu, David tot trebuie să se concentreze ca să scrie corect – să- şi relaxeze corpul şi să fie atent. Dar acum scrie bine pentru un băiat de vârsta lui. Deşi i- ar plăcea să scrie

la calculator, îi place şi scrisul de mână şi a fost recent primul din şcoala sa.

Părinţii fac lucrurile să meargă

Dificultăţile de scriere cer două lucruri pentru a fi depăşite – timp şi resurse – şi pentru astea trebuie să vă luptaţi. Copiii ai căror părinţi le

pasă şi sunt dispuşi să petreacă timp cu ei vor ajunge mereu mai bine.

E nevoie de hotărâre – să căutaţi un specialist, să refuzaţi să fiţi ignoraţi sau păcăliţi şi să obligaţi şcoala să aducă ajutor specializat. Vorbiţi cu alţi părinţi şi fiţi insistenţi până se găseşte ceva care să se potrivească copilului dumneavoastră.

Resursele includ programe sau echipamente speciale, pro -fe sori specializaţi şi ore speciale, precum şi activităţi pe care să le desfăşuraţi acasă. Dacă vă întâlniţi cu alţi părinţi care au copii cu aceleaşi probleme ca ale voastre poate fi de mare

ajutor – e minunat să obţineţi informaţii şi să primiţi sprijin din partea unor oameni care vă înţeleg.

Un mic semnal de avertizare: din când în când, puteţi da de şcoli care nu vor să audă de copii cu deficienţe de învăţare. Sunt mai interesate de copii buni, care să le menţină faima. Un copil cu probleme poate să fie convins să plece sau pur şi simplu nu va fi ajutat. Şcolile care se implică vor face mereu tot ce le stă în putinţă şi, oricum, nu vreţi să vă daţi copilul la o şcoală căreia nu- i pasă de copii.

CA O CONCLUZIE

Şcolile pot fi bune pentru băieţi dacă:

• Le dau voie să se înscrie în clasa I cu un an mai târziu decât

fetele, atunci când abilităţile motorii sunt pregătite pentru creion şi hârtie (fetele se dezvoltă mai repede).

• Au bărbaţi (tineri şi mai în vârstă) care predau şi implică şi

bărbaţi de nădejde din comunitate ca să dea sfaturi şi să ajute.

• Şcoala trebuie să se axeze mai mult pe sport, activităţi fi -

zice, lucruri concrete şi provocări.

• Ţinta trebuie să fie băieţii cu probleme (de alfabetizare în

special), care să aibă ore intensive de limbă, chiar din clasa I (şi să aibă clase separate de pe la zece ani).

• Să clădească relaţii bune, personale, cu băieţii, organizând

clase cu mai puţini copii, şi să nu schimbe des profesorii la li ceu, pentru a le fi mentori.

• Ţineţi cont că problemele de comportament pot fi un semn

că există diferenţe de învăţare, aşa încât faceţi investigaţii cât mai repede posibil.

CAPITOLUL 9

BĂIEŢII ŞI SPORTUL

Pentru majoritatea băieţilor, sportul este o parte importantă a vieţii. Le poate face foarte mult bine, le dă un sentiment de apartenenţă, le dezvoltă caracterul, le ridică moralul şi e bun pen tru sănătate. Dar poate să facă şi mult rău, se pot lovi, se

ceartă, le insuflă valori greşite şi îi poate face să se simtă nişte rataţi.

De- a lungul istoriei, oamenii au făcut sport. Chiar şi în Evul

Mediu, oamenii jucau fotbal.

Aproape în toate epocile au existat piste de alergare. Ro -manii aveau gladiatori, iar grecii, Jocurile Olimpice, şi nu nu -mai că le practicau bărbaţii, dar le plăceau şi băieţilor – datorită

energiei debordante şi a faptului că puteau excela la ceva ce nu necesită conversaţie şi nici ordine!

Sportul înseamnă respect – în cele mai multe ţări în ziua de azi. Nici o religie nu exaltă atâta pasiune, nu are atâţia adepţi

şi nu provoacă atâta însufleţire. Aşa că pentru orice părinte de băiat, sportul e un lucru important şi solicitant.

Cricket de Crăciun

La Crăciun, ne adunăm toată familia, din toate colţurile lu -mii, în Tasmania. Noi, vârstnicii, ne uităm la cât de uşor de -

curge întâlnirea tinerilor, ca şi cum nu ar fi trecut un an de la Crăciunul trecut.

Mâncăm bucatele pregătite de bunicul şi bunica, apoi ju -căm cricket în curtea din spate. Mă uit la asta de douăzeci de

ani, de când copiii abia puteau să ţină o bâtă. Este mai mult un joc pentru copii, şi nimeni nu ţine nici un scor.

Ce este de- a dreptul fantastic la acest joc anual este mo dul

în care bărbaţii, liniştiţi de altfel, par să se depăşească pe ei înşişi la cricket atunci când aruncă. Un băieţel încearcă să lo -vească, bărbatul îl laudă şi îl încurajează aplecându- se ca şi

cum l- ar împinge spre succes. Băiatul de 8 ani se chinuie să arunce mingea şi desigur o aruncă cu braţul ridicat, departe; bărbaţii mai în vârstă strigă: „Bună aruncare“ şi „E şi mai

bine!“ Li se dau ponturi. Cineva se grăbeşte să ajusteze po -ziţia unui jucător. Unui puşti eliminat fiindcă n- a punctat îi este permis să stea ca să lovească şi el.

Însă nu e totul roz. Doi dintre

copiii de 10 ani sunt obsedaţi de

reguli. Se iscă o ceartă; un băiat

strigă că s- a încălcat o regulă. Ta -

tăl lui îl ia pe margine la o dis -
cuţie. Ideea este „Să ţinem cont
şi de sentimentele celorlalţi. E
doar un joc“ – un lucru greu de
digerat pentru un copil de 10 ani.
Sportul construieşte caractere.

Jocul continuă. Mă gândesc
la tradiţia de a avea grijă de cei
tineri, care ţine de la începutul
veacurilor. Sportul poate fi moda -
li tatea potrivită pentru a arăta că- ţi
pasă de ceilalţi, pentru a învăţa şi de a aduce generaţiile îm -preună.

Partea bună a sportului

Sportul poate fi o parte frumoasă a vieţii. Dacă adulţii înţeleg sportul, îl practică împreună cu copiii lor, îşi ghidează

copiii în direcţia bună şi îşi aduc aminte ce rol are sportul, atunci totul va fi bine.

ÎI AJUTĂ PE BĂRBAŢI ŞI BĂIEŢI SĂ SE APROPIE

Sportul îi oferă unui băiat şansa de a fi aproape de tatăl său,

şi la fel se întâmplă şi în cazul băieţilor şi bărbaţilor care nu au nimic în comun. Străinii pot discuta despre sport aşa cum pot taţii şi fiii! Mulţi bărbaţi vă vor spune: „Dacă eu şi tata nu am

fi vorbit despre sport, atunci nu am fi avut ce discuta“.

Sportul uneşte comunitatea. Copiii imigranţi sunt întrebaţi imediat la şcoală cu ce echipă de fotbal ţin! Şi băieţii, şi băr -

baţii refugiaţi adesea ajung să se distingă şi să se împrietenească graţie priceperii la un anumit sport.

E UN LOC SIGUR PENTRU A VĂ ARĂTA AFECŢIUNEA

Un prieten de- al meu a fost convins cândva să se alăture unei echipe de cricket. N- a fost prea încântat. Ca să folosesc

cu vintele lui, se aştepta să fie „plictisit de moarte de acest sport prostesc“. Dar a fost uimit să descopere că nu e deloc aşa. Bărbaţii erau foarte amabili unii cu ceilalţi. Se felicitau

reciproc pentru munca depusă, îşi vindeau ponturi unii al tora, se purtau cu căldură şi, prin intermediul tachinărilor con struc -tive, tinerii se puteau afirma datorită energiei şi îndemânării,

iar bărbaţii mai în vârstă, datorită experienţei şi viziunii. Pe urmă, la întâlnirea de după joc discutau lucruri importante de -spre lume şi viaţă. Ceea ce l- a şocat pe prietenul meu a fost

faptul că pe unii bărbaţi îi cunoştea în sânul familiei şi în lu -mea afacerilor *şi nu erau aşa în nici o altă parte*. Cumva or -

ganizarea şi obiceiurile echipei le permiteau acestora să fie mai încrezători, mai fericiţi. Prietenului meu i- a plăcut mult ex perienţa.

LECŢII DE VIAŢĂ

Deoarece sportul este

principala activitate prin
intermediul căreia bărbaţii
şi băieţii interacţionează,
este de asemenea calea prin
care învaţă lucruri impor -tan te în viaţă.

De la o vârstă fragedă,
când abia pot ţine o bâtă
sau o minge, micuţii încep
să înveţe:

- să piardă (şi să nu plângă, sau să dea un pumn cuiva, sau să fugă dacă pierde)
- să câştige (să fie modest şi să nu se „umfle în pene“ şi să rănească pe altcineva)
- să facă parte dintr- o echipă (să coopereze, să- şi recu noască limitele şi să încurajeze efor turile altora)

TIGRUL UNSPREZECE

Era 2002, şi în Australia părerile despre refugiaţii din Orientul Mijlociu erau împărţite. Guvernul nostru închisese peste 4 000 de solicitanţi care ceruseră azil politic – în special familii, mame şi bebeluşi – în lagăre de refugiaţi.

O femeie de la ţară din Queensland, Camilla Cowlez, a ho -

tărât să facă ceva pentru a înlătura prejudecăţile care au făcut aceste acte de cruzime posibile. A format echipa de fotbal Ti -grul Unsprezece din băieţi afgani care fugiseră de talibani (care i- ar fi omorât sau i- ar fi obligat să devină soldaţi) şi în fi -nal au fost eliberaţi după presiuni ale comunităţii. Echipa a

- să depună efort (să facă an - trenamente chiar şi când sunt obosiţi şi să dea din ei ce- i mai bun)
- să muncească pentru un ţel (şi să facă sacrificii pentru a- l atinge)
- să vadă că tot exersând de - vin din ce în ce mai buni.

Părinţii trebuie să facă tot

ce le stă în puteri pentru ca bă -

ieţii lor să facă sport. Beneficiile

sunt evidente – sportul oferă

distracţie, mişcare şi aer curat,

formează caractere, prietenii şi naşte în copii un sentiment al împlinirii şi apartenenţei. Iar copiilor le place la nebunie!

mers prin ţară, dormea pe jos, juca meciuri cu echipele şcolilor locale şi dădea interviuri în ziare. Am vorbit cu un băiat – nu mai auzise nimic de familia lui de doi ani şi se temea să nu fi murit. Copiilor australieni le era adesea frică să se joace fotbal cu „te -roriştii“ – dacă aveau cuţite în şorturi? Dar mii de copii şi comuni -tatea şi- au schimbat părerea după ce i- au cunoscut pe aceşti bă ieţi de 14 şi 15 ani drăguţi, timizi şi curioşi, care jucau împo -triva lor şi apoi râdeau şi vorbeau cu ei. Sportul a devenit un mij -loc de a le câştiga celorlalţi încrederea.

Părţile negative

Reversul medaliei este acela că sportul te schimbă, şi nu în -tot deauna în bine. Sunt riscuri, atât pentru minte, cât şi pentru corp, iar părinţii trebuie să fie mai atenţi decât generaţiile an -terioare. Haideţi să vedem de ce.

CELEBRITĂŢI CU INFLUENŢĂ NEGATIVĂ

ŞI LUMEA SPORTIVILOR

Sportul şi campionii sunt o obsesie pentru întreaga noastră societate. Imaginaţi- vă dacă cineva ne- ar fi zis să ne ocupăm în ultimele zece minute ale ştirilor de seară de tâmplărie sau de filatelie! Sportivii stabilesc tendinţele în modă, cer salarii uriaşe şi sunt mândria noastră naţională. Sportivii sunt recu -noscuţi, în timp ce mari muzicieni, artişti şi scriitori de ghi -duri pentru părinţi abia sunt observaţi.

Noi, ca părinţi, vrem ca prin sport să- i facem pe copiii noştri oameni mai buni. Dar se poate foarte uşor alu neca pe panta cealaltă: mai ales într- un sport pentru băieţi, co piii, uşor impresionabili, învaţă fel de fel de lucruri de la bărbaţi care nu s- au maturizat cu adevărat.

Unde veţi vedea cel mai adesea demonstraţii de violenţă, egoism, furie, primitivism, alcoolism, rasism sau homofobie? La orice sport pe teren! Un băiat poate învăţa să fie curajos şi puternic jucând rugby sau fotbal, dar poate, de asemenea, în -văţa să bea, să consume droguri şi să se poarte urât cu femeile.

Responsabilii din sport – antrenorii, instructorii, părinţii şi oficialităţile – sunt precum bătrânii tribului: trebuie să- şi aducă amin te că sportul e un joc şi că e pentru jucători; jucătorii nu sunt acolo pentru câştig (sau pentru sponsor). Dacă sportul nu îi face mai buni pe tinerii noştri şi nu îi pregăteşte pentru viaţă, mai bine ne- am duce la pescuit.

POVEŞTI DE SUFLET

ANTRENORUL DIN IAD!

Lui Marcus, 14 ani, îi plăcea rugby- ul. Deoarece la şcoala

unde învăţa nu era o echipă pentru vârsta lui, tatăl său l- a dus la un club local care avea o echipă sub 15 ani. Această echipă ajunsese în finală trei ani la rând, dar nu a reuşit nici -odată să câştige.

Ca să reuşească, a fost adus un antrenor special – un fost

fotbalist mare şi agresiv – ca să- i antreneze mai departe. Tatăl lui Marcus, Jeff, a urmărit de pe margine cum vorbea antrenorul: „Când vă întâlniţi pe teren cu adversarii, vreau să- i loviţi puternic în faţă“.

Unul dintre băieţi nu era si -

gur că auzise bine: „Adică, ăăă,

dacă ne lovesc, vreţi să spuneţi?“

s- a bâlbâit el.

„Nu, idiotule [antrenorul vor -

bea aşa tot timpul], îi pocniţi

înainte să vă pocnească ei. Aţi

înţeles?“

Jeff tremura de nervi. Tre -

buia să se gândească. Nu asta

înţelegea el prin sport. În seara

aceea a sunat un prieten care era

antrenor de rugby. El i- a confir -

mat că loviturile sunt împotriva regulamentului şi pot duce la suspendare – şi pur şi simplu nu e corect!

Jeff şi- a dat seama că trebuie să vorbească cu antrenorul.

L- a confruntat – nu fără teamă având în vedere că fostul spor -tiv era un bărbat solid. Antrenorul i-a râs în faţă: „Ha, pămpă -lăii ăia oricum n- o vor face! Voiam doar să le insuflu puţină forţă amărâţilor!“

Deci ce fel de antrenor e acela care ştie că n- o să- i as culte

nimeni sfaturile, căruia îi e ruşine c- a fost prins şi care încalcă regulile jocului? Oricum ar fi, Jeff a hotărât că nu acela era locul potrivit unde fiul său să înveţe regulile vieţii. Tatăl şi fiul au discutat, şi Marcus a fost fericit să se retragă din echipă. Anul următor, a jucat la şcoala lui, într- o echipă an -tre nată de un om mai bun.

„Uitându- mă în urmă", mi- a spus Jeff mai târziu, „am ştiut

tot timpul că nu se punea suflet – antrenorii îi puneau mereu la pământ pe băieţi, coechipierii nu interacţionau, nu erau lă udaţi, nu socializau, nu se distrau. Şi, deşi au ajuns în trei finale, mereu îi făceau să se simtă nişte rataţi".

Marcus a fost mult mai fericit, şi tatăl său, mai mulţumit

că a descoperit problema şi a găsit o alternativă mai bună.

CAPCANA TALENTULUI

Succesul poate fi o problemă mai mare decât eşecul. Pu ţini băieţi din ziua de azi primesc suficientă atenţie. Dacă un băiat promite în fotbal, baseball, cricket sau tenis, atunci adul ţii în -cep deodată să fie interesaţi de el. Tatăl lui sau antrenorul îl acoperă de laude. Numele şi poza îi apar în ziarul local, necu -noscuţi îl felicită pe stradă. Bărbaţii îşi iau o maşină pen tru a- şi depăşi frustrările; băiatul capătă aprobarea după care tânjea.

Să fie campion îi creează în mod artificial unui băiat senti -mentul că e important. Faptul că fetele îl vor adora şi adulţii „se vor da pe lângă el" îl pregăteşte pentru un inevitabil im -pact cu realitatea.

Dar dacă băiatul se răneşte? Dacă îşi atinge limitele? Dacă ajunge să folosească droguri pentru a se ridica la nivelul aş -tep tărilor sau face prea multe antrenamente care-l epuizează? Laudele se vor epuiza şi ele, iar adulţii îşi vor arăta dezamă -girea. Vorbele bune ale celor din comunitate se transformă în

reproşuri. Viaţa a mii de tineri s- a schimbat în felul acesta. Cu cât un copil este mai talentat, cu atât părinţii trebuie să îl pro -tejeze împotriva „abuzului sportiv" şi să nu lase cursul nor -mal al vieţii

adolescentine să fie întrerupt de problemele vieţii adulte.

DAR RĂNILE?

Sportul este sănătos, nu- i aşa? Nu întotdeauna. Richard Fletcher, cercetător în domeniul sănătăţii, a descoperit că în ceea ce priveşte unele sporturi este mai bine să stai acasă şi să te uiţi la televizor! Mulţi sportivi renumiţi au avut până la vâr -sta de 30 de ani răni înfiorătoare care i- au schilodit. E vorba de răni la cap şi nenumărate lovituri la articulaţii şi tendoane. Acestea duc adesea la artrită în partea a doua a vieţii. E clar că pentru anumite sporturi copiii nu trebuie să rişte.

În Australia, peste 10 000 de copii ajung anual la spital în urma rănilor căpătate pe teren (ca să nu mai vorbim de cei care ajung în centre medicale, cabinete de psihoterapie şi aşa

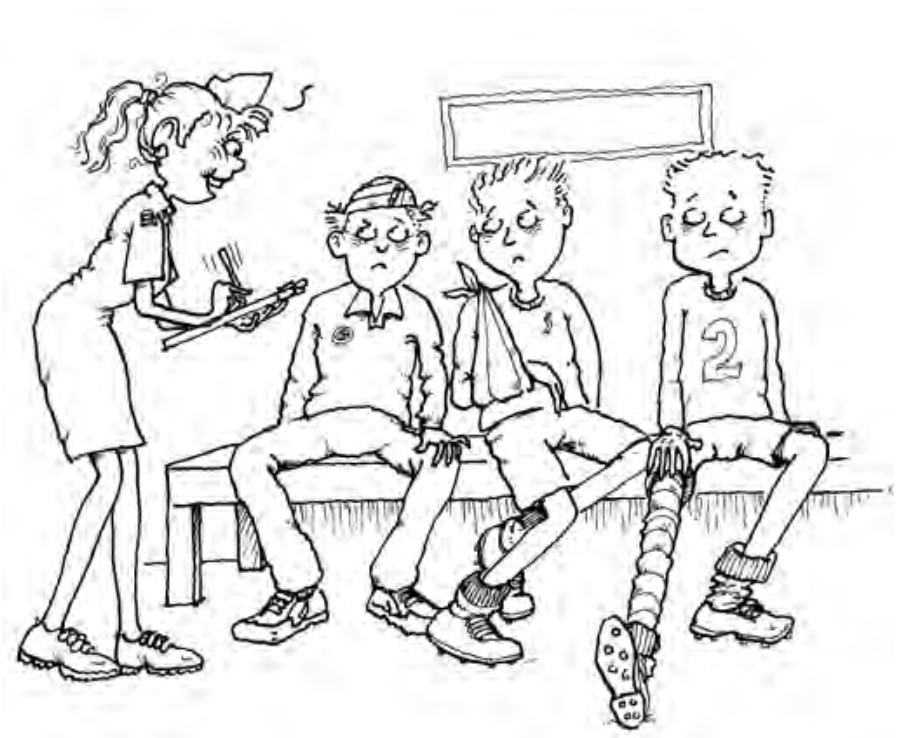

mai departe). Cam 2 000 dintre aceste răni sunt serioase şi pre -supun tratament pe termen lung sau spitalizare. Sporturile care provoacă cele mai multe răni sunt rugby- ul, fotbalul, baschetul, cricketul şi voleiul, în această ordine.

Problemele care pot apărea la şcolarii care fac sport sunt en torsele, întinderile de muşchi, contuziile şi fracturile. Au fost şi câţiva băieţi care au murit jucând rugby în ultimii ani, alţii s-au ales cu răni la cap şi coloană. Şi accidentările apar din ce în ce mai des odată cu vârsta: în medie, între 12 şi 16 ani, cresc *de şapte ori*. (Testosteron în acţiune!)

Adevărata problemă este competitivitatea. Să fii foarte com petitiv implică riscuri, agresivitate, depăşirea aberantă a limitelor fizice. *Adulţii sunt de vină pentru asta*. Copiii vor să se distreze, nu sunt fanatici decât dacă îi facem noi să fie.

Asta nu înseamnă că nu trebuie să vă nu mai lăsaţi băieţii să facă sport. Nevoia de a ne testa forţele, de a trăi cu moderaţie experienţa competiţiei – de dragul jocului – şi de a ne petrece

timpul în aer liber va fi mereu un câştig pentru sănătatea şi dezvoltarea băieţilor. Trebuie doar să alegem sportul cu grijă, să ne asigurăm că se face cum trebuie şi că nu le acaparează viaţa.

Cele mai periculoase

rugby

sporturi

fotbal australian, box, schi pe iarbă,

Cele mai periculoase

hochei pe gheaţă, paraşutism,

sporturi de pe locul doi

skateboarding

Cele mai periculoase

ciclismul, hochei

sporturi de pe locul trei

Cele mai periculoase Baschet, cricket, gimnastică, volei,

sporturi de pe locul patru fotbal, tenis de sală, fotbal american

SFATURI PRACTICE

MODELE DE URMAT

E în firea tinerilor să aibă modele şi să le copieze. Dacă un bărbat este un bun baschetbalist, atunci băieţii vor vrea nu numai să- i imite aruncările la coş, ci şi atitudinea şi viaţa. (Pe asta se bazează sponsorii şi uriaşa industrie care s- a născut în jurul sportului.)

Dacă şcolile vor să îi determine pe tineri să nu fumeze, să

practice sexul protejat sau să ducă gunoiul, cheamă un spor -tiv. Dacă o companie vrea să vândă mai multe produse de software (de exemplu), cheamă un jucător de cricket! Pare ciudat, dar asta arată cât de repede a ajuns sportul măsura masculinităţii.

Din fericire, pe

măsură ce ne ma -

turizăm ca socie ta -

te, ne dăm seama

că există mai multe

modalităţi de a fi

bărbaţi. Un băiat

poate ad mira şi

găsi ceva de învă -

ţat de la un muzician, artist, meşteşugar, regizor, pes car sau

dansator. (Celebrul film *Billy Elliot* subliniază excelent acest aspect.) Trebuie să încercăm să facem tot posibilul ca fiecare băiat să- şi găsească propria- i cale – asta înseamnă să le oferim cât mai multe variante din care să aleagă. Poate că, într- o zi, vor fi mai mulţi bărbaţi de nădejde în viaţa copiilor noştri, astfel încât aceştia vor avea de la cine să ia exemplu pentru a- şi croi propria identitate. „Acest bărbat este ca mine şi eu pot fi ca el“ va fi valabil pentru orice băiat.

PE SCURT

• Sportul poate fi benefic pentru copii. Au parte de mişcare,

distracţie şi de realizări. E ca un liant între taţi şi fii, băieţi şi bărbaţi, în general.

• Sportul e adesea o cale de a- şi construi caracterul, învăţând

despre viaţă şi dezvoltându- şi masculinitatea.

• Din păcate, sportul se schimbă în rău. Anumite sporturi în -

cu rajează aspectele negative precum agresivitatea, egoismul, abuzul sexual şi alcoolismul. Şi „victoria cu orice preţ“ înlo -cuieşte plăcerea de a face sport de dragul sportului.

• Când competiţia şi victoria devin atât de importante, este

periculos să fii talentat, pentru că viaţa ţi se poate da peste cap. Jocul prea competitiv poate duce la răni pe viaţă.

• Dacă se pune prea mult accent pe competiţie, mulţi copii

care nu sunt foarte talentaţi vor fi excluşi.

• Sportul trebuie să fie pentru oricine, sigur şi distractiv. Bă -

ieţii au nevoie de sport. Accentul pus pe latura comercială şi un antrenor care insuflă valori greşite pot altera substanţa sportului.

CAPITOLUL 10

ROLUL COMUNITĂŢII

E posibil ca, la un moment dat, aspiraţiile unui băiat să de -pă şească posibilităţile familiei. Pe la şaptesprezece ani, tânărul doreşte să facă un salt în viitor, însă trebuie să existe un loc unde să aterizeze şi braţe puternice să- l prindă. Avem, aşadar, nevoie de sprijinul comunităţii pentru a- i ajuta pe băieţi să facă un pas important spre maturitate.

Dacă noi, părinţii, avem „comunitatea“ în jurul nostru, atunci ştim că şi alţi adulţi le pot da adolescenţilor noştri sentimentul

apartenenţei. Fără comunitate – adulţi cărora le pasă de copiii altora –, adolescenţa poate fi o etapă ratată în viaţa tânărului.

Trecerea către maturitate se face cu mult efort. Dar cum anume? Care sunt metodele şi care sunt paşii? Care sunt ele - mentele- cheie? Unele sunt de natură practică: o ureche care să te asculte, dobândirea unor abilităţi, lărgirea orizonturilor, alte moduri de a gândi şi de a acţiona, de a te proteja de rău. Unele sunt de natură „magică“ şi spirituală.

POVEŞTI DE SUFLET

A PIERDE, A CÂŞTIGA

Meciul anual de rugby dintre două mari şcoli catolice particulare din Sydney, St Joseph's College şi Riverview, a luat mereu pro -porţii uriaşe în mintea celor care l- au urmărit.

Recordul şcolii St Joseph's este fantastic. Erai convins că nu

vor putea fi înfrânţi niciodată!

În 1996, totuşi, ceva s- a schimbat. Riverview ştia că are o

echipă bună, capabilă să realizeze imposibilul. Aşa că în acea zi, sub un cer albastru, se scria o parte din istorie. Pe măsură ce jocul progresa, a devenit clar pentru cei 15 000 de părinţi şi ab -solvenţi ai şcolilor care veniseră la meci că imposibilul avea să se întâmple – St Joseph's era pe punctul de a pierde. În ciuda încercărilor curajoase ale băieţilor de la şcoala St Joseph's, în repriza a doua, de a urca pe tabela de marcaj, Riverview de -ţinea conducerea. Curând, fluierul a anunţat sfârşitul lungii supremaţii a şcolii St Joseph.

Meciul se terminase – câştigătorii săreau şi strigau de feri -

cire. Apoi ceva măreţ şi special s- a întâmplat. Echipa învinsă a format un cerc pe teren ţinându- se de mâini, ca pentru o ru -găciune – nu atât în încercarea de a se împăca cu înfrângerea, ci mai degrabă de a împărtăşi efortul depus, emoţia momentului. Apoi a început adevărata magie. Ca un răspuns din partea sta -

Pentru a ilustra, şi pentru a avea un final potrivit pentru această carte, am ales trei poveşti despre cum o comunitate poate transforma băieţii în bărbaţi. Fiecare poveste e diferită – un meci de fotbal, o şcoală din partea nevoiaşă a oraşului şi un sejur pe o insulă. Sper să vă placă.

dionului, bărbaţii care absolviseră acea şcoală şi taţii băieţilor s- au îndreptat spre cerc şi l- au înconjurat cu braţele. Câteva sute de bărbaţi au făcut în linişte un cerc al masculinităţii.

Oamenii care se pregăteau să plece din tribune au rămas pe loc privindu-i. Înfrângerea sau victoria nu mai avea acum nici o însemnătate. Important era doar efortul comun al tine rilor de a se dedica unui lucru măreţ, amintind de eforturile co mune ale stră -moşilor pe când vânau elefanţi, apărau cetatea şi de multe alte mii de înfăptuiri pentru care bărbaţii au pus de- a lun gul vremurilor umăr lângă umăr. Era celebrată astfel gloria tinereţii.

Nici unul dintre cei care au fost în acel cerc nu va uita mo -mentul. Fiecare a devenit un pic mai bărbat datorită acelei zile.

POVEŞTI DE SUFLET

BĂRBAŢI LA LUCRU

O mare companie din Noua Zeelandă a vrut să facă ceva pentru comunitate – nu era vorba de generozitate, ci de o afacere bună. Lucrul cel mai normal ar fi fost să sponsorizeze un centru de tineret sau să amenajeze un parc. Au fost însă convinşi de nişte oameni inspiraţi să „adopte o şcoală locală“ din cartierul mai sărac unde îşi aveau sediul şi să contribuie nu cu dolari, ci cu timp.

Fiecărui angajat i s- a oferit şansa de a merge la şcoală şi

de a ajuta un elev care avea nevoie la matematică, citire sau abilităţi motorii. Puteau face acest lucru două ore pe săptă -mână în timpul serviciului. Şcoala coordona programul, iar com pa nia aducea femei şi bărbaţi să ajute.

Astfel că unii copii cu probleme primeau două vizite pe

săptămână în timpul şcolii. Efectul programului a fost atât de însemnat, încât în doi ani rezultatele la testele naţionale s- au îmbunătăţit vizibil. Şi ăsta a fost doar un aspect – gân -diţi- vă la încrederea în sine dobândită de copiii orientaţi ast -fel către o viaţă mai bună şi la rezultatele pe termen lung.

Ce s- ar întâmpla dacă, în loc să ne investim energiile po -

zitive în instituţii, corporaţii etc., le- am folosi pentru a ne con -solida relaţii interumane, dacă, în loc să semnăm cecuri, am încerca în mod direct să le facem viaţa copiilor un pic mai bună? E greu de spus unde s- ar opri o astfel de implicare. Să ajutaţi copii cu probleme vă schimbă perspectiva şi ambele părţi au de câştigat. Oare i s- ar potrivi firmei la care lucraţi

dum neavoastră? Acest lucru chiar poate schimba lumea.

POVEŞTI DE SUFLET

INIŢIEREA

Este toamnă, pe o insulă de pe lângă frumoasa coastă a Australiei. Cu trei zile în urmă, doisprezece bărbaţi cu rucsa -curi cu haine şi nouă tineri cu vârste între paisprezece şi nouă sprezece ani au luat feribotul până la insulă. Sunt gân -ditori şi liniştiţi precum apa limpede din jurul insulei.

Şapte dintre băieţi sunt copiii bărbaţilor, doi băieţi nu au

tată. Câţiva bărbaţi sunt necăsătoriţi, un cuplu este divorţat, unul este tată singur.

Acum trei zile s- au dus la o cabană pe insulă, au pregătit

prân zul, au explorat zona, s- au jucat pe plaja sălbatică, bă -tută de vânturi şi au înotat. Noaptea, şi- au luat hainele groase şi au pornit pe întuneric spre un loc unde fusese făcut focul dinainte şi s- au aşezat în jurul lui – băieţii, emoţionaţi şi puşi pe glume, se întrebau ce are să se întâmple.

În jurul focului, fiecare dintre cei doisprezece bărbaţi s- a

ridicat şi a povestit despre viaţa lui. Unii au făcut- o cu umor, alţii cu ezitări şi emoţii. Pe urmă, fiecare tată s- a ridicat din nou şi a vorbit despre calităţile fiului lui, a povestit episoade din copilăria băiatului şi a spus cât de mult îl iubeşte. Băieţii fără tată au primit aceleaşi laude din partea unuia dintre băr -baţii care erau acolo să- i reprezinte, la care s- au adăugat me -sa je trimise de la un bunic şi de la un tată aflat în închisoare.

Taţii îşi lăudau pe faţă fiii! Experienţa a fost atât de spe -

cială, încât mulţi bărbaţi şi băieţi aveau ochii în lacrimi în lumina flăcărilor. Cumva aceste lacrimi erau liniştitoare şi drăgălaşe – opusul durerii şi ruşinii.

După ce bărbaţii au terminat, fiecare băiat a vorbit (cu eloc -

venţă surprinzătoare) despre viaţa, valorile şi speranţele lui.

Câţiva bărbaţi au citit poezii. Cineva a spus o poveste

specială, cu elementele ritualice aborigene şi anglo- celtice.

Au cântat şi au luat cina, iar spre dimineaţă s- au dus înapoi, la culcare.

În weekend, s- au împărţit în grupuri mici şi au discutat

despre planurile de viaţă ale băieţilor şi dorinţele pentru noul an. Aceste dorinţe au fost anunţate la ultima întâlnire a întregului grup. Un băiat dorea să se întoarcă la şcoală şi să- şi dea examenele, altul voia să se angajeze, altul să nu mai fie dependent de droguri, alţii să îndrepte relele pe care le- au făcut, altul să îşi găsească o prietenă şi altul „să se împace cu mama“.

Adulţii i- au încurajat pe fiecare în parte: unul a oferit un

loc de învăţat, altul o întâlnire la o cafea o dată pe lună ca să stea de vorbă. Un bărbat a promis că va duce un băiat la Ade laide pentru a- i cere iertare bunicii de la care furase bani şi nu i- i mai dăduse niciodată înapoi. Grupul a convenit să se întâlnească peste un an pentru a- şi dovedi astfel grija pentru tineri.

Stelele sclipeau pe cer, deasupra lor, în vreme ce barca i- a

adus la ţărm ca să pornească fiecare pe drumul său.

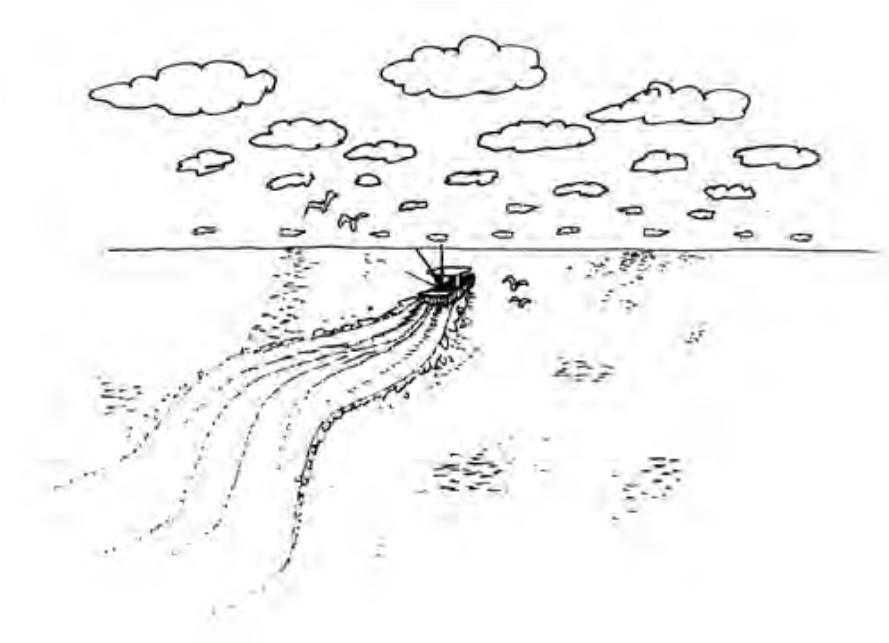

Ritualuri de trecere

Două programe excelente sunt acum folosite în toată Aus - tralia pentru a- i ajuta pe băieţi să se maturizeze. „Drumul spre maturitate“ este numele unei tabere care le oferă taţilor expe - rienţa necesară pentru a- şi ajuta băieţii să devină bărbaţi buni. www.pathwaysfoundation.com.au.

„Călătoria“ este un program nou în şcoli, destinat băieţilor de treisprezece, paisprezece ani, care îi ajută să se gândească la maturitate, să devină mai atenţi şi mai responsabili, să- şi con tro leze furia şi multe altele, într- un mod de- a dreptul me - mora bil. „Călătoria“ a fost gândită în şcolile luterane şi le este prezentată profesorilor interesaţi pe pagina de web www.therite - jour ney.com.

ADHD la băieţi

ADHD este numele unui sindrom sau al unor probleme de comportament care afectează teribil vieţile băieţilor, dar şi ale unor fete. Aceste probleme includ de obicei lipsa concentrării, pierderi de memorie, controlul slab al reacţiilor şi hiperactivi - tate – nu pot sta locului. Nu e greu de identificat.

Aproximativ cinci la sută din băieţii din SUA şi un procent ceva mai mic în alte ţări sunt diagnosticaţi cu acest sindrom şi sunt trataţi cu amfetamină. Faptul că o asemenea maladie apare fără nici o explicaţie şi fără nici o cauză cunoscută de

ordin fizic şi unul din zece tineri este tratat cu medi camente puternice a şocat şi a pus pe gânduri mulţi comentatori şi spe - cia lişti. Oare felul nostru de a fi, mereu pe fugă de când ne naştem şi până murim, îi împiedică pe co pii să fie calmi şi con centraţi? E din vina şcolilor, care le cer copiilor să stea cu - minţi în bancă? E din cauza televizorului, care împiedică dezvoltarea atenţiei? E vorba de stresul de aca să, de părinţii care nu se ocupă de nevoile copiilor de mici? E vorba de

lăcomia companiilor de medicamente, care vor să- i facă de -pen denţi pe toţi de pastilele lor? E vorba de altceva din cre - ier? E genetic? Răspunsul e probabil o combinaţie între toate acestea. Şi toate acestea ne sunt de ajutor.

Psihiatrul canadian Gabor Mate e probabil unul dintre cei mai informaţi practicieni şi autori în acest domeniu. Gabor s- a născut în timpul Holocaustului într- un lagăr nazist şi are ADHD. La fel şi cei trei copii ai săi. Ia medicamente, în doze mici şi numai la nevoie. (Prietenii lui Gabor mi- au spus că se comportă foarte diferit când ia, respectiv când nu ia medica -mente.) Dar, probabil, pentru cei mai mulţi părinţi care au copii cu ADHD, este un om eficient, valoros, hotărât, grijuliu, cunoscut de cei mai mulţi canadieni prin intermediul rubricii din ziar şi al muncii sale de pionierat cu dependenţii de dro -guri din East Side Vancouver.

În cartea sa *Scattered*, Gabor vorbeşte din proprie experienţă despre ce înseamnă să ai ADHD. Nu dă sfaturi directe despre

cum puteţi ajuta, deşi puteţi afla multe citindu- l. Cel mai im -portant mesaj este cel legat de convingerea sa – întemeiată pe

numeroase cercetări – că ADHD este rezultatul stresului şi că

numai anumiţi indivizi îl dobândesc. El crede că:

- ceea ce numim noi ADHD (şi multe alte „afecţiuni“ si -

  milare) e un lucru normal şi are părţile lui bune şi rele. Apare într- o lume modernă în care suntem stresaţi şi to -

  tuşi trebuie să rămânem calmi şi să ne pliem pe nevoile

  societăţii. E greu să ai ADHD pentru că necesită multă

  dragoste, înţelegere şi ajutor din partea celorlalţi.

- ADHD se moşteneşte într- o oarecare măsură, dar asta

  pre supune existenţa factorilor de stres sau a problemelor

  de ataşament încă din timpul sarcinii. Unii bebeluşi au

  nevoi mari şi trebuie să încercăm să- i înţelegem şi să- i

  îngrijim.

- partea creierului responsabilă cu starea de calm, cu con -

  centrarea şi care ne face să ne simţim în siguranţă şi iu -

  biţi se dezvoltă de fapt după primele şase luni de viaţă. Scoarţa cerebrală este în unele zone mai subţire la oame -

  nii cu ADHD. Dacă le ajutăm pe mame să fie calme şi

  suntem alături de ele de la şase luni până la un an putem

  preveni apariţia ADHD la persoanele mai vulnerabile.

- tratamentul pentru ADHD este medicamentos, dar la fi -

nal depinde de noi să ne controlăm, să învăţăm să ne

con centrăm şi să ne calmăm.

- bunăvoinţa cu care suntem trataţi acasă şi la şcoală este

crucială în ţinerea sub control a acestui sindrom şi a altora, precum Asperger, tulburările de alimentaţie, şi a depen -

denţei de droguri şi alcool.

Aş adăuga că ADHD e o problemă reală, dar câteodată me -dicii pun acest diagnostic cu prea multă uşurinţă; e important

să vedem toate cauzele posibile din spatele comportamentului

unui copil – ce anume îl stresează acasă, la şcoală sau în alte

locuri. Toate aceste posibilităţi trebuie investigate înainte să se pună diagnosticul, pentru că abuzurile, certurile în familie,

traumele, durerea şi multe altele îl pot face pe un copil să se

manifeste astfel.

Amfetamina nu este nici pe departe medicamentul ideal.

Devine mai puţin eficientă cu timpul, are efecte secundare men tale şi cardiace, iar după unele cercetări ar avea legătură

cu anomaliile cromozomiale. Partea bună e însă că are efect.

Poate crea o portiţă prin care copilul să fie ajutat şi învăţat

să- şi controleze tulburările, iar familia să înveţe metode prin care să ajute. Dar niciodată să nu vă bazaţi exclusiv pe medi -

camente ca să vă ajutaţi copilul şi încercaţi ca într- o zi să- i

daţi mai puţine sau deloc.

Pe lângă cartea lui Gabor Mate, am mai menţionat şi alte cărţi în *Notele autorului* de la final. De asemenea, multe bi -

blioteci au o colecţie de ghiduri pentru părinţi despre ADHD

pe care vi le recomand.

SFATURI PRACTICE

BĂIEŢII ŞI CONSUMUL EXCESIV DE ALCOOL

Consumul excesiv de alcool este o problemă, nu pentru toţi tinerii, dar măcar pentru o parte – poate pentru unu din cinci băieţi dintr- un grup de prieteni care cred că e normal să bei şi să te îmbeţi. Iar pentru aceşti tineri, lipsiţi de supravegherea unui adult, exploataţi de producătorii şi distribuitorii de alcool, pericolul este uriaş.

Site- ul premiat pentru tineri reachout.com îi avertizează pe

consumatorii adolescenţi că alcoolul băut în exces poate „dăuna sănătăţii. Vă puteţi răni şi vă puneţi viaţa voastră şi pe a celor -lalţi în primejdie“. Când copiii ajung să fie bătuţi, au parte de experienţe sexuale urâte sau mor în accidente de maşină este mai mereu din vina alcoolului.

Sunt o mulţime de lucruri pe care le puteţi face pentru a

reduce riscul ca alcoolul să pună în primejdie viaţa fiului sau a fiicei dumneavoastră. Şi din fericire fac parte dintr- o bună edu -caţie.

1. Odată se credea că, dacă li se permite adolescenţilor să

   bea acasă, mai târziu nu vor face excese. Noi cercetări arată opusul. Acum se recomandă ca alcoolul să nu se servească copiilor sub 18 ani, vârstă la care îl pot cumpăra. Asta îl face special, apare ca o responsabilitate a maturităţii şi transmite un mesaj despre faptul că e un privilegiu.

2. Adesea consumul în exces în rândul copiilor este aprobat

   tacit, şi astfel încurajat, de adulţii care încearcă să fie *cool*. Unii părinţi aduc băutură la petreceri – e o idee proastă şi o dovadă că adulţii nu- şi fac cum trebuie da -toria de părinte.

3. Dacă aveţi copii adolescenţi e un motiv bun ca să beţi

   mai puţin. Dacă vi se pare normal să beţi mai mult de

două pahare pe zi şi dacă în casă la dumneavoastră se bea mult, e posibil ca şi copiii să aibă probleme cu alcoolul.

4. Faptul că unii tineri sub 18 ani fac parte din grupuri mari

de prieteni e un semn că adulţii şi comunitatea nu se im -plică destul în viaţa lor. Chiar şi cei de 18 ani pot deveni victimele alcoolului din pricina plictiselii şi a lipsei oportu - nităţilor de a avea o relaţie cu sexul opus sau cu adulţi gata să aibă grijă de ei. Copiii cu hobby- uri şi pasiuni, care au o viaţă socială activă prin muzică, sport, activităţi în aer liber, arte marţiale, întâlniri în grup, teatru, dans şi aşa mai departe nu caută să bea ca să se recreeze.

5. Băieţii, în special, dar şi multe fete, se simt presaţi să- şi în -

ceapă viaţa sexuală sau măcar să fie într- o relaţie când nu sunt îndeajuns de mari şi nici pregătiţi emoţional. Sunt **218** / Cum să ne creştem băieţii

nerăbdători mai ales când sunt în grupuri mari în locuri zgomotoase sau pe străzi. (Cluburile şi puburile nu au locuri unde să stai ca să discuţi – se bea stând în picioare.) Băieţii beau ca să prindă curaj să vorbească cu fetele şi viceversa. Dar, pe măsură ce se vor relaxa, îşi vor pierde abilitatea de a comunica, aşa că ăsta nu e un mod tocmai bun de a începe o relaţie. Copiii pot ajunge să facă sex (probabil stângaci) pentru că sunt prea nerăbdători sau prea beţi ca să stea de vorbă.

În final, ca parte dintr- o generaţie de părinţi care a trăit

într- o perioadă cu valori în schimbare şi confuzie în ceea ce priveşte alcoolul, drogurile şi sexul, e posibil să fim noi înşine bulversaţi în legătură cu ce e bine şi ce e rău. Copiii

noştri au nevoie ca noi să avem valori bine stabilite – să le spunem să nu se ducă în oraş doar ca să aibă unde se duce, să vrem să ştim unde sunt şi ce fac. Să stabilim nişte limite. Cu alte cu -vinte, să ne pese.

POVEŞTI DE SUFLET

CUM MI- A SCHIMBAT VIAŢA

FAPTUL CĂ AM UN FIU…

de Sarah MacDonald

Sarah MacDonald este o scriitoare, jurnalistă şi prezentatoare de radio din Australia, care vreme îndelungată nu i- a înţeles pe bărbaţi. Fiul ei a schimbat totul. Iubindu- l, s-a vindecat şi ea. O poveste frumoasă pentru finalul cărţii.

Îmi plac artele marţiale cum îmi place să merg la dentist.

Dar săptămâna asta, în timp ce mă uitam la fiul meu cum îşi pu nea o centură albă în jurul taliei sale micuţe, în rând cu colegii lui, şi învăţând anumite mişcări, inima mi s- a umplut de bucurie. Fiul meu mi- a schimbat perspectiva asupra lumii. De la înţelegerea artelor marţiale până la îmbunătăţirea unei relaţii tensionate cu fratele meu şi probabil până la felul în care îi vedeam pe bărbaţi.

Am doi fraţi, dar cel apropiat de vârsta mea mi- a fost

„duş man“. Ne- am jucat frumos o vreme, dar când am mai

crescut am început să ne certăm – violent, gălăgios şi fără milă. Mă enervau exuberanţa lui, energia fără limite şi faptul că mă bătea, sau cel puţin aşa mi se părea mie. Am plecat la un liceu numai de fete şi băieţii au devenit un mister până când au ajuns o obsesie. De atunci şi până acum, am învă ţat multe despre ce înseamnă să fii bărbat de la prieteni şi de la soţul meu, dar văzându- mi fiul cum creşte am dobândit o înţelegere emoţională, viscerală asupra lucrurilor.

Fiul meu seamănă mult cu fratele cu care mă băteam.

Chiar vorbeşte, merge şi se comportă într- un fel care mă duce cu gândul la vremea când aveam 9 ani. Mă văd în locul su -rorii lui în timp ce ea îi trânteşte uşa în nas. Îl simt cum suferă

când îl respinge, că îmi vine să dau timpul înapoi să- i cer scuze fratelui meu. Acum înţeleg ce se întâmplă de partea cealaltă a uşii: dulceaţa şi vulnerabilitatea băiatului care se luptă.

În timp ce fiica mea trăieşte într- o lume a ei, fiul meu este

cu picioarele pe pământ. Îl văd cum tânjeşte, cu tot cor pul în -cordat, după senzaţii, sentimente şi contact fizic, ca să nu mai spun de jocuri, îmbrăţişări şi lovituri aplicate prietenilor şi fa -miliei. Deşi eram furioasă pe fratele meu pentru că lua orice băţ vedea şi îmi strica toate jucăriile, îl văd pe fiul meu ca pe o entitate fizică ce caută să înţeleagă lumea cu corpul. Simt du -re rea fiicei mele, dar, de obicei, îi răspunde cu aceeaşi monedă. Probabil că am omis să vă povestesc despre proprii le- mi ieşiri violente pe vremea când eram copil.

Nevoia fiului meu pentru senzaţii fizice îl trezeşte nopţile.

Încă mai vine în dormitorul nostru şi mă trezesc atingerea obra zului său moale şi cald şi respiraţia la câţiva centimetri de faţa mea.

Datorită comunicării lui non- verbale am început să văd bă -

ieţii şi altfel. Deşi câteodată e foarte vorbăreţ, fiul meu nu simte nevoia să vorbească despre orice. De fapt, când e foarte emoţionat, partea din creierul său responsabilă cu comunicarea se închide. Prima lui propoziţie la trei ani a fost: „Mamă, nu mai vorbi!“ Câteodată, mai puţin înseamnă mai mult.

În timp ce fiica mea mă păcăleşte destul de uşor, fiul meu

este „transparent“ când e obraznic. Corpul îl trădează; îşi strâm bă gura, ochii cu gene

lungi privesc într- o parte şi strânge din umeri. Când îl întreb: „Ce- ai făcut?“, răspunde: „Nimic, dar nu te uita sub pat“. Apoi când găsesc jucăria sau jurnalul surorii lui, este uimit că nu a reuşit să mă păcălească.

E, de asemenea, un pasionat adevărat. Fiul meu iubeşte

mu zica. Ca toţi prietenii lui, de altfel. Dansează extaziaţi; au un ritm primitiv, puternic, frumos, în care pun suflet. Mă rog să nu vină ziua când va conştientiza şi va recurge la mişcările lente şi tărăgănate ale oricărui băiat australian. Fetele cântă la pe -

riile de păr în chip de microfon şi fac fel de fel de mişcări hao -tice, ca la dans modern, dar pentru băieţi muzica este lian tul dintre ei şi între ei şi corpurile lor. I se dedică în totalitate fără să gândească şi cu toată forţa. Se întâlnesc în ritmurile ei aşa cum li se întâlnesc corpurile în spaţiu.

Admir prietenile fiului meu, legate pe ringul de dans sau la cursurile de arte marţiale, în toată splendoarea lor. Am ajuns să înţeleg nevoia viscerală a băieţilor de face parte dintr- un în treg. M- a enervat mereu cuvântul „gaşcă“, dar acum înţeleg dorinţa fiului meu de a- şi face prieteni; fraţii lui din grup se simt încre -zători şi în siguranţă în gaşca lor şi ţin mult unii la alţii.

L- am auzit odată pe un consilier spunând că umorul este cea mai bună cale de a lega o relaţie cu un băiat. Are dreptate. Fiul meu poate că nu simte nevoia să vorbească, dar are nevoie permanentă să râdă. Are un simţ fabulos al ridicolului şi nu încearcă mereu să- l descifreze. Înţeleg nevoia bărbaţilor pentru umor şi îl apreciez la fel de mult ca pe lacrimile de durere. Poate că această generaţie de tineri, căreia nu i s- a spus „nu mai plân -geţi, băieţii nu plâng“, va continua să- şi arate vulnerabilitatea.

În timp ce ascultam râsul fiului meu şi îl priveam cum în -cearcă să evite rigorile şcolii şi complicaţiile vieţii, tânjeam după spiritul lui vulnerabil. Văd acum, în sfârşit, firea blândă a fra -telui meu, inima rănită şi bunătatea. Şi uneori, mi se pare mai uşor să văd băiatul din fiecare bărbat. Ca bonus, fratele meu are acum o fetiţă. E frumos să- l văd cum începe o călătorie a înţelegerii de pe partea cealaltă a baricadei.

Notele autorului

Pagina 7: „Băieţii… sunt de trei ori mai predispuşi…“ – Fletcher, Richard, *Australian Men and Boys: a picture of health?*, Department of Health Studies, University of Newcastle, 1995.

Pagina 7: „Studii recente au demonstrat că băieţii s- au schimbat…“ – Dan von Drehle, „Good News on American Boys“, „The Boys Are All

Right“, *Time*, 6 august 2007; *America's Children, Key National Indicators of Well- Being*, 2007, www.childstats.gov/americaschildren/

Pagina 10: „Mai multe fete termină şcoala, mai multe fete merg la facultate…“ – Collins, C., Kenway, J. and McLeod, J. Comm, *Factori care influenţează performanţele educaţionale ale bărbaţilor şi femeilor la şcoală şi după terminarea ei*, Department of Education, Training and Youth, 2000; Lamb, S., Walstab, A., Teese, R., Vickers, M., Rumberger, R., *Frecventarea cursurilor le îmbunătăţeşte memoria studenţilor din Australia*, Raport pentru Queensland Dept of Education and the Arts, 2004.

Pagina 10: Băieţi care nu se comportă frumos – Mai multe cercetări de lungă durată au descoperit că este destul de uşor să prezici comporta -mentul criminal, dependenţa de droguri şi tendinţa de a conduce sub influenţa alcoolului dacă evaluezi un băiat de şase ani. „Comportamentul băieţilor de şase ani ne poate spune dacă la adolescenţă vor fi tentaţi de droguri sau alcool.“ Louise Musse şi Richard Tremblay au analizat com -portamentul a peste 1000 de băieţi cu vârste între şase şi şaisprezece ani. S- a constatat că băieţii hiperactivi şi imprudenţi la şase ani sunt cei pentru care probabilitatea de a ajunge să consume droguri şi alcool în adolescenţă este mai mare. Pe baza acestor factori au fost depistaţi cu succes 75 la sută dintre băieţii care mai târziu au devenit dependenţi de droguri şi alcool. A fost recomandat să se ia măsuri de prevedere cât mai devreme posibil. Din *New Scientist*, 15 februarie 1997.

Pagina 10: „…băieţii nu mai citesc cărţi“ – West, Peter, *Giving Boys a Ray of Hope*; *Masculinity and Education* – discuţie despre egalitatea între sexe, Australia, februarie 1995.

Pagina 10: „Pretind că nu le pasă de nimic…“ – Hudson, M. şi Carr, L., „Ending Alienation“,*The Gen*, iunie 1966. Cei doi cercetători au ajuns la concluzia că „În mod surprinzător, tocmai băieţii care fac mereu probleme şi cărora pare că nu le pasă sunt cei care îşi doresc cel mai mult să reuşească… [profesorii] au fost uimiţi să vadă că acei elevi chiar voiau să se descurce la şcoală şi credeau că şcoala e importantă. Personalul unui liceu a constatat că elevii daţi afară de la ore sunt toţi băieţi şi nu ştiu să scrie şi să citească corect. După cum am aflat, copiii vor să înveţe bine şi să aibă succese la şcoală – chiar şi cei care lasă impresia că nu le pasă. Şi acest mesaj a fost transmis în repetate rânduri [în concluzii]“.

Pagina 10: „Riscul de deces înainte de 21 de ani este de trei ori mai mare …“ – Fletcher, Richard, *Australian Men and Boys: a picture of health?* Department of Health Studies, University of Newcastle, 1995.

Pagina 19: „…e sursa lor de lapte…“ – Laptele matern conţine nu -trienţi care stimulează dezvoltarea creierului bebeluşilor. Aceşti nutrienţi nu se găsesc în alt tip de lapte.

Pagina 19: „Studiile arată că [taţii] sunt mai brutali când se joacă…“ – Philips, Angela, *The Trouble with Boys*, Pandora, Londra, 1993.

Pagina 20: „…simţul tactil.“ – Simţul tactil al femeilor este cu mult mai dezvoltat decât cel al bărbaţilor. Diferenţa este atât de mare, încât, din acest punct de vedere, nu există nici măcar o asemănare între cele două sexe – femeia cu simţul tactil cel mai puţin dezvoltat simte cu mult mai mult decât bărbatul cu cea mai dezvoltată sensibilitate tactilă.

Pagina 20: „… Băieţii cresc mai repede şi mai puternici…“ – La naş -tere, băieţii sunt mai lungi, mai grei, şi mai puternici (aşezaţi pe burtă, băieţii îşi ridică mai sus capul; vedeţi, de asemenea, reflexul de prehen -siune). Totuşi, fetiţele sunt mai mature la naştere: oasele lor sunt mai grele şi mielina (teaca ce înveleşte fibrele nervoase) se dezvoltă mai re -pede în primii doi ani. Fetele ajung la pubertate mai devreme. În adoles -cenţă un băiat va avea grăsime în corp în proporţie de 12 la sută, fetele cam 29 la sută. Muşchii lui vor fi mai denşi şi oasele mult mai mari, pentru a putea susţine greutatea şi forţa. El va fi cu 33 la sută mai puternic.

Pagina 20: „…sunt mai nefericiţi când se despart…“ – Violato, C. şi Russell, C., „Effects of Nonmaternal Care on Childcare Development“ în Cook, Peter, *Early Childcare – Infants and Nations at Risk*, News Weekly Books, Melbourne, 1997.

Pagina 20: „…ocupă mai mult spaţiu.“ – Philips, Angela, *The Trou -ble with Boys*, Pandora, Londra, 1993.

Pagina 20: „…fetele îl observă şi se împrietenesc cu el…“ – Miedzian, Miriam, *Boys Will be Boys: Breaking the link between masculinity and violence*, Virago, Londra, 1992.

Pagina 20: „Studiile arată că părinţii îmbrăţişează…“ – Lytton, H. And Romney, D.M. (1991) „Parents differential socialization of boys and girls: a meta analysis“ – *Psychological Bulletin*, pp. 109, 196– 267.

Pagina 21: „…devine un creier trist.“ – Psihologul Geraldine Dawson de la Universitatea din Washington a descoperit că bebeluşii mamelor depresive au activitate cerebrală scăzută. Dacă mamele trec peste de -pre sie şi îşi cresc copiii cu grijă şi energie, bebeluşii îşi revin. De ase -menea, dacă mama îşi revine înainte ca bebeluşul să împlinească un an, atunci acesta îşi revine complet. Dacă nici unul dintre aceste lucruri nu se întâmplă, bebeluşul capătă un „creier trist“ pentru totdeauna. Din Nash, J.M., „Fertile Minds“, *Time*, 3 februarie 1997.

Pagina 22: „Cercetătorii au filmat o zi întreagă mamele şi bebeluşii…“ – Greenspan, S. şi Rolfe, S, în Manne, A., *Motherhood: How should we*

care for our children?, Allen & Unwin, 2007. Vedeţi şi Gerhardt, S., *Why Love Matters: How affection shapes a baby's brain*, Brunner Rout -legde, NY, 2004.

Pagina 23: „Şi mulţumită unui număr mare de cercetări din întreaga lume…“ – NICHD Research Network, *Child Care and Child Develop -ment: Results from the NICHD Study of Early Child Care*, Guildford Press, NY, 2005. Această carte cuprinde câteva sute de studii individuale. Imaginea de ansamblu este descrisă în cartea mea, *Raising Babies*, Har -perCollins, Londra, 2005.

Pagina 23: „…băieţii sunt mai predispuşi decât fetele să intre în panică în urma separării…“ – Raphael, B. şi Martinek, N., Department of Psychiatry, University of Queensland, „Men and Mental Health“, refe -rat întocmit de Carmen Lawrence la prima conferinţă a National Men's Health, 1996. „Sunt destule dovezi care atestă faptul că proble mele mentale ale băieţilor sunt mai complexe decât ale fetelor… Anu mite probleme de comportament sexual pot avea legătură cu temperamentul şi cu comportamentul social

timpuriu, deşi există şi argumente temei -nice pentru componentele lor biologice.“ (p. 42). „Băieţii mai mici sunt de două ori mai predispuşi la probleme mentale decât fetele. Sunt mai sensibili la influenţele parentale şi familiale şi la interacţiunea acestora cu temperamentul“ (p. 43). „Băieţii vor fi mai afectaţi decât fetele de un mediu şcolar ostil.“ (p. 43).

Pagina 23: „E posibil să se poarte aşa şi la şcoală şi mai târziu în via ţă.“ – Trei dintre cele mai exhaustive şi de lungă durată studii din lume – din Marea Britanie, SUA şi Canada – au descoperit că programul pre -lungit de grădiniţă are consecinţe periculoase pentru copiii de sub trei ani: accentuarea anxietăţii, a agresivităţii şi slăbirea încrederii în relaţia părinţi–copii. Biddulph, S., *Rising Babies*, HarperCollins, Londra, 2005, analizează aceste lucruri în detaliu.

Pagina 24: „Programul flexibil şi timpul liber garantat…“ – Bunting, M., *Willing Slaves: How to overwork culture is ruling our lives*, Har -perperennial, UK 2005.

Pagina 25: „…şi fac mult zgomot“ – Gurian, Michael, *The Wonder of Boys*, Tarcher/Putnam, New York, 1996. Guiran dă vina mai mult pe testosteron decât o fac eu, sugerând că domină mentalitatea unui băiat mai presus de orice. E pledează uneori pentru lovirea băieţilor (fără a realiza că, invariabil, acest gest îi va face mai violenţi). În afară de aceste lucruri, cartea lui are multe observaţii folositoare şi ne- a influenţat pozi -tiv părerile despre băieţi.

Pagina 26: „Curajul de a creşte bărbaţi de nădejde“ – Silverstein, Olga şi Rashbaum, Beth, *The Courage to Raise Good Men*, Penguin, Melbourne, 1994.

Pagina 26: „…un bărbat tensionat şi greu de suportat.“ – Acest tip de socializare masculină e descris cum nu se poate mai bine în câteva filme, între care *Rămăşiţele zilei* cu Anthony Hopkins şi *Toamna vieţii* cu Albert Finney.

Pagina 32: „Destindeţi- vă. Bucuraţi- vă de copiii dumneavoastră…“ – „Examenele fură tinereţea. Viaţa înseamnă mai mult decât nişte rezul -tate la examene“, îi avertizează William Deane pe studenţi în *Daily Telegraph*, 10 februarie 1997, p. 17. Sir William Deane, guvernator al Australiei, i- a spus unui grup de părinţi: „Este… vital ca şcoala, stu -denţii şi părinţii să aibă simţul proporţiei şi să dea importanţă muncii în folosul comunităţii, scenei politice, valorilor culturale, relaţiilor sociale şi bucuriei de a trăi.“

Pagina 34: „Când băieţii sunt scunzi“ – Un studiu despre hormonul de creştere, condus de David Sandberg, profesor în psihiatrie pediatrică la State University of New York în Buffalo, a fost publicat în ziarul *Pe -diatrics* şi citat în *San Francisco Chronicle*, 11, 94, pp. 832–839.

Pagina 35: „…nivelul testosteronului creşte cu aproape 800 la sută!“ – La naştere, nivelul testosteronului creşte până la 250mg/ml. De la cinci la zece ani, scade până la 30 mg/ml. La cincisprezece ani, ajunge la 600

mg/ml, limita pentru un adult – din Semple, Michael, „How to live fo r -e ver“, *Esquire*, septembrie 1993, p. 127. De asemenea, Dow, S., „Hor -mone new hope for flagging males“ (*The Age*, 19 mai 1995, p. 11), afirmă că testosteronul afectează comportamentul sexual; Dabbs, J.M. arată în „Testosterone, crime and misbehaviour among male prison in -mates“ din *Journal of Personality and Individual Differences* (1995) 18:5, pp. 627–633 că există o legătură strânsă între nivelul de testosteron şi problemele comportamentale din închisori.

Pagina 39: „Putem face o comparaţie între experienţa Lakota…“ – Smith, Babette, *Mothers and Sons*, Allen & Unwin, Sydney, 1995, p. 20.

Pagina 45: „Un studiu a arătat că numai un prieten adult…“ – Tier -ney, J.P., Grossman, J.B., şi Resch.N, *Making a Difference: An im pact study of Big Brothers/Big Sisters (BB/BS)*, Public/Private Ventures. Phi -ladelphia, PA, 1995.

Pagina 47: „Dar treptat dovezile au arătat…“ – (Există diferenţe între sexe) Marsh, Colin, *Teaching Studies of Society and Environment*, Prentice Hall, Sydney, 1992.

Pagina 50: „Psihologul Leonard Sax…“ – Sax, Leonard, *Why Gen -der Matters*, Broadway Books, NY, 2005.

Pagina 50: „…El o citează pe Janel Caine…“ – Caine, Janel, „The Effects of Music on Selected Stress Behaviours, Weight, Caloric and Formula Intake and Length of Hospital Stay of Premature and Low Birthweight Neonates in a Newborn Intensive Care Unit“, *Journal of Music Therapy*, 28:180–192, 1991. Vedeţi, de asemenea, Cone Wesson, Barbara *et al.*, „Hearing Sensitivity in Newborns Estimated from ABR's to Bone conducted Sounds“, *Journal of the American Academy of Au -dio logy*, 8:299–307, 1997.

Pagina 51: „în mai multe comentarii recente…“ – Profesorul de lin -gvistică Mark Liberman îi dă o replică destul de dură Dr. Sax la con clu -ziile sale despre auz pe blogul său în data de 22 august 2006, citată şi în *The New York Times*. archives/003487.html http:// itre.cis.upenn.edu/~myl/languagelog/ archives/003487. html > sau doar căutaţi pe Google Liberman Language Log!

Pagina 52: „Doctorii orelişti australieni Jan Pollard şi Kathy Rowe…“ – Rowe, K., Pollard J., Rowe, K., Evoluţia alfabetizării, comportamentului şi a auzului: Are ajutorul acordat de specialişti vreo importanţă? S- a dis -cutat la Gala Rue Wright Memorial Award de la Royal Australian Col -lege of Physicians Scientific Meeting, Wellington, Noua Zeelandă, 2005.

Concluzia lor a fost că profesorii pot avea o influenţă majoră în alfabetizarea şi educarea băieţilor, mai ales cu ajutorul câtorva măsuri simple, într- un curs de o oră.

„Chestiuni esenţiale… printre care conştientizare şi training, bazate pe următoarele strategii:

1. Captarea atenţiei copilului; vorbitul rar, folosirea propoziţiilor scurte („pe bucăţi“), menţinerea contactului vizual, folosirea efectelor vizuale şi aşteptarea feedbackului.

2. Pauza între propoziţii. Dacă e necesar să repetaţi, luaţi- o de la ca -păt rar şi calm, şi încurajaţi- i mereu; monitorizaţi copilul: de exemplu, dacă în privirea lui nu se citeşte nimic, opriţi- vă şi explicaţi- i din nou, asiguraţi- vă că aude, că vă înţelege şi că vă răspunde.

Pagina 53: „…un fetus nu începe în acest fel“ – Donovan, B.T., *Hor mones and Human Behaviour: The scientific basis of psychiatry*, CUP, Cambridge, 1985. De asemenea Fausto-Sterling, A., *Myths of Gender*, Basic Books, New York, 1985.

Pagina 57: „…motivul pentru care băieţii mor în acest fel… Senser -rick, T., şi Whelan, M., şoferi profesionişti: Eficacitatea sistemului şi componentele individuale. Centrul de cecetare al accidentelor Universi -tatea Monash – #209 – 2003. Un rezumat bun despre ce nu au voie să facă pasagerii într- o maşină cu semnul pentru începători găsiţi pe .

Pagina 59: „…un studiu important… despre maimuţe…“ – studiile de spre testosteron şi

comportamentul în ierarhia unui grup de maimuţe a fost condus de Robert Rose, Departamentul de Psihiatrie de la Depart -ment of Psychiatry, Walter Reed.

Army Institute of Research, Washington; citat de Bahr, Robert în *The Virility Factor*, Longman, New York, 1976.

Pagina 60: „În cartea lor, *Raising a Son* …“ – Elium, D., Elium, J., *Rai sing a Son: Parents and the making of a healthy man, Beyond Words*, Oregon, 1992.

Pagina 62: „…nu se confruntă cu această diferenţă…“ – Observaţia că băieţii se descurcă bine în şcolile Montessori a fost făcută prima dată de Peter Vogel la NSW Federation of P & C Associations forum on boys in schools, februarie 1997.

Pagina 62: „…băieţii din mediile şcolare… violente produc mai mult testosteron“ – afir maţie făcută de dr. Rex Stoessiger în Hobart. Personal communication, mai 1997.

Pagina 63: „…hiena pătată…“ – Stevens, Jane, „Hyenas“, *Technology Review*, 1 februarie 1995.

Pagina 63: „…copii cu «penis la doisprezece ani»“ – Moir, A., Jessel, D., *Brain Sex, Mandarin*, Londra, 1989.

Pagina 63: „…Hiperplazia suprarenală congenitală…“ – Moir şi Jessel, *ibid*. Moir şi Jessel pun accent pe diferenţele între sexe aşa cum fac mul te cărţi, pe măsură ce moda a depăşit convingerile despre neutrali tatea sexelor din anii 1960. Cel mai echilibrat şi apropiat de realitate punct de vedere este al dr. Judith Rapoport, directorul Secţiei de psihia trie infantilă din cadrul Institutului de Boli Mintale din cadrul National Institute of Mental Health, SUA. Când a fost întrebată „Ce a făcut din băieţi o pro blemă atât de serioasă, biologia sau influenţele sociale?“, ea a răspuns: „Amândouă. Biologia îi face pe băieţi neliniştiţi, explozivi, permanent în căutarea unui lider şi a unei direcţii. Societatea noastră nu le oferă nici o şansă şi îi abandonează sau îi lasă pe mâna găştilor. Un băiat poate avea o adolescenţă grea, dar pentru că privim energia lui cu suspiciune, îl socotim *copil rău*. Trebuie să ne întrebăm dacă societatea nu este prea puţin tolerantă cu băieţii şi gata să- i cata -logheze drept ca zuri medicale. Agresivitatea şi alte caracteristici mas -cu line, dintre care multe care au fost odată admirate, au ajuns, între timp să fie considerate patologice, astfel încât astăzi Tom Sawyer ar fi etichetat drept *deranjat mintal*. D'Antonio, M., „The Fragile Sex“, *Los Angeles Times*, 4 de cembrie 1994, p. 16.

Pagina 63: „…exces de testosteron…“ – Leo, John, „Sex: it's all in your brain“, *U.S. News and World Report*, 27 februarie 1995, p. 22.

Pagina 64: „Corurile din Ţara Galilor“ – Kimura, D., „Are men's and women's brains really different?“, *Canadian Psychology*, 1987, 28.2, p. 133.

Pagina 65: „Şobolanii îşi ling puii“ – Celia Moore şi colegii, citaţi în Vines, G., *Raging Hormones*, Virago Press, London, 1993, pp. 88–89.

Pagina 66: „…maxilarele şi dinţii noştri au devenit mai mici…“ – Flannery, Tim, *The Future Eaters*, Reed, Melbourne, 1994.

Pagina 67: „…Sportivii care câştigă…“ – Observaţia se extinde şi asupra fanilor echipei câştigătoare. Bernhardt P.C, Dabbs J.M., Fielden J.A, Lutter C.D. Nivelul de testosteron al fanilor în timpul unui eveni -ment sportiv se modifică atât în cazul victoriei, cât şi al

Vedeţi, de asemenea, Randerson, J: studiile arată că există o legă -tură între hormonii masculini şi nevoia de a dobândi putere, dar prea multă poate duce la asumarea riscurilor inutile, *The Guardian*, 15 apri -lie 2008.

Pagina 67: „…probabilitatea să aibă probleme cu poliţia e de câteva ori mai mare în cazul băieţilor decât al fetelor…“ – Nu se cunoaşte sursa aces tei observaţii. Problema este dezbătută de Casey, T., McCarthy, B. în „Sex and drugs and Rock N Roll: Adolescent Intimacy and Delinquency“, prezentată la întâlnirea anuală a American Society of Criminology, 1 no iembrie, 2006.

Pagina 69: „…pornirea unei persoane de a abuza sexual o altă persoa -nă…“ – R. Wyre, expert judiciar, stenogramele Wood Royal Commission, NSW, 1996. Raymond Wyre este specialist britanic în tratarea agresorilor sexual.

Pagina 72: „diferenţele între sexe sunt evidente în creierul copilului nenăscut…“ – Kimura, *op. cit.*: „Probabil că e adevărat că hormonii or -ganizează creierul în stadiile timpurii ale dezvoltării şi, de asemenea, că distingem două tipuri diferite de organizare a creierului bărbaţilor, res -pectiv femeilor. Kimura adaugă că hormonii afectează performanţele de- a lungul vieţii şi că neîndemânarea şi inteligenţa influenţează de asemenea felul cum este organizat creierul.

Pagina 72: „*Corpus callosum* la băieţi este mai mic…“ – Neuroana -tomistul Laura Allen de la UCLA a descoperit, disecând creiere de bărbaţi, femei şi copii, că acesta e mai mare la femei. Această secţiune a creierului este responsabilă cu transmiterea informaţiilor din partea logică către cea intuitivă şi înapoi. Asta ar putea fi explicaţia pen tru fap -tul că femeile se exprimă mai clar, mai ales în ceea ce priveşte aspectele subtile sau emoţionale.

Pagina 72: „…sunt localizate doar pe o parte“ – Bennett, A., Shay -witz, Sally E., „Sex Differences in the Functional Organization of the Brain for Language“, *Nature*, 1995, 373, 607–609. Acest studiu a re -prezentat un punct de cotitură. A fost prima cooperare între mai multe discipline – de la radiologie la fizică, la pediatrie şi neurologie – pentru a analiza problema diferenţelor structurale ale creierului cu ajutorul RMN- ului în timpul unor activităţi care activau procesul de gândire: „Am găsit multe diferenţe între sexe în timpul activităţilor fonologice: la bărbaţi, activitatea creierului este localizată în partea stângă, în giru -sul frontal inferior; la femei, activitatea are loc altfel, presupunând o ac -tivitate neuronală mai răspândită şi punând în mişcare atât partea stângă, cât şi partea dreaptă a girusului frontal inferior. Aceste date sunt primele

dovezi ale faptului că diferenţele între sexe în ceea ce priveşte funcţio -narea creierului şi a vorbirii chiar există“.

Pagina 74: „…sunt mai mulţi băieţi decât fete, cam patru la unu!…“ – Se dezbate dacă băieţii sunt mai des diagnosticaţi cu deficienţe de în -văţare din cauza tendinţei lor de a se comporta urât când sunt frustraţi că nu pot învăţa la şcoală. Unele studii arată că, dacă băieţii şi fetele ar fi diagnosticaţi obiectiv, diferenţele nu ar fi aşa de mari.

Coutinho, M.J, Oswald, D.P, „State variation in gender dispropor -tionally in special

education: Finding and recommendations“, *Remedial and Special Education* 26 (1), 7– 15, 2005.

Bandian, N.A. „Reading disability defined as a discrepancy between listening and reading comprehension: A longitudinal study of stability, gender differences, and prevalence“, *Journal of Learning Disabilities*, 32 (2) 138- 148. (1999).

Pagina 74: „Dacă doriţi să preveniţi problemele de învăţare sau de comunicare ale copilului dumneavoastră…“ – Harasty, J., Double, K., Halliday, G.M., Kril, J.J., McRitchie, D.A., „Language Associated Cor -ti cal Regions are Proportionally Larger in the Female Brain“, *Archives of Neurology*, octombrie 1996. „Rezultatele noastre sugerează că Zona Wernicke şi Broca sunt mai mari în cazul femeilor decât al bărbaţilor. Aceste diferenţe anatomice au legătură cu abilităţile de comportament net su pe rioare la femei“.

Pagina 80: „…coordonarea- motorie…“ – Vann, A.S, „Let’s not push our kindergarten kids“, *Education Digest*, 9 ianuarie 1991, vol. 57, p. 43. Vedeţi, de asemenea, Cratty, B.J, *Perceptual Motor Development in Infants and Children*, Prentice Hall, New Jersey, 1986. „Diferenţele între sexe în dezvoltarea motorie sunt prezente încă de la grădiniţă. Băieţii sunt mai dezvoltaţi ca fetele în ceea ce priveşte abilităţile care necesită forţă fizică. Fetele au mai dezvoltate abilităţile de a desena şi a scrie, şi capacitatea de a combina echilibrul şi mişcarea picioarelor, precum ţo pă itul şi săritul. Fetele sunt mai mature fizic decât băieţii, de aceea au, probabil, un echilibru mai bun şi precizie în mişcări.

„Doar pe la mijlocul adolescenţei băieţii le prind din urmă pe fete. La vârsta asta, băieţii au viteză, forţă şi rezistenţă fizică, astfel că până şi un băiat obişnuit poate depăşi performanţele celor mai multe dintre fete.“

Hellinck, Walter- Grietens, „Competence and behavioral problems in 6- to 12- year- old children in Flanders (Belgium)“, *Journal of Emo -tio nal & Behavioural Disorders*, vol. 2, 7 ianuarie 1994, p. 130. **232** / Notele autorului

„O fată obişnuită este un pic mai scundă decât un băiat la toate vâr -s tele până în adolescenţă. Ea va fi mai înaltă după 11 ani, deoarece avân -tul ei adolescentin are loc cu doi ani mai devreme decât al băieţilor. La 14 ani e din nou depăşită în înălţime de un băiat obişnuit.

Fetele obţin rezultate mai bune la fiecare disciplină şi per total. Di -fe ren ţele între sexe la nivelul competenţelor reflectă probabil dezvoltarea şi maturizarea diferită la băieţi şi la fete, mai ales în ceea ce priveşte do -bândirea abilităţilor cognitive şi sociale pentru a învăţa bine la şcoală.“ (Berk, 1989; Kogan, 1983; Minuchin & Shapiro, 1983)

„Nu există diferenţe între sexe în ceea ce priveşte etapele standard ale dezvoltării – statul în picioare, mersul, apucatul. Fetele încep să vor -bească mai devreme şi problemele de vorbire apar mai degrabă la bă -ieţi. (Numărul băieţiilor care fac cursuri suplimentare pentru remedierea problemelor de citit este de 4 ori mai mare decât al fetelor.)

Avortul spontan e mai des întâlnit la sarcinile cu băieţi din cauza pro blemelor congenitale şi a lipsei de oxigen. Băieţii sunt mai vulnera -bili în primele stadii ale sarcinii – trecerea de la fată la băiat în stadiul intrauterin creşte probabilităţile de avort spontan – sau femeile au un material genetic mai bun în ceea ce priveşte orice aspect al dezvoltării afectat de cromozomul X.“ Publicat pe 29 ianuarie, © 1996 Deseret News Publishing Co., Lecture 7: „Sex or gender?“.

Pagina 81: „Noi studii din Marea Britanie arată că…“ – Pe dea -supra, structurarea actului de învăţare, mai ales acum, când e la modă ca instituţiile de învăţământ preşcolar să fie considerate „centre de studii pre gătitoare“, s- a dovedit a fi neproductivă. Experţii au ajuns, aşadar, la un consens în privinţa unui singur lucru: învăţarea formală nu ar trebui să înceapă

mai devreme de 6 ani. Vedeţi, de exemplu, Bruton, C., „Do we send our children to school too young?“, *The Times*, 6 septembrie 2007.

Vedeţi, de asemenea, şi National Foundation for Educational Re -search Review of Primary Education reluat pe scurt în Woolcock, N., „Too young for school at 4“, *The Times*, 8 februarie 2008.

Pagina 83: „Germaine Greer a arătat că…“ – Această concluzie l- a determinat pe Greer să găsească exemple de femei geniale, care se bucu -ră de succes în lumea artistică. Greer, G., *The Obstacle Race: the For -tu nes of Women Painters and Their Work*, Farrar Straus, Giroux, 1979.

Pagina 86: „…vedeţi cartea noastră *Complete Secrets of Happy Chil -dren*: Biddulph, Steve, HarperCollins, Sydney, 1994.

Pagina 88: „…în întreaga lume… taţii petrec mai mult timp cu co -piii“ – Adrienne Burgess, *Fatherhood Reclaimed*, Vermillion, Londra,

1997. Burgess a observat acest trend pe la mijlocul anilor ’90, şi zece ani mai târziu el a fost confirmat.

Bennet, R., „Children never had it so good“. *The Times*, 4 octom -brie 2006 şi pentru mai multe detalii vedeţi raportul original *Future Foun dation Report, The Changing Face of Parenting*, 2007. www.future -foun dation.net.

Pagina 95: „Dacă vreţi să vă înţelegeţi cu băieţii…“ – Paul Whyte, Sydney Men’s Network, seminarul „Boys in Education“, Ho bart, 1994.

Pagina 97: „*The Making of Love*“ – Biddulph, S. şi Biddulph, S., *The Making of Love*, Doubleday, Sydney, 1989.

Pagina 98: „Ce fac taţii“ – Copyright © 1992 by Jack Kammer. Jack Kammer este autorul cărţii *Good Will Toward Men*, St Martin’s Press, New York, 1995.

Pagina 104: „E ADD sau DDT…?“ – Dr. Gordon Serfontein, care a introdus conceptul de ADD în Australia, scrie în cartea sa că absenţa tatălui este o componentă a problemelor legate de ADD. El roagă taţii să se joace cu copiii şi să- i înveţe autocontrolul. Citiţi, de asemenea, Gardner, N., *A friend Like Henry*, Hodder & Stoughton, Londra, 2007. Cartea spune povestea unui câine care îl ajută pe un copil să- şi depă -şeas că autismul, dar pentru autor e clar că implicarea ambilor părinţi a dus la deznodământul emoţionant şi optimist al cărţii.

Pagina 107: „Cercetările despre importanţa taţilor…“ – Blankerhorn. D., *Fatherless America*, Basic Books, New York, 1995. Cartea lui Blan -kerhorn a avut un mare răsunet, mai ales în SUA, unde patruzeci la sută dintre copii cresc fără tată. Rezultatele proaste la şcoală, sarcina la vâr -sta adolescenţei, delincvenţa juvenilă, deficienţele de învăţare şi aban -do nul şcolar, precum şi violenţa domestică şi abuzul sexual la copii sunt mai des întâlnite în familiile unde tatăl lipseşte. Mamele singure şi cu -plu rile de lesbiene pot creşte copii cum trebuie, dar cei care o fac cel mai bine sunt taţii, pentru că reprezintă modele masculine de urmat pentru fiii lor.

Pagina 120: „Testiculele sunt foarte sensibile…“ – Mulţumiri dr. Nick Cooling de la University of Tasmania pentru că a verificat şi a răspândit acest fapt.

Pagina 124: „Copiii care ajung în clasa a XII- a…“ – Eşecul a peste treizeci la sută dintre elevi în primul an de studenţie a stârnit îngrijo -rare; cercetările au scos la iveală profesori slab pregătiţi şi programe de tranziţie bune. Atributele studenţilor par să conteze mai mult decât **234** / Notele autorului

abilităţile. Maturitatea e deci un argument foarte bun în favoarea unui an sau doi de libertate înainte de începerea facultăţii. Evans, M., *Plan -ning for the Transition to Tertiary Study: A Literature Review*, Monash University Research Paper. (2000)

Pagina 126: „Când îi faceţi cunoştinţă cu noul partener“ – Michael Gurian, *The Wonder of Boys*, Tarcher/Putnam, New York, 1996.

Pagina 131: „Cărţi de bucate recomandate pentru copii“ – Gabriel Gate, *Good Food for Men*, Reed Books Melbourne. Ideală pentru fiul dumneavoastră adolescent, este simplă, cu reţete hrănitoare şi pentru băr baţii care nu ştiu să gătească.

Pagina 133: „Adevăratul respect de sine“ – Seligman, M., *Learned Oprimism*, Random House, Sydney, 1992, p. 84.

Pagina 141: „Autorii Don şi Jeanne Elium…“ – în *Raising a Son*, Be yond Words, Oregon, 1992.

Pagina 145: „La vârsta asta, băieţii se masturbează măcar o dată pe zi!“ – Cam optzeci la sută dintre tineri spun că se masturbează de cinci ori pe săptămână. Acest lucru e diferit de la o cultură la alta şi azi e vă -zut de medici ca un obicei sănătos din punct de vedere emoţional şi fizic, dacă nu e practicat în exces.

Heilborn, M.L., Cabral C.S., „Sexual practices in Youth“, *Cadernos de Saude Publica*, vol. 22, nr. 7, iulie 2006, Instituto de Medicina So -cial, Universidade do Estado do Rio de Janeiro, Brazilia.

Pagina 146: „Robert Bly numeşte asta *sat fără câini*“ – Bly, Robert, *The Sibling Society*, Heinemann, Australia, 1996.

Pagina 152: „…probleme de identitate…“ – Soutter, Allison, „A lon -gitudinal study of three cases of gender identity disorder of childhood successfully resolved in the school setting“, *School Psychology Inter -national*, vol. 17, 1996, pp. 49– 57.

Pagina 154: „…James Prescott… creşterea copilului şi despre vio -lenţă“ – Prescott, J.W., „Body pleasure and the origins of violence“, *The Fu turist*, Bethesda, US.

Pagina 155: „Un băiat care făcea lucrul ăsta de la 10 ani i- a spus unui consilier…“ – Wood, H., „The internet and its role in the escalation of sexually compulsive behavior“, *Psychoanalytic Psychotherapy*, 25(2) pp. 127– 142, 2011.

Pagina 155: „Terapeutul John Woods a spus în ziarul *Daily Mail* din Anglia…“ – Woods, J., şi Carey, T., „Jamie are treisprezece ani şi nici măcar nu a sărutat o fată. Şi acum are cazier pentru abuz sexual“, *Daily Mail*, 25 aprile 2012.

Pagina 155: „Şi unul din trei copii de 10 ani a văzut materiale expli -cite…“ – Bernard, P.,

Gervais, S.J., „Integrating Sexual Objectification with object versus person recognition“, *Psychological Science*, 3 apri -lie 2012, pp. 469– 471.

Pagina 156: „Cercetătorii au descoperit că, cu cât băieţii şi bărbaţii se uită mai mult la pornografie…“ – Wood, H. „The Internet and its role in the escalation of sexually compulsive behaviour“, *Psychoanalytic Psychotherapy*, 25:2, 2012, pp. 127– 142.

Pagina 156: „Neuropsihologul Susan Greenfield a scris multe despre cum Internetul modelează creierul…“ – Greenfield, S., „How digital culture is rewiring our brains“, *Sydney Morning Herald*, 7 august 2012.

Pagina 158: „…mulţi ne imaginăm o familie…“ – Biddulph, S., *Man hood*, Finch, Australia, 2005.

Pagina 158: „multe dintre sinuciderile…“ – În „Being gay is a big factor in youth suicides“,Debra Jopson (*Sydney Morning Herald*, 26 februarie 1997) s- a referit la cercetările dr. Gary Remafedi de la University of Minnesota, care a descoperit că treizeci la sută dintre adolescenţii gay au spus că au avut tentative de suicid. Factorii de risc ieşeau la supra faţă la o vârstă fragedă: abuzul de substanţe şi comportamentul conside rat efeminat.

Pagina 159: „…gay, bisexuali sau heterosexuali…“ – Black, D. Gates, G., Sanders, S., Taylor, L., Demografia populaţiei homosexuale din Sta -tele Unite ale Americii – date statistice, *Demography*, vol. 37, nr. 2 (mai, 2000), pp. 139– 154 (disponibil pe JSTOR). Vedeţi, de asemenea, Hite, S., *The Hite Report on Male Sexuality*, New York, A. Knopf, 1991.

Pagina 162: „o treime dintre băieţi nu au tată acasă“ – cifra este mai mare în SUA, mai mică în Marea Britanie şi Australia. Blankenhorn, *ibi dem*, pentru SUA, şi Burgess, *ibidem*, pentru Marea Britanie.

Pagina 163: „Stăpân pe el… în aşa fel încât să nu îi stârnească…“ – Tendinţa profesorilor bărbaţi de a acţiona sub imperiul hormonilor atunci când le predau băieţilor de care se simt ameninţaţi seamănă cu mun ca cu primatele. „Cimpanzeii adolescenţi aleşi pentru diverse teste scuipă apa, se izbesc de zăbrelele cuştilor şi altele asemenea. Deborah Fouts spune că femeile supravieţuiesc iniţierii cu o rată de trei la unu faţă de bărbaţi pentru că ele evită comportamentul prostesc; bărbaţii tind să se enerveze, să reacţioneze la provocări şi fac tărăboi“. Din *Raging Hormones*.

Pagina 166: „Există un mod de a-ţi afirma…“ – Stoessiger, R., „Boys and Literacy- an equity issue“. Disponibil pe site- ul Manhood On line: http//www.manhood.com.au.

Pagina 168: „Studiile arată că… băieţii… chiar vor să aibă succes…“ – Hudson & Carr, ca mai sus.

Pagina 169: „Un studiu pe 20 000 de copii de şcoală primară şi gim -nazială…“ – Rigby, K., *Bullying in Schools and What to do About it*, ACER, Canberra, 1996. Vedeţi, de asemenea, http://www.education. unisa.edu.au/bullying/childtelus.htm

Pagina 170: „Ce pot face părinţii“ – adaptare după *Bullying in Schools and What to do About it*, Rigby, Ken, *ibid*.

Pagina 173: „Directorul Peter Ireland a scris…“ – Ireland, Peter, *Boys in Schools*, Fletcher & Browne, Finch Publishing, Sydney, 1995.

Pagina 171: „…creierele băieţilor sunt construite…“ – Dunaif- Hattis, J., *Doubling the Brain: on the evolution of brain lateralization and its implications for language*; citat în *Grolier's Encyclopedia*.

Pagina 175: „După datele statistice din Marea Britanie…“ – Aceasta a fost la începutul anilor 1990. Între timp, situaţia s- a îmbunătăţit; până în 2005 diferenţa era de 77 la sută dintre femei şi 60 la sută dintre băr -baţi, deşi, gândindu- ne la scorurile A şi B, procentul era de 50, res -pective 30 la sută. http://news.bbc.co.uk/2/shared/bsp/hi/ education/05/ exam_results/ gcse_fc/html/art.stm

Pagina 185: „…Directorul liceului Ashfield Ann King…“ – „Mid- school Crisis“ in *Sydney Morning Herald*, 17 februarie 1997, p. 12.

Pagina 187: „Cum să vă daţi seama dacă o şcoală e potrivită pentru băieţi“ – Lista a fost întocmită de Deborah Hartman şi Richard Fletcher, Boys to Fine Men Program, University of Newcastle, NSW. Pentru detalii despre acest program vizitaţi boys/ aboutusb/htm >

Pagina 191: „Ascultaţi- l pe acest băiat cum descrie problemele sen -zoriale“ – „What is it like to be autistic?“, Darren White, *Autism Spectrum Disorder*, Autistic Association of NSW, Sydney, 1992.

Pagina 203: „…părinţii… împotriva abuzului sportiv…“ – Messner, Mi chael, *Power at Play: Sports and the problem of masculinity*, Bea -con Press, Boston, 1992.

Pagina 203: „Cercetătorul de la Men's Health Richard Fletcher“ – alocuţiune la deschiderea Men's Health and Wellbeing Association (NSW), Sydney, noiembrie 1996.

Pagina 203: „…peste 10 000 de copii pe an… în urma rănilor în tim pul jocurilor“ – *Sydney Morning Herald*, 12 iunie, 2007. Vedeţi, de ase menea, şi Finch, C., Valuri, G., Ozanne Smith, J. Rănile cauzate de

sport şi activităţi recreative în Australia: dovezile de la camera de gardă, *British Journal of Sports Medicine*, vol. 32, issue 3, 220– 225,

Spinks, A., Macpherson. A., Bain, C., McClure, C., Rănile care apar în urma activităţilor fizice din copilărie: rezultate de la un grup de copii dintr- o şcoală primară australiană, *Injury Prevention*, 2006; 12:390– 394.

Pagina 213: „Aproximativ cinci la sută din băieţii din America…“ – Polanczyk G., de Lima, M.S., Horta, B.L., Biederman J, Rohde LA (2007), „The worldwide prevalence of ADHD: a systematic review and metaregression analysis“, *Am J Psychiatry* 164 (6): 942–948.

Pagina 214: „Gabor, în cartea sa, *Scattered*…“ – Mate, G. *Scattered*: *How Attention Deficit Disorder Originates, and What You Can Do About It*, Plume, 2000. The Pediatric Advisory Committee of the Food and Drug Administration a dat o declaraţie pe 30 iunie 2005 confirmând două posibile motive de îngrijorare privind Concerta, Ritalin şi alte tipuri de metilfenidate: efecte adverse de ordin psihic şi cardiovascular.

Cel mai bun ghid pentru a- i ajuta pe copiii cu ADHD acasă şi la şcoală este, după recomandarea lui Gabor Mate (deşi nu e de acord cu titlul), cartea lui Thomas Armstrong *The Myth of the ADD Child: 50 Ways to Improve Your Child's Behavior and Attention Span without Drugs, Labels, or Coercion*, Plume, New York, 1997. Este o carte practică de -spre metodele de a- i ajuta pe copiii cu ADHD să se concentreze, să se calmeze, acasă şi la şcoală, fără a recurge

la medicamente.

Pagina 215: „Amfetamina nu este medicamentul…“ – O cercetare de mică amploare nevalidată încă de un studiu mai amplu a descoperit anomaliile cromozomiale: „Cytogenetic effects in children treated with methylphenidate“, *Cancer Letters*, 18 decembrie, 2005, 230 (2). Studiul a arătat că e nevoie de cercetări mai amănunţite dată fiind legătura dintre anomaliile cromozomiale şi cancer, şi susţin că toţi copiii din acest studiu au avut schimbări inexplicabile de ADN într- un timp foarte scurt. Dr. David Jacobson- Kram de la FDA a spus că, deşi studiul a avut nişte lipsuri, rezultatele nu pot trece neobservate.

Pagina 216: „…unu din cinci băieţi dintr- un grup de prieteni…“ – Lunn, S., „Teenage drink and drug abuse rife“, *The Australian*, 25 fe -bruarie, 2008.

„În general, printre adolescenţii de 12– 17 ani, unul din zece (168 000) este raportat ca fiind sub influenţa alcoolului (adică şapte sau mai multe pahare într- o zi în cazul băieţilor şi cinci sau mai multe pahare în cazul fetelor) o dată pe săptămână. Printre adolescenţii de 16 ani cifra e de unu din cinci (54 116), la fel şi la cei de 17 ani (59 176). Din rândul

populaţiei australiene tinere 27 la sută consumă alcool şi 12 la sută beau în exces. O mare problemă e aceea că aproximativ 13 la sută conduc sub influenţa alcoolului şi 16 la sută merg aşa la serviciu sau la şcoală. Se pune problema câţi tineri locuiesc cu un părinte care bea sau con -sumă canabis zilnic…

Consilierul principal al Guvernului Federal pe probleme legate de droguri a estimat în mai 2012 un număr îngrijorător de copii care locu -iesc cu un adult care bea sau consumă canabis. Dar la o reevaluare s- au găsit de două ori mai mulţi: şi anume 451 000, care trăiesc cu un alcoo -lic şi 70 000, cu un consumator de droguri.

Pagina 216: „Odată se credea că…“ – Hinsliff, G., „Parents to face court over young drinkers“, *The Observer*, 1 iunie, 2008.